

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ТИЖДЕНЬ НАУКИ -2014

Збірник тез доповідей щорічної
науково-практичної конференції серед викладачів, науковців,
молодих учених, аспірантів і студентів ЗНТУ

14–18 квітня 2014 року

Том 3

Запоріжжя • 2014

УДК 001
ББК Ч 21
Т39

Рекомендовано до видання Вченою радою Запорізького національного технічного університету (протокол № 9 від 28.04.2014)

Упорядник Висоцька Н.І.

Редакційна колегія:

Внуков Ю.М., д-р техн. наук, професор (відпов. ред.)

Зайцева В.М., канд. пед. наук, професор

Івченко Л.Й., д-р техн. наук, професор

Луньов В.В., д-р техн. наук, професор

Піза Д.М., д-р техн. наук, професор

Прушківський В.Г., д-р екон. наук, професор

Сажнев В.М., канд. техн. наук, доцент

Висоцька Н.І., начальник патентно-інформаційного відділу

Тези доповідей друкуються методом прямого відтворення тексту, представленого авторами, які несуть відповідальність за його форму і зміст.

Тиждень науки - 2014. Збірник тез доповідей щорічної науково-практичної конференції серед викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів і студентів ЗНТУ, Запоріжжя, 14–18 квітня 2014 р. В 5 томах. Т. 3 / Редкол. : Ю. М. Внуков (відпов. ред.) та ін. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2014. – 338 с.

ISBN 978-617-529-106-1 (повне зібрання)

ISBN 978-617-529-103-0 (том 3)

Зібрані тези доповідей, заслуханих на щорічній науково-практичній конференції серед студентів, викладачів, науковців, молодих учених і аспірантів. Збірка відображає широкий спектр тематики наукових досліджень, які проводяться у Запорізькому національному технічному університеті. Збірка розрахована на широкий загал дослідників та науковців.

УДК 001
ББК Ч 21

ISBN 978-617-529-106-1
ISBN 978-617-529-103-0

© Запорізький національний
технічний університет (ЗНТУ),
2014

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ «МАРКЕТИНГ».....	12
<i>Соколова Ю.О.</i> Психологічні чинники маркетингового ціноутворення.....	12
<i>Купресва О.П.</i> Усовершенствование управления качеством в развитии стандартов ISO 9000.....	13
<i>Павлишина Н.М., Яблуновская А.Ю.</i> Цвет, как инструмент маркетинговых коммуникаций в наружной рекламе.....	15
<i>Павлишина Н.М., Чекмарёва А. Г.</i> Программы лояльности – маркетинг отношений в ритейле.....	17
<i>Соколова Ю.О., Хитарова А.А.</i> Міжнародні аспекти маркетингового ціноутворення.....	18
<i>Соколова Ю.О., Сухорученко Ю.В.</i> Особливості ціноутворення брендів.....	20
<i>Соколова Ю.О., Душкіна Є.Л.</i> Цінові війни: причини та наслідки.....	21
<i>Соколова Ю.О., Манькова М.А.</i> Дослідження феномену товарів Гіффена на українському ринку споживчих товарів.....	23
<i>Купресва О.П., Куц Д.В.</i> Способы и методы продвижения компании в сети интернет.....	25
<i>Купресва О.П., Манькова А.А.</i> Особливості проведення рекламної кампанії у медицині.....	27
<i>Кочнова И.В., Кулько А.Р.</i> Влияние стандартов мерчандайзинга на поведение потребителей и повышение объемов продаж.....	28
<i>Кочнова І.В., Шипка С.Ф.</i> Інтернет як ефективний інструмент просування PR.....	29
<i>Кочнова І.В., Калагастова Я.Р.</i> Телебачення – перспективна маркетингова площа в психології споживача.....	31
<i>Слынько В.В., Яковенко А.В.</i> Перспективы развития черной металлургии в Украине.....	32
<i>Слынько В.В., Тюрюмина А.С.</i> Перспективы развития альтернативной энергетики в Украине.....	34
<i>Слынько В.В., Семенюта О.В.</i> Маркетинг в сфере услуг общественного питания.....	35
<i>Слынько В.В., Калагастова Я.Р.</i> Маркетинг в сфері послуг шоу-бізнесу.....	37
<i>Куриленко І.І., Барзикіна І.Ю.</i> Маркетинг в спорті як напрямок маркетингу подій.....	38
<i>Куриленко І.І., Парій М.О.</i> Соціальні мережі як ефективний канал просування продукції та послуг.....	40
<i>Куриленко І.І., Державіна Д.М.</i> Латеральний маркетинг: сутність, проблеми та перспективи використання.....	42
<i>Куриленко І.І., Левченко С.А.</i> Зимово олімпіада в Сочі 2014: стратегія просування в соціальних мережах та її оцінка.....	44

<i>Козицька Г.В., Короленко А.І. Проблеми формування територіального брендингу України</i>	46
<i>Козицька Г.В., Козлова К.С. Современная реклама: этический аспект</i>	47
<i>Козицька Г.В., Яковенко А.Ю. Пути развития контент-маркетинга в Украине</i>	49
<i>Козицька Г.В., Гудзь Н.А. Риски и выгоды использования эпатажного маркетинга</i>	51
СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА»	54
<i>Бобровникова Р.Г., Висоцька Н.І. Ефективність інновацій як основа обґрунтування економічної доцільності використання патентів в бізнесі</i>	54
<i>Борисенко О.Є. Ефективність використання трудових ресурсів на металургійних підприємствах України</i>	56
<i>Круглікова В.В. Взаємодія логістики та маркетингу у механізмі просування товару на ринок</i>	58
<i>Тіховська Т.М. Прогнозування обсягу ринку напівпровідникових приладів</i>	60
<i>Леженко Е.О. Новітні ресурсозберігаючі технології в економіці. Інвестиції – пріоритетний напрямку розвитку</i>	61
<i>Азаров І.І. Економічна ефективність виплавки синтетичного чавуну</i>	62
<i>Остапенко В.В. Економічні питання закордонного патентування українських інновацій</i>	64
<i>Варинська Л.О. Особливості формування тарифної політики в умовах електричних станцій різного типу</i>	65
<i>Моргул І.М. Статистика інвестиційного процесу в Україні в умовах перехідної економіки</i>	67
<i>Шитікова Л.В. Оцінка ефективності управління персоналом підприємства</i>	69
<i>Антоненко Т.А. Зниження затрат – одна з пріоритетних стратегій діяльності підприємств</i>	70
<i>Онуфрієнко Н.Л. Моделі оцінки фінансово-економічного стану промислового підприємства</i>	72
<i>Сердюк Є.М. Оптимізація виробничої діяльності розвитку підприємств</i>	73
<i>Шумілова О.А. Реінжиніринг як інструмент підвищення інноваційного потенціалу компанії мобільного зв'язку</i>	75
<i>Бобровникова Р.Г., Павлов Г.О. Бізнес-план організації виробництва молока з використанням енергозберігаючих технологій</i>	76
<i>Азаров І.І., Косарева В.М. Проблеми управління конкурентоспроможністю підприємств малого бізнесу в Україні</i>	78
<i>Азаров І.І., Назаренко М.О. Іноземні інвестиції в економіку України</i>	79
<i>Азаров І.І., Шиблова А.М. Рівень заробітної плати в Україні</i>	81

<i>Азаров І.І., Шлендер К.О.</i> Інноваційні механізми фінансування охорони здоров'я в Україні	83
<i>Азаров І.І., Черкасова О.С.</i> Механізми державної підтримки розвитку малого підприємництва в Україні	85
<i>Круглікова В.В., Чернієнко А.С.</i> Маркетингова діяльність на авіапідприємствах	87
<i>Остапенко В.В., Шавкуненко А.В., Соколянський О.В., Курсон С.О., Осипенко Л.М.</i> Економіка майбутнього – економіка любові й культури	89
<i>Варинська Л.О., Савченкова О.Р.</i> Оцінка економічних досягнень скандинавських країн з урахуванням удосконалення гендерних відносин в суспільстві	90
<i>Антоненко Т.А., Гладун К.В.</i> Маркетингове дослідження застосування адаптивних антенних решіток	92
<i>Борисенко О.С., Желізний О.І.</i> Нематеріальні ресурси як складова потенціалу підприємства	93
<i>Леженко Е.О., Грицкевич А.І., Трубочанінова К.В.</i> Ресурсо та енергозберігаючі технології запорізького регіону	95
<i>Онуфрієнко Н.Л., Малишев Р.І.</i> Використання інформаційних технологій в банківській справі	96
<i>Шитікова Л.В., Олонець С.А.</i> Вирішення соціально-економічних проблем зайнятості в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду	98
<i>Шитікова Л.В., Вайновська А.С.</i> Сучані методи мотивації трудової активності персоналу	100
<i>Шумілова О.А., Гриневич Ю.С.</i> Підвищення інвестиційної привабливості галузі мобільного зв'язку	102
<i>Шумілова О.А., Корнійчук К.О.</i> Особливості реклами послуг на ринку телекомунікацій	103
<i>Шумілова О.А., Морозова Ю.А.</i> Особливості управління бізнес-процесами підприємства зв'язку	104
<i>Шумілова О.А., Остапенко А.В.</i> Ціноутворення на ринку олігополії на прикладі ринку мобільного зв'язку	106
СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО»	108
<i>Бурма С.І.</i> Концепція формування регіональних кластерних структур	108
<i>Федорченко О.К.</i> Інноваційний напрямок розвитку промисловості України	110
<i>Афендікова Н.О.</i> Особливості формування регіональної політики становлення інноваційного потенціалу	112
<i>Кригульська Т.Б.</i> Стан та чинники формування інвестиційного клімату в Україні	113
<i>Сиволап Т.Г.</i> Оцінка та пріоритетні напрямки фінансової реструктуризації промислового комплексу	115

<i>Юрченко В.І.</i> Вибір домінант у регіональній інноваційній політиці.....	116
<i>Чумак О.В.</i> Роль і місце ТНК в системі світового ринку високотехнологічної продукції	118
<i>Домбровська С.І.</i> Взаємозв'язок демографії та навколишнього середовища - пріоритетний напрям розвитку наукових досліджень в сучасних умовах	120
<i>Блонський А.І.</i> ROI (Return On Investment), як критерій оцінювання ефективності маркетингових заходів	122
<i>Переверзєва А.В.</i> Розвиток маркетингу промислового регіону: проблеми та перспективи	124
<i>Бессага К.В.</i> Інновації як об'єкт інвестиційної діяльності	126
<i>Лук'яненко Н.Е.</i> Інституціонально-економічна система інноваційної орієнтації інвестиційного процесу в регіоні	127
<i>Венгерська Н.С.</i> Діагностика проблем та перспектив розвитку сфери послуг на регіональному рівні	129
<i>Куценко В.І.</i> Розвиток агрохолдингів у сучасних умовах: проблеми та перспективи	131
<i>Колесников В.І.</i> Основні тенденції розвитку сільських територій Запорізького регіону	133
<i>Афендікова Н.О., Самарська І.М.</i> Сучасний стан лізингу в Україні та його проблеми	134
<i>Афендікова Н.О., Радченко Ю.Л.</i> Особливості накопичення боргів у національній економіці	136
<i>Афендікова Н.О., Попова А.О.</i> Проблема вибору інтеграційного вектору України	138
<i>Афендікова Н.О., Боровських О.В.</i> Проблема забезпечення бюджетної безпеки України.....	140
<i>Афендікова Н.О., Косарева В.М.</i> Проблеми формування середнього класу в Україні.....	142
<i>Афендікова Н.О., Пересипкіна В.О.</i> Особливості безробіття молоді в Україні.....	144
<i>Афендікова Н.О., Колеснік В.І.</i> Особливості інвестиційно-інноваційного розвитку національної економіки	145
<i>Афендікова Н.О., Шлендер К.О.</i> Як витрусити зарплати з «конвертів»?	147
<i>Афендікова Н.О., Черкасова О.С.</i> Інтеграційний шлях України: проблеми вибору	149
<i>Афендікова Н.О., Остапченко А.В.</i> Розвиток фермерських господарств в Україні.....	151
<i>Афендікова Н.О., Шиблова А.М.</i> Особливості інфляційного процесу в Україні.....	153

<i>Афендікова Н.О., Назаренко М.А.</i> Особливості торговельного балансу України	154
<i>Афендікова Н.О., Наливайко К.В.</i> Державний бюджет України: проблема дефіциту	156
<i>Кригульська Т.Б., Москаленко А.О.</i> Євген Слуцький – видатний представник української економічної науки	157
<i>Кригульська Т.Б., Скурська Д.П.</i> Тіньова економіка України: шляхи подолання проблеми	159
<i>Кригульська Т.Б., Могильний Д.О.</i> Проблеми доларизації економіки в глобалізованому світі.....	160
<i>Федорченко О.К., Гроздєв Д.І.</i> Проблеми та перспективи розвитку соціальної інфраструктури України	162
<i>Федорченко О.К., Макаренко Ю.А.</i> Транзитний потенціал України	164
<i>Федорченко О.К., Косарева В.М.</i> Екологічні проблеми в Україні	165
<i>Федорченко О.К., Шлендер К.О.</i> Проблеми формування інтелектуального капіталу в Україні	167
<i>Федорченко О.К., Назаренко М.О.</i> Міграційний приріст в Україні.....	169
<i>Федорченко О.К., Шиблова А.М.</i> Сучасний стан та проблеми розвитку сільського господарства в Україні.....	171
<i>Федорченко О.К., Наливайко К.В.</i> Причини та наслідки тінізації економіки України	172
<i>Федорченко О.К., Тарасюк Н.Ю.</i> Екологічна характеристика Придніпровського регіону.....	174
<i>Федорченко О.К., Черкасова О.С.</i> Українська молодь на світовому ринку праці	176
<i>Федорченко О.К., Пересипкіна В.О.</i> Жіноче безробіття в Україні.....	178
<i>Федорченко О.К., Остапченко А.В.</i> Економічна безпека України	179
<i>Федорченко О.К., Колеснік В.І.</i> Сучасні проблеми планування розвитку регіонів України	181
<i>Федорченко О.К., Монарина Н.Ю.</i> Состояние и перспективы отношений Украины с соседними странами.....	183
<i>Сиволап Т.Г., Базарний О.С.</i> Проблеми розвитку малого підприємництва в Україні	185
<i>Чумак О.В., Шлендер К.О.</i> Податкові механізми детінізації економіки України.....	187
<i>Чумак О.В., Гаврилюк О.В.</i> Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні.....	188
<i>Чумак О.В., Наливайко К.В.</i> Прямі іноземні інвестиції в економіку України.....	190
<i>Чумак О.В., Шиблова А.М.</i> Проблема безробіття в Україні.....	192

<i>Чумак О.В., Остапченко А.В.</i> Проблеми податкової політики України та шляхи їх вирішення.....	194
<i>Чумак О.В., Родькіна А.Є.</i> Антимонопольна політика в Україні.....	195
<i>Чумак О.В., Назаренко М.О.</i> Зовнішній борг України та шляхи його оптимізації	197
<i>Чумак О.В., Косарева В.М.</i> Головні перешкоди розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.....	199
<i>Чумак О.В., Безверха В.О.</i> Проблема безробіття в Україні та шляхи його подолання.....	200
<i>Чумак О.В., Черкасова О.С.</i> Аналіз діяльності банківської системи України: проблеми і перспективи.....	202
<i>Чумак О.В., Колеснік В.І.</i> Проблеми бюджетної політики України та шляхи їх розв'язання.....	204
<i>Чумак О.В., Оруджова А.В.</i> Регіональна інтеграція економіки України у світову економіку.....	206
<i>Лук'яненко Н.Е., Носко В.О.</i> Управління сферою житлово-комунального господарства на селі: проблеми та шляхи подолання.....	208
<i>Лук'яненко Н.Е., Ратніков Є.О.</i> Особливості і складові формування інтелектуального капіталу в сучасному суспільстві.....	209
<i>Лук'яненко Н.Е., Гридько В.О.</i> Проблеми тінізації економіки в Україні	211
<i>Лук'яненко Н.Е., Рашевський І.А.</i> Проблема слабкої довіри до національної валюти в Україні.....	212
<i>Лук'яненко Н.Е., Мирошніченко О.О.</i> Проблеми екологічного оподаткування в Україні.....	214
<i>Лук'яненко Н.Е., Рижков А.О.</i> Проблеми технічного оснащення сільського господарства та можливі напрями їхнього вирішення.....	215
<i>Лук'яненко Н.Е., Шумнов П.В.</i> Державне регулювання малого підприємництва: проблеми та перспективи.....	217
<i>Лук'яненко Н.Е., Михайлик І.І.</i> Соціально-економічні аспекти моделювання економічної безпеки України.....	219
<i>Лук'яненко Н.Е., Алтинбаєва А.Р.</i> Проблеми банкрутства підприємств в Україні.....	220
<i>Лук'яненко Н.Е., Яндоловська А.В.</i> Залучення іноземних інвестицій до економіки України	222
<i>Бурма С.І., Бойко Т.О.</i> Шляхи забезпечення економічної безпеки та протидії злочинам у сфері економіки.....	223
<i>Бурма С.І., Довбіщук О.В.</i> Інфляція та добробут населення.....	225
<i>Бурма С.І., Сажинська І.В.</i> Теорія ігор та прийняття рішень в умовах економічного конфлікту	227
<i>Сиволап Т.Г., Зайчикова А.В.</i> Вплив науково-технічного прогресу на структурні зрушення в економіці	229

<i>Сиволап Т.Г., Триш Ю.С.</i> Проблеми підприємницької діяльності у період «дипресії» в Україні	231
<i>Сиволап Т.Г., Рубан Г.П.</i> Проблеми банківської системи у кризовий період.....	232
<i>Сиволап Т.Г., Кийко О.П.</i> Девальвація та ревальвація валюти в сучасній економіці України	234
<i>Сиволап Т.Г., Акаєва А.О.</i> Особливості МВФ та їх реалізація в Україні.....	236
<i>Сиволап Т.Г., Остапенко Я.М.</i> Роль офшорних зон у світовій економіці.....	238
<i>Квітко В.В.</i> Проблеми розвитку малого бізнесу в Україні	240
<i>Новак Т.О.</i> Проблеми працевлаштування молоді.....	241
<i>Руденко Я.Ю.</i> Значення соціальних служб в сучасній Україні.....	243
<i>Грицаєнко В.С.</i> Соціологія грошей та її функції	245
<i>Данилевська А.В.</i> Реклама в умовах ринкової економіки	246
<i>Сенчукова В.С.</i> Демократизм, як головний принцип управління державою.....	248
<i>Власенко Б.А.</i> Актуальные проблемы и перспективы сельского хозяйства в Украине.....	250
<i>Сахно С.С.</i> Вплив інновацій на підвищення ефективності ринку праці в Україні.....	252
<i>Ситніков О.С.</i> Ринок праці в Україні.....	254
<i>Котов Р.О.</i> Аналіз демографічних процесів в Україні	256
<i>Павлюк В.С.</i> Фонд оплати праці в Україні	258
<i>Самофал В.В.</i> Економічна теорія Карла Маркса.....	259
<i>Альошина О.В.</i> Переваги та недоліки виборчої системи України.....	261
<i>Іванченко Л.О.</i> Державне регулювання розвитку регіонів	263
<i>Карпенко О.С.</i> Мета та проблеми економічної освіти в школах.....	264
<i>Васькіна В.В.</i> Напрями оптимізації фінансового стану підприємства ВАТ «ВМЗ».....	266
<i>Романюк В.М.</i> Конкурентоспроможність сільського господарства України.....	268
<i>Топчиєва К.А.</i> Перспективи економічного розвитку промислового виробництва в Україні	270
<i>Зіма С. Ю.</i> Шляхи зниження витрат на підприємстві.....	272
<i>Косаренко В.Г.</i> Зовнішня економіка України часів незалежності	273
<i>Безсонов А.Г.</i> Проблеми та переваги автоматизації виробництва. Перспективи розвитку	274
<i>Огілько Д.А.</i> Кредитна система України	276
<i>Довбіщук О.В.</i> Економічна думка Вавилонії. Закони Хаммурапі	277
<i>Федорченко О.К., Бенедісюк А.М.</i> Сучасний стан і преспективи розвитку промислового виробництва в Україні	279

СЕКЦІЯ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ»	282
<i>Терьохіна О.Л.</i> Характеристика основних форм оздоровчої фізичної культури	282
<i>Черненко А.Є.</i> Відбір та орієнтація студентів до занять за спеціалізацією «Футбол»	284
<i>Сокол А.О.</i> Основні напрямки психологічної підготовки в спорті	285
<i>Атаманюк С.І., Атаманюк К.В.</i> До питання спортивного відбору в спортивній аеробіці	286
<i>Кириченко О.В.</i> Фітнес – технології в фізичному вихованні	288
<i>Горобей Н.В.</i> Общие сведения о дыхательных упражнениях	290
<i>Кубатко А.І., Мирна А.І.</i> Вплив аеробіки на організм людини	292
<i>Шеховцова К.В.</i> Організація занять з фанк-аеробіки в збірних командах ВНЗ	293
<i>Кокарева С.М., Кокарев Б.В.</i> Оптимізація контролю за тренувальними навантаженнями спортсменів різної кваліфікації в спортивній аеробіці	294
<i>Гавриленко В.В.</i> Моделивання ситуацій - основний фактор по вдосконаленню прийомів рукопашного бою	296
<i>Щербій С.А.</i> Зміцнення здоров'я студентів засобами атлетичної гімнастики	298
<i>Корнієнко Д.С.</i> Фізична підготовка гандболістів	300
<i>Губрієнко О.А.</i> Використання ЗФП на заняттях з футболу	302
<i>Слабишев Ю.О.</i> Користь здорового харчування при підготовці до спортивних занять	303
<i>Черненко К.Г.</i> Новітні особливості побудови композиції в аеробній гімнастиці	304
СЕКЦІЯ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»	306
<i>Гамов М.С.</i> Сучасні глобальні економічні проблеми і Україна	306
<i>Сарнацкий А.П.</i> Вашингтонская конференция и её значение для развития международных отношений	308
<i>Нечай О.О.</i> Особливості адаптивного планування діяльності підприємства	310
<i>Мелещенко А.И.</i> Современные транснациональные банки Азии, как определяющий фактор движения прямых иностранных инвестиций (ПИИ) в условиях глобализации экономики	311
<i>Лазнева І.О.</i> Відображення європейської соціальної моделі в установчих документах перших інтеграційних об'єднань	313
<i>Ситников М.М.</i> Аналіз управління інвестиційним потенціалом Запорізького регіону	315
<i>Корольков В.В.</i> Структурні зрушення складу населення Росії, Білорусі, України	317

<i>Мелещенко А.І., Єщенко М.В.</i> ПП як визначальний фактор руху капіталу в умовах світової економіки	319
<i>Лазнева І.О., Сазонова К.Р.</i> Аналіз світових моделей інформатизації суспільства	321
<i>Бренер А.В., Нечай О.О.</i> Шляхи підвищення показників українського експорту	323
<i>Нечай О.О., Воровська К.А.</i> Планування діяльності промислового підприємства з урахуванням впливу зовнішніх чинників	325
<i>Скворцова В.О., Нечай О.О.</i> Аналіз зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС	327
<i>Волчек Г.В., Нечай О.О.</i> Тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України на сучасному етапі	328
<i>Ашихман А.С., Нечай О.О.</i> Особливості географічної структури зовнішньої торгівлі України на сучасному етапі	330
<i>Іванкіна Д.В., Нечай О.О.</i> Перспективи і проблеми розвитку зовнішньоекономічних відносин підприємств Запорізького регіону	332
<i>Жабін О.А., Нечай О.О.</i> Актуальність розвитку зовнішньої торгівлі України з партнерами із КНР	334
<i>Попова В.О., Лазнева І.О.</i> Псевдотехнології паблік рілейшнз і протидія їм	335

УДК 338.51

Соколова Ю.О.

канд. екон. наук, доц., ЗНТУ

Соколова Ю.О.

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ МАРКЕТИНГОВОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

Ціноутворення посідає одне з головних місць у маркетинговій діяльності фірми, оскільки забезпечує їй надходження грошових потоків у вигляді виручки від реалізації та прибутку.

Історична практика, коли головними чинниками, що впливали на процес ціноутворення були собівартість виробів (її склад та структура) та розмір прибутку, який підприємство прагнуло отримати сьогодні втрачає свою актуальність. В епоху масового виробництва та споживання, коли ринки заповнені широким асортиментом товарів однакового рівня якості та споживчих властивостей, а конкурувати в площині товарної політики стає дуже важко, ціноутворення на базі психологічних чинників стає одним з ключових чинників успіху в конкурентній боротьбі.

Говорячи про психологічне ціноутворення необхідно визначити наступні категорії: цінові емоції, ціновий інтерес, цінові знання, сприйняття і оцінка цін, цінова задоволеність, ціновий імідж.

Найбільш вагомим психологічним чинником є цінові емоції, під якими можна визначити позитивні або негативні нерегулярні відчуття, що виникають через ціни у споживачів і які значно впливають на подальшу поведінку споживача щодо товару або торговельної марки, фірми товаровиробника або продавця товару. Цінові емоції мають три основні виміри: силу, напрям вид (радість, гордість, заздрощі, роздратування, стрес тощо).

В цілому використання у ціноутворенні функцій цінових емоцій можливо за такими напрямками:

- активування емоції для підвищення уваги споживача до товару;
- профілювання цінових відчуттів і доповнення існуючого «раціонального» цінового іміджу певного товару емоційними елементами (відчуття симпатії, сила, що притягує);
- використання емоційного фактору для впливу на тип сприйняття ціни споживачем.

Дослідження свідчать, що оптимісти, які знаходяться у піднесеному настрої та позитивно налаштовані концентруються на позитивних аспектах покупки, не загострюючи увагу на негативних моментах. Позитивні цінові відчуття діють як фільтр у формуванні загального настрою і кінцевого сприйняття ціни товару, що продається. Не випадково в атмосфері дорогого бутика покупець втрачає критичний погляд на високий рівень цін, а в період розпродажів в дешевих магазинах інший покупець забуває про відчуття міри і про претензії щодо якості і купує «на майбутнє» більше товарів, ніж йому

потрібно насправді. В даному випадку, можна говорити, що вираз «відчуття визначають», характеризує сприйняття ціни вигідної для продавця.

Найважливішим інструментом аналізу цінових відчуттів є виокремлення цінових груп споживачів, або цінове сегментування споживчого ринку. Це дозволяє оптимізувати цінову політику фірми та обрати окремий підхід до кожного споживача. Так, для дорогих крамниць маленькі подарунки для покупців стимулюють продажі набагато краще, ніж прямі знижки з цін і при цьому уникнути негативних наслідків зниження ціни (падіння виручки, незадоволення покупців від низьких цін). З іншого боку, пряме зниження цін в закладах швидкого харчування на окремі види товарів у сезонні піки продажів (морозиво у літку, кава – взимку), значно збільшує обсяги продажів по товарному асортименту. Використовуючи емоційно позитивний вплив факту зниження ціни (оскільки на загальну суму чеку така знижка відчутного впливу не має) фірма покращує свій імідж та формує лояльне ставлення споживачів.

Для того щоб ефективно використовувати концепцію цінових емоцій у процесі ціноутворення необхідно визначити, описати та систематизувати наступні критерії:

- по-перше, джерело цінового відчуття: від якого елементу ціни (знижка, подарунки, ціна на додаткові товари тощо) або від якої форми цінової політики (особлива ціна, система цін) залежить цінова емоція;

- по-друге, напрям цінової емоції: позитивний або негативний;

- по-третє, внутрішня природа цінової емоції: для яких цінових інтересів найбільш важливі данні емоції (інтересів матеріального забезпечення, соціального статусу, реалізації досягнень, тощо).

Правильне використання товаровиробниками та підприємствами торгівлі психологічних чинників ціноутворення дозволить: поліпшити імідж магазину, збільшити частоту покупок або частоту відвідування магазину, підвищити тривалість перебування в крамниці, підвищити імпульс до покупок, підвищити готовність витратити кошти на більшу кількість покупок, емоційно прив'язати покупця до товару, торгової марки та магазину.

УДК 658.5

Купрєєва О.П.

старш. преп., ЗНТУ

Купрєєва О.П.

УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ В РАЗВИТИИ СТАНДАРТОВ ISO 9000

Учитывая многообразие и особенности международных и отечественных стандартов ISO 9000, хотелось бы показать их развитие в версиях разных лет между собой, понять назначение конкретных стандартов серии, уяснить различия между ISO и ДСТУ ISO. Несмотря на то, что вопросы менеджмента качества освещаются и обсуждаются во многих источниках, сведения из них имеют некоторые противоречия.

ISO серии 9000 – международные стандарты, описывающие требования к системам менеджмента качества (СМК), принципиально отличающиеся от предшественников своей универсальностью: они применимы для любой организации вне зависимости от численности персонала, формы собственности, занимаемых рынков, характера выпускаемой продукции или оказываемых услуг. Стандарты ISO 9000 применимы и для государственных административных органов, и для общественных организаций. Эти стандарты служат одновременно и гарантией потребителю, и методическими указаниями компаниям-производителям по улучшению своей деятельности.

Первая версия стандартов ISO серии 9000. (ISO 9000:87) появилась в марте 1987 г. В методологическом плане базой стандартов ISO серии 9000 стал комплексный подход к управлению качеством – всеобщее управление качеством (TQM). TQM переключил внимание управленцев с машин, механизмов и инструкций на людей и бизнес-процессы (включая процессы взаимоотношений поставщиков и потребителей).

Следующая версия международных стандартов ISO серии 9000 вышла в 1994 г (ISO 9000:94). В целом, она повторяла структуру версии 1987 г, с устарением и расшифровкой неясных моментов. Вместе с тем, по сравнению со своим предшественником, версия 1994 г являлась гораздо более объемной: теперь в нее входили 24 документа.

15.12.2000 г стандарты ISO 9000:94 официально заменила новая, третья по счету и радикально обновленная версия: ISO 9000:2000. Главное отличие стандартов 9000:2000 от ранее действовавших заключалось в их направленности не на управление качеством продукции, а на управление и оптимизацию процессов по ее созданию (процессный подход). В структуре стандартов был отчетливо выделен принцип «планируй – действуй – проверяй – корректируй» (цикл PDCA). Вместо обилия стандартов остались несколько самых важных.

- ISO 9000:2000. Системы менеджмента качества. Основные положения и словарь. Представляет собой введение в СМК и словарь терминов).

- ISO 9001:2000. Системы менеджмента качества. Требования. (Это базовый стандарт в структуре ISO. Содержит философию СМК и основывается на понятии «результативность» (способность достигать цель). Устанавливает минимально необходимый набор требований к СМК, выполнение которых необходимо для сертификации – именно по этому стандарту проводится первый аудит компаний, решивших получить сертификат).

- ISO 9004:2000. Системы менеджмента качества. Рекомендации по улучшению деятельности. (В Украине действует как стандарт ДСТУ ISO 9004-2001. Содержит более широкие, чем 9001, методические указания и рекомендации по постоянному улучшению деятельности организации, ее эффективности и результативности. Рекомендуются для тех организаций,

которые, преследуя цель постоянного улучшения деятельности, желают выйти за рамки требований 9001. Не предназначен для целей сертификации или заключения контрактов).

– ISO 19011:2000. Рекомендации по аудиту систем менеджмента качества и/или охраны окружающей среды. (В Украине действует как ДСТУ ISO 19011:2003. Содержит руководящие указания по проверке систем менеджмента качества и экологического менеджмента, управлению программами аудитов, квалификационные критерии для экспертов-аудиторов.).

– ISO 10012:2000. Обеспечение качества измерительного оборудования. (В Украине действует как стандарт ДСТУ ISO 10012:2003. Содержит требования к измерительному оборудованию).

Четвертая версия стандартов ISO 9000, разработанная с целью улучшения совместимости со стандартами ИСО 14001:2004- охрана окружающей среды, появилась в разные годы. Таким образом, в Украине в настоящее время действующими являются такие стандарты ISO 9000:

- ДСТУ ISO 9000:2007- аналог ISO 9000:2005 (заменил ISO 9000:2000);
- ДСТУ ISO 9001:2009 – аналог ISO 9001:2008 (заменил ISO 9001:2000);
- ISO 9004:2009 (заменил ISO 9004:2000);
- ISO 19011:2011 (заменил ISO 19011:2000).

Выход пятой версии стандартов ISO 9000 планируется на 2015 год.

УДК 339.138

Павлишина Н.М.¹, Яблуновская А.Ю.²

¹ канд. экон. наук, старш.преп. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Павлишина Н.М., Яблуновская А.Ю.

ЦВЕТ, КАК ИНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГОВЫХ КОММУНИКАЦИЙ В НАРУЖНОЙ РЕКЛАМЕ

Становление рыночных отношений в Украине привело к тому, что потребителю стал доступен широкий выбор разнообразных товаров и услуг. Однако это привело к повышению уровня конкуренции в борьбе за внимание потребителя. При чем все большее значение в этой борьбе придается маркетинговым коммуникациям.

Маркетинговые коммуникации – способы и формы передачи информации о товарах и услугах целевой аудитории, т.е. определенной группе людей, которые имеют возможность реагировать на эту информацию. Маркетинговые коммуникации предназначены для донесения информации о продуктах компании и условиях их продажи потенциальным потребителям, а также убеждения потребителей покупать именно этот товар или отовариваться в определенных магазинах. Кроме того, маркетинговые коммуникации позво-

ляют управлять вниманием покупателей, заинтересовывая их конкретным товаром. При правильном использовании они побуждают потребителя тратить свои средства именно на предлагаемые товары.

Одним из основных инструментов маркетинговых коммуникаций является реклама. Однако значительное количество рекламных обращений существенно снижает показатель их восприятия. Поэтому, создавая рекламную концепцию важно учесть вид рекламы, место ее размещения, размеры, стилистическое, цветовое решение, и прочие составляющие.

Наружная реклама – это то, с чем мы сталкиваемся ежедневно, ведь все рекламные щиты, баннеры, световые короба, вывески с подсветкой и многое другое являются всего лишь ее разновидностями.

Наружная реклама – графическая, текстовая, либо иная информация рекламного характера, которая размещается на специальных временных и/или стационарных конструкциях, расположенных на открытой местности, а также на внешних поверхностях зданий, сооружений, на элементах уличного оборудования, над проезжей частью улиц и дорог или вдоль проезжей части, а также на автозаправочных станциях.

Исходя из мимолетности наружной рекламы, важно привлечь к ней внимание. Способствовать этому может удачное цветовое решение. Ведь при большом количестве рекламных щитов, которые расположены вдоль проезжей части в городе, бросаются в глаза именно те, на которых подобран грамотно цвет, не зависимо от того, важна ли потребителю представленная на внешнем носителе информация, в данный период его жизни.

В наружной рекламе цвет работает как стоп-сигнал светофора, мгновенно останавливающий взгляд потребителя на наружном рекламоносителе.

При подборе цвета для наружной рекламы учитывается такой аспект, как его психологическое влияние на потребителя.

Эксперты выделяют пять наиболее воспринимаемым человеком контрастных цветовых сочетаний букв и фона при создании наружной рекламы:

- черные буквы на желтом фоне,
- зеленые на белом,
- красные на белом,
- синие на белом,
- белые на синем.

Выбирая цвет, следует помнить, что в наружной рекламе адресат подвергается воздействию лишь несколько секунд. И, как правило, в конкурентной среде, где масса другой информации. Поэтому, больше белого пространства на странице делает изображение более доступными. На белой странице, слова и картинки привлекают больше внимания. Обилие белого служит в качестве фона для рекламируемого изображения. Но, только в том случае,

если изображение контрастно, иначе все сольется в сплошную картинку и не произведет никакого эффекта на потребителя.

Лучше всего использовать один или два цвета, потому что при использовании более трех цветов в наружную рекламу будет достаточно сложно воспринимать.

Конечно, единого рецепта создания и размещения наружной рекламы не существует, так как много зависит от таланта дизайнера, но грамотное использование цвета в любом случае повысит её эффективность. Учитывая роль, которую играет цвет в вопросе привлечения внимания потребителя, нужно помнить, что важность цвета стоит на ряду с качеством экспозиции. А вместе они обеспечивают эффективность рекламной кампании.

УДК 336.711

Павлишина Н.М.¹, Чекмарёва А. Г.²

¹ канд. экон. наук, старш. преп. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-429, ЗНТУ

Павлишина Н.М., Чекмарёва А. Г.

ПРОГРАММЫ ЛОЯЛЬНОСТИ – МАРКЕТИНГ ОТНОШЕНИЙ В РИТЕЙЛЕ

Ритейл – это розничная торговля, то есть это любая компания, занимающаяся розничной торговлей – будь то супермаркет, магазин одежды или автосалон. Ритейл использует специальные технологии торговли, так называемые ритейл-технологии, ориентированные на массового покупателя. Назначением этих технологий – завоевывать лояльность потребителей, тщательно продумывая работу с массовым клиентом и постоянно совершенствуясь.

Три четверти потребителей в мире владеют картой хотя бы одной программы лояльности, а у трети потребительского сообщества карточек две или больше. Однако после бурного развития в 2000-е, маркетинг лояльности вступил в период спада. Все потому, что произошла инфляция самого понятия «скидка», а в основе большинства бонусных программ лежат непонятные принципы и неинтересные потребителям вознаграждения, объясняют эксперты компании «Brandcom».

Тем не менее, уже сейчас маркетологи трудятся над тем, чтобы разработать новые стратегии и технологии, дабы заинтересовать покупателя и принести прибыль ритейлеру.

Современные ритейлеры уже не могут себе позволить работать по старым схемам, предлагая все и всем. Лишь правильно отстроенные в рамках программы лояльности процессы позволяют точно идентифицировать клиентов, сохранять и анализировать историю покупок и обращений, а затем готовить качественные предложения на основе такого анализа.

Маркетинг лояльности должен включать в себя гораздо больший мир, чем карточка, начисление баллов и призы. Сет Годин, автор многих книг как-то сказал, что в основе лояльности лежит весьма простое человеческое чувство: "мы лояльны, потому что нам от этого хорошо, а не потому, что нас подкупили". Ритейлеры должны создавать значимый и приятный для потребителей опыт, чтобы им хотелось вернуться в магазин и даже порекомендовать его друзьям. Покупателям нужно обеспечить простой и доступный сервис, который бы не требовал от них дополнительных затрат времени и усилий.

Принципы действия дисконтных (скидочных) и бонусных (накопительных) карт серьезно отличаются. Первые – более просты и понятны покупателям. Даже при условии очень маленькой скидки люди используют предлагаемый дисконт. Вторые (бонусные) программы больше нужны ритейлерам, поскольку направлены на «привязывание» клиента к определенной сети. Однако участвовать в сложных игровых акциях, собирать наклейки или баллы украинцы чаще всего не имеют ни малейшего желания.

В теории, эффективная программа лояльности приносит прибыль и компании, и клиенту. Но по данным компании «Loyalty Technologies», человек, имеющий карту, приносит прибыли вдвое меньше, чем обычный покупатель. Чтобы система оправдывала себя, потребитель должен совершать покупки на сумму, которая бы обеспечивала существенную прибыль компании за вычетом всех бонусов.

За инновациями – будущее программ лояльности, убеждены эксперты. Практика показывает, что на высококонкурентных рынках борьба за лояльность постоянных клиентов окупается сторицей при качественном базовом продукте, умелом использовании клиентских данных и, главное, умении слушать потребителей.

УДК 339.18.338.5

Соколова Ю.О.¹, Хітарова А.А.²

¹ канд.економ.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-411, ЗНТУ

Соколова Ю.О., Хітарова А.А.

МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ МАРКЕТИНГОВОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

Цінова політика однаково важлива для діяльності фірми на внутрішньому і світовому ринках. В останньому випадку перед фірмою постають проблеми, що впливають з особливостей міжнародного ціноутворення.

Сучасні світові ринки характеризуються високою мірою конкуренції та вимагають від компаній, які прагнуть бути конкурентноздатними прийняття активних та зважених маркетингових рішень, зокрема і в галузі цінової політики.

На сьогоднішній день популярність смартфонів набирає все більших обертів. З кожним роком змінюються їхні функціональні характеристики, а отже й вимоги користувачів ростуть прямо пропорційно, що впливає і на ціну телефону.

Вартість смартфонів стрімко падає через велику різноманітність телефонів. Так, за період 2011–2013 рр. середня ціна на них знизилася на 16%. Про це пише аналітичне видання «Капітал» з посиланням на дослідження компанії International Data Corp, яка займається вивченням та аналізом ринків. Зокрема, роздрібна ціна на смартфони в середньому впала з \$ 443 до \$ 372. При цьому аналітики компанії вважають, що телефони будуть і надалі дешевшати до 2017 р.

Оскільки в реаліях України цей товар представлений лише імпортом, доцільно дослідити формування ціни смартфону і в міжнародному ракурсі.

Будь-яка ціна складається з певних елементів. Кількісні значення елементів ціни в абсолютному виразі називається складом ціни, а питома вага окремих елементів у складі ціни, виражена у відсотках або в частках одиниці – її структурую.

В узагальненому вигляді структуру зовнішньоторговельної ціни запропоновано Н.Г. Ушаковою у виді схеми. На рисунку видно, що імпортна ціна складається із собівартості сировини та матеріалів, товарних податків, ввізного мита та торгових надбавок маркетингових посередників.

В якості прикладу можна розглянути особливості міжнародного ціноутворення такої продукції, як iPhone 5S, загальна собівартість матеріалів якого складає \$ 226,85. Роздрібна ціна товару в США складає \$ 300, з урахуванням ПДВ, який складає 18% для США, тобто у структурі ціни прибуток підприємства і торгова надбавка мінімальні.

В Україні iPhone 5S можна придбати за ціною не меншою \$ 645. В цю суму входить ПДВ – 20%, митна ставка – 4,6 євро за одиницю (6,34 \$/од.) та торгова націнка.

Оцінюючи різницю між ціною країни виробника та, навіть враховуючи транспортні витрати та інші витрати по доставці даного товару на український ринок, можна констатувати значний рівень торговельних надбавок у кінцевій ціні товару, та її значне завищування українськими торговими підприємствами.

Якщо порівнювати з цінами в західноєвропейських країнах та Російській Федерації, спостерігається різниця близько 100 \$. Наприклад, ціна iPhone 5S у Франції складає 772 \$; у Німеччині – 758 \$; у Великій Британії – 708 \$; у РФ – 825 \$.

В цілому можна зробити висновок, що Apple Inc. використовує на міжнародному ринку стратегію преміальних цін, яка притаманна брендовим товарам та предметам розкошів, з метою підтримки іміджу виробника товарів надвисокого класу.

УДК 338.5

Соколова Ю.О.¹, Сухорученко Ю.В.²

¹ канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-411, ЗНТУ

Соколова Ю.О., Сухорученко Ю.В.

ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОУТВОРЕННЯ БРЕНДІВ

Сьогодні досить мало товарів мають унікальні характеристики завдяки яким вони здатні перевершити товари конкурентів. В боротьбі за гроші споживачів перемагають такі товари, до яких існує прихильне емоційне ставлення. Сталі позитивні емоції та лояльне відношення споживачів можна сформулювати тільки до марочної продукції, яка має певний рівень відомості. Бренд – це ідентифікований продукт, сервіс, особистість або місце, створені таким чином, що споживач чи покупець сприймає унікальну додану цінність, яка відповідає його потребам найкращим чином.

На думку Д.Аакера цінність бренду, складається з:

- поінформованості споживачів про бренд;
- сприйняття споживачами якості і репутації продукту;
- позитивних асоціацій щодо бренду;
- лояльного ставлення споживачів до бренду.

Ціноутворення дуже сильно впливає на те, як покупець сприймає бренд. Свідомо чи несвідомо, але покупець зіставляє імідж бренду з виставленою на нього ціною. Тому дуже важливо правильно встановити ціну на брендову продукцію: якщо вона буде нижчою за очікувану, це може знизити цінність бренду, а якщо буде завищена, покупець може не придбати товар.

Цінова стратегія щодо товарів, які є брендовими сьогодні актуальна не тільки через економічні проблеми, але й тому, що покупці стали більш інформованими, прискіпливими і вимогливими – і для них високі ціни без достатніх на те підстав неприйнятні. Дослідження, проведені Unity Marketing, показали, що покупець не буде витрачати в десять разів більше на те, що тільки в три рази краще. На брендові товари повинні бути встановлені справедливі ціни.

Л. де Чернатоні пропонує використовувати такі типові стратегії брендового ціноутворення:

- цінового прориву;
- нейтрального ціноутворення;
- преміального ціноутворення.

Стратегія цінового прориву характеризується тим, що ціна на товар сприймається покупцями як дуже низька чи помірна по відношенню до економічної цінності товару.

За нейтральної стратегії фірма встановлює ціни на рівні, який сприймається більшістю покупців як в цілому відповідний економічній цінності даного товару.

Стратегія преміального ціноутворення (стратегія "зняття вершків") характеризується тим, що фірма встановлює ціни продукцію, що нею випуска-

ються, на тому рівні, який сприймається більшістю покупців як дуже високий по відношенню до економічної цінності даного товару, але співвідношення цінності й ціни влаштовує покупців певного сегмента ринку.

Суть цієї стратегії можна визначити як "виграш високої прибутковості за рахунок жертви великих обсягів.

Стратегію преміального ціноутворення для марочного товару слід застосовувати у випадках, якщо: існує висока обізнаність і довіра споживачів до марки; марка має репутацію продукції найвищого рівня якості; споживачі товару впевнені в у тому, що компанія має достатньо коштів, щоб інвестувати в продукт та слідкувати за якістю та безпечністю свого продукту.

Відомі компанії широко використовують, стратегію преміального ціноутворення, наприклад компанія «Mercedes-Benz», використовуючи стратегію преміального ціноутворення, створює образ розкішних машин і може призначати високі ціни.

У деяких ситуаціях фірми комбінують різні стратегії, наприклад, можна спочатку застосовувати стратегію престижних цін, а потім стратегію цін проникнення. Саме такий підхід використовує фірма IBM – оператор міжнародного ринку. Ця компанія спочатку встановлює дуже високі ціни на нові комп'ютери (престижна ціна), а потім поступово її знижує (ціна проникнення).

Українськими товаровиробниками стратегії преміального ціноутворення використовуються вкрай слабо.

Цей факт обумовлений низкою факторів: відсутність великої кількості населення, яке зможе «переплатити» за марку преміум-класу; стереотипи та упередження покупців щодо української продукції; відсутність іміджу у компаній; складність конкурентної боротьби із зарубіжними аналогами, зумовлена браком коштів на просування у порівнянні із зарубіжними конкурентами.

Серед українських компаній, які використовують таку стратегію, можна назвати: Roshen, Львівська кав'ярня, Вінниця-Крістал та інші.

УДК 339.5

Соколова Ю.О.¹, Душкіна Є.Л.²

¹ канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-411, ЗНТУ

Соколова Ю.О., Душкіна Є.Л.

ЦІНОВІ ВІЙНИ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Сучасні ринки дуже динамічні стосовно необхідності постійного вдосконалення методів ціноутворення. Успішне ціноутворення є не кінцевим результатом, а безперервним процесом, що включає збір і аналіз даних, прийняття оптимальних стратегічних рішень на основі цього аналізу, розрахунок базової ціни і її корекцію в межах стимулювання збуту.

Метою дослідження є висвітлення теоретичних засад ведення цінових війн як основи діяльності підприємств, та їх наслідки для економіки.

Цінова війна – боротьба за ринок за допомогою зниження цін конкурентами на аналогічну продукцію або товари-замінники.

За останні роки цінові війни зачепили практично всі галузі: від персональних комп'ютерів до авіаліній, від бакалійної торгівлі до програмного забезпечення, від сигарет до заморожених дієтичних обідів, від ремонту автомобілів до одноразового посуду. Класичний приклад цінової війни – захоплення японськими компаніями ринків США: японські виробники настільки активно поставляли свої телевізори високої якості за низькими цінами на американський ринок, що американським компаніям довелося припинити виробництво телевізорів.

Цінові війни можна класифікувати залежно від причини їх виникнення: стихійні цінові війни та цінові війни, викликані цілеспрямованими діями компаній.

Причиною стихійних цінових війн часто є неточна інформація про цінову політику конкурентів. Наприклад, коли компанія на декілька днів знижує ціни для обраних дистрибуторів, а менеджери інших компаній, не маючи точних даних, сприймають це як нову політику конкурента і у відповідь також знижують ціни, що стає початком цінової війни.

Цінові війни, як правило, мають негативні наслідки через наступні причини:

- прибуток є дуже чутливим навіть до незначного зниження рівня цін;
- середня структура витрат великих корпорацій: маржинальний прибуток складає 29,4%. При цьому якщо ціна знижується на 1%, то операційний прибуток знижується на 12,3%. Якщо у результаті цінової війни ціна знижується на 5%, то компанії треба збільшити продаж на 20%, щоб зберегти попередній рівень операційного прибутку;
- цінова перевага триває недовго, оскільки конкуренти швидко реагують на зниження цін. Часто захід закінчується тим, що компанія зберігає колишню частку ринку, але на більш низькому рівні цін в галузі.

Практика управління ціноутворенням розробила наступні способи боротьби з ціновими війнами:

1. Якщо ціна товару конкурента нижча за ціну вашого товару, не треба вважати це за демпінг.

2. Переконати клієнтів, що вони, купуючи ваш товар за вищою ціною, не переплачують, а навіть економлять. Ця модель характерніша для зрілого ринку із високою споживчою культурою, маркетинговим «прагненням» підприємців хоч в чомусь відрізнитися один від одного;

3. Робота «під прикриттям». Зниження цін конкурентами не загрожує тому, хто має ексклюзивну конкурентну перевагу, яку нелегко або занадто дорого скопіювати іншим учасникам ринку.

4. Захиститися від конкуруючих марок з нижчою ціною можна за рахунок так званих «флангових» брендів. У такому разі для споживача серед торгових марок буде запропонована краща за якістю і вигідніша за ціною.

5. В деяких випадках засобом захисту можуть стати так звані бренди-«камікадзе» – народжені, щоб швидко зникнути і потягнути за собою бренд конкурента. В усякому разі, це може стати вигіднішою альтернативою зниження цін на основний бренд.

6. Найкращий спосіб вижити у ціновій війні – не втягнутися в процес зниження цін. У кожному конкретному випадку повинні проводитися, як мінімум, причинно-наслідкові маркетингові дослідження, розраховуватися цінова еластичність попиту. І звичайно, цінова політика повинна підкріплюватися рештою складових комплексу маркетингу.

Тож, для того, щоб локалізувати можливі дії конкурента, що розв’язує цінову війну, потрібно спробувати протистояти даному натиску, тобто можна постійно здійснювати особливого роду заходу, сприяючи стабілізації діяльності в галузі.

УДК-338.5

Соколова Ю.О.¹, Манькова М.А.²

¹ канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-411, ЗНТУ

Соколова Ю.О., Манькова М.А.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ТОВАРІВ ГІФФЕНА НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

Кожен закон має свої виключення. В економічній теорії одним з найвідоміших виключень з правил став «Парадокс (ефект) Гіффена». Головною особливістю цього парадоксу є те, що він йде всупереч одному з базових законів ринку – закону попиту, що звертає увагу до цього питання багатьох дослідників. До того ж, слід зауважити, що товари Гіффена виявляються в умовах нестабільності (кризові загрози, нестабільні доходи, різкі інституціональні зміни), яка ще більше приваблює до парадоксу, особливо в теперішній кризовий час на теренах України.

Звичайний закон попиту вказує на обернено пропорційну залежність попиту від ціни. Тобто підвищення ціни викликає зниження величини попиту, зниження ж ціни викликає підвищення величини попиту. «Парадокс Гіффена» йде всупереч закону попиту. Він говорить, що якщо ціна на певні види товарів підвищується (в основному товари першої необхідності), то їх споживання також підвищується за рахунок економії за рахунок інших товарів. Це явище вперше помітив англійський економіст минулого століття Р.Гіффен. Він звернув увагу на те, що під час голоду в Ірландії в середині

XIX століття обсяг попиту на картоплю істотно збільшився при зростанні цін на нього, що повністю суперечить класичній постановці закону попиту. Це пояснюється тим, що картопля – це основний продукт харчування ірландський бідняків, тому підняття ціни на нього змусило їх споживати менше дорогих та якісних товарів. Зважаючи на те, що картопля все ж таки залишалась відносно не дорогою, попит на неї збільшився. Прикладами таких «товарів Гіффена» в світі можуть бути: рис для Китаю, макарони для Італії, США – кукурудза та апельсиновий сік – взагалі кожна країна світу має такі товари.

«Парадокс Гіффена» зазвичай дає про себе знати під час криз. Адже, саме тоді люди змушені змінювати в своєму раціоні більш дорогі товари на більш доступні зростає попит на продукти, що належить до товарів першої необхідності та має відносно низьку ціну у порівнянні із іншими товарами, не зважаючи на те, що все одно ця продукція дорожчає, це може бути хліб, макарони, картопля, тощо. На ринку споживчих товарів України під час кризи також можна виявити «парадокс Гіффена».

Продовольчі товари масового споживання можуть вважатися такими, що мають нееластичний попит за ціною, тобто попит на них, майже не залежить від зміни цін. З деяким допущенням їх можна вважати «товарами Гіффена». Дану тенденцію можна було спостерігати на споживчому ринку України під час кризи і у посткризовий період 2010–2011 років, коли ціни на продовольчі товари зросли з початку року на 13,6% (червень 2011 р. до грудня 2010 р.). Серед спостережуваних продовольчих товарів значне підвищення цін відзначалося на олію соняшникову, плодоовочеву продукцію, продукти переробки зерна, м'ясопродукти. Серед продуктів переробки зерна борошно пшеничне стало дорожче на 32,6%, хліб і хлібобулочні вироби – на 22,3%, у тому числі хліб житній, хліб і булочні вироби з пшеничного борошна вищого, 1 і 2 сортів – на 20,6–27,1%; булочні вироби здобні з борошна вищого гатунку та бубличні вироби – на 11,0–11,8%. Макаронні та круп'яні вироби подорожчали на 25,4%, в тому числі: рис шліфований, макаронні вироби з борошна вищого гатунку, вермішель, пшоно, горох і квасоля – на 27,6% –32,1%. За логікою Гіффена попит на ці товари так само повинен збільшитися. Дійсно в січні – червні 2011 р. оборот роздрібної торгівлі вказаних товарів склав 23,2 млрд. грн., що на 20,3% більше січня – червня 2010 р. У розрахунку на одного жителя було придбано товарів на 8,5 тис. грн. за 2011 рік (не зрозуміло 8,5 – це за рік чи за який період?), у середньому за місяць – на 1,4 тис. грн., в той час, як в 2010 році аналогічний показник складав, наприклад 7 тис. грн..

Беручи до уваги вище сказане, можна зробити висновок, що такі товари як рослинна олія, борошно, хліб для України є товарами Гіффена. Навіть значне підвищення цін саме на ці товари змушує споживачів купувати їх в більшому обсязі.

Отже, «парадокс Гіффена» – це така ситуація на ринку, коли попит на певні продукти підвищується, не зважаючи на зростання ціни на них. Ця ситуація суперечить закону попиту і тому вважається парадоксом. Активізуються такі явища в економіці під час криз, коли ціна підвищуються на всі види товарів, та покупцям доводиться робити вибір. Можна сказати, що на практику поява «товару Гіффена» – це сигнал соціального неблагополуччя, свідчення зниження життєвого рівня окремих суспільних верств. Вплив світової фінансової кризи призвів до того, що економіка України, як і інших країн, в даний час увійшла в зону ризику.

УДК 004.738.5:339.138

Купреєва О.П.¹, Куц Д.В.²

¹ старш. преп. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Купреєва О.П., Куц Д.В.

СПОСОБЫ И МЕТОДЫ ПРОДВИЖЕНИЯ КОМПАНИИ В СЕТИ ИНТЕРНЕТ

Конец прошлого века стал бумом информационных технологий и послужил началом их массового распространения среди как представителей бизнес-среды, так и обычного населения. Одним из основных столпов этой революции, если не основным, стало появление сети Интернет. В наше время любое предприятие, любая организация имеет возможность взаимодействовать с аудиторией потребителей именно через Интернет, а если говорить конкретно – через сайт.

Контекстная реклама. Это текстовое сообщение или объявление на странице сайта (как правило, поисковика). Его можно увидеть на страницах с результатами выдачи.

Принцип работы контекстной рекламы: владелец сайта, который хочет получить активный поток заинтересованных посетителей, определяет подбор ключевых слов. По этим словам из поисковой системы осуществляется переход пользователей. На своем веб-ресурсе он определяет целевые страницы (страницы приземления, точки входа), куда попадут пользователи из поисковика. Рекламодатель платит за текст такого объявления, а также за каждый клик (переход) по нему. Чем выше текстовое сообщение на странице, то есть чем больше его вероятность быть замеченным потенциальным клиентом, тем дороже цена за клик (так называемая очередность показа).

Поисковая оптимизация (SEO). Это процесс оптимизации и учета факторов продвижения сайта, с помощью которых целевые страницы веб-ресурса попадают на лучшие позиции в зоне выдачи поисковых систем. Этот способ имеет большое отличие от контекстной и контекстно-медийной рек-

ламы в психологическом разрезе – пользователь поисковой системы уверен, что он сам лично осуществил поиск и выбор необходимой ему информации. Другими словами, у него отсутствует отторжение от этого вида рекламной компании. Цель – постоянное привлечение целевой аудитории по определенной тематике сайта или блога.

Для достижения результата (попадание в топ-10) организация находит исполнителя (seo-компания, фрилансер), который выполняет полный комплекс мер: осуществляет аудит и оптимизацию сайта, составляет семантическое ядро из ключевых слов для целевых страниц, анализирует работу конкурентов, увеличивает ссылочную массу и т.д. Задача исполнителя состоит не только в продвижении точек входа веб-ресурса, но и удержание занятых позиций в десятке лучших. В зависимости от целей продвижения сайта (получение трафика, достижение позиций в топе поисковых систем, поиск целевой аудитории и т.д.) оплата производится по разным схемам (оплата за позиции, абонплата и т.п.).

Баннерная реклама. Под таким видом рекламной кампании понимают размещение графического модуля (баннера) с текстом на популярных рекламных площадках. В основном популярность зависит от показателей авторитетности сайтов, где размещены эти площадки, от количества посетителей на них. Цель такого метода продвижения сайта – привлечение заинтересованных пользователей, повышение важности и узнаваемости бренда. С помощью баннерной рекламы можно эффективно продавать различные товары и услуги, своевременно сообщать о новых акциях и различных скидках.

Продвижение в социальных медиа. В отличие от других методов раскрутки сайта, этот вариант рекламной кампании использует ресурсы социальных сетей и блогосферы. Этот метод позволяет создать отличный источник важной, достоверной и оперативной информации, а также расширить клиентскую базу в связи с большим трафиком с сайтов соцсетей и блогов с минимальными затратами. Также только благодаря этому методу продвижения сайта возможен прямой контакт с пользователями, что дает дополнительный источник для продажи своего товара или услуги.

Выше были перечислены лишь способы привлечения посетителей на сайт. Однако этого мало, необходимо также заинтересовать их, предложить то, что они ищут. Поэтому стоит уделить внимание таким факторам как:

- а) Удобство работы с сайтом для пользователя (юзабилити);
- б) Контент сайта;
- в) Скорость загрузки сайта.

Таким образом, были рассмотрены основные, наиболее актуальные на сегодня методы продвижения сайта, привлечения на него посетителей, а также их удержания.

УДК 658.8:61

Купресва О.П.¹, Манькова А.А.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-411, ЗНТУ

Купресва О.П., Манькова А.А.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ РЕКЛАМНОЇ КАМПАНІЇ У МЕДИЦИНІ

Україна поступово переходить до ринкових відносин та наслідуює західний досвід у побудуванні цих відносин в такій галузі, як медицина. За даними журналу Forbes, 7 із 20 найприбутковіших видів малого бізнесу в США належать до сфери медицини. Це приватні практики хірургів, стоматологів, офтальмологів, ортодонтів, психіатрів, терапевтів і костоправів. Це вказує на те, що сектор приватної медицини буде тільки розвиватись. Вже зараз в Україні ця галузь має досить високий порівняний рівень рентабельності (в середньому 15–20% на рік). Крім того, існує ще ряд передумов для розвитку комерційної діяльності у медичній сфері, а саме: низька задоволеність існуючою пропозицією медичних послуг, зростання зацікавленості населення у власному здоров'ї, у великих містах сконцентровано зростаючий платоспроможний сегмент, високий інтерес інвесторів до медичного ринку загалом, як транснаціональна тенденція. За оцінками експертів щорічний обсяг українського ринку приватної медицини в грошах становить приблизно \$1 млрд. Водночас його реальні масштаби оцінити доволі важко, оскільки значна частина ринку – до 50% – перебуває в тіньовому секторі. У країні функціонують близько 30 тисяч приватних медичних закладів.

Клініка сучасної офтальмології «Візуз» – це приклад успішної діяльності на ринку медичних послуг у Запоріжжі, не зважаючи на всі за і проти розвитку цієї галузі. Досягти такого успіху допомогли вірні маркетингові рішення та стратегії. По-перше – це вдала рекламна діяльність. Наявність реклами на місцевому телебаченні, радіо, участь клініки у благодійних та соціальних проектах («СВІТЛОЗІР», «Зір ветеранам» та «Піклуємось про людей похилого віку»). Клініка має власний WEB – сайт.

Багато позитивного у механізмі ціноутворення: наявність знижок, спеціальних пропозицій та грамотна цінова політика відносно конкурентів. У клініці проводиться інвестиційна діяльність не тільки на технічне оснащення, а й трудові ресурси.

З огляду на сильні та слабкі сторони рекламної діяльності клініки, можна зробити наступні пропозиції, які повинні покращити діяльність закладу, збільшити відвідуваність та, як наслідок, підвищити прибутки клініки. По-перше слід налагодити зворотній зв'язок з клієнтами. Клініка може робити розсилки на електронні адреси клієнтів з інформацією про знижки, спеціальні пропозиції, акції, а також нагадування зробити обстеження. По-друге слід

збільшити рекламу в інтернеті. Це можуть бути банери на запорізьких сайтах. По-третє додати реклами в пресі та періодичних виданнях.

У ході дослідження було проведено аналіз розвитку ринку медичних послуг в Україні та в світі в результаті якого визначено перспективи розвитку та проблеми вітчизняного ринку медицини. Проведено аналіз маркетингової діяльності ООО «Клініка сучасної офтальмології «Візус»». Запропоновано варіанти покращення рекламної діяльності клініки. Запропонований комплекс заходів має практичне значення, що дозволить зміцнити позиції ООО «Клініка сучасної офтальмології «Візус» в формуванні комплексу маркетингу на ринку міста Запоріжжя.

Проблеми розвитку ринку в секторі охорони України здоров'я залишаються невирішеними, а отже, залишається необхідність дослідження цих проблем, та виявлення напрямків активного розвитку цієї галузі.

УДК 339.138

Кочнова И.В.¹, Кулько А.Р.²

¹ старш. преп. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-419, ЗНТУ

Кочнова И.В., Кулько А.Р.

ВЛИЯНИЕ СТАНДАРТОВ МЕРЧАНДАЙЗИНГА НА ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ И ПОВЫШЕНИЕ ОБЪЕМОВ ПРОДАЖ

Мерчандайзинг (merchandise, англ.) – комплексная система приемов, призванных сформировать у покупателя так называемый импульс покупки. Кроме того, мерчандайзинг как сбытовая политика применяется не только для продвижения продуктов, но и для привлечения покупателей в магазин – это один из инструментов маркетинговой системы предприятия, который используется торговцем для достижения собственных целей.

Мерчандайзинг в качестве самостоятельного компонента маркетинговой системы опирается как на собственные принципы, так и на поведение потребителя в торговом зале во время непосредственного контакта с марками. Закономерно, что производитель, продукты которого доминируют на полках магазинов, может рассчитывать на большее внимание со стороны потребителей и более высокий спрос на бренды.

Как показывает практика розничных продаж на развитых рынках, семь из каждых десяти покупателей принимают решение о выборе в пользу того или иного бренда непосредственно в торговом зале. Кроме того, более половины опрошенных завсегдатаев крупных магазинов вовсе не намерены что-либо покупать: многих привлекает возможность провести время, получить новые впечатления. Оказывается, время, проведенное в торговом зале, никак

не связано с количеством покупок, а посетители торговых центров не обязательно являются лояльными потребителями.

Наряду с удовлетворением потребностей покупателя в основу мерчендайзинга положен, такой аспект, как повышение объемов продаж компании.

Мерчендайзинг – едва ли не последний шанс убедить покупателя в торговом зале, последний аргумент, мотивирующий его на решение в пользу бренда. По различным оценкам, 60% покупателей принимают решение о покупке непосредственно в магазине. Грамотное использование средств в месте продажи – POS+M способно увеличить торговый оборот на 30%.

Зарубежный и отечественный опыт показал, что сочетание вышеперечисленных элементов мерчендайзинга способно значительно увеличить объемы продаж.

Международная ассоциация рекламы в местах продаж (ROPAI) приводит следующие данные:

а) правильно размещая ассортимент по товарным группам и учитывая особенности поведения покупателей, продажи можно увеличить примерно на 10%;

б) правильная выкладка товаров в рамках каждой товарной группы поднимет продажи еще на 15%;

в) акцентирование внимания цветом и расположением увеличит еще на 25%;

г) в торговой точке с применением правил мерчендайзинга продажи могут на 200–300% превышать доход аналогичного магазина, где их не практикуют.

Подводя итоги, можно сделать следующие простые выводы: во-первых, проведение мерчендайзинга позволяет любым фирмам вне зависимости от их размеров экономить свои средства, одновременно существенно поднимая объемы продаж, из-за чего крупнейшие международные компании сделали его неотъемлемой частью своей маркетинговой концепции. Во-вторых, мерчендайзинг позволяет покупателю комфортно проводить время совершая покупки и выбирая что-то нужное или просто интересное.

УДК 004.738.5

Кочнова І.В.¹, Шипка С.Ф.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-419, ЗНТУ

Кочнова І.В., Шипка С.Ф.

ІНТЕРНЕТ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ PR

Інтернет – це засіб, який вітчизняні компанії лише нещодавно почали використовувати для того, щоб налагодити зв'язки зі споживачами, доносити до них інформацію про плани компанії та її розвиток, підтримувати зв'язок зі споживачами.

Майже ні у кого немає сумнівів, що Інтернет є сприятливим середовищем для того, щоб впливати на споживача і тримати руку на пульсі його прагнень і вчасно задовольняти виникаючі потреби. Однак, постає справедливе питання щодо того, що саме робить інтернет таким середовищем?

Експерти, зокрема Г.Г. Почепцов, вважають Інтернет механізмом, для якого є ефективним проведення PR-акцій із застосуванням психотехнологій. Доказом цьому може бути той факт, що Інтернет дуже широко застосовується при проведенні психологічних воєн, коли інформація закидається в мережу і дуже швидко поширюється різними джерелами, що дозволяє інформації дійти до багатьох людей за дуже швидкий час.

У застосуванні цієї особливості до кампаній та їх офіційних сторінок, на яких розміщується вся основна інформація про діяльність компанії, перевага полягає в тому, що всю інформацію з офіційної сторінки можуть розповсюдити різноманітні Інтернет – видання, розповсюдити користувачі. Це має визначальне значення в плані конкурентноздатності компанії, дозволяє визначити відношення споживачів до компанії, адже у користувача сторінки є можливість зворотнього зв'язку з фірмою, але в той же час, при неправильному використанні PR-технологій, може нанести компанії значної шкоди.

Серед особливостей Інтернет, можна виділити наступні фактори:

- можливість таргетингу, тобто виділення вузької цільової аудиторії, на яку варто спрямувати свої зусилля для досягнення мети PR-компанії;
- інтерактивність комунікації, тобто можливість вступити в контакт зі споживачем за допомогою зворотного зв'язку, а також можливість споживачів спілкуватися між собою;
- глобалізація. З одного боку, необхідно враховувати відмінності між споживачами у різних регіонах, однак, в той же час, є можливість точечно-географічного охоплення цільової аудиторії;
- відносна дешевизна порівняно з іншими засобами PR.

Компанія може і не проводити свої PR-акції в мережі, але вона повинна турбуватися про те, як вона представлена у інтернеті, повинна керувати своїм PR- фоном, який створюється пресою, споживачами. Компанія може реагувати на зміни фону за допомогою таких технологій, як mass relations (масова комунікація), group relations (взаємовідносини з групами) і media relations (відношення зі ЗМІ), у кожної з яких – свої задачі. Основною метою mass relations є створення на сторінці групи активних споживачів, які будуть формувати її найближче ділове оточення, для media relations основна мета – спілкування зі споживачами через засоби масової інформації, більшість із яких уже давно представлена у мережі Інтернет, group relations – формування відносин із цільовою аудиторією, цільовим сегментом компанії.

Говорячи про PR в Інтернеті варто зазначити, що це найбільш молода, а отже і найбільш перспективна складова відносин з суспільством. Застосуван-

ня PR-технологій у мережі Інтернет – крок на шляху компанії до успіху та конкурентноздатності на ринку, спосіб зробити із споживача активного прихильника компанії, члена корпоративної сім'ї.

УДК 659.148

Кочнова І.В.¹, Калагастова Я.Р.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Кочнова І.В., Калагастова Я.Р.

ТЕЛЕБАЧЕННЯ – ПЕРСПЕКТИВНА МАРКЕТИНГОВА ПЛОЩИНА В ПСИХОЛОГІЇ СПОЖИВАЧА

Український телевізійний простір розвивається дуже динамічно. Практично в кожному сезоні змінюються тенденції. Сьогодні телебачення – не до кінця зрозумілий тренд. Дані – і найсильніша, і найслабкіша сторона українського ТБ. Удосконалення якості програм, імплементація digital-технологій, а також пошук нових феноменів – ось що означає розвиток українського медіапростору в найближчі кілька років.

Телебачення не змінювалося близько 70 років, тому сприймати його перегляд за відпочинок це у споживачів просто вже в генах. Це означає, що девайс вже є, і питання в тому, що саме людям на цьому девайсі показати, не порушуючи їх споживчих традицій. Телебачення досить консервативно як галузь, але там є місце для технологічних стартапів.

Всі тренди вказують на те, що телебачення та інтернет стають нерозривними. Є, наприклад, технології AirPlay, Wireless Display, за допомогою яких все, що знаходиться на екрані планшета, може тут же з'явитися на екрані телевізора. Крім того, за допомогою планшета ви можете керувати тим, що бачите в телевізорі. Наприклад, в іграх планшет можна використовувати як джойстик. І це тільки початок.

ТВ стає сильніше через відкриття в області імпліцитного впливу, мультіекранності і соціального телебачення. Мультіекранність – подарунок телебаченню. Майже вся молодь обговорює те, що дивиться по телевізору, у своїх соціальних мережах (А це близько 100 тис коментарів і охоплення понад 10 млн контактів тільки в одній соціальній мережі). Люди частіше залишаються в кімнаті під час рекламної паузи, коли у них є другий екран. Вимірюючи електроактивність мозку, дослідники визначили, що при використанні другого екрану залучення в телеперегляд зростає на 9%.

Концепція Діджитал як окремої дисципліни, що вимагає спеціалізованого знання, відходить у минуле. Світ приходить до концепції «пост - цифрового маркетингу», коли компанії бесшовно переходять від каналу до каналу.

Глядачі вимагають дуже високого рівня інтерактивності і точок дотику навіть до того, що з'являються шоу, засновані на user-generated контенті.

Особливість ТБ, як каналу комунікації полягає в тому, що Охоплення ТВ + Залучення Digital дає ефект синергії.

Крос-медійні проекти дозволяють залучити різноманітну цільову аудиторію за рахунок розвитку єдиного сценарію на декількох каналах: накопичення аудиторії, кожен канал працює як на одну історію так і на окремий інструмент, контакт з аудиторією забезпечується на будь-якому етапі.

Телевізійна реклама все ще грає життєво важливу роль в донесенні повідомлень до споживачів, так як дає «сильний всепоглинаючий емоційний зв'язок». Реклама брендів набагато емоційніше залучає, коли її сприймають на ТБ, як показують біометричні дослідження. З нового – поняття «immersive media environments» – медіасередовище, яке впливає одночасно через кілька органів почуттів, всепоглинаючи. До таких відноситься телебачення. Онлайн-режим подачі інформації краще будує зв'язок з брендом, коли вже існує бренд-асоціація або активізована потреба в бренді.

Хоча всі рекламодавці мріють про те, щоб не витратити даремно половину бюджету, менш таргетировані рекламні кампанії – такі, як на великому ТБ – залучають нових споживачів, підвищують частоту покупки у поточних і закладають довгострокову основу для сильного бренду. У це рекомендують інвестувати 60% всього рекламного бюджету.

Все сказане свідчить про те, що IP –TV як квазіінтерактивна система і інтерактивне телебачення як система online – інтерактивності (якщо вони коли-небудь будуть впроваджені в нашій країні) зможуть з передбачуваного інструменту розваг та підвищення ARPU операторів зв'язку перетворитися на реальний інструмент споживачевладдя.

УДК 669.1.003

Слынько В.В.¹, Яковенко А.В.²

¹ старш. преп. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Слынько В.В., Яковенко А.В.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЧЕРНОЙ МЕТАЛЛУРГИИ В УКРАИНЕ

Черная металлургия – одна из наиболее развитых в Украине отраслей промышленности, на которую приходится ¼ всего промышленного производства.

Несмотря на крайне нестабильную сбытовую конъюнктуру, в 2013 г. черная металлургия Украины показала рост выплавки стали в тоннаже примерно на 1% – до 33,3 млн. т.

Так, по информации отраслевого объединения «Металлургпром», за год металлурги в тоннаже увеличили экспорт металлопродукции на 1,6% по сравнению с 2012 г., до 17,502 млн.т. Притом в «дальнее зарубежье» поставлено 13,885 млн.т, в «ближнее» – 3,617 млн.т.

Тем самым, основные экспортные позиции национальной металлургии находятся вне СНГ. Если рассматривать классы продукции, то экспорт листового проката вырос на 1,4%, полуфабрикатов – на 4,6%.

В целом, по итогам текущего года объем экспорта составляет 23,1 млн.т, или 79% произведенной металлопродукции. Товарная структура экспорта остается примерно неизменной: 46% – полуфабрикаты, 29% – плоский прокат, 25% – длинномерный.

Однако в денежном выражении за тот же период экспортные поставки снизились на 10,5% до \$10,7 млрд., что связано с ослаблением котировок металлопродукции на протяжении года. Так, в центре «Укрпромвнешэкспертиза» уточняют, что за год стоимость экспортной заготовки уменьшилась на 8,1% до \$ 514/т FOB Черное море, сляба – на 7,9% до \$ 478/т при том же базисе поставки, горячекатаного рулона – на 4,7% до \$ 538/т, арматуры – на 6,4% до \$ 578/т.

Основным фактором нисходящего тренда стало замедление роста мирового металлопотребления до 2,5% (в 2012 г. – 3,6%, в 2011 г. – 7,7%). Заметное давит на цены и наличие в мире избыточных мощностей: их совокупный объем составляет 2,1 млрд.т при годовой выплавке стали в 1,6 млрд.т, т.е. избыток составляет 0,5 млрд.т.

В «Укрпромвнешэкспертизе» добавляют, что тоннаж экспорта вырос, прежде всего, за счет поставок в страны Евросоюза: если в 2012 г. сюда было реализовано 4,9 млн.т, то в этом году – уже 6,1 млн.т. Также возросли поставки в Турцию, Африку и в СНГ (на 300 тыс. т), причем вопреки торговым конфликтам с Россией.

А вот внутренний рынок из-за сложной ситуации в экономике, ослабления спроса со стороны строительства и машиностроения просел с 8,3 млн. (в 2012 г.) до 7,8 млн.т.

Анализ текущей ситуации и перспектив развития украинской металлургии позволяет сфокусировать внимание на таких проблемах:

1. В краткосрочной перспективе – удержание экспортных рынков и доминирование на внутреннем рынке, сохранение достаточно высокого уровня рентабельности металлургической отрасли. Цель – сохранение и постепенное наращивание объемов производства на существующей базе. Постепенное увеличение доли поставок на внутренний рынок в соответствии с ростом потребления, успешная конкуренция с производителями из стран СНГ. Дальнейшая модернизация оборудования. Главную опасность представляет усиление межотраслевых противоречий. Роль государства – в мониторинге ценовой ситуации, недопущении монопольного повышения цен. Для этого существует необходимый механизм. Кроме того, скрупулезное проведение антидемпинговых расследований, четкое определение фактов нанесения (или нена нанесения) ущерба, выработка единой, взвешенной политики принятия решений по введению ограничительных мер против импортного проката.

2. В среднесрочной перспективе – более чем полуторократное увеличение производства, доведение доли поставок готового проката на внутренний рынок до 80% при сохранении объемов экспортных поставок.

3. В долгосрочной перспективе – решение сырьевых проблем, освоение новых месторождений железорудного сырья, достижение роли одного из влиятельных игроков на мировом рынке стали.

УДК 620.92.003

Слынько В.В.¹, Тюрюмина А.С.²

¹ старш. преп. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Слынько В.В., Тюрюмина А.С.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ В УКРАИНЕ

Рост цен на традиционные энергоносители побуждает Украину искать альтернативные подходы к решению энергетических проблем. В настоящее время в Украине активизирована работа в этом направлении. Разрабатывается и улучшается законодательное обеспечение, улучшается инвестиционный климат для альтернативных энергетических проектов. В Украине планируется к 2015 году довести долю возобновляемых альтернативных источников энергии в энергетическом балансе до 20%.

На текущий момент в стране установлено около 486,5 МВт альтернативных генераторов электроэнергии. Еще около 70 МВт мощностей приходится на генерацию тепла. В структуре электрогенерации на сектор геостанций приходится 228,4 МВт, ветропарков – 151,1 МВт, малой гидрогенерации – 107 МВт.

Бесспорным лидером сектора геозенергетики является компания Active Solar, эксплуатирующая парки «Охотниково», «Перово», «Митяево» и «Родниково» в Крыму суммарной установленной мощностью 227,3 МВт.

Компания «Ветряные парки Украины» лидирует в секторе ветрогенерации с суммарными мощностями 82,5 МВт. Малая гидрогенерация представлена сравнительно более широким списком объектов (78), лидирующие позиции по количеству генераторов удерживают компании: ВЭА «Новосвіт» (14 МГЭС), «Енергоінвест» (12 МГЭС), «Подольська енергетическа компанія» (6 МГЭС), «КіровоградоблЕнерго» (5 МГЭС), «Енергостар» (5 МГЭС).

Что касается перспектив сегмента, то в информационном пространстве циркулирует масса информации из разнообразных источников о прогнозах и дальнейшем развитии. К тому же, как это нередко бывает в Украине, власть и профильные НИИ разрабатывают и постоянно переписывают стратегии развития, а бизнес независимо от них пытается строить реальные объекты.

В ближайшие несколько лет, развитие альтернативной энергетики в Украине будет осуществляться сразу по трем направлениям: ветроэнергетика, солнечная энергетика и малая гидроэнергетика. Этому способствует выгод-

ное географическое положение страны. На территории страны есть обширные регионы с высокой солнечной инсоляцией (Крым, Одесская область), регионы обладающие высоким ветровым потенциалом (Донецкая область, побережья Азовского и Черного морей), а также регионы с хорошими перспективами для развития малой гидроэнергетики (Карпатские горы). В целом, потенциал развития альтернативной энергетики в Украине является более высоким, чем у тех европейских стран, где альтернативные энергетические проекты давно и успешно реализуются.

Большинство проектов в сфере альтернативной энергетики будут реализованы в тех регионах, в которых существует дефицит электроэнергии. Ветровые и солнечные электростанции будут строить в Одесской, Николаевской, Херсонской и Донецкой областях, Автономной Республике Крым. Для Карпатского региона особенно актуально сооружение малых гидроэлектростанций. Так, для развития малой гидроэнергетики в этом регионе планируется сооружение 58 малых гидроэлектростанций в бассейнах рек Днестр, Прут и Сирет. Суммарная мощность карпатских малых гидроэлектростанций составит 1,6 МВт. Создание энергетических мощностей будет способствовать экономическому и социальному развитию этих регионов.

Отечественный крупный бизнес становится все более заинтересованным в развитии альтернативных энергетических проектов. Компания ДТЭК Wind Power рассматривает возможность инвестиций около 2 млрд. евро в сооружении нескольких ветровых парков, суммарной мощностью до 2 ГВт.

Вместе с тем, эксперты отмечают ряд негативных моментов, мешающих развитию альтернативной энергетики в Украине. Основными среди них называются: устаревшие энергетические распределительные сети; бюрократические сложности с оформлением разрешительной документации и оформлением прав собственности на землю, экономическая отсталость регионов, где предпочтительней всего строить альтернативные энергетические мощности.

УДК 339.13.024

Слынько В.В.¹, Семенюта О.В.²

¹ старш. преп. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Слынько В.В., Семенюта О.В.

МАРКЕТИНГ В СФЕРЕ УСЛУГ ОБЩЕСТВЕННОГО ПИТАНИЯ

Ресторанный бизнес является перспективным направлением для совершения долгосрочных инвестиций. Однако наличие капитала ещё не говорит об успешном развитии бизнеса на рынке, где все время происходят качественные изменения предпочтений постоянной и потенциальной клиентуры.

Потребление продуктов питания в ресторанах не является само по себе потребностью первой необходимости и зависит от динамики доходов населения.

Кризис изначально ударил по ресторанному рынку снижением оборотов заведений вследствие уменьшения посещаемости и суммы среднего чека. А зафиксированные в долларах арендные ставки в условиях девальвации стали тем фактором, который еще больше ухудшил положение ресторанного бизнеса в Украине.

Несмотря на это, 2013 год стал годом оживления, по данным Госслужбы статистики, оборот ресторанного хозяйства составил 28,4 млрд.грн., с приростом 12,3% по сравнению с 2012 годом.

Можно сказать, что увеличение оборота ресторанного бизнеса состоялось из-за подорожания продуктов питания и алкогольных напитков. С другой стороны, цены в ресторанах существенно не повышались из-за возможности потерять посетителей. В связи с этим страдает прибыльность самих заведений, которая постоянно уменьшается.

Прогнозируется, что в будущем рынок ресторанного бизнеса будет расти не более чем на 10–11% в год. Это связано с тяжелой экономической ситуацией в стране. Развитие этого рынка в основном предопределяют общеэкономические факторы, а именно подорожание продуктов питания и энергоносителей и т.п.

Что касается перспектив сегмента, то, говоря об уровне насыщенности рынка, можно оперировать таким показателем, как количество посадочных мест на потребителя услуг заведений общепита. Так, в среднем по Европе одно посадочное место в ресторане приходится на 8 жителей, в Киеве – на 35 жителей, в Днепропетровске – на 40, во Львове – на 25 жителей. Украинская ресторанная культура и в качественном отношении значительно уступает западным, хотя и подает надежды на улучшение сервиса. Причиной тому, послужило Евро–2012, накануне которого произошли хорошие инвестиции в этот бизнес, что привело к возникновению новых точек общественного питания, а также появление на ТВ многочисленных кулинарных шоу.

Ресторанная отрасль Украины находится на раннем этапе своего развития. В ней много свободных ниш и она еще окончательно не сформировалась.

Во всем мире происходит стремление к тому, чтобы качественно и дешево обслужить как можно большее количество клиентов, при этом покрыть все свои расходы и получить прибыль. Для этого разрабатываются специальные предложения, например, вегетарианская кухня, поскольку все больше людей начинает вести здоровый образ жизни. Создаются рестораны для новых категорий пользователей – рестораны с развлечениями для детей, рестораны для животных. Всегда востребованными будут различные кофейни и чайные.

Поэтому дальнейшее развитие ресторанного бизнеса в Украине должно быть направлено в сторону более узкого позиционирования и создания сильных сетевых брендов. Несмотря на скачки показателей по товарообороту в

отрицательную сторону, обусловленные кризисной ситуацией в Украине, ресторанный бизнес остается перспективным направлением для инвесторов, которые могут вложить свои денежные средства в наиболее востребованные предприятия ресторанного хозяйства.

УДК 338.467.6

Слинько В.В.¹, Калагастова Я.Р.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Слинько В.В., Калагастова Я.Р.

МАРКЕТИНГ В СФЕРІ ПОСЛУГ ШОУ-БІЗНЕСУ

Шоу-бізнес – це велика сфера світової економіки, що швидко розвивається та приносить багатомільярдні доходи. Привабливість і прибутковість шоу-бізнесу в розвинених країнах світу обумовлені швидким розширенням сфери послуг в цілому, зростаючими потребами населення в послугах індустрії розваг, стрімким розвитком науково -технічного прогресу і технологій, глобалізацією ринків. Поряд з цими тенденціями спостерігається значне збільшення конкуренції у сфері шоу-бізнесу, зростаюче значення системи взаємин із споживачами, ступеня задоволення їхніх потреб. Дані обставини пояснюють зростаючий інтерес до маркетингу шоу-бізнесу і як концепції управління, і як інструменту впливу.

Маркетингові технології в сфері шоу-бізнесу:

а) Технології, що стосуються товару.

Розробка нових товарів – музичні синтезатори, технічні пристрої для широкоекранного проектування, тільки що знятий кіно- або відеофільм, завершений постановниками театральний спектакль, естрадна зірка, що вперше бере участь у відповідальному конкурсі.

– Товари, що несуть у собі істотні зміни (реконструйований концертний зал, демонстрація кінофільму з одночасним обслуговуванням кіноглядачів, що сидять за столиками).

– Товари ринкової новизни (вперше випущені альбоми та відеокліпи, випущений на екрани кінотеатрів фільм-опера, продюсером якого став театральний актор).

– Товари нової сфери застосування (використання арени стадіону в якості сценічного майданчика, демонстрація пісенних відеокліпів на дискотеках).

У всіх цих та інших випадках у розробці нових товарів беруть участь сценаристи, режисери, художники, конструктори, відеоінженери, продюсери, композитори, артисти-виконавці, модельєри, звукооператори, музиканти. Для кожної групи товарів розроблені технології та методики. Виробництво одних товарів займає дні, інших – тижні або місяці.

б) Ціноутворення у сфері шоу-бізнесу – найскладніше і серйозне питання. Діють в цій області і закони, є і інструкції щодо їх виконання. Проте,

практично багато що робиться на договірній основі, частіше за принципом «відчуваної вартості товару».

У сфері шоу-бізнесу склалася система фінансування виробничої діяльності: меценатство (кошти, надані фінансовими структурами з метою збереження культурних цінностей), власні кошти постановочних фірм; кошти державного або місцевого бюджетів (що виділяються на проведення значущих громадських акцій), кошти інвесторів (які передбачають відшкодування витрат та отримання прибутку), кошти спонсорів (замість рекламних послуг, які надає постановочна фірма).

в) Просування товарів у сфері шоу-бізнесу містить в собі всі без виключення елементи комунікаційної політики: інформаційно-рекламну діяльність, паблісіті, паблік рилейшнз; доводиться в цій області маркетингової діяльності займатися і ФОССТИС.

На даний момент виділяють 15 «технологій» шоу-бізнесу:

- 1) В ієрархії потреб шоу-бізнес апелює до потреб «вищого порядку».
- 2) Одночасно впливає на всі або майже всі органи чуття споживача.
- 3) Феномен одночасного в просторі і в часі масового продажу видовища.
- 4) Експлуатація результатів глибинної народної творчості (міфів, легенд, усталених стереотипів і шаблонів).
- 5) Культивування інноваційного процесу.
- 6) Керована творчість.
- 7) Створення абсолютно нової короткострокової потреби «з нуля».
- 8) Управління очікуваннями і чутками-вірусами.
- 9) Агресивне проникнення і просування по логістичній кривій.
- 10) Створення fun-клубів, співтовариств прихильників (community).
- 11) Послідовний, «хвильовий» випуск модифікованого товару в різних упаковках, на різних носіях, для різних цінкових «полиць».
- 12) Публічність і скандальність як принцип суспільної поведінки особистостей – брендів.
- 13) Конвергенція різних галузей шоу-бізнесу з активним використанням новітніх інформаційних технологій.
- 14) Альянси, кооперація і тимчасові союзи брендів.
- 15) Безперервна еволюція, закріплення та розвиток ринкового успіху.

УДК 339.138

Куриленко І.І.¹, Барзикіна І.Ю.²

¹ канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-412, ЗНТУ

Куриленко І.І., Барзикіна І.Ю.

МАРКЕТИНГ В СПОРТІ ЯК НАПРЯМОК МАРКЕТИНГУ ПОДІЙ

Маркетинг в спорті – це ринкова діяльність з розвитку сфери активного дозвілля і спорту, спрямована на залучення населення в якості глядачів, а

також до занять фізичною культурою і спортом шляхом задоволення їх потреб і потреб. Маркетинг в спорті є одним із напрямків маркетингу подій. Маркетинг подій – це продаж вже готової спортивної (і не тільки) події, використовуючи маркетингові можливості. Маркетинг в спорті не виключає й організацію події, виходячи з інтересів або рекламних завдань торгових марок (брендів). Але, фахівці, які намагаються використовувати стандартний, звичний набір маркетингових інструментів в спорті, часто не знають про існування багатьох тонкощів спортивної діяльності, не враховують психологію глядача («психологія споживання спортивної події»), а також психологію самого спортивного співтовариства.

Маркетинг в спорті являє собою, в першу чергу, унікальний і універсальний інструмент комунікації, що має необмежене поле для застосування. Фахівці погодяться, що спортивна подія дозволяє використовувати абсолютно всі маркетингові можливості. Це і PR до, під час і після спортивної події в пресі, на ТБ, в книгах, брошурах, енциклопедіях, хроніках, VTL-акції, пряма реклама на будь-яких носіях та медіа, непряма/прихована реклама у різних медіа.

З точки зору застосування маркетингу між власне видами спорту існує досить багато відмінностей, тому специфічних параметрів, які їх поділяють (вірніше, потребують окремого, персоніфікованого підходу), значно більше, ніж спільних. Відповідно, і підходів повинно бути стільки, скільки існує видів спорту. Все це зумовлює існування значного числа проблем розвитку маркетингу в спорті.

Високий попит на спортивні товари та послуги пред'являють і професійні спортсмени, тренери, клубні та інші фізкультурно-спортивні організації. Ця частина споживчого попиту дуже специфічна своїми підвищеними вимогами до якості спортивної продукції, зручності і надійності її експлуатації, а також спортивних подій.

В Україні спортивний маркетинг сьогодні не дотягує до визнаних канонів у світі і більше нагадує «непізнаний літаючий об'єкт», коли хтось десь чув, але що з ним робити і як бути далі не знають. Але в світі маркетинг в спорті є одним з напрямків бізнесу, що розвивається найбільш динамічно. Грамотний підхід до організації маркетингу в спорті в Україні може принести непогані дивіденди і мова йде не тільки про імідж і престиж лише спорту, а й усієї держави. Адже звучить гімн країни і підіймається національний прапор у двох випадках – для Президента країни, і для спортсменів. Навіть політики неодноразово визнавали, що спортивні перемоги здатні об'єднати непримиренних політичних суперників, так що спорт цілком може претендувати на місце «національної ідеї».

Як відомо спортивний маркетинг передбачає три напрямки діяльності: просування видів спорту та спортивних організацій, залучення спортсменів і

спортивних заходів для просування брендів і продуктів, а також популяризація спорту в цілому, щоб збільшити аудиторію. Національний олімпійський комітет в межах своєї стратегії розвитку активно займається першим і третім компонентом спортивного маркетингу. Другий напрямок діяльності – залучення атлетів або змагань для просування брендів відбувається, на нашу думку, дещо хаотично, як правило, за ініціативою приватних компаній і часто безсистемно. Про це може наприклад говорити часта зміна спонсорів багатьох традиційних для України турнірів і змагань, коли ми кожен рік бачимо нового титульного спонсора.

У нашій країні практично всі види спорту олімпійської програми, а особливо такі популярні як баскетбол, біатлон, бокс, плавання, легка атлетика, теніс, футбол, хокей, художня гімнастика і т.д. мають цілий ряд зацікавлених осіб. Це і представники ЗМІ (в першу чергу телеканали), і виробники спортивних товарів, і спонсори, і організатори культурно-спортивних свят і заходів, ну і звичайно ж самі спортсмени і вболівальники. Все це і належить до сфери діяльності спортивного маркетингу.

Складні на сучасних спортивних ринках тенденції разом з масовим попитом забезпечують виробникам спортивної продукції і послуг величезні прибутки, за володіння якими йде жорстка конкурентна боротьба. Тому, в кожному конкретному випадку організація маркетингу в спорті повинна мати певну дозу творчості та експерименту. Тому слід підкреслити, що спортивний маркетинг є сплавом науки, творчості та інтуїції; всякі спроби розчленувати цю тріаду і діяти тільки по одному напрямку призводять, як правило, до невдач.

УДК 658.8: 316.47

Куриленко І.І.¹, Парій М.О.²

¹ канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-412, ЗНТУ

Куриленко І.І., Парій М.О.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ КАНАЛ ПРОСУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ

Тенденції розвитку суспільства на рубежі третього тисячоліття обумовили появу й освоєння нових технологій, зокрема Інтернет, глибоке проникнення цих інновацій у соціальні й економічні процеси. Глобальні світові процеси все активніше впливають на регіональні віртуальні ринки. Їхнє формування і динамічний розвиток спричинили необхідність трансформації класичного маркетингу і його інструментарію, створення специфічного напрямку, заснованого на технологічній платформі Інтернет – Інтернет-маркетингу.

Сучасний Інтернет-маркетинг в Україні представляє собою комплекс дій, спрямованих на одержання максимального прибутку, шляхом задоволення найбільшої кількості потреб максимальної кількості клієнтів (в Інтернет). Одією із спеціалізацій Інтернет-маркетингу є маркетинг соціальних мереж або SMM–маркетинг. Він включає блогосферу, інтерактивні системи, оптимізацію та просування нових медіа – SMO (social media optimization).

На даний час соціальні мережі стають потужним інструментом маркетингу для безлічі напрямів торгівлі. Корпоративні групи і співтовариства крупних компаній в російськомовному сегменті «Facebook» і на просторах мережі «Вконтакте» нерідко налічують десятки тисяч учасників. Продажі через соціальні мережі для початківців – найменш витратний спосіб спробувати новий бізнес, а для досвідчених підприємців – додатковий канал продажів.

Дуже часто доводиться розширювати представництво певної компанії в Інтернет в дуже короткі терміни. Створення групи в соціальній мережі та її подальша підтримка займає набагато менше часу і сил, ніж створення сайту-візитки і його розкручування в Інтернет. У соціальну мережу користувачі приходять самі по собі, тому не потрібен час для пошуку потенційних відвідувачів через пошукову систему.

За даними дослідження аналітиків вітчизняні Інтернет-магазини у 2013 р. одержали на 80% більше прибутку порівняно з 2012 р. Збільшилося і число покупок в соціальних мережах. Люди активно вступають в співтовариства, щоб придбати одяг, взуття, прикраси і техніку за допомогою посередника. Найчастіше такі ресурси організовують ті, хто сам здійснює покупки в Інтернет-магазинах або купує речі через своїх закордонних знайомих.

Успіх продажів в соціальних мережах багато в чому залежить від унікальності товару. Підвищений попит мають тренінги і семінари, а також продукти інтелектуальної праці. Особливо у вузьких професійних кругах. За останній час в «Facebook» розвернули активність тренінгових компаній з найширшої тематики, починаючи від кулінарних і закінчуючи бізнес-тренінгами і мовними курсами. В «Facebook» і «Вконтакте» пропонують свої послуги приватні гіді, організатори вечірок, розробники Web-сайтів, дизайнери і архітектори.

Але не дивлячись на велику кількість переваг купівлі товару за допомогою соціальних мереж, усе ж такі існує декілька недоліків цих операцій:

- реєстрація в податковій інспекції (легальна торгівля в мережі дозволить ширше рекламувати свій товар);
- Інтернет – продажі ніколи не замінять традиційного магазину;
- необхідність передоплати і чекання пересилки обмежує коло покупців.

Найвдаліші приклади розвитку бізнесу у соціальних мережах:

- компанія «Dell» лише за допомогою соціальних мереж змогла заробити \$ 3 000 000;
- виробник блендерів «Blendtech» завдяки вірусному відео на «Youtube» збільшив продажі на 800%;
- група компанії «Clearasil» в 2012 році завдяки Інтернет збільшила продажі на 30%;
- туристичний дискаунтер «Cheaptrip» щомісячно через соціальні мережі продає не менше 75 путівок;
- звичайний український таксист отримує 80% замовлень завдяки своєму мікроблогу.

Створення свого магазину на базі соціальної мережі виправдане як доповнення до традиційних продажів або як пілотний проект, коли головна мета – спробувати у дії ту або іншу ідею або групу товарів. Але усвідомлено будувати свій бізнес виключно на базі групи в соціальній мережі підприємці не радять. Основна причина – надмірна залежність від політики адміністрації тієї або іншої мережі. Адміністрації можуть міняти умови використання сервісами в односторонньому порядку, наприклад, обмежити розміщення зовнішніх закладок або комерційної діяльності в цілому.

УДК 658.8

Куриленко І.І.¹, Державіна Д.М.²

¹ канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-412, ЗНТУ

Куриленко І.І., Державіна Д.М.

ЛАТЕРАЛЬНИЙ МАРКЕТИНГ: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ

Сучасні тенденції вимагають пошук і реалізацію оригінальних ідей, тобто нових товарів і послуг, які матимуть цінніший характер ніж в конкурентів і, відповідно, принесуть прихильність споживачів до підприємства. Теперішній час пропонує відмовитися від стереотипів і розпочати змагання за нові ринки, споживачів та прибуток шляхом введення інновацій. При плануванні нового товару, слід виходити за рамки стандартного логічного процесу і генерувати нові ідеї та маркетингові інструменти, які будуть унікальними і не запропоновані ні конкурентами, ні споживачами. Одним із таких шляхів є латеральний маркетинг або «маркетинг без гальм» – на сьогоднішній день найбільш прогресивний і ефективний спосіб домогтися реальних результатів. Сутність латерального маркетингу полягає у створенні принципово нових інноваційних товарів або послуг, нових ідей, за умов створення нового ринку та вихід за межі старого, вже існуючого. Головною ідеєю латерального маркетингу є створення інновації, шляхом поєднання несумісних та непокєднува-

них речей. Технологія латерального маркетингу полягає в знаходженні зв'язку між двома різними поняттями. Схема латерального маркетингу є стандартною для більшості товарів та послуг. Головне – це нестандартний нелогічний, творчий підхід та фокусування на певному рівні товару, що передбачає вибір із трьох основних напрямів:

Латеральний маркетинг на рівні товару передбачає зміну суті товару, пошук нового способу його використання. Тут не змінюється суть товару, а просто створюються нові ситуації, час і місце споживання, і тим самим розширюються можливості його застосування.

Латеральний маркетинг на рівні ринку. У цьому випадку компанія не змінює свій товар. Тут необхідно знайти потребу, яка до цих пір не розглядалася, і подумати, як продукт компанії міг би її задовольнити.

Латеральний маркетинг на рівні комплексу маркетингу передбачає відхід від існуючих способів презентації товарів чи послуг споживачу. Він нічого не змінює в продукті, але дає результати негайно. Так латеральний маркетинг на цьому рівні передбачає нові форми ціноутворення, розповсюдження, збуту і комунікації.

На сьогоднішній день можна навести безліч прикладів латеральних новинок: інтернет-кафе, мобільні телефони з виходом в Інтернет, з фотокамерою, з телевизором, годинник з мобільним телефоном, молочно-сокові мікси, лікарські фломастери, кава у стіках, прослуховування лекцій у вагоні поїзда та ін.

Проте використання латерального маркетингу в діяльності підприємства має не тільки позитивні сторони. Впроваджуючи цей вид маркетингу слід враховувати безліч ризиків, які можуть виникнути. Інноваційний продукт стає успішним, якщо він затребуваний споживачем, унікальний і якщо інновація стійка до запозичень і копіювання інших виробників. Крім того, інноваційний товар повинен бути ліквідним. Латеральне мислення є досить громіздким процесом, що вимагає нестандартних творчих рішень, фінансової підтримки і часу. Латеральна новинка вимагає глибокого фінансового аналізу, аналізу цільового ринку, відповідності вимогам споживачів. Саме тому латеральний маркетинг називають «дорогою дитиною висококонкурентних ринків».

Латеральний маркетинг перспективний, хоча й ризикований шлях створення новинок. Відомий дослідник феномена творчості Едвард де Боно запропонував термін «латеральне мислення», який визначив як процес обробки інформації, пов'язаний з творчістю і зміною понять. Власне, головною функцією людського розуму вважається виявлення в навколишньому середовищі закономірностей і створення шаблонів мислення. Як тільки вони сформовані, їх можна розпізнати та використовувати. Застосування таких шаблонів призводить до імплементації їх у свідомість, формуючи, таким чином, своєрідні

коди, за допомогою яких можна ідентифікувати об'єкти, за наявними фрагментами. Зміна «кодів» – основна функція латерального (горизонтального) мислення. За допомогою латерального яму копають на новому місці», – говорить Едвард де Боно.

Тому, латеральне мислення можна використовувати набагато ширше, а саме для вирішення багатьох актуальних суспільних проблем, наприклад проблем екології, енергозабезпечення, і при цьому отримувати прибутки. Для цього потрібно у загальну схему дії застосування латерального маркетингу додати ще один елемент: фокусування на проблемі. Таким чином, основними напрямками для подальших досліджень у цій галузі є дослідження можливих комбінацій поєднання та взаємодії традиційного та латерального маркетингу, нових прийомів латерального маркетингу, шляхів впровадження концепції латерального маркетингу на вітчизняних підприємствах та інші.

УДК 796.032.2:658.8:316.47

Куриленко І.І.¹, Левченко С.А.²

¹ канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-412, ЗНТУ

Куриленко І.І., Левченко С.А.

ЗИМОВА ОЛІМПІАДА В СОЧІ 2014: СТРАТЕГІЯ ПРОСУВАННЯ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА ЇЇ ОЦІНКА

Олімпіада – це, безперечно, подія світового масштабу. На підготовку до неї щоразу витрачається безліч зусиль й ресурсів. Довкола Олімпійських ігор формується інформаційний шум, у розповсюдженні якого велику роль відіграють соціальні медіа. За інформацією незалежного центру соціальної статистики й аналітики «JagaJam» найактивніше Олімпіаду обговорювали у таких мережах: «Вконтакте», «Facebook», «Twitter», «Instagram», «YouTube», «Google+», «Flickr» (у порядку зменшення популярності). Безумовно, за соціальною мережею «Вконтакте» закріпилася роль найбільш результативного соц-медійного каналу для привертання уваги до подій ігор. За масштабами аудиторії цей канал значно перевищує всі інші. Так, наприклад, кількість унікальних відвідувачів у тематичних спільнотах в цій мережі у 13,2 й 18,5 разів більше ніж у спільнотах «Facebook» й «Twitter» відповідно.

Офіційна спілка Олімпіади в Сочі розвивалася органічно, тобто учасники вступали в неї не в результаті рекламних пропозицій, а за власним бажанням в залежності від міри зацікавленості. Реклама майбутньої події на телебаченні в інших медіа значно підігрівала інтерес аудиторії й приводила людей на офіційний сайт Сочинської зимової Олімпіади www.sochi2014.ru, звідки користувачам не складно було перейти за адресами спілок у соціальних мережах.

Підвищити інтерес постійних користувачів популярної міжнародної інтернет-мережі «Facebook» до зимових Олімпійських ігор вирішив відомий телеканал «NBC». Цьому американському телеканалу належать ексклюзивні права на показ ОІ у США. Ще у 2011 році NBC за це право було виплачено 775 мільйонів доларів Олімпійському комітету. NBC вже співпрацювала з «Facebook» під час Лондонської Олімпіади, й, вдоволена таким партнерством, вирішила знову залучитися підтримкою популярного місця спілкування, якими у останній час стають соціальні мережі. До того ж, такі договори були підписані ще з «Instagram» та «Yahoo».

Найефективнішим засобом зв'язку олімпійців з шанувальниками став «Twitter». Найгарячішими для «Twitter» були, безперечно, перші дні Олімпіади. Відмічалось, що під час відкриття уся смуга новин майоріла тематичними повідомленнями, й часто фотографіями: вихід команди, номер у Олімпійському містечку, прогалини у підготовці тощо. У перші дні Олімпіади кількість прихильників та учасників збільшувалася «на очах» в усіх без виключення спортсменів. Подальше збільшення їх кількості залежало безпосередньо від результатів, здобутих спортсменом на змаганнях. Не рідко зустрічалося зростання кількості «фолловерів» у 2000–3000%, проте таких показників досягали найчастіше спортсмени з двох «twitter-держав» - США та Британії. Варто зазначити, що чотири роки тому у м. Ванкувер, за весь час проведення Олімпіади хештег #Olympics був згаданий у «Twitter» близько мільйона разів. Менш ніж через тиждень ігор у Сочі той самий хештег використали вже більш, ніж два мільйони разів. Найпопулярнішим хештегом став #Sochi2014, котрий лише за вечір 15 лютого був використаний 2,97 мільйони разів. Це, беззаперечно, свідчить про швидкий розвиток соціальних медіа та ефективності цього промо-майданчику. Окремі увагу варто приділити спілці «Сочи 2014. Курорт Олимпийских игр» у соцмережі «Вконтакте». По суті – це спілка комп'ютерної гри – стимулятора будівництва спортивних об'єктів сочинського комплексу. Наявність ігрової механіки дозволила розвинути спілку чисельністю 274735 учасників (станом на 28.01.2014), що в 3,8 рази перевищує чисельність основної спільноти «Сочи 2014».

Загалом, зимові Олімпійські ігри у Сочі підкорили соціальні мережі та викликали небачений раніше бум фотографій, постів та повідомлень – усього у «Вконтакте», «Facebook», «Twitter» і «Instagram» було зафіксовано їх більше ніж два мільярди. Офіційна сторінка МОКу поповнилася у «Facebook» двома мільйонами учасників, у «Twitter» та «Instagram» – 160 та 150 тис. учасників відповідно.

Незважаючи на те, що спілкування з користувачем через соціальні мережі вигідне з багатьох причин (залучення великої аудиторії користувачів; повніше задоволення потреб населення в актуальній інформації; сприяння підвищенню інтереса до самих ігор, збільшення кількості глядачів Сочинської Олімпіади;

ширші можливості маркетингових кампаній, тощо), цей вид комунікації не був використаний організаторами й промоутерами ОІ на повну силу.

Зрозуміло, що, якби соціальні медіа були більше залучені у просуванні зимових ігор, організаторам вдалося б значно розширити аудиторію глядачів, збільшити рівень їх симпатій та підвищити загальний прибуток.

УДК 658.81:332.12(477)

Козицька Г.В.¹, Короленко А.І.²

¹ канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-429, ЗНТУ

Козицька Г.В., Короленко А.І.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО БРЕНДИНГУ УКРАЇНИ

Актуальність проблеми формування бренду України в сучасних умовах зумовили велику кількість наукових праць та досліджень як серед вітчизняних, так і іноземних науковців.

Значну увагу розвитку бренду приділили такі вчені, як С. Анхольт, П. Родькін, Дж. Енджел, Ф. Котлер, Дж. Майерс, А. Тараненко, А. Федорів, М. Хейг, А. Старостіна та ін. Але більшість цих досліджень були зосереджені саме на вирішенні проблем формування брендів комерційних підприємств або проблем національних брендів загалом. Проблема розвитку саме бренду України приділялось недостатньо уваги і досі не сформовано загального підходу щодо їх вирішення.

Територіальний брендинг – завдання масштабне, складне й таке, що має соціальну підоснову, серед його аспектів найбільш актуальними повинні стати такі: вигідність проекту (економічна, політична та соціальна); співробітництво адміністрації, бізнесу та громадян; залучення спеціалістів з територіального маркетингу; впровадження територіального брендингу як з національних, так і з міжнародних позицій.

Формування територіального брендинга України в очах зарубіжної громадськості пов'язано з певними складнощами, зокрема:

- по-перше, на сьогоднішній день в країні ще не створено єдиної програми ініціатив у сфері національного брендинга. Окрім заходів, що проводяться часто з відривом від реальності, не приносять бажаного результату. Всі заходи направлені на формування брендинга зводяться лише до розрізних і незрозумілих дій;

- по-друге, хоча й створено ряд держструктур, які займаються брендингом, відсутній єдиний державний орган, відповідальний за формування і просування територіального брендинга в країні;

– по-третє, у даних структурах, практично, немає фахівців з брендмейкінгу. Україна поки що не має в своєму активі крупних комерційних брендів, оскільки українські компанії ще не досконало освоїли потенційно перспективні ніші і не вийшли на міжнародний ринок товарів і послуг;

– по-четверте, в Україні, не зважаючи на наявність великого числа туристичних фірм, слабо розвинений сегмент міжнародного туризму, тобто країна слабо позиціонує себе на зовнішніх туристичних ринках як привабливий об'єкт світового туризму;

– по-п'яте, в нашій країні відсутній суспільний інститут, що займається формуванням бренду за допомогою публічної дипломатії, наприклад таких як Фонд ім. Ф.Еберта, британська рада і тому подібне.

Також вагомим чинником впливу на формування позитивного іміджу України є її держави-сусіди. На сьогодні Україну на світовому ринку найчастіше сприймають за трьома варіантами:

а) як бідну державу безкультурних громадян;

б) об'єднують з Росією, і не розцінюють, як спадкоємицю Київської Русі (приклад бренду Х ст.). Це пояснюється схожістю мови, зовнішньою схожістю слов'янських народів, колишньою приналежністю до Радянського Союзу та частим використанням російської мови українцями за кордоном.

Отже, на сьогодні немає унікального ефективного способу створення бренду України, але очевидно, що виконання цього завдання має бути системним. На підставі проведеного аналізу всіх факторів впливу, можна визначити наступні кроки для побудови позитивного іміджу України, створення її бренду європейського зразка:

створення гасла, яке позицінувало б Україну з найкращого боку, та вибило б відповідні позитивні асоціації;

розробка логотипу, який вже давно є невід'ємним атрибутом всіх розвинених держав світу (найвідоміші – Туреччина, Єгипет, Франція тощо).

УДК 659.1:17.022

Козицька Г.В.¹, Козлова К.С.²

¹ канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Козицька Г.В., Козлова К.С.

СОВРЕМЕННАЯ РЕКЛАМА: ЭТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Термин «этичность (рекламы)» трактуется как соответствие формы и содержания рекламной информации, условий, порядка, времени и способов ее распространения правилам этики, т.е. совокупности норм поведения, традиций и моральных принципов, сложившихся в обществе.

Законодательное поле для деятельности в рекламном бизнесе сформировано рядом законов, а именно: Закон Украины «О рекламе», Закон Украины «О защите прав общественной морали», Закон Украины «О телевидении и радиовещании», Закон Украины «О печатных средствах массовой информации (прессе) в Украине» и др.

На основе этих законов в рекламе запрещается:

- распространять информацию о товарах, производство, обращение или ввоз на таможенную территорию Украины которых запрещено законом;

- содержать утверждения, которые являются дискриминационными по признакам происхождения человека, его социального и имущественного состояния, расовой и национальной принадлежности, пола и т.п.

- представлять сведения или призывать к действиям, которые могут повлечь нарушение законодательства, наносят или могут нанести вред здоровью или жизни людей и/или окружающей среде, а также побуждают к пренебрежению средствами безопасности;

- использовать средства и технологии, которые действуют на подсознание потребителей рекламы;

- приводить утверждения, дискриминационные относительно лиц, которые не пользуются рекламируемым товаром;

- использовать или имитировать изображение Государственного Герба Украины, Государственного Флага Украины, звучание Государственного Гимна Украины, изображение государственных символов других государств и международных организаций, а также официальные названия органов государственной власти Украины, кроме случаев, предусмотренных законом;

- помещать изображение физического лица или использовать его имя без согласия этого лица;

- имитировать или копировать текст, изображение, музыкальные или звуковые эффекты, применяемые в рекламе других товаров;

- распространять рекламу, которая содержит элементы жестокости, насилия, порнографии, цинизма, унижения человеческой чести и достоинства.

Существуют несколько принципов, которые должны лежать в основе составления рекламы:

- правдивость;

- доказательность;

- избегание ложного сравнения;

- избегание ложных заявлений о ценах;

- вкус и благопристойность;

- гарантии и предостережения;

Самая главная проблема некачественной рекламы – откровенная или завуалированная ложь.

На рынке рекламы Украины, к сожалению, существуют примеры неэтичной и запрещенной рекламы:

- штраф за недостоверную рекламу был начислен фармацевтической компании «Фармак». Сотрудники Антимонопольного комитета Украины установили, что утверждение «Дев'ять з десяти українців обирають саме «Амівон» не было подкреплено соответствующими подсчетами;

- один из крупнейших производителей соков в стране компания «Sandora» на этикетках некоторых продуктов помимо стандартной информации указал: «Одобрено Министерством здравоохранения Украины». Такое заявление оказалось полностью голословным, и не было официально подтверждено. Компанию оштрафовали на 3 млн. грн.;

- социальная реклама «Без наркотиков лучше!».

Вопросы «Мамо, чому я помер?» и «Мамо, чому я урод?», написанные рядом с изображением могильного камня и шестипалой детской ладошки были излишне шокирующим способом привлечения внимания. Плакаты вызвали негативные эмоции, а не простиमुлировали здоровый образ жизни. Кроме того, реклама была нетолерантна к семьям, в которых растут дети, больные по причинам, не связанным с наркоманией.

Таким образом, можно сделать вывод, что в стремлении производителей как можно сильнее повлиять на сознание потребителей и заслужить их внимание, они порой переходят рамки общепринятых законов морали, а иногда – законодательных норм. С каждым годом, благодаря появлению новых инструментов влияния на потребителей, усилению рекламного шума и все растущей конкуренции эффективность рекламы падает, заставляя производителей прибегать к недобросовестным методам. Однако реклама все еще остается неотъемлемой частью торговли, она есть и будет, но создавать ее нужно грамотно, со знанием законодательной базы и общепринятых норм поведения и моральных принципов.

УДК 339.138(477)

Козицька Г.В.¹, Яковенко А.Ю.²

¹ канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Козицька Г.В., Яковенко А.Ю.

ПУТИ РАЗВИТИЯ КОНТЕНТ-МАРКЕТИНГА В УКРАИНЕ

Контент-маркетинг набирает обороты в настоящее время, подтверждая репутацию наиболее актуального и эффективного способа раскрутки бизнеса в Интернете.

Многие специалисты на Западе уже давно называют продвижение с помощью контента мейнстримом. По данным исследований стратегических

планов бизнес проектов, 91% B2B- и 86% B2C-маркетологов уже используют контент-маркетинг в качестве инструмента продвижения (исследования касаются зарубежного сегмента Интернета).

По нашему мнению, для дальнейшего распространения контент-маркетинга в Украине необходимо:

а) объяснять суть и популяризировать контент-маркетинг на языке бизнеса.

Дальновидные специалисты в области продвижения бизнеса в Интернете уже разобрались в принципах работы и доказательствах результативности контент-маркетинга. Однако даже они не всегда могут сделать экономическое обоснование эффективности раскрутки с помощью контента для клиентов.

Размер бюджета на реализацию контент-маркетинговых стратегий зависит от способности специалистов продемонстрировать результаты внедрения этих стратегий или доказать возможность достижения конкретных целей в обозримом будущем. Необходимо привязывать задачи маркетинговых компаний к бизнес-целям клиента, чтобы владельцы понимали, на что они тратят средства.

Например, бизнесмен ставит перед собой цель создать бренд и сделать его узнаваемым. Контент-маркетинг в данном случае вовлечет аудиторию во взаимодействие с бизнесменом и предоставит потенциальным клиентам разностороннюю информацию о бренде и его перспективах. Лояльность потребителей – еще одна измеряемая выгода, которую получает бизнес с помощью контент-маркетинга;

б) объединять специалистов различного профиля в сильную контент-маркетинговую команду.

Успешные маркетологи создают команды, способные реализовать масштабные редакционные планы.

Команда необходима для того, чтобы:

– постоянно создавать и публиковать большие объемы актуального релевантного контента;

– советоваться со специалистами по разным дисциплинам, чтобы поддерживать актуальность контента для аудитории, а также выбирать эффективные каналы распространения информации. Взаимодействие копирайтеров, дизайнеров, экспертов по созданию видеоматериалов гарантирует вам повышение эффективности маркетинговых кампаний;

в) рассказывать интересные истории.

Эта особенность остается одной из главных характеристик успешных специалистов в области контент-маркетинга. Научитесь заинтриговывать аудиторию и оставаться интересными для потенциальных клиентов.

При этом можно воспользоваться некоторыми приемами профессиональных журналистов, умеющих превращать свои статьи в трендовые материалы. К таким приемам относятся:

- публикация статей, в которых вскользь упоминаются те или иные товары и услуги. Журналисты избегают рекомендаций или прямой рекламы, чтобы создать у аудитории впечатление непредвзятости автора;

- сохранение единообразия стиля и соблюдение стандартов качества публикаций. Это повышает доверие потенциальных и существующих клиентов к контенту;

- подтверждение информации ссылками на авторитетные источники. Журналисты используют этот прием, чтобы увеличить ценность собственных материалов глазах аудитории;

- г) изменять среду.

Контент-маркетинг может значительно изменить подходы к ведению дел, принятые в организации. Компании необходимо научиться предоставлять потребителям полезную и интересную информацию, продвигая бизнес. Это обычно предполагает отказ от стандартной рекламы, которую не замечает большинство покупателей.

Специалисты в сфере контент-маркетинга должны одновременно предоставлять аудитории актуальную и полезную информацию, а также выступать в роли проводников изменений;

- д) постоянно проверять и оценивать контент,

Маркетологи, работающие с контентом, должны четко понимать роль каждого обзора, видеоролика или статьи в общей стратегии продвижения бизнеса. Регулярный контент-аудит поможет определять наиболее удачные и популярные материалы, а также статьи и обзоры, которые нуждаются в актуализации.

УДК 659.118

Козицька Г.В.¹, Гудзь Н.А.²

¹ канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЭУ-410, ЗНТУ

Козицька Г.В., Гудзь Н.А.

РИСКИ И ВЫГОДЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЭПАТАЖНОГО МАРКЕТИНГА

Эпатаж – это скандальное, шокирующее умышленное действие, которое не соответствует нормам закона, права, морали и проводится с целью привлечения внимания. А в более узком смысле слова – нарушение каких либо общепринятых норм. И когда потребитель видит такую рекламу, он автома-

тически заостряет на ней внимание, поскольку она не соответствует моральным нормам. И уже не так важно – восхищается он ей или дрожит от гнева – нужный эффект получен.

Эпатажный маркетинг – это скандальная реклама, которая должна привлечь внимание к определенному товару. Самый яркий пример – реклама с нецензурной лексикой.

Эпатажный маркетинг часто называют разновидностью партизанского маркетинга, отталкиваясь от его малобюджетности. Но это не так. Очень часто эпатажность требует значительных затрат, особенно если это касается видеорекламы.

О рисках, в случае с эпатажным маркетингом, следует говорить в первую очередь. Если партизанский маркетинг, или выявленный скрытый маркетинг просто вызывают раздражение, то эпатажный опасен тем, что определенные категории покупателей могут вообще отказаться от продуктов компании.

Например, в том случае, если реклама будет нести дискриминационный характер по расовому, половому, возрастному или иному признаку. Более того, очень часто эпатажная реклама запрещается для показа по телевидению. Конечно, в эру интернета это не проблема, но все-таки часть аудитории просто теряется. В итоге производитель рекламы рискует в двойне:

- с одной стороны, есть покупатели, которых эпатажность рекламы может не только привлечь, но и оттолкнуть;

- с другой – законодательство, которое может признать рекламу незаконной и запретить ее (то есть деньги будут потрачены впустую).

Именно по этим причинам сегодня эпатажной рекламы практически нет, а если и встречается, то в очень усечённых вариантах.

Очевидно, что при таких условиях никто не стал бы заниматься эпатажным маркетингом, если бы не возможность значительного роста эффективности деятельности от её применения.

Если говорить метафорически, то обычная реклама – это «взрыв гранаты», а эпатажная – «атомной бомбы». И чем более резкой будет такая реклама, тем сильнее её эффект. Особенно ярко она будет смотреться в рекламном блоке по телевидению на фоне рекламы конкурентов.

Еще один важный психологический аспект эпатажного маркетинга – это пролонгирование её запоминаемости. Предположим, известная компания лишь в начале своего существования выпустила эпатажную рекламу, а затем переключилась на более традиционные виды маркетинга. Как показывает

практика, вспоминать её будут именно по той первой, эпатажной рекламе. Кроме того, такая реклама практически не теряет актуальности со временем.

Следовательно, для мелкого бизнеса эпатажная реклама необходима, чтобы выделиться на фоне других конкурентов. Но, именно мелкий бизнес в этом случае рискует сильнее всего. Но в случае успеха, такой мелкий бизнес способен довольно быстро стать бизнесом крупным. Для крупного бизнеса эпатажная реклама необходима для того, чтобы расшевелить публику.

Итак, наиболее актуально использовать эпатажный маркетинг в коммуникации с целевой аудиторией, противопоставляющей себя привилегированным слоям общества, в продвижении товаров для молодежи, для создания провокационного образа марки, который актуален в индустрии моды. Но в то же время такие приемы не приемлемы в бизнесе, ориентированном на серьезную аудиторию, например в сфере финансовых услуг или в операциях с недвижимостью и т.д. Использование эпатажного маркетинга в этих направлениях неизбежно скажется на репутации компании.

Таким образом, можно сделать вывод, что эпатажный маркетинг будет безопасным и эффективным только при соблюдении трех обязательных условий:

- высокого качества идеи;
- абсолютного понимания целевой аудитории продукта/бренда;
- четкого ассоциирования рекламируемого продукта с применяемым методом.

УДК 658.5

Бобровникова Р.Г.¹, Висоцька Н.І.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²нач. ПІВ НДЧ ЗНТУ

Бобровникова Р.Г., Висоцька Н.І.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙ ЯК ОСНОВА ОБГРУНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДОЦІЛЬНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПАТЕНТІВ В БІЗНЕСІ

Підвищення конкурентоспроможності продукції та підприємства є використанням інновацій (ідей), які закладені в патентах.

За останні роки купівля та використання патентів в бізнесі в Україні значно скоротилось. В розвинутих країнах термін проходження від ідеї патенту до випуску продукції та послуг в десятки разів коротший чим в Україні.

Дослідження патентів показало велику кількість різноманітних запатентованих ідей, що підтверджує високу спроможність вчених і спеціалістів до генерації новітніх підходів вирішення різних завдань та значний потенціал для розвитку бізнесу.

Для обґрунтування доцільності використання патентних інновацій запропоновано здійснювати їх групування за ознакою видів економічної діяльності та напрями використання в практичній діяльності підприємств. Такий підхід дозволяє використання відповідних методів розрахунку економічної ефективності в тому числі з урахуванням специфічних характеристик сутності корисної моделі патенту.

Економічна доцільність визначається за основними напрямками:

- вартість патенту;
 - економічна ефективність використання корисної моделі патенту.
- Вартість патенту встановлюється за ринковою ціною.

Економічна доцільність використання корисної моделі патенту здійснюється за наступними етапами: опис до патенту на корисну модель; сутність корисної моделі; вид економічної діяльності; напрям використання (промислова придатність); економічна ефективність інновацій.

За визначеними етапами проведена оцінка економічної ефективності використання корисної моделі 5-ти патентів, які отримали винахідники. (табл.1)

Таблиця 1 – Оцінка економічної доцільності використання патенту в бізнесі

Опис до патенту корисної моделі	Сутність корисної моделі	Вид економічної діяльності	Напрямок використання (промислова придатність)	Економічна ефективність
1. Сплав на основі титану на виготовлення присадного матеріалу	Оптимізація процентного співвідношення титанового сплаву	Металургія	Зварювання жароміцних титанових сплавів; підвищення пластичності зварного шва	Економічний ефект за приведенням витратами складає 1,3 тис. грн./тона Термін окупності 0,7 років
2. Одержано гібрид титану губчатого	Оптимізація кількості кисню в гібриді титану	Металургія	Підвищення механічних характеристик напівфабрикатів і готових виробів	Економічний ефект 2,7 тис. грн./тона Термін окупності 0,5 року
3. Спосіб виготовлення заготовки з титанових сплавів	Розроблено спосіб виготовлення заготовки лопаток газотурбінних двигунів із жароміцних титанових сплавів	Металургія	Скорочення технологічного процесу виготовлення заготовки лопатки	Зниження собівартості заготовки лопаток. Економічний ефект - 57 тис. грн. Термін окупності близько 3 років
4. Спосіб захисту авторських прав на цифрові зображення	Вбудування цифрового водяного знаку	Послуги, інформаційні технології	Порівняння значень частотних коефіцієнтів для розпізнавання бітів цифрового водяного знаку	Економія витрат більше 8,0 тис. грн. Термін окупності 0,82 роки
5. Спосіб захисту ліцензійного програмного забезпечення від несанкціонованого використання	Деякі ділянки коду частини програмного забезпечення фізично знаходяться у користувача, шифруються, а ключ для розшифрування зберігається на віддаленому сервері	Послуги, інформаційні технології	Надана можливість власнику ліцензії виявляти та блокувати порушення ліцензії	Зниження вартості розробки; економія витрат в розмірі 6,5 тис. грн. термін окупності – 1,4 років.

Економічне обґрунтування корисної моделі патенту необхідне для здійснення продажу патенту на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Борисенко О.Є.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ НА МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Сьогодні майже всі вітчизняні спеціалісти та науковці сходяться на думці, що для скорішого виходу металургійної галузі України з кризового становища необхідно впроваджувати комплекс конкретних заходів, які неможливо розробити без всебічного аналізу та оцінки рівня забезпечення всіма видами ресурсів виробничої діяльності підприємства серед яких значну роль відіграють трудові ресурси. Тому метою роботи є аналіз ефективності використання трудових ресурсів на металургійних підприємствах України. Ефективність використання трудових ресурсів характеризує результативність використання трудових ресурсів та виражається у досягненні найбільшого ефекту при мінімальних витратах трудових ресурсів і вимірюється як відношення результату до витрат живої праці. Сутність ефективності праці відображають такі основні економічні показники як продуктивність праці та рентабельність праці.

За даними статистичних обстежень підприємств металургійної галузі, обліковими даними та фінансовою звітністю провідних металургійних підприємств України було проведено аналіз рівня ефективності використання трудових ресурсів за такими основними економічними показниками як продуктивність праці та рентабельність праці. Отримані результати дозволяють зробити висновок, що в 2012 році в порівнянні з 2005 роком на металургійних підприємствах України кількість трудових ресурсів зменшилась майже на 24%. При цьому спостерігається позитивна динаміка стабільності складу персоналу підприємства, яка збільшилась на 3,7%. Розподіл персоналу за функціями та професіями в більшості випадків відповідає потребам підприємства. Хоча на деяких підприємствах спостерігається незначне перевищення кількості фахівців (до 8%) та незначний брак основних та допоміжних робітників (до 12%). Дипломовані працівники складають майже 20% всього персоналу, що відповідає рівню, який спостерігається в цілому за промисловими підприємствами України.

На підприємствах металургійної галузі рівень забезпеченості трудовими ресурсами плановим завданням в середньому складає: за кількістю 98%; за структурним та якісним складом 86%; за рухливістю – 84%. Інтегральний показник забезпеченості трудовими ресурсами виробничої діяльності металургійних підприємств дорівнює 72%, що дозволяє зробити висновки про недостатню роботу з оптимізації персоналу. Продуктивність праці за сім років зросла майже на 21%, а рентабельність праці нажаль починаючи з

2008 року від'ємна і в 2012 році склала –18,2 тис.грн. на одного штатного працівника. Доречи, в 2005 році цей показник був позитивним і склав 14,51 тис.грн. Якщо розглядати ефективність використання трудових ресурсів за основними її показниками на обраних для аналізу підприємствах, то можна зробити висновки, що найбільший рівень продуктивності праці спостерігається на ПАТ «МК Азовсталь», ПАТ «Єнакієвський МЗ» та ПАТ «Алчевський МК» (рис.1).

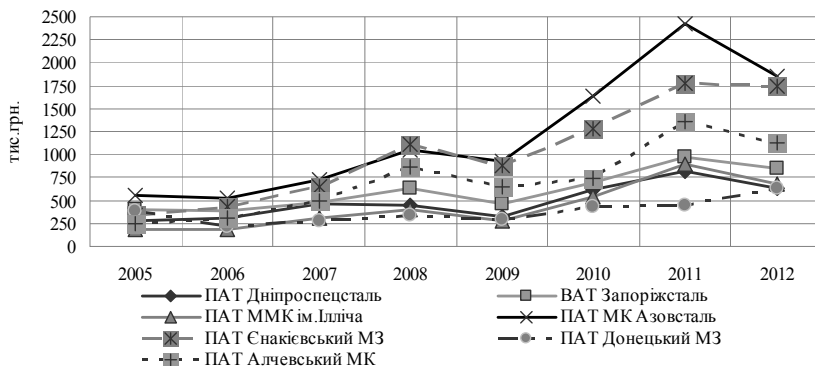

Рисунок 1 – Динаміка змін продуктивності праці на металургійних підприємствах України за період з 2005 по 2012 роки.

При цьому з 2011 року спостерігається різке зниження продуктивності праці майже на всіх підприємствах. Що стосується рентабельності праці, то в 2012 році позитивне значення цього показника змогли забезпечити лише ПАТ «Маріупольський МК ім. Ілліча» та ПАТ «Донецький МЗ» (рис.2.). Основною причиною чого є збитки, які декларували підприємства починаючи з 2008 року.

Такі результати ефективності використання трудових ресурсів обумовлені по-перше низьким рівнем технологій, які використовуються на даних підприємствах, що не дозволяє забезпечувати необхідний рівень конкурентоспроможності металопродукції, по-друге, недостатнім рівнем оптимізації персоналу як за якісним так і за кількісним складом. Отже для збільшення рівня ефективності використання трудових ресурсів на металургійних підприємствах України слід впроваджувати заходи з підвищення якості праці, економічності та інтенсивності витрат праці, стабільності і прибутковості праці, використання робочого часу та рівня фондоозброєності праці.

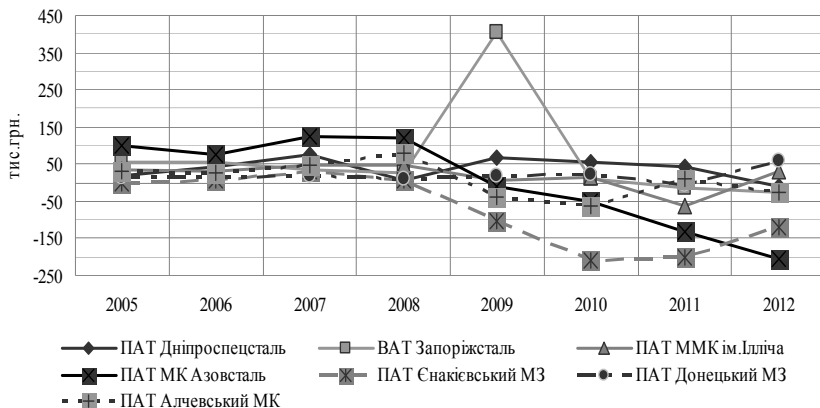

Рисунок 2 – Динаміка змін рентабельності праці на металургійних підприємствах України за період з 2005 по 2012 роки.

УДК 634

Круглікова В.В.

канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Круглікова В.В.

ВЗАЄМОДІЯ ЛОГІСТИКИ ТА МАРКЕТИНГУ У МЕХАНІЗМІ ПРОСУВАННЯ ТОВАРУ НА РИНОК

Просування товару на ринок є однією з ключових функцій маркетингу, якій приділяється багато уваги в будь-якій фірмі. Важливість просування підтверджується тими величезними сумами, які витрачаються в усьому світі на рекламу, позиціонування готової продукції, організацію розподілу і продажів. Звичайно фахівці з маркетингу поділяють стратегії просування готової продукції на дві базові категорії: «витягування» і «проштовхування». Ці категорії пов'язані з конкуренцією в логістичних каналах розподілу готової продукції. Перед виробниками часто постає дилема: створювати свої (фірмові) розподільні мережі або залучати для збуту готової продукції логістичних посередників (оптових або роздрібних торговців)? Перший підхід вимагає, як правило, великих інвестицій, але дозволяє повніше контролювати ринок і обсяг продажів. У другому випадку витрати істотно менше, але втрачається повністю або частково контроль над ринком збуту. При цьому розподільні канали оптових посередників є об'єктом постійної конкуренції між виробниками готової продукції.

Проблемам дослідження взаємозв'язку та співіснування маркетингової та логістичної підсистем виробничих підприємств присвячені дослідження

провідних вчених України: Г.А. Плахути, В.М. Дегтяренко, М.Г. Чумаченка, А.М. Гаджінського, В.Н. Амітана та ін.

Ряд зарубіжних вчених підкреслює значущість та необхідність використання суб'єктами господарювання інтегрованого механізму маркетингу та логістики, як системи зниження витрат: А.Д. Чандлер, Дж. Доналд Бауерсокс, Ф. Котлер, Х. Шрамм-Клейн, Дж. Шанк, Д. Моршетт, Дж. Балоу та ін.

З позиції логістики розглянуті підходи принципово різні, так як акцентують увагу на різних логістичних функціях: транспортуванні, з одного боку, складуванні та управлінні запасами – з іншого. Найчастіше логістичний менеджер віддає перевагу стратегії «проштовхування» з її більшою спрямованістю на насичення логістичного каналу і підготовку продажів. Стратегія «витягування», яка має на меті негайного задоволення попиту, ставить перед логістичним менеджером набагато більше проблем, тому необхідна постійна координація стратегічних логістичних та маркетингових планів у дистрибуції.

Взаємодія логістики та маркетингу за параметром «місце» зазвичай являє собою проблему вибору точок збуту основного обсягу готової продукції. З позиції маркетингу це трансформується в завдання вибору: або продавати оптовикам, або безпосередньо роздрібним торговцям. При цьому рішення про вибір «місця» завжди передують рішенням про вибір структури каналів дистрибуції.

З точки зору логістики, такі рішення можуть істотно вплинути на ефективність логістичної системи. Наприклад фірми, що мають контакти з збуту тільки з оптовиками, як правило, відчувають менше логістичних проблем, так як оптовики більш передбачувані, мають тенденцію закуповувати готову продукцію великими партіями, розміщують свої замовлення і управляють запасами готової продукції в складських системах більш стабільно і ефективно, ніж роздрібні торговці. Істотним чинником в цьому випадку є набагато менший рівень витрат фірми-виробника на транспортування продукції.

Частка логістичних витрат в кінцевій ціні товару досить значна. За даними зарубіжній пресі, ця частка в металообробній промисловості економічно розвинених країн Європи становить 25%, у хімічній – 23%, у целюлозно-паперовій – 17%, в електротехнічній – 16%, у харчовій – 31%. У сумарних логістичних витратах 35% припадає на транспорт і 30% – на оплату складських послуг.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що взаємозв'язок маркетингу і логістики масштабний та різноманітний, тому що ці дві реальності тісно пов'язані між собою єдиним алгоритмом управління бізнес процесами.

УДК 519.86: 339.13.017

Тіховська Т.М.

канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Тіховська Т.М.

ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГУ РИНКУ НАПІВПРОВІДНИКОВИХ ПРИБЛДІВ

Напівпровідникова галузь сформувалася близько 1960 р., після того, як виробництво напівпровідникових приладів стало рентабельним бізнесом. Під час переходу України від централізовано-планової до ринкової економіки підприємства по виробництву напівпровідникових приладів зазнали значних збитків через практичного припинення централізованого фінансування науково-дослідних робіт, вони в десятки разів скоротили обсяг виробництва.

Сучасний етап переходу від сировинної економіки до наукомісткої вимагає від вітчизняних підприємств по виробництву напівпровідникової продукції ефективних управлінських рішень, які дозволять їм зберегти своє функціонування на цільовому ринку. Першим кроком вироблення правильної стратегії служить вірна оцінка ємності цільового ринку.

Обсяг ринку напівпровідникової продукції є функція багатьох змінних, таких як обсяг виробленої електроенергії, наявність альтернативних джерел енергії та перспективи їх розвитку, ціна і обсяг ринку напівпровідникових приладів, ціна на електроенергію і на альтернативні джерела енергії і т.д. Однак домінуючим з перерахованих факторів є обсяг виробленої електроенергії. Це є наслідком того, що близько двох третин усієї вироблюваної електроенергії споживається в перетвореному (за параметрами) вигляді, а для перетворення слугують вироби з напівпровідників.

Пропонується побудувати економетричну модель простої регресії залежності випуску напівпровідникових приладів від виробництва електроенергії. Знайдемо емпіричну залежність між показниками світового виробництва напівпровідникових приладів та виробництва електроенергії у вигляді лінійної регресійної моделі, використовуючи прикладні програми табличного процесора MS Excel.

Для перевірки адекватності моделі розрахуємо прогнозне значення обсягу виробництва напівпровідникових приладів для 2014 і 2015 років. Прогнозне значення виробництва електроенергії приймаємо з розрахунку щорічного приросту на 2,3%.

В результаті розрахунку отримано наступну регресійну модель:

$$\hat{y} = 29,1396 + 0,011546x$$

де y – прогнозне значення обсягу виробництва напівпровідникових приладів;
 x – величина виробленої електроенергії.

Прогнозні значення на 2014 і 2015 роки, що отримано за допомогою регресійної моделі, мають відхилення від прогнозних значень, що надає Американська Асоціація напівпровідникової промисловості менше 1%, тобто модель перевірено на адекватність, і її можна застосовувати для прогнозування обсягу ринку напівпровідникової продукції.

УДК 620.91.004.18

Леженко Е.О.

старш. викл. ЗНТУ

Леженко Е.О.

НОВІТНІ РЕСУРСОЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ. ІНВЕСТИЦІЇ – ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ

Вітроенергетика – галузь економіки, що спеціалізується на перетворенні кінетичної енергії повітряних мас в атмосфері в електричну, механічну, теплову або в будь-яку іншу форму енергії, зручну для використання в народному господарстві. Таке перетворення може здійснюватися такими агрегатами, як вітрогенератор (для одержання електричної енергії), вітряний млин (для перетворення в механічну енергію), вітрило (для використання в транспорті) і іншими.

Україна має потужні ресурси вітряної енергетики, що перевищують можливості по використанню енергії вітру більшості країн. Експерти затверджують, що використання потенційних потужностей вітроенергетики може забезпечити Україні щорічне вироблення до 48 млрд кВт*год електроенергії з одночасною економією порядку 18 млрд. кубометрів природного газу.

Площі територій, що підходять для спорудження вітроенергетичних об'єктів в Україні оцінюються в 8–9 тис. кв. км. На цих територіях при використанні 20–30% площ і щільності будівництва 5–8 Мвт/кВ.км можна спорудити вітроелектростанцій загальною потужністю 8–24 тис. Мвт (не враховуючи можливості офшорного будівництва). У той же час, по даним Української вітроенергетичної асоціації за підсумками 2010 року потужність усіх діючих ВЕС у країні становить тільки 87 Мвт.

Для України розвиток вітроенергетичного сектору по оцінках учених НАН України, зможе покрити до 25% потреб країни в електроенергії й при цьому розвинути машинобудівний сектор, налагодити проведення сучасних вітроагрегатів.

Фахівці виділяють регіони, де використання вітру є економічнодоцільним: Карпатський, Приазовський, Донецький, Західнокримський і Горнокримський. А також, Керченська, Херсонська й Миколаївська області.

З наведених даних видно, що потенціал нашої країни оцінюється в 16 Гвт вітрової енергії. На сьогоднішній день ці дані офіційно затверджені в проекті Доповнення до «Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» у частині розвитку вітроенергетики. Законодавство дозволяє виробникам продавати всю вироблену енергію споживачам за ринковими цінами, і зобов'язує державу купувати електрику з альтернативних джерел, у повному обсязі по заманливо високій ціні, що одержала назву «зелений» тариф.

Таблиця 1 – Вітроенергетичний потенціал по регіонах України

Регіон	МВт	%
АР Крим	3700	23,1
Миколаївська обл.	3600	22,5
Херсонська обл.	3500	21,9
Запорізька обл.	3200	20,0
Донецька обл.	2000	12,5
Усього	16000	100,0

Крім того, інвестор, що вирішився запустити ВЕС в Україні, одержить бонус у вигляді додаткового джерела доходу, яким може послужити використання механізмів Кіотського протоколу. Підраховано, що 1 Мвт установленної потужності ВЕС за 1 рік роботи скоротить викиди в атмосферу в середньому на 2 тис. тонн.

Це надасть право власникові на одержання 220–250 тис.од. скорочення викидів (ЕСВ) для наступного продажу.

Відзначимо, що будівля Ботієвської ВЕС – це один із самих великих інвестиційних проектів ДТЕК і перший проект компанії в сфері альтернативної енергетики. Інвестиції в це будівництво будуть становити близько 350 млн.євро. У цілому у вітропарк «ДТЕК Приазовський» планується залучити близько 900 млн.євро інвестицій. Введення в експлуатацію Ботієвської ВЕС дозволить скоротити викиди в атмосферу в еквіваленті 730 тис.тонн у рік. Окупність цього проекту настане приблизно через 6–7 років, при тому «зеленому» тарифі, який є зараз.

УДК 658.5:669.162

Азаров І.І.

канд. техн. наук, доц. ЗНТУ

Азаров І.І.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИПЛАВКИ СИНТЕТИЧНОГО ЧАВУНУ

Організація виплавки синтетичних чавунів є радикальним засобом підйому чавуноливарного виробництва на якісно новий щабель, тому що синтетичний чавун відрізняється від традиційних чавунів не тільки міцностними властивостями, але природою й технологією одержання. Термін «синтетичний» ставиться до чавуну, виплавленого в електропечах без чушкових до-

менних чавунів. Вихідною сировиною для одержання синтетичного чавуну служить сталевий брухт, листова обрізь, стружка й інші дешеві низькосортні металовідходи, які становлять 30% використовуваного металу в машинобудуванні. Переробка таких відходів процесами чорної металургії нерациональна. Можливість переробки зазначених металовідходів безпосередньо на місці їх утворення – у ливарних цехах машинобудівних заводів є однією з переваг виробництва синтетичного чавуну.

Сутність процесу проведення синтетичного чавуну є виплавка його на сталевих відходах з відповідним науглерожуванням різними карбюризаторами.

Науглерожування розплавленого металу є одним з найважливіших і складних процесів плавки синтетичного чавуну, який залежить від температури й складу розплаву, інтенсивності його перемішування, виду й способу введення карбюризатора і т.д.

Найбільш прийнятними для науглерожування синтетичних чавунів є електродний бій, електродний або графітовий порошок, графітизований коксик, які відрізняються високим вмістом вуглецю й низьким вмістом сірки й інших домішок. Засвоєння вуглецю при введенні цих матеріалів у вигляді часток розміром 3–5 мм становить 90–95%. Ефективність застосування залежить від умов плавки, хімічного складу металу, частки сталевих брухту в шихті та інших факторів, тому практичні дані по засвоєнню карбюризаторів різні й непорівнянні.

У виробничих умовах дослідниками проведені експериментальні плавки синтетичного чавуну з використанням у складі шихти 50% і 75% сталевих брухту замість доменних чушкових чавунів ливарного марки Л5, Л6 гр.1 і передільного марки ПЛ1, ПЛ2, а в якості карбюризатора – модифікатора комплексного марки МК-91 по ТУУ 27.5-13608393-002-2001. Модифікатори комплексні (МК) являють собою суміш порошкового вуглецю й кремнію з вмістом активного вуглецю не менш 80% і з вмістом активного кремнію не менше 75% фракцією менше 2 мм.

Велике значення має спосіб завантаження карбюризатора на вибір якого впливають вид, однорідність і розміри часток науглерожувача, розміри печі, частота струму, режим завантаження шихтових матеріалів. Дрібні частки й пилоподібна фракція карбюризатора піддаються віднесенню конвективними потоками повітря й швидкому окисненню, великі частки розчиняються в металі тривалий час. Установлено, що режим періодичного завантаження карбюризатора на дзеркало рідкого металу («болото») одночасно з порцією шихти в печах промислової частоти більш технологічний, економічний і сприяє рівному температурному ходу плавки.

У результаті аналізу експериментальних промислових плавок встановлено що застосування розробленої технології з використанням карбюризатора

ра МК-91 дозволяє стабільно одержувати в чавуні більш 3% вуглецю, а в цілому, сірий чавун марки СЧ20 заданого хімічного складу за ДСТ 1412–85 і необхідний рівень механічних властивостей.

Розроблена технологія дозволяє одержувати економічний ефект 41,8 грн. на 1 тонн придатного литва.

УДК 608 (075.8), 331.108

Остапенко В.В.

канд. техн. наук, доц. ЗНТУ

Остапенко В.В.

ЕКОНОМІЧНІ ПИТАННЯ ЗАКОРДОННОГО ПАТЕНТУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ІННОВАЦІЙ

Завдання комерціалізації наявного інтелектуального капіталу й виведення вітчизняних інновацій на рівень товарної продукції ставиться в останні роки досить наполегливо, оскільки:

- 10–20% прибутки промислових підприємств розвинених країн надходить від торгівлі ліцензіями й інжинірингу.

- грамотне патентування використовується для законного монопольного заняття ринку;

- позитивний інтелектуальний капітал дає зріст вартості підприємств у суттєво більшому ступені, чому вартість їх виробничих фондів.

Важливості ідеї інтелектуальної складової проведення присвятили свої праці Едвард де Боно, Х.Р. Кауфман, Г.С. Альтшуллер Томас Стюарт, Энни Брукинг, Є.Є. Старобинський і багато інших авторів.

Дослідники останніх років вважають, що від економіки «залізного віку» ми переходимо до економіки століття інформації.

Номо Sapiens («людина мисляча») став Людиною завдяки використанню інтелекту. Розвиток цивілізації привів до сучасної науково-технічної революції, що формує нову інформаційну еру в історії людства. Основними джерелами багатства стають не фізична праця і природні ресурси, а знання.

Інвестиції в дослідження й розробки (ІР) у багатьох підприємств стали перевищувати інвестиції в основні фонди, перетворюючи тим самим компанії з місць, де щось провадять, у місця, де думають. Можливо, причина цього в тому, що гривня, витрачена на ІР, приносить прибуток у вісім раз більший, ніж гривня, вкладена в техніку.

Поняття «вартість» усе частіше замінюється на «цінність». Якщо на думку експертів за компанію дають на ринку в рази більше або менше сукупної бухгалтерської вартості її матеріальних активів і фінансового капіталу, то це свідчить про ринкову цінність нематеріальних активів.

Гармонія в суспільстві не можлива без наведення порядку у винахідництві. Можна уявити собі наступну піраміду: на десять школярів один студент вузу, на десять студентів вузу один успішний інженер винахідник-патентовласник і всі інші працюють на нього, розуміючи, що якби не використання його ідей, то їх заробіток був би набагато меншим. Це нормальне положення із цінностями. З вище викладеного очевидно – ми повинні торгувати ліцензіями. Треба вчитися торгувати і якнайбільше використовувати результати інноваційної діяльності у виробництві та житті.

Величезну важливість має той факт, що впровадження результатів НІ-ОКР в одних галузях непрямым образом підвищує продуктивність праці в інших. Перевага в НІОКР – застава високої конкурентоспроможності. Наступає нова ера: конкурентні позиції визначаються не відносною вартістю робочої сили й природних ресурсів, а границями знань і швидкістю їх практичного застосування.

В існуючих капіталістичних умовах головним мірилом цінності, яка створює реальну базу фінансового збагачення, виступає нова створена інформація. «Інтелектуальна революція» безумовно не скасовує традиційних капіталістичних цінностей – золота, нерухомості, акцій і т.д. Однак, сьогодні можливість володіння ними визначається й лежить тільки через людський інтелект, через його основний продукт, який він генерує – технологічну інформацію (ідеї, моделі і т.д.). Цю вимогу як ніхто, розуміють представники американської технотруктури, які в умовах, що поширюється «інтегровано-го інтернаціонального імперіалізму» заявляють: «... нам потрібна нова економічна теорія, яка сфокусована більш на світовий, чим на одній національній економіці. Нам потрібна теорія, яка йде далі кейнсіанського обожнювання національного уряду як всемогутнього й всезнаючого і яка включає національний економікс як частину всієї світової економіки».

УДК 620.9

Варинська Л.О.

канд. техн. наук, доц. ЗНТУ

Варинська Л.О.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТАРИФНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ЕЛЕКТРИЧНИХ СТАНЦІЙ РІЗНОГО ТИПУ

Витрати виробництва в енергетиці, як і у промисловості, розраховуються за складовими, тобто за економічними елементами. Однак, в енергетиці, у зв'язку зі специфікою галузі деякі елементи можуть бути відсутніми. Наприклад, в енергетиці немає витрат на сировину та основні матеріали. Замість витрат на паливо та енергію калькулюються просто витрати на паливо. Разом з тим, в енергетиці за звичай окремо відокремлюються як самостійні елементи

ти витрати на поточний ремонт та послуги, які виконуються допоміжними службами та сторонніми організаціями. Структура елементів витрат та собівартість енергій за окремими типами енерго підприємств характеризуються такими даними:

Аналіз умовно – постійних та умовно – змінних витрат в енергетиці показує, що на ТЕЦ, ТЕС та АЕС до умовно – змінних витрат відносяться витрати на паливо та покупну воду, усі інші відносяться до умовно – постійних витрат. У мережних підприємствах та ГЕС усі статті витрат відносяться до умовно – постійних.

Розрахунок витрат тільки за економічними елементами є достатнім для підприємств, де випускається тільки один вид продукції (ГЕС, ТЕС, АЕС, котельні, електричні та теплові мережі). Для підприємств, де випускаються більш одного виду продукції, застосовується групування витрат як за економічними елементами, так й за статтями калькуляції (ТЕЦ). У процесі виробництва енергії на теплових електростанціях чітко означені окремі технологічні стадії (переділи) перетворення одного виду енергії в інший. Наприклад, на ТЕС застосовується так званий попередільний спосіб калькуляції продукції за стадіями виробництва. При цьому витрати попередніх стадій не включаються у витрати наступних стадій. Собівартість енергії на ТЕС є зводом витрат цехів та загально станційних витрат.

На ТЕС групування витрат ведеться по наступним стадіям:

- паливо – транспортний цех;
- котельний цех;
- машинний цех;
- теплофікаційне відділення;
- електричний цех.

На блочних електростанціях виділяються такі цехи: паливо – транспортний, котлотурбінний та електричний. Витрати по паливу складають 60 – 70% від загальних витрат ТЕС, тому економія витрат на паливі є основним фактором зниження собівартості електроенергії на ТЕС та по галузі в цілому.

На сучасних ТЕС, у районних та промислових котельних витрати на паливо, амортизацію та зарплату складають більш 90% усіх річних витрат. Тому для збільшених розрахунків визначають тільки ці три складових елементів витрат у собівартості виробництва енергії. Решта складових приймаються певним відсотком від їхньої суми: для великих ТЕС – 10%;, для середньої потужності – 20% від суми витрат на амортизацію та заробітну плату. У зв'язку з тим, що на сучасних електричних станціях у більшості випадків встановлено серійне обладнання, можливо широко застосовувати у техніко – економічних розрахунках збільшені нормативи по капіталовкладенням, витратам палива та чисельності персоналу. Останнім часом економіка України, зіткнулася з проявами гострої енергетичної кризи. Причинами цього є залеж-

ність від зовнішніх чинників, насамперед, практично монопольного надходження традиційних енергоносіїв з Росії, зростання цін на світовому ринку, обмеженість природних енергетичних ресурсів у земних надрах (за розрахунками експертів їх вистачить: нафти на 43 роки; газу на 56 років; урану на 30 років; вугілля на 170 років). З огляду на вище означене, одним із стратегічних шляхів розв'язання проблемних питань у енергозабезпеченні України може стати використання нетрадиційних відновлюваних джерел.

У свою чергу для залучення інвесторів і надання їм державної підтримки законодавчими органами України були прийняті наступні документи: постанова НКРЕ від 15.01.2009 № 25 «Про внесення змін до деяких законів України щодо» «зеленого» тарифу і Указ Президента «Про заходи щодо забезпечення діяльності Національної комісії з питань регулювання електроенергетики України». Згідно з ними був встановлений спеціальний коефіцієнт «зеленого» тарифу для електроенергії, виробленої з використанням різних альтернативних джерел, на який множитьсЯ звичайний тариф для споживачів другого класу напруги. На січень 2009 року, зокрема, для вітроенергетики цей коефіцієнт має три значення залежно від потужності джерела енергії: 1,2 – до 600 кВт; 1,4 – від 600 кВт до 2000 кВт і 2,1 – понад 2000 кВт. З 20 січня 2000 року «зелений» тариф на закупівлю електроенергії з альтернативних джерел на 2009 рік затверджено на рівні 66,24 копійки за 1 кВт • год (без ПДВ).

УДК 311.312:330.322(477)

Моргун І.М.

старш. викл. ЗНТУ

Моргун І.М.

СТАТИСТИКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Загальновідомо, що ефективне реформування економіки будь-якої країни, її структурне перетворення з якісним оновленням товаровиробництва, ринкової та соціальної інфраструктури немислимі без відповідних капіталовкладень, тобто без належного інвестування. Без надійних капіталовкладень неможливо забезпечити створення і впровадження новітніх технологій, систем сучасної організації та управління товаровиробництвом і збутом продукції, розвиток ринкової інфраструктури, інформатизацію суспільства тощо. Це фундаментальні основи для забезпечення конкурентоспроможності національного товаровиробництва, без чого не може бути й успішної інтеграції нашої країни в Європейське співтовариство. Складні відтворювальні процеси відбуваються виключно на базі інвестування. Чим воно активніше, тим швидші темпи відтворення і ефективних ринкових перетворень.

Дослідження проблеми інвестування економіки завжди знаходилося у центрі уваги економічної думки. Це обумовлено тим, що інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання в цілому. У сучасних умовах вони виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро – і макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є одним із надійніших механізмів соціально-економічних перетворень.

Економічна ситуація, яка склалась зараз в Україні, дуже складна. Серед сукупності причин, що сприяли економічній кризі та утримують перехід України на траєкторію економічного зростання, чи не найголовнішою є низька інвестиційна активність.

В Україні ж дотепер не створено обґрунтованої системи державної підтримки інвестиційної діяльності підприємств. Як наслідок цього, в інвестиційній діяльності країни утворилося замкнуте коло, коли недоінвестування народного господарства посилює спад виробництва, що, в свою чергу, спричиняє зниження інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання та держави. Вивести Україну з цієї ситуації може лише науково обґрунтована інвестиційна політика держави.

Обсяг залучення інвестицій є однією з основних характеристик економічної діяльності як окремих господарюючих суб'єктів, так і держави в цілому, з урахуванням того, що інвестиційний клімат визначається перш за все політичною та економічною ситуацією в країні. Для України, крім зазначеного, особливості трансформаційного періоду вимагають створення нормативно-правових і організаційно-інституційних засад залучення інвестицій.

Дослідження інвестиційного макросередовища в Україні свідчить про те, що, з одного боку, ключову роль у його формуванні відіграє уряд, який визначає амортизаційну, грошово-кредитну, бюджетну, податкову політику тощо. З другого, на динаміку інвестицій істотно впливає ступінь розвитку фінансової та фондової інфраструктури вітчизняної економіки. Не менш суттєвим є й те, що між цими визначеннями існує рефлексивний зв'язок, тобто вони взаємопов'язані, а напрям впливу може бути двостороннім. Наприклад, кредитна й інвестиційна репутація уряду впливає на фондові індикатори. І навпаки, низька активність портфельних інвесторів на внутрішньому ринку країни є показником недовіри інвесторів до її економічної політики. Загалом же це свідчить про необхідність використання усього комплексу важелів (державних і ринкових) для формування привабливого інвестиційного макросередовища і залучення потрібного обсягу інвестиційних ресурсів у вітчизняну економіку.

В економіці України у цьому відношенні склалася непроста ситуація. Держава, що збідніла внаслідок гострої економічної кризи, втрачає надійні джерела необхідного інвестування. І тепер, прагнучи, хоча б з чималим запізненням, відродити й активізувати політику відтворення як основу стабілізації та оновлення національного товаровиробництва, наразилася на протидію певних політичних і економічних сил. Концентрація фінансового капіталу у

сферах нових структур, тіньового обігу та банківської системи, які не прагнуть до виробничого інвестування, по суті, гальмує відтворювальні процеси, економічну стабілізацію і зростання.

Політика України як молододі незалежної держави щодо активізації процесу залучення інвестицій, перш за все, пов'язана з ринковим соціально-економічним трансформуванням суспільства. Отже, створення загальнополітичних, правових та інституціональних умов, сприятливих для інвестування, є одночасно як передумовою, так і результатом успішних реформ у нашій державі.

Необхідно намагатися створити сприятливий інвестиційний клімат не тільки для іноземних інвесторів, але й для вітчизняних. І мова не про те, щоб надати їм гроші на здійснення інвестицій. Українському приватному капіталу також потрібні гарантії від промислових вилучень і свавілля влади, система страхування від некомерційних ризиків, а також стабільні умови роботи при здійсненні довгострокових капіталовкладень.

УДК 658.310.8

Шитікова Л.В.

старш. викл. ЗНТУ

Шитікова Л.В.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Дослідження управління підприємствами показали недостатню увагу до оцінки ефективності управління персоналом, що негативно впливає на використання можливостей ефективного менеджменту праці. Відсутні загальноприйняті підходи до оцінки ефективності управління персоналом, а також підходи до оцінки доцільності інвестування в людські ресурси. Важливою рисою управління будь-якої системи є її керованість. Одним із засобів підвищення керованості є розробка високоефективної системи управління. За допомогою механізму управління система управління здійснює зміну параметрів у відповідності з обраним алгоритмом (моделлю), який реалізує мету управління. Введемо поняття «ступінь керованості системи», яке припускає виконання поставленої мети у межах своїх можливостей:

$$y = 1 - \frac{\sum_{i=1}^n \Delta V_i}{\sum_{i=1}^n \overline{V_{\phi i}}} ,$$

де V_i – ціль управління (обсяги виробництва, прибуток); ΔV_i – відхилення фактично виконаної цілі; $\overline{V_{\phi i}}$ – середньозважена фактично досягнута ціль; i – структурний елемент інтегрованої системи.

Запропонований варіант формули може бути використаним при необхідності оцінки ступеню керованості за допомогою декількох елементів системи, тому є інтегральним показником для узагальнюючої оцінки рівня керованості.

При $y = 1$ інтегрована система управління персоналом підприємств повністю керована. Це означає, що зусилля управлінської сфери призводять до повного виконання цілей організації. При $y < 1$ система управління персоналом не відповідає повній керованості, може кваліфікуватися як слабкокерована, коли виробництво не досягає поставленої мети. В окремих випадках система може бути частково керованою, коли зміни піддаються тільки окремі параметри, і некерованою. Ступінь керованості в цьому випадку може бути визначена кількістю параметрів стану, на які можна вплинути. Ступінь керованості – величина змінна (вона залежить від конкретної ситуації), хоча кількість керованих параметрів в різних ситуаціях відрізняється, як правило, незначно. Вибір критерію ступеня керованості, порівняння з фактичним значенням зазначеного показника й оцінка дозволить провести оптимізацію параметрів системи управління персоналом підприємства. Критерієм оптимальності є максимум ступеня керованості персоналом для даного підприємства.

Ступінь керованості системи управління пропонується розраховувати на основі прибутку від операційної діяльності, як цільового показника діяльності підприємства.

Таким чином, наведений підхід оцінки ефективності управління персоналом дозволять підняти економічні дослідження на якісно новий рівень, розширити можливості статистичної методології.

УДК 658

Антоненко Т.А.

старш. викл. ЗНТУ

Антоненко Т.А.

ЗНИЖЕННЯ ЗАТРАТ – ОДНА З ПРІОРИТЕТНИХ СТРАТЕГІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Стратегія розвитку підприємства – відвойовування, утримання й зміцнення ринкових позицій підприємства в довгостроковому періоді.

Стратегічне управління визначається використанням різноманітних і складних технологій. Тому керівникові сучасного підприємства необхідно мати уявлення про основи стратегічного управління, щоб очолити процес

проведення й прийняття стратегічних рішень. За допомогою аналізу фінансово-економічної діяльності підприємства, керівництвом виробляється стратегія й тактика, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль над їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності проведення, а також оцінюються результати діяльності підприємства.

Кожний керівник при плануванні прагне до того, щоб підприємство було рентабельним. Тому до глобальних стратегій розвитку підприємства в першу чергу відноситься стратегія зниження витрат, а саме їх мінімізація.

Визначальну роль при встановленні питомої собівартості виробленої продукції або надання послуг відіграє обсяг виробництва (послуг) тому що чим більше обсяг, тем менше витрати на одиницю продукції.

Керівникам підприємств, які зробили ставку на мінімізацію витрат, необхідно ретельно відслідковувати зміни в галузевих технологіях, перевагах споживачів, і бути готовим у найкоротший строк здійснити необхідну модернізацію або навіть повну заміну виробничих потужностей, внести зміни в номенклатурі виробленої продукції. Ця стратегія може бути успішно реалізована завдяки постійному й правильному управлінню витратами. А для того, щоб ця система управління витратами була ефективною, вона повинна орієнтуватися на стратегії, яка реалізується.

Дослідження показують, що приблизно 30% виробничих витрат на підприємствах, є недостатньо обґрунтованими, з них до 15% обумовлені організаційними причинами, отже, можуть бути скорочені без істотних вкладень у найкоротший строк. Крім того наявність сумнівних витрат може бути через порушення техніки безпеки, використання неоптимальної технології, застарілого обладнання. Їх скорочення вимагає серйозних вкладень і більш тривалих строків усунення.

Основними організаційними причинами зайвих витрат є низька культура роботи з інформацією, шлюб у роботі, нераціональне використання встаткування. У гарного керівника досить інструментів для того, щоб виявити проблемні місця, кількісно оцінити втрати, запропонувати ефективні рішення по усуненню більшості втрат. Тільки застосування комплексних економічних методів може дати сьогодні той необхідний економічний ефект і вивести підприємство на новий рівень розвитку. Вирішальну роль в удосконалюванні технологій управління підприємства, стратегічного планування, відіграє поява комп'ютерних технологій і різноманітних систем підтримки прийняття рішень, інтегрованих систем управління підприємством, автоматизованих розрахунків економічної ефективності проектів.

УДК 658.1
Онуфрієнко Н.Л.
асист. ЗНТУ

Онуфрієнко Н.Л.

МОДЕЛІ ОЦІНКИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Фінансово-економічний стан промислового підприємства є складної інтегрованою характеристикою його діяльності за багатьма критеріями.

Аналіз фінансово-економічного стану промислового підприємства у ретроспективі та перспективі проводиться за допомогою різних типів моделей, що в свою чергу дають змогу структурувати та ідентифікувати взаємозв'язки між основними показниками. До основних типів моделей відносять: описові, предикативні та нормативні.

Описові моделі (моделі описового характеру) є основними для оцінки фінансово-економічного стану промислового підприємства. До них можна віднести наступні: побудова системи звітних балансів, подання фінансової звітності в різних аналітичних розрізах, вертикальний і горизонтальний аналіз звітності, система аналітичних коефіцієнтів, аналітичні записки до звітності.

Предикативні моделі – моделі прогностичного характеру, що використовуються для прогнозування доходів промислового підприємства та його майбутнього фінансового стану.

Нормативні моделі – моделі порівняльного характеру, що уможливають порівняння фактичних результатів діяльності промислового підприємства з очікуваними, розрахованими за балансом доходів та видатків. Ці моделі використовуються в основному у внутрішньому фінансовому аналізі, а також в управлінському обліку.

Однією з найвідоміших моделей оцінки фінансово-економічного стану підприємства є модель Du pont. Модель призначена для показу взаємозв'язків між прибутком на інвестований капітал, оборотністю активів, чистим доходом та левериджем. Основним рівнянням моделі є добуток величини коефіцієнтів прибутковості за збутом на величину коефіцієнта обігу загальної вартості майна (суми активів). На основі цієї моделі можна визначити основні чинники, що впливають на прибутковість діяльності промислового підприємства, а також на системній основі ідентифікувати «слабкі місця» економічної системи.

Модель ZVEI була розроблена як система економічних показників для всіх галузей промисловості та типів підприємств. Модель ZVEI складається з наступних частин: аналіз економічного зростання та аналіз структури на основі показників рентабельності і балансових показників.

Моделі коефіцієнтів (К-аналіз) базуються на розрахунку співвідношень різних абсолютних показників. У процесі аналізу визначаються різноманітні відносні показники, що характеризують формування, розподіл та використання прибутку промислового підприємства. Найбільш поширеними є три групи аналітичних коефіцієнтів: коефіцієнти рентабельності, коефіцієнти розподілу прибутку, інші групи фінансових коефіцієнтів.

Модель рейтингової оцінки дає можливість охарактеризувати фінансовий стан промислового підприємства за допомогою одного синтезованого показника – рейтингу, який вимірюється в балах.

Таким чином, вибір та технологія побудови конкретної моделі оцінки та аналізу фінансово-економічного стану промислового підприємства повинно визначатися аналітиком з урахуванням сукупності чинників, а саме: потужностей промислового підприємства, рівня спеціалізації його операційних процесів, якості менеджменту, структури управління та інших чинників.

Модель оцінки фінансово-економічного стану промислового підприємства повинна давати змогу не тільки оцінити об'єктивний стан обраних параметрів фінансово-економічного стану та інтерпретувати їх для формування висновків та рекомендацій з оцінки поточного фінансового стану промислового підприємства, але й визначати його перспективну позицію.

УДК 332.14:620.9(477)

Сердюк Є.М.

асист. ЗНТУ

Сердюк Є.М.

ОПТИМІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Умови оптимізації виробничої діяльності сучасних підприємств будь-якої форми власності, організаційно-правової форми господарювання та галузевої належності характеризуються невизначеністю та динамічністю соціально-економічного середовища. Ефективне протистояння підприємства змінам зовнішнього середовища можливе тільки за умов здійснення випереджувальних заходів, спрямованих на збереження його життєздатності та забезпечення конкурентоспроможності, тобто за умов постійного розвитку та оптимізації виробничої діяльності підприємства.

Оптимізація виробничої діяльності підприємства означає якісні зміни та оновлення його господарської системи та організаційної структури, підвищення ефективності функціонування на основі вдосконалення техніки, технології та організації праці у всіх структурних підрозділах, підвищення якості продукції та послуг, що ним надаються.

Оптимізація може відбуватися:

– шляхом збільшення обсягу випуску та продажу одних і тих же товарів на старих і нових ринках. Може приймати вигляд географічної експансії, поглинання інших товаровиробників тієї ж галузі тощо;

– шляхом організації нових або об'єднання вже існуючих технологічно взаємопов'язаних виробництв. Здійснюється з метою наближення до кінцевого споживача або до постачальника ресурсів.

– шляхом об'єднання різнорідних виробництв, що належать до різних галузей в єдиний конгломерат. Як правило, це забезпечує підприємству міцні конкурентні позиції та зменшує негативний вплив галузевих ризиків.

Найбільш часто поштовхом до змін на підприємстві є кризові ситуації. Необхідні зміни у стратегії, виробничих процесах, організаційній структурі можуть здійснюватись поступово, у вигляді низки кроків, або ж радикально, у вигляді великих стрибків. Відповідно до цього розрізняють «революційну» та «еволюційну» моделі розвитку на підприємстві.

«Револьюційна» модель змін була запропонована американськими фахівцями у галузі менеджменту М. Хаммером та Дж. Чампі у 1991 році. Вона набула ще назву концепції реінжинірингу бізнесу. Вони розглядають реінжиніринг бізнесу як принципове переосмислення та радикальне перепроєктування підприємства і його найважливіших процесів з метою кардинального поліпшення найважливіших кількісно вимірюваних показників сучасної ефективності: вартості, якості, сервісу та оперативності.

«Еволюційна» модель змін (або концепція організаційного розвитку) базується на концепції планування, ініціювання та здійснення процесів зміни соціальної системи, що передбачає залучення великої кількості учасників. Тобто, організаційний розвиток розглядається як довготерміновий, ретельний та всеохоплюючий процес зміни та розвитку підприємства та людей, які в ньому працюють.

Концепція організаційного розвитку передбачає здійснення змін у структурному та кадровому аспектах. В межах структурного підходу робиться спроба за допомогою організаційного регулювання створити сприятливі умови для досягнення підприємством поставлених цілей. В межах кадрового підходу проводяться заходи із підвищення кваліфікації працівників підприємства (розвитку персоналу) та стимулювання їхньої готовності до сприйняття змін.

Серед наукових підходів до оптимізації виробничої діяльності підприємств найбільшого поширення набули концепції розвитку підприємства через зміну його структури, тобто взаємозв'язків між окремими сферами бізнесу, відділами та підрозділами підприємства. Так, нова корпоративна модель управління сучасним бізнесом означає розширення коопераційних зв'язків між конкурентами, постачальниками і споживачами.

Основною характерною рисою сучасних систем внутрішньофірмового управління є орієнтація на довгострокову перспективу, зосередження уваги на фундаментальних дослідженнях, диверсифікацію діяльності, активне впровадження інновацій, максимальне використання творчої активності персоналу підприємства.

Таким чином, основними варіантами оптимізації виробничої діяльності розвитку підприємств є:

- внутрішнє зростання за рахунок використання власних ресурсів;
- злиття, поглинання інших господарюючих суб'єктів з метою збільшення ресурсів та виходу на нові ресурсні ринки та ринки збуту;
- перерозподіл внутрішніх ресурсів, зосередження їх на пріоритетних напрямках діяльності;
- припинення здійснення неефективних напрямків діяльності, не забезпечених ресурсами. може відбуватись шляхом продажу пакету акцій та активів, внутрішньої ліквідації або переорієнтації.

УДК 330.341

Шумілова О.А.

асист. ЗНТУ

Шумілова О.А.

РЕІНЖИНІРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КОМПАНІЇ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Термін «потенціал» означає здатність та готовність будь-якої організації здійснювати реалізацію інноваційного процесу. Поняття «інноваційний потенціал» стало концептуальним відображенням феномена інноваційної діяльності, яке розгорталося й уточнювалося шляхом методологічних, теоретичних та емпіричних досліджень і отримало розвиток на початку 80-х років ХХ ст. Інноваційний потенціал – це сукупність елементів, необхідних для вирішення певних виробничих проблем, і готовності суб'єкта господарювання до їх вирішення. Базовою складовою здійснення інноваційної діяльності є інноваційний потенціал, який являє собою сукупність елементів, які необхідні для вирішення конкретних виробничих завдань та відображають готовність підприємства для їх рішення. За цих умов в рамках потенціалу підприємства особливу актуальність набувають питання щодо створення, розвитку і використання інноваційного потенціалу, що дозволить більш ефективними шляхами досягти намічених результатів у прийнятні терміни. Інноваційний потенціал формується значно ефективніше під час проведення заходів в таких зонах організаційної системи, де реалізовуватимуться найзначніші нововведення, заплановані проектом реструктуризації або реінжинірингу. Зміни в

організаціях, які відбуваються у процесі реструктуризації або реінжинірингу, в одних випадках здійснюються цілеспрямовано на засадах розроблених концепцій удосконалення, а в інших мають неформальний і адаптивний характер, коли організація оперативно пристосовується до зовнішнього середовища шляхом модифікації своєї поведінки. Враховуючи те, що будь-яка організація може бути представлена як сукупність бізнес-процесів, то актуальним питанням є оптимізація цих процесів та вибір методів і засобів для проведення заходів що до оптимізації. Найбільш ефективним методом оптимізації бізнес-процесів є реінжиніринг. При проведенні реінжинірингу відбувається перепроєктування бізнес-процесів, що дає змогу підвищити інноваційний потенціал компанії, за умови своєчасної актуалізації цієї мети при розробці плану заходів що до оптимізації.

УДК 539

Бобровникова Р.Г.¹, Павлов Г.О.²

¹канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

²студ.гр. Е-510 ЗНТУ

Бобровникова Р.Г., Павлов Г.О.

БІЗНЕС-ПЛАН ОРГАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА З ВИКОРИСТАННЯМ ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Сільське господарство на сьогодні має низьку рентабельність порівняно із іншими галузями, оскільки відкорм свійських тварин або вирощування рослинних культур являє собою досить затратний та довготривалий процес. Тобто ведення сільського господарства потребує недорогих ресурсів, але у дуже значній кількості, і як наслідок ведення даної справи може бути вкрай ризикованим, неможливість платити працівникам достойну заробітну платню тощо. Тому саме раціональне використання енергетичних ресурсів під час ведення сільського господарства здатне значно підвищити його економічний ефект, а саме може сприяти появі нових робочих місць для інженерних і технічних робітників, підвищить рентабельність виробництва та рівень заробітної плати працівників. Але застосування енергозберігаючих технологій може бути складним, наукоємним та фінансово затратним процесом і мати довготривалий термін окупності. Тому застосування грандіозних енергозберігаючих заходів бажане лише для підприємств з високою рентабельністю, тобто перед застосуванням енергозберігаючих технологій бажано провести економічне дослідження роботи підприємства на якому дані заходи будуть запроваджуватися.

На молокофермі, яка розглядається у даній науковій праці було запроваджено два енергозберігаючих заходи. Один захід являє собою заміну електричного котла на тепловий насос потужністю у 40 кВт. Схема даного енер-

гозберігаючого заходу виконується таким чином, молоко яке відкачується доїльним апаратом з вимені корови потрапляє у молокопровід і далі рухається до теплового насоса. У тепловому насосі молоко підігріває хладагент, речовину яка при температурі при $+8^{\circ}\text{C}$ починає розширюватися, в даному випадку ця речовина розширюється у камері теплового насоса, і внаслідок чого починає зростати температура хладагенту, і далі від камери у якій знаходиться хладагент починає розігріватися теплоносіє, у якості якого було обрано водо-спиртовий розчин. У наслідок переносу тепла до теплоносія молоко охолоджується до $+8^{\circ}\text{C}$, і з високим тиском надходить до лопатей турбіни турбогенератора, після чого турбіни обертаються з високою швидкістю, і таким чином виробляється не перетворена електрична енергія. Далі електрична енергія надходить до акумуляторів, якою вони заряджаються, і з акумуляторів електрична енергія надходить до перетворювачів напруги з постійного струму на змінний. І таким чином здійснюється живлення електричною енергією молочної ферми. Але даний тип вироблення електричної енергії потребує відповідного узгодження з місцевим «обл. енерго».

Обслуговуючий персонал ферми, яка розглядається у зв'язку з запровадженням енергозберігаючих технологій можна розширити, а саме: замість одного слюсаря є можливість працевлаштувати двох слюсарів та механіка-налагоджувальника, який буде обслуговувати теплонасосну установку, а також одного електрика, який обслуговує електрогенеруюче устаткування.

Кількість виробничих робітників розраховувалась по кількості та потужності електрогенеруючого обладнання:

$$Gn = \frac{tn}{Tn}$$

де Tn – такт вироблення енергії, годин; tn – норма вироблення енергії, годин.

При розрахунку ефективності роботи підприємства було встановлено що запровадження на ньому енергозберігаючих заходів може значно підвищити соціальні умови мешканців даного населеного пункту, який знаходиться поблизу даного підприємства, оскільки завдяки запровадженню енергозберігаючих заходів створюються нові робочі місця. Крім того, після застосування енергозберігаючих заходів і їх окупності вдалося підвищити рентабельність виробництва з 12,4% до 14%.

Під час ведення сільськогосподарської діяльності, можна опинитися у несприятливих фінансових умовах, які можуть бути викликані епідеміями хвороб, якщо підприємець займається розведення тварин, або засухами чи заводненнями, якщо підприємець вирощує рослинні культури. За таких умов дане підприємство може бути поглинуто іншим, більш фінансово міцним підприємством.

УДК 339.137.2(477)

Азаров І.І.¹, Косарева В.М.²

¹канд. техн. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Азаров І.І., Косарева В.М.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Сучасні кризові тенденції у світовій та національній економіці негативно впливають на конкурентоспроможність підприємств в народному господарстві України. Проблема управління конкурентоспроможністю набуває особливого значення після приєднання України до Світової організації торгівлі, оскільки за таких умов спостерігається загострення конкуренції, особливо в секторі малого бізнесу в економіці України. Тому пошук ефективного економічного механізму управління конкурентоспроможністю підприємства малого бізнесу є наразі конче актуальним.

Сучасний малий бізнес в Україні є занадто слабким навіть порівняно із малим бізнесом в сусідніх країнах Східної Європи. Його конкурентоспроможність необхідно активно посилювати та зміцнювати приймаючи до уваги європейську перспективу України.

Багатовекторний характер, складність і актуальність вирішення проблеми управління конкурентоспроможністю малих підприємств вказує на її загальнодержавне значення і практичну цінність.

Можна визначити три головні вимоги, які визначають або характеризують як конкурентну перевагу малого підприємства:

- здатність забезпечити підприємству ринкове становище на тривалий час, що вигідно відрізняє його від конкурентів (унікальний збутовий проект);
- націленість на специфічні запити клієнтів, що дає змогу принести релевантну користь цільовій групі споживачів;
- опора на специфічні, оригінальні здатності і ресурси підприємства, що не піддаються імітації з боку конкурентів.

Наразі в Україні основними джерелами конкурентоспроможності малих підприємств є або сировина, або дешева некваліфікована робоча сила. Малий бізнес тут конкурує лише на основі цінової політики, а низький рівень оплати праці обумовлює низьку її продуктивність. Для змінення становища Україні необхідні стабільне макроекономічне середовище, суспільні та приватні інститути, які ефективно функціонують, якісна робоча сила, висококваліфіковані фахівці управління бізнесом.

В сучасних умовах економічного розвитку України обов'язковими для успішного управління конкурентоспроможністю малих підприємств стають: високий науково-технічний рівень і ступінь удосконалення технологій; використання новітніх винаходів та відкриттів; впровадження сучасних засобів

автоматизації управління; конкурентоспроможні продукція та послуги; економічна ефективність використання всіх ресурсів підприємства; фінансова стійкість підприємства.

Слід відзначити основні напрями загальної трансформації національної економіки для забезпечення зростання конкурентоспроможності малих підприємств:

- створення умов для модернізації технічного й технологічного переозброєння підприємств (пільгове кредитування, ефективна система оподаткування, реструктуризація суми простроченої та поточної заборгованості за кредитами банків і списання пені за платежами до бюджету тощо).

- забезпечення ефективного розвитку інвестиційно-інноваційного сектора економіки, основними структурними елементами якого є: наука та наукове обслуговування, машинобудування та металообробка, хімія та нафтохімія, будівництво.

- стимулювання розвитку виробничої і соціальної інфраструктури як найважливішого чинника модернізації країни й збільшення зайнятості населення.

Отже, наразі конкурентоспроможність підприємств вітчизняного малого бізнесу не відповідає основним завданням національної економіки та європейській перспективі України. Управління конкурентоспроможністю підприємств малого бізнесу переважно не відповідає сучасним вимогам розвиненої ринкової економіки. Підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю малих підприємств вимагає значних зусиль як з боку власників та менеджменту підприємств малого бізнесу, так і з боку державних органів управління, що мають суттєво збільшити підтримку малого бізнесу та створити для його розвитку сприятливі умови. Підвищення ефективності управління конкурентоспроможністю підприємств малого бізнесу має стати пріоритетним завданням як бізнесу, так і держави, що мають тісно співпрацювати задля досягнення позитивного результату.

УДК 330.332

Азаров І.І.¹, Назаренко М.О.²

¹ канд. техн. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Азаров І.І., Назаренко М.О.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Важливу роль в розвитку національної економіки будь-якої країни світу відіграють іноземні інвестиції, Україна в даному випадку не є винятком. З розвитком транснаціональних корпорацій суспільство все більше уваги приділяє питанню їхнього розміщення та освоєння в сучасній економіці. Та не

дарма, адже їхня величина, доцільність галузевого та територіального розміщення, все сильніше впливають на підвищення економічної активності населення, створенню нових робочих місць, а інколи цілих виробничих галузей національного господарства, що в кінцевому варіанті визначає структуру економіки держави та формує її політику. Залучення коштів іноземних інвесторів сприяє активізації інвестиційного процесу, впровадженню нових технологій, використанню передового зарубіжного досвіду, розвитку малого і середнього бізнесу, зростанню інвестиційного потенціалу та ін.

Несприятлива фінансово-економічна ситуація в Україні, адміністративні механізми наповнення бюджету, відсутність фінансової стабільності, зародковий стан фондового ринку України, корупція та 152 місце серед 183 країн за критерієм інвестиційної привабливості – все це далеко не всі, але одні з найвагоміших факторів, які спричинили значне скорочення іноземних інвестицій в Україні в останні роки. На превеликий жаль політика відкритості та підвищення довіри інвесторів до України останнім часом не була в пріоритетах державних органів влади. Разом з тим, варто констатувати, що національне законодавство в сфері регулюванні іноземних інвестицій декларує захист та усіляке сприяння іноземним інвестиціям, встановивши державні гарантії захисту іноземних інвестицій, звільнення від сплати ввізного мита товарів, що ввозяться на митну територію України іноземними інвесторами відповідно до Закону України "Про режим іноземного інвестування" на строк не менше трьох років, їх першочергове митне оформлення, спрощення наприкінці 2010 року процедури здійснення іноземних інвестицій в грошовій формі та повернення іноземної інвестиції, прибутків, доходів та інших коштів, одержаних іноземним інвестором від інвестиційної діяльності в Україні.

Притік прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну в 2013 році склав 2,86 млрд. дол. скоротившись у порівнянні з минулим роком на 4,13 млрд. дол. Чистий притік прямих іноземних інвестицій в Україну знизився на 30,3% за підсумками ще в першому півріччі 2013 року. У другому кварталі цього ж року відтік іноземних інвестицій з України перевищив їхнє надходження на 0,6 млрд. дол. Водночас позитивне сальдо рахунку операцій з капіталом та фінансових операцій сформоване чистим залученням на зовнішніх ринках кредитних ресурсів на суму 1,48 млрд. дол. Найбільше позичали державні органи й установи на центральному, обласному і місцевому рівнях, чисті залучення яких становили 67,6% загального обсягу. Сукупний обсяг прямих іноземних інвестицій, накопичених Україною за період від здобуття незалежності в 1991 р. і до 1 жовтня 2013 р., досяг 56,565 млрд. дол., або 1246 дол. на душу населення. Варто додати, що показник привабливості Україні для інвесторів не багато змінився від початку інвестування. Так, раніше учасники опитування Європейської бізнес асоціації оцінили поточний

інвестиційний клімат країни в 1,7 пунктів, що є його мінімумом за весь період незалежності України.

Пріоритетними шляхами вирішення проблем іноземного інвестування мають бути: покращення інвестиційного клімату шляхом удосконалення загального та спеціального законодавства, що регулює відносини при здійсненні інвестування відповідно до європейських норм; реалізація інвестиційних проектів за принципом «єдиного вікна»; розвиток інвестиційного ринку та інвестиційної інфраструктури, а саме: становлення індустрії прямого інвестування та венчурного капіталу, створення умов для залучення інвестицій на ринках капіталу; запровадження економічного механізму страхування ризиків іноземного інвестування; створення сучасної системи державних гарантій захисту іноземних інвестицій та врегулювання комерційних спорів між суб'єктами інвестиційного процесу; посилення відповідальності за порушення порядку видачі документів дозвільного характеру; прискорення здійснення митного оформлення товарів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України; створення та впровадження освітніх програм, що сприятимуть розвитку винахідницької діяльності та формуванню поваги до права інтелектуальної власності; спрощення контролю за зовнішньоекономічною діяльністю, передбачивши, зокрема, продовження строків повернення валютної виручки, пом'якшення спеціальних санкцій.

УДК 331.2

Азаров І.І.¹, Шиблова А.М.²

¹ канд. техн. наук, доцент ЗНТУ

² студ.гр.ФЕУ-113 ЗНТУ

Азаров І.І., Шиблова А.М.

РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

Заробітна плата являє собою один з основних факторів і показників рівня соціально-економічного життя кожної країни, колективу, людини. Ринкова економіка залежить від рівня заробітної плати, тому що саме вона забезпечує попит на товари та послуги, стимулює керівників підприємств ефективно використовувати робочу силу та модернізувати виробництво.

Як повідомила Державна служба статистики, в грудні 2013 року середня зарплата в українській промисловості склала 3265 гривень, у сільському господарстві – 2415 гривні. При цьому жителі чотирьох областей – Донецької, Київської, а також місто Київ та Севастополь отримували більш високі зарплати, ніж в середньому по країні.

Згідно з офіційною статистикою, індекс реальної зарплати в грудні 2013 року порівняно з груднем 2012 року склав 108,2%. Це означає, що за рік

реальна зарплата зросла на 8,2%. Саме на ці дані посилаються президент і уряд, коли перераховують позитивні зрушення в житті українців.

Але насправді, заробітна плата є набагато меншою. А для покращення свого життя, населення України живе більше за рахунок додаткових доходів (соціальна допомога, прибутки від власності та інше), ніж від доходів, які одержує за виконану роботу.

Особливої уваги закон приділяє мінімальній заробітній платі, яка є законодавчо встановленим розміром за просту, некваліфіковану працю, нижче якої не може здійснюватися оплата за виконану працівником місячну погодинну норму праці. В Україні вона постійно змінюється у бік зростання. Так, якщо з вересня 1996 р. вона складала 15 грн., то з 1 липня 2000 р. – 165 грн., 2002 – 185 грн., 2004 – 254 грн., 2012 – 1094 грн. і з 2013 р. – 1218 грн. А це найменша мінімальна зарплата у Європі. Тоді як у Болгарії вона дорівнює 290 євро, в Нідерландах – 1609 євро, Франції – 1398 євро, в Польщі – 336 євро, в Угорщині – 295 євро, в Естонії, Латвії і Литві – 290, 285 і 231 євро відповідно. Як бачимо розрив великий. Причин, чому в нашій країні такий низький рівень мінімальної зарплати, багато. Найбільше впливають економічні і соціальні чинники. Роботодавці вважають, що це пов'язано з низькою продуктивністю праці в Україні, яка залежить від технологій, організації роботи, інтенсивності навантаження. А фактично, вони в останні роки дедалі більше знижують частку заробітної плати у собівартості української продукції. Так у 2009 р. вона становила 7,0%, у 2011 – 6,0%, у 2013 – 11,0%. Сьогодні в Західній Європі частка зарплати у вартості продукції складає 50–60 відсотків.

Не менш важливою причиною є також низький рівень доданої вартості створюваної на українських підприємствах. Така проблема є найбільш характерною для експортної продукції хімічної та металургійної галузей. Якби Україна експортувала не сировину та напівфабрикати, а товари з глибиною переробкою, то більшою була б і частка заробітної плати у собівартості.

Основна причина розмежування між розвинутими країнами та Україною полягає у специфіці розрахунку мінімальної зарплати. Наприклад, якщо в Сполучених Штатах Америки в основі розміру мінімальної зарплати лежать дані офіційної статистики про вартість життя для сім'ї з 4 людей (2-є дорослих і 2-є дітей), то у нас – прожитковий мінімум на одну працездатну особу. У нашій державі мінімальна заробітна плата виконує функцію простого відтворення робочої сили одного індивіда. Тоді як у США та Європі мова йде про відтворення трудових ресурсів країни загалом.

Отже, основною причиною низького рівня заробітної плати в Україні є вкрай неефективна та несправедлива система оподаткування й розподілу доходів. І як результат, за даними Організації Об'єднаних Націй, в Україні

80% населення перебуває на межі бідності, а розрив між доходами найбагатших і найбідніших є 40-кратним.

Низький рівень заробітної плати не є стимулом для працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці. Разом з тим, використовуючи дешеву робочу силу, підприємці не зацікавлені підвищувати продуктивність праці, вкладаючи кошти в оновлення виробничих фондів та розвиток персоналу. Дешева робоча сила зумовлює не лише низький рівень продуктивності праці, але і низьку якість продукції, і в зв'язку з цим її не конкурентоспроможність. Низький рівень заробітної плати є основною причиною небаченого зростання прихованого безробіття і значного зниження платоспроможного попиту населення. Таким чином, це є не лише наслідком, а однією з найголовніших причин тривалого перебування економіки України у кризовому стані. Тому надзвичайно актуальним завданням є перебудова організації заробітної плати, проведення відповідної реформи з метою забезпечення поетапного підвищення заробітної плати.

УДК 331.483.8 (477)

Азаров І.І.¹, Шлендер К.О.²

¹канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

²студ.гр.ФЕУ-113 ЗНТУ

Азаров І.І., Шлендер К.О.

ІННОВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ФІНАНСУВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

У сучасному світі уряди країн усвідомлюють цінність здоров'я населення, а отже, доцільність і результативність інвестицій у медичну галузь. Утім, більшість країн змушені розв'язувати проблеми у цій сфері в умовах обмежених фінансових ресурсів. Вітчизняна система охорони здоров'я не спроможна повною мірою задовольнити потреби населення в медичній допомозі, забезпечити доступність, якість і своєчасність відповідних послуг; медико-демографічні показники, хоч і мають певну позитивну динаміку, досі залишаються критичними. З огляду на зазначене необхідно розробити та впровадити інноваційні механізми фінансування й організації системи охорони здоров'я, а також залучити додаткові кошти для розвитку як галузі загалом, так і її окремих секторів.

Слід наголосити, що за обсягами бюджетних видатків на медичну галузь Україна поступається не лише розвинутим країнам, а й багатьом із тих, що розвиваються. При цьому варто зауважити, що існує прямий зв'язок між рівнем соціально-економічного, політичного розвитку та витратами на охорону здоров'я. У міру економічного зростання частка цих витрат у ВВП збільшується.

Від 20 до 40% фінансових ресурсів, які щороку надаються на потреби медицини, витрачаються неефективно з таких основних причин:

- нецільове використання коштів, наданих на охорону здоров'я, та корупція;
- неефективність використання інфраструктури системи охорони здоров'я та низька структурна результативність надання медичних послуг;
- неякісне надання медичних послуг і помилки лікарів;
- необґрунтоване надлишкове постачання окремих видів обладнання в деякі медичні заклади;
- призначення непотрібних витратних досліджень і процедур;
- неефективне призначення й використання ліків, неякісні ліки та поширення підробок;
- встановлення високих рівнів рентабельності на лікарські засоби та фармацевтичних підприємств загалом;
- недостатнє використання зарубіжного досвіду та ліків-дженериків.

Для стратегічного планування діяльності у сфері охорони здоров'я необхідні достовірна статистична інформація, що відповідатиме реальному стану справ, та впорядкована нормативно-правова база. Потенційними варіантами збільшення фінансування галузі в Україні можуть бути: надання пріоритету охороні здоров'я при розподілі коштів державного бюджету, підвищення ефективності збору податків, а також залучення додаткових коштів, наприклад, за рахунок державно-приватного партнерства.

Підвищенню ефективності управління й фінансування вітчизняної медичної галузі також сприятимуть такі інноваційні механізми:

зменшення нерівності в доступі до медичних послуг та трансформація потоків державних фінансових ресурсів у сфері охорони здоров'я на користь найуразливіших верств населення;

- чітке визначення переліку медичних послуг, які мають надаватися населенню на безкоштовній основі;
- забезпечення раціонального використання бюджетних коштів медичними закладами;
- регулювання комерціалізації лікарської допомоги в державних установах та частки платежів населення у фінансуванні медичних послуг;
- усунення фрагментарності функціонування системи охорони здоров'я як результату розроблення окремих неузгоджених програм і проектів;
- впровадження інноваційних медичних технологій і практик, частина яких ґрунтується на інформаційних технологіях;
- зміцнення позицій доказової медицини та поліпшення її якості з допомогою прозорих механізмів моніторингу й оцінки діяльності;
- підвищення доступності лікарських засобів і медичних препаратів шляхом формування базового й додаткового реєстрів ліків, вартість та орга-

нізація надання яких мають перебувати під контролем держави для різних верств населення;

- організація доступу до медичних установ хворих залежно від стану;
- підвищення ефективності діяльності медичного персоналу;

Реалізація обґрунтованих інноваційних механізмів фінансування сфери охорони здоров'я може стати одним із ключових факторів, які нададуть імпульс для розвитку нової, ефективної моделі охорони здоров'я в Україні.

УДК 334.012.64(477)

Азаров І.І.¹, Черкасова О.С.²

¹канд.тех.наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ – 113 ЗНТУ

Азаров І.І., Черкасова О.С.

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Удосконалення механізму державної підтримки малого бізнесу є вирішальним чинником у побудові ринкової економіки із урахуванням нагальних економічних проблем України і визначенням шляхів їх вирішення. Малий бізнес грає важливу роль у трансформаціях економіки транзитивного періоду, що мають відбуватися в інноваційному науковому напрямку під чітким законодавчим контролем державних і господарських органів, в надійній системі організації державного управління. Ефективний розвиток економіки України залежить від державних органів законодавчої і виконавчої влади, які мають використовувати всі важелі впливу на реформування економіки, де ключовим чинником успіху є ефективна державна підтримка розвитку малого підприємництва. Вдосконалення механізму державної підтримки розвитку малого бізнесу є вирішальним чинником росту економіки і рівня загального добробуту в країні.

Для розвитку малого підприємництва в Україні треба ввести інноваційну модель механізму системи державного регулювання розвитку малого підприємництва в Україні з урахуванням тенденцій європейської та світової інтеграції, яка передбачає дотримання науково обґрунтованих принципів та створення спеціального державного органу з координації їх взаємодії на державному, регіональному та муніципальному рівнях.

Розвиток бізнесу знаходиться, з одного боку, під впливом регулюючих дій влади, з іншого – відбувається за законами самоорганізації (владні інститути трансформуються в результаті поєднання саморегулювання і дій з боку

суспільства і бізнесу; сукупність міжсекторних зв'язків і відносин є об'єктом управлінських дій з боку бізнесу і влади), як перспективний інструмент розвитку малого підприємництва особливо в період інноваційно-інвестиційних реформ, повинен стати механізм державно-приватного партнерства, який слід охарактеризувати як суспільний інститут, що включає в себе сукупність формальних і неформальних правил, у рамках яких з метою задоволення потреб суспільства здійснюється спільна діяльність органів публічної влади і приватного сектора на основі набору альтернатив взаємодії. Партнерство, на відміну від традиційних відносин, створює свої базові моделі фінансування, відносин власності і методів управління.

Також для успішного розвитку державного приватного партнерства в Україні необхідним є використання системного підходу, а саме:

- визначити єдиний державний орган, відповідальний за реалізацію політики державно-приватного партнерства, наділений відповідними повноваженнями;

- розробити єдиний програмний документ – поетапну концепцію, стратегію і чіткий план заходів на короткостроковий і довгостроковий періоди, що передбачають погоджене і зважене застосування найбільш актуальних інструментів ДПП, з його прив'язкою до довгострокової стратегії розвитку країни;

- розробити пропозиції щодо удосконалення законодавства, у частині державної підтримки приватної ініціативи (інвестиційного законодавства), розмежування повноважень і відповідальності державних органів, законодавства про ринок цінних паперів, тощо;

- проводити постійний системний моніторинг і аналіз застосування елементів державно-приватного партнерства з метою пошуку можливостей корегування їх подальшого розвитку.

Тільки комплексне, системне і продумане введення і реалізація політики державно-приватного партнерства, відповідно до міжнародного досвіду, може надати позитивний ефект для розвитку економіки і суспільства в цілому.

Отже, в залежності від того, наскільки швидко влада на державному та регіональному рівні зрозуміє важливість впровадження політики формування мережових підприємницьких структур, настільки Україна зможе отримувати суттєві переваги від таких проектів – залучати іноземні інвестиції, забезпечити розвиток малого підприємництва, сприяти залученню інноваційних технологій, збільшити експорт товарів та послуг та в цілому підвищити стійкість та конкурентоспроможність національної економіки та економіки регіонів.

УДК 380

Круглікова В.В.¹, Чернієнко А.С.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр.Т-819 ЗНТУ

Круглікова В.В., Чернієнко А.С.

МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ НА АВІАПІДПРИЄМСТВАХ

У сучасних ринкових умовах на транспортному ринку на перший план висуваються проблеми, пов'язані з відповідністю цін транспортним послугам, а також транспортному маркетингу. У першу чергу таке становище пояснюється підвищенням вимог клієнтів авіаційного транспорту до якості їх обслуговування. Авіакомпанії України з метою стабілізації та сталого прибуткового функціонування застосовують маркетингові інструменти вже давно, проте їх зусилля нескордировані і не мають системного характеру. Не повною мірою забезпечується взаємодія всередині авіаційної галузі та з іншими учасниками транспортного процесу. На жаль, але саме маркетингова діяльність транспортних підприємств є невирішеною проблемою, тому що на даний момент дуже мало робіт присвячених цій темі, а саме взаємозв'язку авіакомпаній з агентствами з маркетингових досліджень щодо забезпечення результативності авіатransпортної послуги.

У роботах таких вчених як Жебка В.В., Радченко О.О., Дремін М.С., Лосева А.С., Аксьонов І.М. викладено пропозиції щодо вдосконалення маркетингової діяльності на авіаційних підприємствах, яке має реалізовуватися в наступних напрямках:

- забезпечення цінової, інвестиційної та комунікаційної політики, здійснення комплексних досліджень, відстоювання інтересів учасників транспортного процесу у владних структурах та ін;
- формування єдиних стандартів та забезпечення умов ефективного функціонування партнерських організацій, задіяних у перевізному процесі (логістичних, транспортно-експедиційних компаній, комерційних структур);
- посилення різнорівневої взаємодії з іншими учасниками транспортного процесу, що дозволить більш ефективно узгоджувати параметри оперативної діяльності, як в інтересах підприємств авіаційного транспорту, так і безпосередніх споживачів транспортних послуг.

Відправним пунктом маркетингової діяльності транспортних підприємств і однією з важливих складових системи транспортного маркетингу є комплексний аналіз транспортного ринку та вивчення попиту споживачів транспортних послуг.

Саме тому, можна запропонувати наступну структуру маркетингових досліджень в транспортних організаціях: дослідження ринку пасажирських перевезень; аналіз попиту і пропозиції та визначення ємності транспортного

ринку; дослідження суб'єктів ринку транспортних послуг (споживачів, конкурентів і т.д.); аналіз конкурентів; сегментування ринку за швидкістю доставки, за ціною перевезення та гарантією транспортного повідомлення; прогноз розвитку транспортного ринку (особливо на довгострокову перспективу з метою своєчасного реагування на запити транспортного ринку). Таким чином, економічна самостійність підприємств, орієнтація їх діяльності на сучасні ринкові відносини вимагають пошуку нових форм і методів роботи, за допомогою яких, в нових умовах, було б можливо управляти підприємством для досягнення ефективності їх роботи, орієнтуватися на зміни ринкового попиту та факторів, впливають на нього.

Необхідно визнати, що сьогодні в більшості транспортних підприємств відповідальність за окремий елемент маркетингу – реклама, покладено на неспеціалізовані відділи підприємства. Це значно знижує ефективність роботи підприємства і отримання прибутку. Окремі транспортні організації не мають фінансових можливостей для здійснення комплексних досліджень ринку і досягнення системного ефекту від узгодження інтересів учасників транспортного процесу. Тому, на мій погляд, найбільш конструктивним рішенням для авіакомпаній є залучення консалтингових компаній, які займатимуться маркетинговою діяльністю. Методика визначення умов взаємодії авіакомпанії з суб'єктом зовнішнього середовища реалізує організаційно-економічний підхід у забезпеченні розвитку авіакомпанії, оскільки, по-перше, виконання кожного з етапів передбачає виконання аналізу та оцінки інформації, планування робіт і організації робіт, наступні етапи відображають послідовність, як відтворення процесу взаємодії двох суб'єктів з урахуванням знань і уявлень кожного з них, по-друге, інформаційне повідомлення дозволяє стимулювати авіакомпанії про прийняття рішення про доцільність взаємодії з агентством на умовах, передбачених проектом розвитку.

Оскільки одним з головних інструментів вдосконалення успішної роботи авіакомпанії на ринку транспортних послуг є маркетингова діяльність, то необхідно запропонувати саме така взаємодія, де враховувалися б інтереси трьох учасників транспортного процесу, а саме авіакомпанії, агентства з маркетингових досліджень або департамета маркетингу і споживача. Для забезпечення такої взаємодії важливо залучати консалтингові компанії, які будуть предоставляти маркетингові послуги авіакомпаніям.

Отже, необхідно зробити висновок, що взаємодія з маркетинговою компанією на основі партнерських відносин є одним з інструментів щодо збільшення попиту на авіаперевезення, тим самим досягнення результативності авіатransпортної послуги. І саме на основі корпоративних відносин при поєднанні трьох суб'єктів і визначення їх єдиних економічних інтересів необхідно створити механізм взаємодії щодо забезпечення результативності авіатransпортної послуги, а головне досягнення консолідованої вигоди і для всіх учасників даного процесу.

УДК 330.342.2, 331.108

Остапенко В.В.¹, Шавкуненко А.В.², Соколянский О.В.³, Курсон С.О.⁴,
Осипенко Л.М.⁵

¹канд. техн. наук, доц. ЗНТУ

^{2,3,4,5}студ. гр. КНТ-710 ЗНТУ

Остапенко В.В., Шавкуненко А.В., Соколянский О.В., Курсон С.О.,

Осипенко Л.М.

ЕКОНОМІКА МАЙБУТНЬОГО – ЕКОНОМІКА ЛЮБОВІ Й КУЛЬТУРИ

Згідно з нейролінгвістичним програмуванням слово «економіка» (як і слово позов «Мистецтво») є «номіналізацією» – процесом, позначеним іменником. Цей процес складається з рішення безлічі завдань, які ставить практика господарського життя.

Рівні завдань, розв'язуваних у процесі мистецтва ведення господарському життю, різні. Їх можна погодити з пірамідою мотивації Абрахама Маслоу – від завдань найпростішого матеріального виживання внизу піраміди до, того що перебуває на вершині піраміди самореалізації. На сучасному етапі розвитку цивілізації, людей, що живуть по способу життя на верху піраміди Маслоу, явно менше 50%. Еріх Фром у книзі «Мистецтво любити» пише: «Я переконаний, що визнання абсолютної несумісності любові й «нормального» життя правильно тільки в абстрактному змісті. Принцип, що лежить в основі капіталістичного суспільства, і принцип любові – несумісні». А про яке знаходження на вершині піраміди мотивації й про успіх ведення господарства можна говорити, якщо немає любові!

Однак, аксіоматично більшість сучасних економістів вважають, що ресурсів на всіх не вистачить. У класичному підручнику Economics авторів Стенлі Фишера, Рудигера Дорнбуша й Річарда Шмалензі дане наступне визначення: «Економіка – це дисципліна, яка вивчає, яким образом суспільство з обмеженими, дефіцитними ресурсами вирішує, що, як і для кого провадити». Більшість сучасних підприємств працюють на принципах мотивації першої і другої шаблів піраміди А. Маслоу. І це вірно для матеріалістичного мислення, але не для більш повного розуміння економіки, що глибше вникає в сутність людини, як подоби божого.

Мистецтво ведення господарства з позицій духовності й інтелекту відкриває очі на безглуздість нескінченних війн за ресурси. При тому, що ми, як людська цивілізація, за всю свою історію спожили згідно з відомою формулою Альберта Ейнштейна $E = m \cdot c^2$ навряд чи 1000 тонн енергії – скільки насильства й жаху було і є у світі заснованому на розподілі й відбиранні «дефіцитного ресурсу» у близького!!!

Таким чином, становить інтерес вивчити – чого ж очікувати від ведення господарства не обмеженого дефіцитністю ресурсів і орієнтованого на лю-

бов. Зрештою, у політичній економії відслідковується чіткий тренд у зміні моделей ведення господарства: первіснообщинний лад – рабовласництво – феодалізм – капіталізм...

Що ж чекає цивілізацію в майбутньому?

УДК 331.101.262

Варинська Л.О.¹, Савченкова О.Р.²

¹канд. техн. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ГФ-310 ЗНТУ

Варинська Л.О., Савченкова О.Р.

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЯГНЕНЬ СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇН З УРАХУВАННЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ВІДНОСИН В СУСПІЛЬСТВІ

На країни Північної Європи припадає всього 1% населення, 3% ВВП та промислової продукції розвинених країн. Однак, за показниками ВВП та промислового виробництва на душу населення, Скандинавські країни входять до складу перших 15 наївисокорозвинених країн світу, і знаходяться на одному з перших місць за запропонованою «Програмою розвитку ООН» за показником «Індекс людського розвитку», який охоплює: освіту, рівень доходів, грамотність дорослого населення.

Гендерний паритет відіграє важливу роль у забезпеченні розвитку здорового суспільства і виступає гарантом економічного та соціального прогресу. Вивченню гендерних проблем та перспектив їхнього вирішення присвячують свої праці філософи, педагоги, соціологи, економісти та інші вчені, як у межах окремих суспільних груп, та і на прикладах передових країн світу. Світова наукова думка, спираючись на результати гендерних досліджень, підтверджує рівноцінне з чоловіками право та здатність жінок не тільки приймати участь, але й з успіхом керувати діяльністю, як малих та середніх підприємств або організацій, так і суспільно-політичними процесами на рівні держав та їхніх об'єднань. Такий висновок знаходить реальне втілення в устої суспільного життя такої країни, як Швеція, де уряд, ось уже на протязі тривалого часу, майже наполовину складається із жінок. Жінки в якості державних радників працюють у міністерствах юстиції, закордонних справ, соціального забезпечення, комунікацій, сільського господарства, міністерствах праці, культури, охорони навколишнього середовища та освіти. Спікером парламенту деякий час також була жінка. Таку високу оцінку та довіру суспільства шведські жінки заслужили якістю своєї праці, що, безумовно, визначалася рівнем їхньої освіти, знаннями та досвідом, отриманими і у вищій школі, і в подальшій практичній діяльності. Порівнюючи дані про сегрегацію серед чоловіків та жінок стосовно роду діяльності, можливо наголосити на однаковості як для України, так і для

Швеції щодо традиційного розподілу на «жіночу» та «чоловічу» працю. Природно виникає питання, чому при традиційних поглядах на вибір професії шведські жінки домоглися значного прогресу та практично досягли гендерної рівності у політичних та соціальних сферах життя країни. З цього приводу я вважаю цікавим зупинитися на історії появи жінок в політичній системі Швеції, що викладена Кристиною Бергвіст.

У 1919 році шведські жінки отримали виборче право та право бути вибраними в політичні структури, тому цей рік Кристина Бергвіст вважає початком появи жінок та закріплення свого становища у політичних інститутах. Чому так важливо, з погляду авторки, щоб кількісне представництво жінок та чоловіків було однаковим. Теоретична аргументація такої думки обумовлена, по-перше, концепцією, що нерівне представництво жінок та чоловіків не є законним для демократичної політичної системи. Оскільки жінки складають 50% від усього населення, то справедливо вважати за необхідним мати за жінками 50% посад у представницьких структурах. Якщо прийняти до уваги, що в парламентах інших за Швецією країн жінок – політичних діячів дуже мало, авторка висуває припущення, що жінок дискримінують. По-друге, жінки повинні бути у представництві політичних структур через те, що погляди та інтереси жінок відрізняються від чоловічих. Таке ствердження ґрунтоване на політичній дійсності. «Ми знаємо, – пише авторка – що жінки майже завжди підпорядковані чоловікам. Ми знаємо, що жінки виконують більше безплатної праці і беруть на себе більше відповідальності за дітей та сім'ю, тому досвід повсякденного життя жінок та чоловіків відрізняється. Тому, з метою досягнення якіснішого результату у випадку прийняття політичних рішень, жінки повинні мати право та можливість представляти свої інтереси на високому суспільному рівні». «Жінки складають половину населення всього світу, результатом їхньої діяльності є майже 2/3 усієї праці, що виконується у світі, але вони заробляють 10% усього світового доходу та володіють менш ніж 1% світової власності» – ці слова записані у звіті Організації Об'єднаних Націй ще у 1980 році, але, незважаючи на час, вони залишаються актуальними дотепер.

Україна, серед 189 країн-членів ООН, що брали участь у Саміті тисячоліття, прийняла Цілі розвитку тисячоліття і взяла на себе зобов'язання до 2015 року досягти гендерної рівності. Але досягнення реальної рівності можливе лише через інтегрування зазначених питань в державні програми, які дозволяли б створювати відповідні механізми розв'язання існуючих гендерних проблем через зміну «охоронної» концепції по відношенню до жінок гендерним підходом, що співпадає з обраним шляхом соціального розвитку України, де людина – і чоловік, і жінка – за Конституцією – є вільними, автономними особистостями, відповідальними за творення власного життя.

УДК 331.57(477)

Антоненко Т.А.¹, Гладун К.В.²

¹старш.преп. ЗНТУ

²студ. гр. РТ-218

Антоненко Т.А., Гладун К.В.

МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АДАПТИВНИХ АНТЕННИХ РЕШІТОК

Маркетингові дослідження дозволяють підвищити якість прийнятих управлінських рішень, представляючи точну й своєчасну інформацію. Ця інформація сприяє розробці адекватних стратегій. У радіолокації, гідролокації, радіозв'язку й інших областях техніки в останні роки значно зріс інтерес до антенних решіток. Їх широке застосування пояснюється рядом переваг перед антенами інших видів. Найважливішим з таких переваг є відносна простота формування й зміни діаграми спрямованості. Завдяки цим властивостям удалося створити якісно новий тип пристроїв просторової обробки сигналів – адаптивні антенні решітки. Останнім часом спостерігається підвищення інтересу до подібних систем, тому що у зв'язку з розвитком цифрової обчислювальної техніки (і особливо мікропроцесорів) з'являється можливість реалізації більш складних і більш ефективних видів обробки сигналів. Застосування адаптивних решіток привертає увагу геологів, сейсмологів і інших фахівців. Приймання сигналів за допомогою багатoelementних решіток залишається одним з основних методів рішення складних завдань виявлення й оцінювання і має переваги перед системою й одноelementним антенним датчиком. Створення систем з антенними решітками, що здійснюють автоматичне будівництво характеристик відповідно до мінливих умов приймання сигналу, стало можливим з появою недорогих міні-ЕОМ, що дозволяють реалізувати на їхній основі відомі результати теорії виявлення, оцінювання й управління. Здатність до адаптації робить роботу систем з антенними решітками більш гнучкою й дозволяє підвищити ефективність приймання, що найчастіше складно здійснити іншими шляхами. Основна причина пильної уваги до адаптивних антенних решіток укладається в здатності таких систем без апіорної інформації при перешкодах автоматично виявити присутність джерел перешкод і пригнічувати їхні сигнали на виході, поліпшуючи тим самим приймання корисного сигналу. У системах з адаптивними решітками можуть додатково застосовуватися інші методи подолання перешкод і при цьому результуюча ефективність буде набагато вище, чим при звичайних широко відомих способах, як наприклад, при використанні широкополосних сигналів або гостроспрямованих антен. Адаптивні решітки мають характеристики, які дозволяють успішно конкурувати з іншими видами антенних систем. Ринок адаптивних антенних решіток ще достатньо молодий і тільки починає набирати оберти, тим самим представляючи велике поле для маркетингу й марке-

тингових досліджень. Для того, щоб більш ефективно працювати на ринку необхідно мати інформаційну базу про потреби в товарі й наявності його на складі, контролювати й управляти товарними запасами, мати інформацію про конкурентів, і в тому числі про їхнє фінансове становище й ураховувати все це при ухваленні рішення.

На ринку радіолокаційної техніки потрібно вміло будувати програму просування товару, зокрема рекламу. Так само необхідно проводити правильну комунікаційну політику. Саме керівник повинен приділяти особливу увагу питанням спілкування менеджерів із клієнтами, тому що неправильний підхід до клієнта веде до втрати прибутків.

УДК 330.3

Борисенко О.Є.¹, Желізний О.І.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. Т-129, ЗНТУ

Борисенко О.Є., Желізний О.І.

НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ ЯК СКЛADOVA ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному рівні розвитку усіх промислових підприємств, важливу роль відіграють нематеріальні ресурси, які формуються завдяки новим, унікальним науково-технічним знанням та інших результатів творчої діяльності людини. Нематеріальні ресурси – це складова частина потенціалу підприємства яка здатна забезпечувати доходність протягом відносно тривалого періоду. Відмінними рисами цих ресурсів є відсутність матеріальної основи здобування доходів та невизначеність розмірів майбутнього прибутку від їхнього використання. Проблемам формування, оцінки та обліку нематеріальних ресурсів підприємства присвячені праці багатьох вітчизняних науковців. Але питання впливу нематеріальних ресурсів на оцінку потенціалу підприємства недостатньо розкрито вченими-економістами, що підтверджує актуальність обраної теми. Метою роботи є визначення ролі нематеріальних ресурсів у складі потенціалу промислового підприємства.

На промислових підприємствах нематеріальні ресурси представлені переважно правами на об'єкти промислової власності, авторськими правами та іншими видами нематеріальних активів. Характерною ознакою таких ресурсів є надзвичайна складність визначення не тільки їх первісної вартості, але і величини майбутнього прибутку від їх використання. Складність вартісної оцінки нематеріальних активів зумовлена: різноманітністю об'єктів нематеріальних ресурсів, кожний з яких за законом має бути оригінальним; різними способами їхньої появи на підприємстві; різними формами їхнього практичного використання на підприємстві; імовірнісним характером отриманих

результатів вартісної оцінки. В табл.1 представлений склад, первісна вартість та чиста балансова вартість, а також структура змін нематеріальних активів за 2011–2012 роки провідного машинобудівного підприємства ПАТ «Мотор Січ», яке активно займається науковими розробками в сфері авіабудування, що напряму пов'язано із формуванням промислової власності. Представлені дані свідчать про те, що на балансі підприємства утримуються лише програмні продукти та інші нематеріальні активи з яких програмні продукти на початок 2011 р. складали 99%. А вже на кінець 2012 р. зменшились до 48%. Об'єкти промислової власності відсутні взагалі.

Таблиця 1 – Стан та рух нематеріальних активів (тис.грн.)

Нематеріальні активи (НА)	Первісна вартість				Амортизація				Чиста балансова вартість	
	На початок року	Введено за рік	Вибуло за рік	На кінець року	На початок року	Нараховано за рік	Вибуло за рік	На кінець року	На початок року	На кінець року
Програмні продукти	16604	11107	24	27687	15279	2843	21	18101	1325	9586
Інші НА	163	168	-	331	94	66	–	160	69	171
Разом 2011 р.	16767	11275	24	28018	15373	2909	21	18261	1394	9757
Програмні продукти	323	51	–	374	160	105	–	265	163	109
Інші НА	443	–	31	412	165	67	23	209	278	203
Разом 2012 р.	766	51	23	786	325	172	23	474	441	312

За 2 роки чиста балансова вартість нематеріальних активів зменшується в 32 рази, що свідчить про ліквідацію значної частки програмного забезпечення. При цьому спостерігається зростання інтенсивності використання нематеріальних активів у господарській діяльності підприємства про що свідчить зростання на 4% ступеня їх зносу. Це свідчать про те, що не всі нематеріальні об'єкти, що використовуються підприємством понад рік, відображаються в балансі підприємства. Згідно діючого законодавства, придбаний або отриманий нематеріальний актив відображається в балансі тільки в тому випадку, якщо: існує ймовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням; його вартість може бути достовірно визначена. Якщо нематеріальний актив не відповідає зазначеним критеріям визнання, то витрати, пов'язані з його придбанням чи створенням, визнаються витратами того звітного періоду, протягом якого вони були здійснені без визнання таких витрат у майбутньому нематеріальним активом. Таким чином, підприємство, яке не приділяє достат-

ньої уваги об'єктивному обліку та оцінки нематеріальних активів зменшує рівень свого інноваційного потенціалу.

Отже, в сучасних умовах господарювання промислові підприємства не можуть нехтувати таким важливим чинником підвищення вартості, як нематеріальна складова. Завдяки наявності й ефективному використанню нематеріальних ресурсів створюються додаткові конкурентні переваги, які дозволяють підвищувати потенціал підприємства в цілому не тільки за рахунок збільшення грошових потоків, зниженні витрат на виробництво, збільшенні прибутку, підвищенні платоспроможності й стабільності фінансового стану, але і завдяки збільшенню вартості капіталу.

УДК 631.6.03

Леженко Е.О.¹, Грицкевич А.І.², Трубочанінова К.В.³

¹старш.преп. ЗНТУ

^{2,3}студ. гр. ІФ-419 ЗНТУ

Леженко Е.О., Грицкевич А.І., Трубочанінова К.В.

РЕСУРСО ТА ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Зміна кліматичних умов регіону убік збільшення середньорічної температури робить актуальним питання впровадження нових технологій вологозбереження в сільськім господарстві, у випадку ігнорування цього факту може бути нанесений суттєвий збиток даної галузі економіки.

Головною причиною вразливості рослин у посушливих умовах є мале втримування вологи в ораному шарі ґрунту. І однієї з найважливіших завдань господарств стає перехід на вологозберігаючі технології.

Рішення даного питання може мати два напрямки.

Перше – це використання можливостей сучасної сільгосптехніки по збору й транспортуванню зерна, кормозаготівлі, захисту рослин і посівів та обробки ґрунту. Це сучасні комбайни, зерновози, навантажувачі, пресоскладальні машини, віялки й обприскувачі. Перевага даної техніки з погляду зниження собівартості вирощеної продукції й заощадження вологи за рахунок зменшення кількості операцій і своєчасного дотримання технології, за твердженням виробників, не має сумнівів.

Технологія посіву по стернях береже вологу в ораному шарі ґрунту.

Вологозберігаючі технології мають на увазі, насамперед, певні методи-ки обробки ґрунту на етапі підготовці до сівби. Серйозний інтерес аграріїв викликають нові модифікації сільськогосподарського встаткування (зокрема посівні комплекси).

Поверхнева мінімальна обробка дозволяє створити так зване соломисто-ґрунтову мульчируючу ковдру яка захищатиме ґрунт від висихання.

Друге впровадження методу краплинного зрошення в різні напрямки сільського господарства регіону, що є на сьогодні передовим методом технології вологозбереження в різних напрямках сільського господарства. Мається на увазі поступовий перехід на дану систему поливу основної кількості сільгоспугідь.

Краплинне зрошення – це така організація поливу, коли вода (часто разом з живильними елементами, при малому обсязі вирощування тільки в такий спосіб) вноситься малими дозами безпосередньо в прикореневу зону. При поливі малими порціями й кілька раз у день рослини засвоюють вологу й живильні речовини найбільш ефективно. При цьому зберігається повітряна проникність ґрунту, що дозволяє корінням «дихати». Тому що при краплинному поливі внесення води й добрив відбувається в прикореневу зону культурних рослин, то для інших рослин (бур'янів) створюються несприятливі умови й розвиток їх уповільнюється або ж зовсім зупиняється. Рівномірність, яку забезпечують системи краплинного зрошення (розкид менш 10%) дозволяє забути про можливий при звичайному поливі перезволоження одних ділянок (рослин) і недовологості інших.

Переваги краплинного поливу:

- значне, у рази, підвищення врожайності в теплицях і на ґрунтах (для томатів, огірка, капусти, картоплі, лука в 2 рази);
- істотне зниження працевитрат на полив і обробку як на відкритому ґрунті, так і в теплицях (з 30–40 до 2–4 чіл.-година/га);
- поліпшується «якість» продукції, товарний вид;
- економія води й добрив (в 2–3 рази);
- ефективне споживання рослинами добрив (до 80%), не відбувається засолення ґрунту.

УДК 336.7:681.5

Онуфрієнко Н.Л.¹, Малишев Р.І.²

¹ асист. ЗНТУ

² студ. гр. КНТ-539

Онуфрієнко Н.Л., Малишев Р.І.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ

Одна з проблем в сучасних умовах функціонування банківської системи України – це вдосконалення роботи банківських установ, а також розширення наданих послуг, основним з напрямів якого є застосування інформаційних систем та комп'ютерних технологій.

Локальні та корпоративні мережі об'єднують різноманітні відділення банків, системи телекомунікації дозволяють організовувати дистанційне

обслуговування клієнтів, а для передачі фінансової інформації використовуються телефони та комп'ютерні мережі.

Автоматизована банківська система представляє собою сукупність засобів, що здійснюють банківські операції зі вкладами, кредитами та платежами. Метою використання сучасних автоматизованих банківських систем є забезпечення зростання прибутку банку, а також розвиток та розширення бізнесу у майбутньому. Основою даного підходу є аналіз та оптимізація бізнес-процесів банку, що повинні бути виявлені та приведені у відповідність з ефективною стратегією розвитку банку та взаємовідносин з клієнтами.

Шляхами підвищення економічної ефективності автоматизації банківської діяльності є, по-перше, активне їх використання в бізнес-процесах, що сприяють швидкому зростанню прибутку банку; по-друге, зниження собівартості послуг за рахунок оптимізації бізнес-процесів банку та впровадження стратегій управління взаємовідносин з клієнтами; по-третє, збільшення обсягів бізнесу за рахунок значного прискорення обслуговування кожного конкретного клієнта; по-четверте, скорочення витрат за рахунок значної кількості загального обсягу рутинних операцій, що виконують співробітники банку; по-п'яте, оптимізація управління фінансовими та інформаційними потоками банку.

Системи «Клієнт-Банк» представляють собою системи, доступ до яких здійснюється через персональний комп'ютер.

Системи «Клієнт-Банк» дозволяють відправляти платежі в банк та отримувати виписки за рахунками (інформацію про рух коштів на рахунок) із банку. Банк, при цьому, надає клієнту технічну та методичну підтримку при встановленні системи, початкове навчання персоналу клієнта, оновлення програмного забезпечення та супроводження в процесі подальшої роботи.

З метою безпеки в системах «Клієнт-Банк» використовують різноманітні системи криптографічного захисту інформації, забезпечуючи шифрування і контроль цілісності інформації, що передається в банк. Системи «Клієнт-Банк» розподіляються на 2 типи: «Банк-Клієнт» та «Інтернет-Клієнт».

Система «Банк-Клієнт» забезпечує встановлення на робочій станції користувача окремої програми, що зберігає на комп'ютері всі свої дані, як правило, це платіжні документи та виписки за рахунками. Програма-клієнт може зв'язуватися з банком за різноманітними каналами зв'язку. Перевагами системи є те, що клієнту для роботи з клієнтською частиною не потребується постійного підключення до банківської системи ДБО, а також різноманітний функціонал системи за розділенням ролей користувача та розслідуванням інцидентів.

Система «Інтернет-Клієнт» розміщується на веб-сервері банку. Всі дані користувача (платіжні документи та виписки за рахунками) доступні на сайті банку, отже користувач входить у систему через Інтернет браузер. Перевага-

ми даної системи є невисока вартість експлуатації Інтернет-системи, можливість інтегрування з бухгалтерськими системами клієнта, доступність Інтернет-послуг для кінцевого користувача, підтримка лояльності клієнтів, які активно використовують ці послуги. Недоліками системи є слабка захищеність Інтернету від несанкціонованого доступу. Підтримка належного рівня захисту потребує значних матеріальних витрат, можуть собі дозволити тільки великі банки, які розраховують на значні доходи від наданих послуг.

Система «SWIFT» – всесвітня некомерційна організація на кооперативній основі, що інтегрує у собі більш ніж 900 банків в цілісну систему міжбанківських телекомунікацій для ефективної та безпечної передачі даних між банками. Перевагами системи «SWIFT» є, по-перше, клієнт має можливість самостійно здійснювати вибір валюти переказу; по-друге, для отримувача – фізичної особи – не має необхідності витрачати час на отримання переказу; по-третє, переказ можна здійснити на рахунок клієнта практично в будь-якому банку світу; по-четверте, надійність, тобто система забезпечує точну доставку платежу.

Отже, сучасні інформаційні технології охоплюють всі сфери банківської діяльності, в тому числі сферу управління (облік, контроль, аналіз та планування) та сферу надання банківських послуг (касове, кредитне та депозитне обслуговування).

УДК 331.57(477)

Шитікова Л.В.¹, Олонець С.А.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-611

Шитікова Л.В., Олонець С.А.

ВИРІШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ З УРАХУВАННЯМ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Важливою передумовою стабільного економічного розвитку є рівень зайнятості населення. У зв'язку з цим, зайнятість як соціально-економічне явище, повинно регулюватись на рівні держави з урахуванням зарубіжного досвіду, так як у різних країнах світу існують свої методи реалізації політики зайнятості. На даному етапі розвитку Україна не має результативних механізмів регулювання та забезпечення зайнятості населення.

Згідно з Законом України «Про зайнятість населення», зайнятість - не-заборонена законодавством діяльність осіб, пов'язана із задоволенням їх особистих та суспільних потреб з метою одержання доходу (заробітної плати) у грошовій або іншій формі, а також діяльність членів однієї сім'ї, які здійснюють господарську діяльність або працюють у суб'єктів господарю-

вання, заснованих на їх власності, у тому числі безоплатно. Але поряд з цим завжди існує таке поняття як безробіття – це складне соціально-економічне явище, при якому частина економічно активного населення не має роботи й заробітку.

Особливо важливою проблемою на сьогодні є безробіття та проблеми працевлаштування серед молоді. У процесі пошуку роботи працездатна молодь стикається з такими проблемами, як відсутність досвіду роботи у відповідних сферах діяльності, а також відсутністю в країні програм щодо сприяння їх ефективного працевлаштування.

Таке явище, як «зарплата в конвертах» веде до зниження національного доходу. Державні реформи, наприклад в структурі пенсійного фонду, а саме створення власного накопичувального пенсійного фонду, сприятимуть зацікавленню працівника та допоможуть відмовитися від «зарплати в конвертах». Реформа щодо підвищення пенсійного віку також не несе добрих наслідків, особливо для молоді, бо забезпечення своїх сімей всім необхідним в даний момент є важливішим, а старіння нації, висока смертність не є мотивуючими факторами, адже не кожна особа зможе скористатися всіма благами на правах пенсіонера. Отже існує несприятливе соціально-економічне становище населення, бідність призводить до міграції в інші країни в пошуках більш вигідних умов праці.

Якщо забезпечити всі умови для розвитку, реалізації всіх можливостей молодому поколінню, дати робочі місця, заохотити підприємців обирати на роботу молодих фахівців, навчати їх, проводити практичні заняття шляхом відповідних реформ, це зможе допомогти відмовитися від тіньової зайнятості населення, а також повернути пенсійний вік на попередній рівень.

Забезпечення високого рівня зайнятості серед молоді повинно стати одним із головних завдань державного управління. Адже молодь є більш активною та розвиненою частиною населення, майбутнім країни.

Отже важливими заходами щодо зменшення безробіття серед населення є: проведення активної роботи з підприємцями та роботодавцями, виявлення спеціальностей, професій, які користуються найбільшим попитом, та навиків, якими повинні володіти майбутні працівники; включення до навчальних програм обов'язкового стажування, практики студентів; ведення активної роботи керівниками навчальних закладів з роботодавцями, задля забезпечення студентам гідного навчання з відповідних спеціальностей, а не покладання на них самостійний пошук, що зараз не є ефективним; розробка спеціальної фінансової підтримки підприємств, які беруть участь у працевлаштуванні та стажуванні, навчанні молодих спеціалістів; розповсюдження серед населення інформації щодо проведення семінарів, тренінгів щодо підвищення рівня професійного розвитку, проведення ярмарок професій, зустрічей з потенційними роботодавцями; забезпечення сприятливих умов розвитку власного

бізнесу та спеціальних курсів для осіб, які мають бажання розвиватися у цьому напрямку; розвиток міжнародної співпраці щодо обміну працівниками, цим самим стимулюючи працівників здобувати досвід та високу кваліфікацію, розвиватися в обраному напрямку, отримувати можливість працювати на міжнародному рівні.

Існує багато пропозицій щодо вирішення існуючих проблем стосовно ефективного працевлаштування, але для досягнення позитивного результату вони повинні бути впроваджені вже зараз, адже безробіття призводить до негативних соціальних та економічних наслідків, а саме: до зростання безробіття та зниження рівня життя; до втрати мотивації до праці; поширення тіньової зайнятості, підвищення злочинності, міграції за кордон. А підвищення пенсійного віку та робота працівників похилого віку не має того позитивного результату, але низький рівень пенсій змушує їх працювати, що не є достойним відношенням як до працівника так і до особистості.

УДК 531.108.5

Шитікова Л.В.¹, Вайновська А.С.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-611 ЗНТУ

Шитікова Л.В., Вайновська А.С.

СУЧАСНІ МЕТОДИ МОТИВАЦІЇ ТРУДОВОЇ АКТИВНОСТІ ПЕРСОНАЛУ

На сучасному етапі розвитку економіки та життя людей величезне значення має приватний бізнес. Сучасні підприємці, бізнесмени, а також керівники дуже сильно зацікавлені в отриманні найбільшого прибутку, що є прямо пропорційним до високої продуктивності праці.

На сучасному етапі розвитку людства з'явилося досить велика кількість різних наук пов'язаних з вивченням людини, її характеру і мети життя. До таких можна віднести менеджмент. Звичайно ж в будь-якій організації або на будь-якому підприємстві одну з найважливіших ролей займає людський фактор. Люди, що працюють на тому чи іншому підприємстві, повинні давати максимально високу продуктивність праці. Для підвищення працездатності персоналу певного підприємства зазвичай використовують різні методи мотивації праці.

Ставлення людини до трудової діяльності визначається різними спонукальними силами. Умовно їх можна розділити на:

– внутрішні – потреби, інтереси, бажання, прагнення, цінності, ціннісні орієнтації, ідеали, мотиви;

– зовнішні – різноманітні засоби економічного та морального впливу (стимули), що використовуються державою, підприємствами, громадськими організаціями для підвищення трудової активності працівників.

Виникнення і розвиток спонукальних сил є суттю складного процесу мотивації трудової діяльності. Вона виступає рушійною, спонукальною силою людської діяльності та поведінки на основі глибокої особистої зацікавленості та залучення її до здійснення. Головною метою будь-якого керівника підприємства або організації є спонукання, мотивація працівників щодо виконання тієї чи іншої роботи швидко і якісно. Саме тому можна розрізнити два основних види мотивації:

– позитивна мотивація – це прагнення домогтися успіху у своїй діяльності.

– негативна мотивація – це все те, що пов’язано з застосуванням осуду, несхвалення, що тягне за собою, як правило, покарання не тільки в матеріальному, а й у психологічному значенні слова.

Як правило, негативна мотивація тягне за собою негативні наслідки і має недовгостроковий характер, тому у розгляд її зазвичай не беруть. А ефективність позитивної мотивації набагато вище і довговічніше. Виділяють три основні типи мотивації працівників:

– матеріальна мотивація – заробітна плата, бонуси, премії;

– нематеріальна мотивація – кар’єрний ріст, зручний графік роботи, усні та письмові подяки від керівництва, корпоративні свята, подарунки, тренінги;

– індивідуальна мотивація – у різних співробітників різні цілі й потреби, індивідуальний підхід найбільш результативний.

Однак, ці типи є основними і стандартними. А для досягнення дійсно високих трудових показників існує ще безліч методів. Найбільш ефективними з них є:

– мотивація підлеглих з їх діяльністю, що безпосередньо не пов’язана з роботою, оскільки динамічні співробітники, які володіють значним потенціалом зростання, захоплені різними інтересами, мають свої хобі;

– вимірювання підлеглими ступеня успішності виконаної роботи;

– контроль співробітників за результатами їх роботи. Більш інтенсивний обмін даними всередині підприємства. Володіння і аналіз інформації сприяє внутрішній мотивації співробітника;

– відстеження рівню мотивації своїх співробітників;

– пояснення про прийняту систему винагороди, надання ясних відповідей на питання підлеглих про вплив системи заохочень на поточну діяльність;

– підсилення взаємодії. Для збільшення інтенсивності контактів між керівництвом організації і персоналом складання плану регулярних зборів і

заходів для зустрічей керівників в певний час і в певному місці зі своїми підлеглими;

- максимальна ясність завдання;

- мотивація знаннями;

- нагородження окремих співробітників за особистий внесок у роботу підприємства;

- підтримка позитивного обміну інформацією між підлеглими, пошук і найм людей з внутрішньою мотивацією.

УДК 330.322

Шумілова О.А.¹, Гриневич Ю.С.²

¹асист. ЗНТУ

²студ. гр. ІФ-110с

Шумілова О.А., Гриневич Ю.С.

ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ГАЛУЗІ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

В умовах загострення ринкової конкуренції між підприємствами за нові ринки збуту готової продукції оцінка інвестиційної привабливості окремого суб'єкта, що господарює, є важливим питанням при прийнятті інвестиційного рішення потенційним інвестором. При вивченні інвестиційної привабливості інвестором здійснюється суб'єктивна оцінка інвестиційної ситуації, що складається в тій чи іншій галузі. Інвестиційна привабливість визначається досягненням компромісу інтересів між інвестором і реципієнтом інвестицій. На мотивацію іноземного інвестора впливають політичні, економічні, виробничі, конкурентні, маркетингові, екологічні фактори. Рівень інвестиційної привабливості підвищується за швидкого досягнення консенсусу інтересів між суб'єктами інвестиційного процесу. Економічне середовище діяльності корпорацій в Україні має свої особливості та відмінності від інших країн, що обумовлено специфікою національного законодавства. Для України важливим є впровадження ефективної стратегії залучення та використання інвестицій. До пріоритетних напрямків іноземного інвестування слід віднести створення в Україні сучасної інфраструктури: телекомунікації, ділову інфраструктуру, транспорт, технічно оснащене складське господарство. Особливу роль в активізації інвестиційної діяльності повинно мати страхування інвестицій від некомерційних ризиків. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства відкриває нові можливості диверсифікації для вітчизняних й іноземних інвесторів, підвищує гарантію вкладення коштів іноземних інвесторів в інвестиційні проекти. Впровадження комплексної програми інвестування в конкурентоспроможні галузі стимулюватиме перехід на якісно новий інноваційний тип розвитку. Підвищення конкурентоспроможного рівня нерентабельних

підприємств буде сприяти модернізації економіки, підвищенню економічного рівня розвитку держави. Створення механізму координації інвестицій з макро до регіонального рівнів та з галузевого до підприємства розширює інвестиційні можливості підприємств, стимулює зростання інвестицій в економіку і зміцнює фінансову систему держави. Для того, щоб підвищити інвестиційну привабливість галузі зв'язку, необхідно провести заходи що до контролю олігополістичної ситуації на ринку мобільного зв'язку, зробити більш сприятливим законодавство що до надання послуг в цій галузі, надати пільги що до податків вітчизняним інвесторам.

УДК 658.8

Шумілова О.А.¹, Корнійчук К.О.²

¹асист. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123

Шумілова О.А., Корнійчук К.О.

ОСОБЛИВОСТІ РЕКЛАМИ ПОСЛУГ НА РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Послуга – нематеріальний товар. Вона невлотима. Її неможливо побачити, почути, понюхати або спробувати на смак до придбання. Тому реклама повинна збудити довіру клієнтів до постачальника послуг і створити ефект відчуженості майбутнього часу, коли споживач цю послугу вже отримає. Специфічна особливість послуг, що має негативні наслідки, – мінливість їхньої якості в залежності від постачальників, а також від часу і місця надання. Покупці знають про це розкид якості і при виборі продавця послуг радяться з іншими покупцями. Думка покупця, який купив послугу у даної фірми, може стати як гарною рекламою, так і жахливою антирекламою. Тому постачальник послуг повинен постійно стежити за ступенем задоволеності клієнтури за допомогою системи скарг і пропозицій, опитувань, проведення порівняльних покупок і інших методів. При виявленні випадків незадовільного обслуговування продавець зобов'язаний визначити причини, вжити заходів для виключення подібного в майбутньому і посилити свою рекламну кампанію. Масштаби посилення рекламної кампанії залежать від кількості клієнтів, які отримали послуги низької якості, і від можливого числа потенційних клієнтів, які дізналися про це. Кращі фірми, що продають послуги, заздалегідь розробляють заходи, які мінімізують можливі наслідки від недоброякісної послуги. Ці заходи мають сприяти підвищенню довіри покупця до фірми, і тому вони обов'язково відображаються в рекламі. Ще однією специфічною особливістю багатьох послуг є нерівномірність попиту, що обумовлюється об'єктивними причинами. Маркетологи і рекламні фахівці виявили ряд поведінкових фак-

торів споживачів, що впливають на ефективність роботи фірми, яка надає послуги, і її рекламу. Основні з них такі:

- при покупці послуги клієнти вважають, що вони більше ризикують, ніж при купівлі товару.

- в оцінці якості послуги клієнт більше прислухається до думки друзів, родичів, колег та інших авторитетних для нього людей.

- клієнт оцінює якість послуги вище, якщо інтер'єр фірми сучасний, доглянутий і справляє враження дорогого.

- пошук інформації про конкретну послугу триває довше, а після покупки її оцінка буває набагато суворіше, ніж при купівлі товару.

Компанії, що працюють на ринку телекомунікацій, вимушені враховувати особливості як самого ринку, так і смаки та вимоги українських споживачів щодо своїх послуг. Тому рекламуючи свої послуги, компанії чітко позиціонують їх в залежності від прибутків покупців та їх соціо-культурного рівня.

УДК 388.439

Шумілова О.А.¹, Морозова Ю.А.²

¹асист. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123

Шумілова О.А., Морозова Ю.А.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ЗВ'ЯЗКУ

Сьогодні більшість керівників підприємств розуміють, – щоб успішно боротися з конкурентами і підтримувати певний рівень конкурентоспроможності, необхідне справді революційне оновлення і модернізація всіх аспектів діяльності: підвищення якості продукції, зниження витрат, скорочення часу освоєння нової продукції і поліпшення обслуговування споживачів. Для цього вони намагаються упроваджувати всілякі новини для реорганізації діяльності, оточуючої виробничі процеси, і бізнес поступово відмовляється від ідей Адама Сміта. В даний час акцент переміщається з окремих функціональних одиниць на всеосяжний обхват всієї структури підприємства. Необхідні зміни упроваджуються за допомогою перетворення бізнес-процесу і організаційної структури компаній, а також творчого застосування новітніх інформаційних технологій. Процес (від лат. processus – просування), – це:

- а) послідовна зміна станів стадій розвитку.

- б) Сукупність послідовних дій для досягнення певного результату (наприклад, виробничий процес – послідовна зміна трудових операцій).

Бізнес-процес –

– структурований набір дій, що охоплює різні сутності підприємства та спрямований на досягнення певної мети;

– множина закінчених зістикованих робіт, які в сукупності створюють продукцію, що має споживчу цінність для клієнта» (Дж. Мартін);

– набір активностей, які перетворюють кілька видів вхідних характеристик у вихід, що має цінність для споживача (М. Хаммер, Дж. Чампі);

– специфічно впорядкована в часі та у просторі сукупність робіт, із зазначенням початку й кінця та точним визначенням входів і виходів (Т. Давенпорт);

– найбільший елемент, якщо розглядати потік робіт, що пронизує всю організацію, починається в зовнішніх постачальників і закінчується в зовнішніх покупців;

– набір з однієї або кількох процедур або дій, які спільно виконуються

Майкл Хаммер та Джеймс Чампі запропонували концепцію реінжинірингу бізнес-процесів (Business Process Reengineering, BPR), завдяки якій процесне управління було інтегроване в систему управління корпорацій. BPR став способом радикального підвищення ефективності бізнесу, зниження витрат і підвищення якості послуг. Суть BPR у реінтеграції процесів – коректування крайності спеціалізації й поділи праці, подолання негативних ефектів підходів Сміта-Маркса-Гілбрета. Визначення бізнес-процесів є загальними й вимагають додаткового уточнення для сфери розробки ПЗ. Бізнес-процеси перетинають границі функціональних підрозділів, виконуються на різних рівнях в організації. Спостереження показують, що чим вище рівень управління, тим складніше ідентифікувати процес, якому належить виконувана функція. Причиною тому слугує сполучення кількох цілей при виконанні однієї дії. Все більшу частину часу займає неформалізоване спілкування зі співробітниками та клієнтами, обмін інформацією щодо умов контрактів, ризиків, узгодження термінів. Окрему проблему являє собою побудова процесу, що перетинає ієрархічні рівні в організації (виходи функцій вищого рівня є входами або механізмом управління функції нижчого рівня). Ця проблема ускладнюється наявністю наступних факторів: втрати інформації (утаювання, перекручування інформації, особливо інформації про відхилення та ризики), менша структурованість діяльності на більш високих рівнях управління.

УДК 388.439

Шумілова О.А.¹, Остапченко А.В.²

¹асист. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123

Шумілова О.А., Остапченко А.В.

ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ОЛІГОПОЛІЇ НА ПРИКЛАДІ РИНКУ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Процес ціноутворення здійснюється на основі методології. Методологія ціноутворення – це сукупність найбільших загальних правил формування ціни, пов'язаних в основному з макроекономічними особливостями господарської системи, а також із різними сферами ціноутворення. У зв'язку з цим методологічні принципи можуть бути загальними як для економіки в цілому, так і для групи суміжних галузей, виробництв. Загальні методичні правила визначаються законодавчими органами та органами країни. Ці правила стосуються переліку витрат, що включають до собівартості як розрахункові основи ціни і порядку відображення в ціні елементів прибутку. Останній у найзагальнішому вигляді являє собою суму прибутку, необхідної для нормальної роботи підприємства, і податків, які включаються в ціну. Методологія процесу ціноутворення є єдиною для будь-якої системи незалежно від того, хто її встановлює, періоду дії, сфери діяльності підприємства. На основі методології виробляється політика ціноутворення підприємства, а також його стратегія.

Олігополістичні галузі характеризуються нечисленністю фірм, кожна з яких має значну частку ринку. Основна причина поширення олігополій – ефект масштабу, що створює високі бар'єри для вступу в галузь. Нечисленність конкурентів породжує елемент загальної взаємозалежності фірм. Рішення одного впливає на поведінку всіх інших, кожному треба передбачити реакцію суперників. В своїй боротьбі олігополісти застосовують різні методи, які вивчаються за допомогою теорії ігор. Існують кооперативні і некооперативні ігри, домінуюча і недомінуюча стратегії, стратегія максиміну та ін. Існує дилема олігополістів, яка відображає вплив на рішення олігополістів двох сил: одна породжує потяг до змови, інша – до порушення угод з метою максимізувати власний прибуток. Поведінка олігополіста дуже ускладнена олігополістичним взаємозв'язком, тому єдиної моделі олігополії не існує. Розроблені часткові моделі рівноваги Курно, Штакельберга, Бертрана і ряд їх модифікацій для аналізу окремих ситуацій, а також узагальнена модель рівноваги Неша. Олігополістичне ціноутворення характеризується негнучкістю цін. Для пояснення цього феномену розроблені моделі «ламаної кривої попи-

ту», матриці вигравшів, явної та таємної змови, лідерства в цінах, ціноутворення за принципом «витрати плюс». Для олігополістів, які не приймають участі в змовах, підходить модель ламаної кривої попиту. Вона пояснює негнучкість цін, але не пояснює їх рівня. Для учасників явних і таємних змов характерна тенденція до максимізації сукупних прибутків усіх учасників. Їх поведінка схожа на поведінку монополіста. Менш формальний засіб координації цін – це лідерство в цінах, за якого ціни змінюються однією найкрупнішою фірмою галузі, а інші слідуєть за нею. При ціноутворенні за методом «витрати плюс» фірма оцінює свої витрати на деякому плановому рівні і встановлює процентні накладки на витрати з таким розрахунком, щоб забезпечити середній прибуток у довгостроковому періоді.

УДК 332.133.6

Бурма С.І.

асп.ЗНТУ

Бурма С.І.

КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ КЛАСТЕРНИХ СТРУКТУР

Ефективність формування регіональних кластерних структур певною мірою залежить від наявності зручної та чіткої організації цього процесу. Що має спиратися на методологічний підхід оцінки потенціалу створення кластеру та планування його діяльності з метою забезпечення стабільного функціонування та стійких темпів економічного розвитку регіону з урахуванням кон'юнктури ринку та тенденцій його розвитку.

Першочерговим кроком щодо створення регіонального кластеру є визначення і регламентація основних етапів формування кластерного утворення (див. рис. 1).

Першим кроком формування регіонального кластеру є визначення пріоритетних напрямків для кооперації, що передбачає аналіз ступеню локалізації та спеціалізації, оцінку можливих точок зростання, дослідження наявної інфраструктури, а також аналіз характеру взаємодії між суб'єктами ринку.

На цьому етапі важливим є визначення профільних напрямків (стволових секторів) регіонального кластерного утворення. Визначення профільних напрямків передбачає оцінку обраного регіону на предмет його конкурентоспроможності та визначення потенційних точок зростання. Також головні галузі регіону аналізуються на предмет порівняльної конкурентної стійкості за допомогою розрахунку коефіцієнтів локалізації (спеціалізації) та обираються галузі, які заслуговують особливої уваги щодо створення кластеру.

На наступному етапі відбувається ідентифікація можливих учасників кластеру та аналіз їх потенціалу. Низький потенціал учасників свідчить про неготовність до повноцінного об'єднання, тому у даному випадку рекомендовано створення агломерації.

У разі позитивної оцінки потенціалу можливих учасників варто перейти до наступного етапу створення регіонального кластеру – формування групи лідерів та розвитку взаємозв'язків між ними.

Високий рівень взаємозв'язків між учасниками кластеру дозволяє перейти до наступного етапу – формування єдиної стратегії розвитку.

Наступним кроком розвитку взаємовідносин є формування спільних проєктів учасників та програм співробітництва.

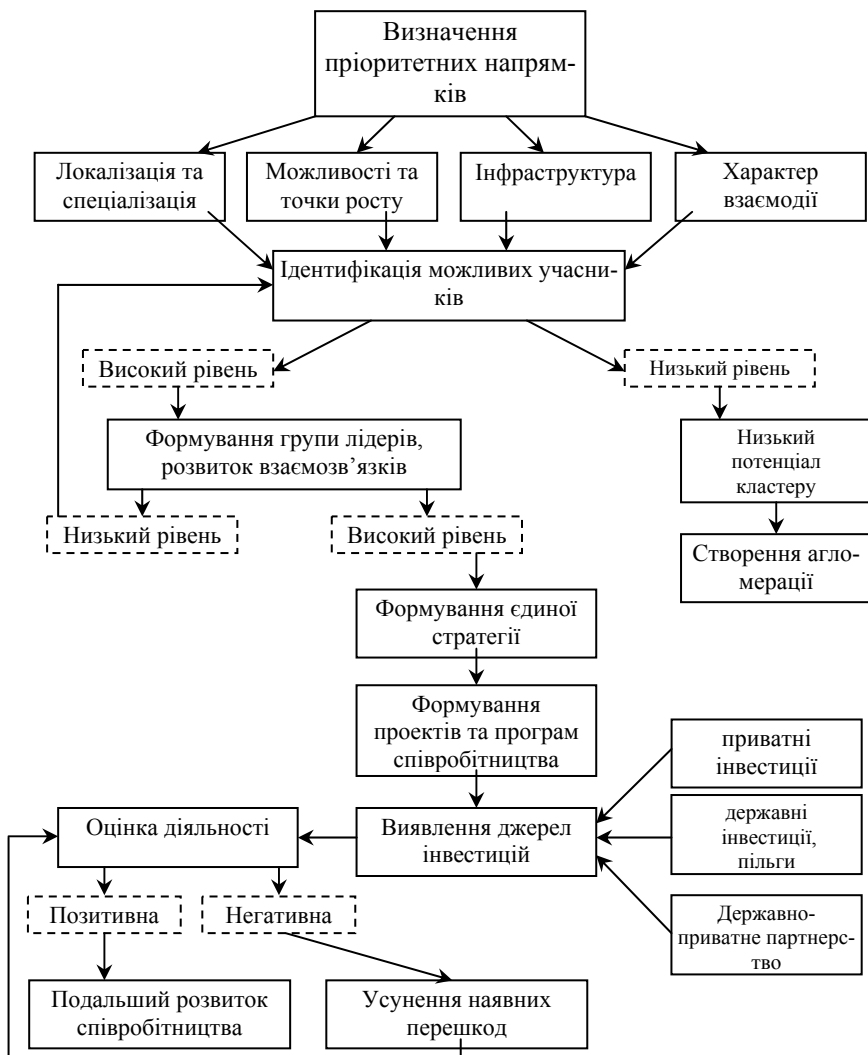

Рисунок 1 – Модель створення регіонального кластеру

На даному етапі розвитку для фінансування спільних проектів в рамках кластерного утворення необхідним є пошук джерел інвестицій. Залежно від характеристики кожного окремого проекту регіонального кластерного утворення джерелами фінансування можуть бути приватні інвестиції, державні

інвестиції або пільги, а також державно-приватні інвестиції у рамках державно-приватного партнерства.

Важливим етапом є моніторинг виконання проектів та оцінка діяльності кластерного утворення. У разі негативної оцінки діяльності ідентифікуються наявні проблеми та перешкоди після чого вживаються заходи щодо їх усунення.

Позитивна оцінка спільних проектів учасників та діяльності кластеру в цілому є поштовхом для подальшого розвитку регіонального кластеру.

Систематизація та регламентація процесу створення регіональних кластерних структур сприятиме прискоренню та значному підвищенню ефективності цього процесу.

УДК 330.341.1 (477)

Федорченко О.К.

старш. викл. ЗНТУ

Федорченко О.К.

ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Починаючи із середини минулого століття виникла і почала розвиватися інноваційна модель розвитку майже в кожній країні. Це дає змогу прискорити національний розвиток, покращити рівень життя населення, посилити ефективність виробництва.

Для промислово розвинутих країн пріоритетним напрямом загальнодержавних стратегій розвитку є державні програми освоєння нових науково-технічних рубежів, а в інноваційних процесах важлива роль відводиться підприємницькому сектору і наукоємним виробництвам.

На українських підприємствах в останні роки підвищується роль нетехнологічних організаційних і маркетингових інновацій у посиленні ефективності виробництва. Як правило, це пов'язано з модернізацією стратегій компаній – виходи на нові ринки, злиттями і поглинаннями і таке інше.

У 2011 році 1043 підприємства реалізували інноваційну продукцію в обсягу 42,2 млрд. грн. (у 2010 р. – відповідно, 964 і 33,7 млрд. грн.), або 3,8% загального обсягу промислової продукції. Частка реалізованої інноваційної продукції становила 41,1% її загального обсягу, у тому числі 1,6% – промислової (у 2010 р. – 32,6% і 1,3%). На експорт інноваційну продукцію поставили 378 підприємств на суму 12,6 млрд. грн. (проти 13,7 млрд. грн. у 2010 р.), 64,9% якої було реалізовано до країн СНД (у 2010 р. – 58,8%).

Найважливішою метою інноваційної діяльності є підвищення конкурентоспроможності продукції, що призводить до розширення ринків її збуту. Зарубіжні ринки залишаються практично недоступними для більшості

українських компаній. Більша частина продукції локалізована на місцевих ринках, де вони часто займають монопольне становище і не мають стимулів до інновацій.

Для оцінки перспектив інноваційного розвитку промисловості потрібен аналіз факторів, що його стримують. Основним таким фактором є брак фінансових ресурсів. Але не тільки. Бо є ще ряд факторів, що обмежують зростання інноваційного потенціалу: недосконалість дослідницької бази, неготовність до освоєння новітніх науково – технологічних досягнень, нестачу кваліфікованих кадрів. Бракує інформація про нові технології та потенціальні ринки збуту інноваційної продукції. Існують також інші фактори, які ускладнюють реалізацію інноваційних процесів: неефективність нормативно – правової бази, нерозвинутість інноваційної інфраструктури, невизначеність економічної вигоди від використання інтелектуальної власності.

Порівнюючи рівень розвитку вітчизняної економіки з рівнем розвитку країн організації економічного співробітництва і розвитку (ОБСР), куди входить 30 найбільш високо розвинутих держав слід зазначити, що Україна істотно відстає за наступними показниками: національне багатство на душу населення, витрати на інноваційний розвиток, обсяг наукових досліджень, частка інноваційних фірм загалом у їх обсязі, рівень підприємницької активності, частка інвестицій у ВВП, рівень фізичного і морального зносу основних фондів, середній рівень підготовки кадрів і глибина переробки початкових ресурсів у виробничій сфері. Ці показники певним чином характеризують загальноекономічну ситуацію.

Науково – технологічний потенціал, який зберігся в країні дозволяє задовольнити потреби наукової підготовки сучасної модернізації виробництва.

Таким чином, основними завданнями розвитку промисловості України повинні бути такі:

- спрямування зусиль органів влади, науковців і промисловців на виявлення нових передових технологій і необхідного устаткування;
- підготовка програм впровадження технологій у виробництва з оцінкою необхідних витрат і джерел їх фінансування;
- поліпшення екологічної ситуації в країні;
- формування промислово-технологічної основи для виробництва нового покоління кокурентоспроможної наукомісної продукції в галузі найважливіших технічних систем;
- розробка технологічних передумов для підвищення темпів економічного зростання за рахунок збільшення частки вискотехнологічної продукції в структурі економіки;
- збереження і створення нових робочих місць в організаціях вискотехнологічних галузей промисловості;

– скорочення загального технологічного відставання України від передових країн, розширення можливостей для міжнародного співробітництва у сфері високих технологій.

УДК 330.341.1

Афендікова Н.О.

канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Афендікова Н.О.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Для забезпечення сталого розвитку регіонів України в цілому та становлення їх інноваційного потенціалу зокрема, надзвичайно важливою проблемою є розробка нових методів формування та розвитку цього потенціалу, які повинні відповідати завданням соціально-економічних перетворень на сучасному етапі, а також спрямовувати свою дію на подолання диспропорцій інноваційного розвитку по регіонах. Перехід процесу формування та становлення інноваційного потенціалу регіону на якісно новий рівень передбачає необхідність опанування цілим комплексом питань, що пов'язані з відмінностями часткових потенціалів у кожному регіоні. Тому виникає необхідність у побудові комплексного механізму формування регіональної політики становлення інноваційного потенціалу з метою вибору для кожної з груп регіонів (з низьким, середнім і високим рівнями сформованого інноваційного потенціалу) найефективніших інструментів та заходів, що дозволять максимально підтримати ефективність використання інноваційного потенціалу регіонів України. Насамперед такий механізм повинен визначити досягнення пріоритетних цілей розвитку інноваційного потенціалу в регіонах і етапи формування регіональної політики становлення інноваційного потенціалу.

В свою чергу, для активізації економічного розвитку регіону необхідне формування нових підходів до реалізації регіональної інноваційної політики, які б сприяли інноваційному розвитку і розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, притоку інвестицій в економіку регіону і інтеграції України в європейську структуру.

Необхідними умовами для формування регіональної політики становлення інноваційного потенціалу є: спроможність влади до мобілізації навколо стратегічного орієнтиру – через створення ефективної політичної системи та проінноваційного лобі; компенсація негативного попиту на інститути інноваційної економіки з боку контрінноваційного лобі та підвищення ефективності бюджетної політики щодо її формування; спроможність влади до консолідації суспільства - через відповідне підвищення довіри суспільства до влади; введення стратегічного орієнтиру в коло національної ідеї.

Під механізмом формування регіональної політики становлення інноваційного потенціалу необхідно розуміти взаємозалежну, взаємодіючу сукупність процесів, методів та інструментів впливу на формування інноваційного потенціалу певної території з метою забезпечення досягнення конкурентоспроможного розвитку регіону. Оскільки формування регіональної політики становлення інноваційного потенціалу – це процес багатограний та довготривалий, то його необхідно здійснювати поступово, етап за етапом.

Під умовами нарощення інноваційного потенціалу необхідно розуміти спеціально організовані органами державної влади дії політичного, правового, соціального, фінансового або іншого характеру, що будуть здійснюватись. Водночас, ці органи державної влади повинні ставити перед собою та досягати таких цілей: зменшення ступеня диспропорцій у рівнях інноваційного розвитку регіонів; урахування індивідуальних особливостей розвитку регіонів, а відтак – розробка диференційованих підходів до інноваційної підтримки їх розвитку; стимулювання розвитку тих територій, які з певних причин не можуть працювати в режимі саморозвитку; створювати умови для виникнення та функціонування потенційних «точок росту», розвиток яких є значущим для всієї держави.

З цієї позиції механізм формування державної регіональної політики становлення інноваційного потенціалу повинен здійснюватися на основі принципу взаємоузгодженості розробки та реалізації заходів державної регіональної політики на кожному рівні управління, тобто однією з умов формування регіональної політики становлення інноваційного потенціалу є відповідність її як закономірностям розвитку конкретного регіону, так і держави в цілому.

УДК 338.242.4

Кригутьська Т.Б.

канд. іст. наук, доц. ЗНТУ

Кригутьська Т.Б.

СТАН ТА ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В УКРАЇНІ

Сприятливий інвестиційний клімат є важливою складовою інвестиційної політики сучасної держави. Категорія інвестиційний клімат є надзвичайно важливою у економічній науці і, очевидно, повинна розглядатися як фундаментальна. Оперування нею дозволить не тільки краще зрозуміти природу інвестиційних процесів, але й управляти ними ефективніше.

Інвестиційний клімат розуміють як середовище, в якому відбуваються інвестиційні процеси. Інвестиційний клімат економіки країни доцільно розглядати як комплексну характеристику, що складається з трьох ключових

підсистем: – інвестиційного потенціалу, який враховує основні макроекономічні характеристики, насиченість території факторами виробництва та споживчий попит населення; – інвестиційного ризику як сукупності змінних чинників ризику інвестування; – законодавчих умов забезпечення стабільності діяльності інвесторів.

Інвестиційний клімат формується під впливом політичних, правових, економічних та соціальних чинників, які забезпечують інвестиційний процес та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та іноземних інвесторів. Ці чинники включають:

- рівень розвитку продуктивних сил та стан інвестиційного ринку;
- політико-правові чинники ;
- стан фінансово-кредитної системи та діяльність фінансових посередників;
- статус іноземного інвестора;
- інвестиційну активність населення.

На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами.

Держава також гарантує безперешкодний і негайний переказ за кордон прибутків і інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах унаслідок здійснення іноземних інвестицій. Ратифіковано Вашингтонську Конвенцію 1965 року про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами. Для сприяння іноземним інвесторам у питаннях взаємодії з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування утворено Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України.

Визначені національні проекти відповідно до пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку. Серед них – «Нова енергія», «Нова якість життя», «Нова інфраструктура, «Олімпійська надія-2022».

За даними Держстату, за 9 місяців 2013 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 3722,0 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає понад 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Велика Британія Віргінські Острови (Брит.), Франція, Швейцарія та Італія.

До кола найбільших компаній-інвесторів, які працюють в Україні, входять: Mittal Steel, Siemens, Volkswagen, Deutsche Telecom, Jabil Circuit and Electronics, Sony, Panasonic, Telenor, TNK-BP, Coca-Cola, Cargill, Carlsberg, Sun Interbrew, Kraft Foods, Nestle, Philip Morris, Reemtsma, Raiffeisen Bank, Erste Bank, HVB, ING Bank, BNP Paribas, EFG Group, McDonalds, Metro Cash & Carry, Billa, Paterson та ін.

На 1 жовтня 2013 р. обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), внесених з початку інвестування в економіку України, становив 56565,2 млн.дол. США, що на 2,3% перевищує рівень обсягів інвестицій на початок 2013 р., та в розрахунку на одну особу населення складає 1245,6 дол. США. Аналізуючи статистичні дані щодо напрямків вкладення інвестицій в економіку, слід зазначити, що більша їх частка спрямовується у промисловість (22,3%), в т.ч. переробну промисловість, що складає 18,9% коштів, фінансову діяльність (20,4%). Є підстави сподіватися що дана тенденція сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, оскільки інвестиції спрямовуються на оновлення основних фондів та започаткування нових технологій виробництва.

Щодо загальної оцінки інвестиційного клімату в Україні на макроекономічному рівні, то тут слід відзначити, що в економіці продовжується спад виробництва, зменшується частка надходжень від податків, накопичуються неплатежі, знижується частка банківського кредитування у ВВП, зростає сума внутрішнього і зовнішнього боргу, зростає рівень тіньової економіки, знижується частка державних капіталовкладень (щороку в цілому на 5 – 10%). Тому представники інвесторів визначають інвестиційний клімат в Україні як несприятливий, а інвестиційну діяльність – як незадовільну.

УДК: 330.341

Сиволап Т.Г.

старш. викл. ЗНТУ

Сиволап Т.Г.

ОЦІНКА ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ФІНАНСОВОЇ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Практичної значущості набули питання реструктуризації як засобу стратегічного оздоровлення, стабілізації та відновлення конкурентоспроможності підприємств промислового комплексу. Можливість мобілізувати ресурс мережної організації територій на основі синергійного ефекту взаємодії підприємств стає базою стратегій для фінансової реструктуризації промислових комплексів. Ефективне функціонування економіки країни неможливо без промислових підприємств, які повинні стабільно працювати, не зважаючи на появу кризи. При формуванні нових економічних і фінансових відносин в державі взаємопов'язані підприємства металургійного комплексу можуть стикнутися з проблемою в капіталоутворенні та появи реальної загрози банкрутства. Стан і використання капіталу промислових підприємств залежить від стану економіки держави в цілому. Для того, щоб забезпечити розвиток промислових підприємств та їх фінансову стабілізацію, слід виявити пріоритетні цілі та напрямки фінансової політики, метою якої є виявлення регіонів з високою географічною концентрацією спеціалізованих галузей, покращення

фінансових показників підприємств, пов'язаних спільними цілями, та упорядкування їх активів.

Визначення нових форм прискорення розвитку регіонів, вивчення нових стабілізаційних заходів в новому інтелектуально-фінансовому стані промислових підприємств регіону, дослідити пріоритетні напрями розвитку промислового комплексу.

Альфред Маршалл, розглядаючи особливості промислових регіонів, відзначив тенденцію до концентрації спеціалізованих компаній в таких регіонах. Зазвичай автором кластерного підходу вважають М. Портера, який звернув увагу на те, що найбільш конкурентоспроможні фірми однієї галузі не безсистемно розкидані, а мають властивість концентруватися в одному й тому ж регіоні країни. Тому сьогодні цікавими є теорії кластеризації та фінансової реструктуризації саме промислових комплексів, які можуть стати новими формами прискорення розвитку регіонів з чіткими напрямками пріоритетного інвестування.

Однією з таких форм є кооперація. З точки зору галузевої приналежності та територіального розташування заводів, які між собою кооперуються, підкреслюють такі види зв'язків з кооперування:

Таблиця 1 – Кооперування виробничих зв'язків між підприємствами

Внутрірайонні	Кооперуються підприємства, що розташовані в одному економічному районі без залежності від галузевого напрямку
Міжрайонні	Кооперуються підприємства, які розташовані в різних економічних районах
Внутрігалузеві	Кооперуються підприємства однієї галузі
Міжгалузеві	Кооперування заводів різних галузей

В сучасних умовах розвиток НТП є необхідним кооперуванням з підприємствами багатьох галузей промисловості, що розташовані в різних районах. Сьогодні є важливим на основі техніко-економічних розрахунків вибрати найкращі варіанти кооперування.

УДК 339.543.0 (075)

Юрченко В.І.

канд. наук з держ. упр., старш. викл., ЗНТУ

Юрченко В.І.

ВИБІР ДОМІНАНТ У РЕГІОНАЛЬНІЙ ІННОВАЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ

Україна поступово втрачає свої конкурентні позиції, у тому числі й через те, що багато підприємств провідних галузей держави не є інноваційно-активними і використовують зношене устаткування та застарілі технології, внаслідок чого збільшується їх технологічне відставання від зарубіжних конкурентів і з року в рік росте приплив імпортних товарів.

Конкурентоспроможна економіка вимагає постійного вдосконалення технологій, що дозволяють підвищувати ефективність виробництва, якість продукції, проникати в нові галузі та сегменти ринку. Внесок промислового комплексу в економіку, досягнення Україною рівня технологічно розвинених країн, наближення якості життя до європейських стандартів визначають провідну роль і місце регіональної інноваційної політики в забезпеченні найважливіших стратегічних інтересів держави. У всьому світі інноваційна діяльність розглядається як одна з головних умов розвитку економіки.

Інноваційний потенціал регіону в загальному вигляді включає передбачувані або вже мобілізовані ресурси і організаційний механізм для досягнення поставленої мети в галузі наукоємних технологічних процесів, нових видів продуктів або їх модифікації, а також нових послуг. Разом з інноваційним потенціалом серед домінант регіональної інноваційної політики необхідно визначити інноваційну активність, яка розглядається не тільки як можливість здійснення інновацій, але і з точки зору реального впровадження інновацій у виробництво і отримання реального економічного ефекту. Оскільки інноваційна активність регіону є однією із домінант регіональної інноваційної політики, вона направлена на формування конкурентоспроможності економіки як на національному, так і на регіональному рівнях та визначається обсягами фінансування інноваційних витрат на наукові розробки, кількістю нових інноваційних продуктів та технологій, реалізацією виробленої інноваційної продукції, тобто результатами діяльності підприємств, які розробляють та впроваджують нововведення у промисловості, сфері послуг тощо. Інноваційна активність регіону залежить від його інноваційного потенціалу, який розглядають як сукупність науково-технологічних, фінансово-економічних, виробничих, соціальних та культурно-освітніх можливостей країни (галузі, регіону, підприємства тощо), необхідних для забезпечення інноваційного розвитку економіки.

Основними методичними принципами управління інноваційною активністю в регіоні є комплексність і ресурсна збалансованість схвалюваних рішень. Комплексне управління інноваційною активністю припускає паралельний розвиток інноваційної діяльності за двома головними взаємозв'язаними напрямками: нарощування інноваційного потенціалу регіону і розвиток соціальної сфери.

Таким чином, формування регіональної інноваційної політики повинно бути вибудовано на основі поетапного поєднання її домінант, у якості яких визначено інноваційний потенціал регіону, інноваційна активність регіону та інноваційний розвиток регіону. Зазначені домінанти впливають на визначення типу регіональної інноваційної політики для кожного регіону, тому що на сучасному етапі економічного розвитку регіони України мають різний наявний інноваційний потенціал, відрізняються інноваційною активністю, внаслідок

док чого характеризуються різним рівнем інноваційного розвитку. Сучасна регіональна інноваційна політика в Україні передбачає зміцнення інноваційного потенціалу і плідне його використання та спрямованість на підвищення конкурентоспроможності регіонів країни. Таким чином, процес поширення інновацій від централізованого повинен перейти до локального, коли окремі регіони завдяки локальним інноваційним процесам стануть «точками інноваційного зростання» національної економіки.

Отже, інноваційний потенціал регіону характеризується кількістю інноваційно-активних підприємств, наявністю науково-дослідних інститутів та кількістю науковців, станом інноваційно-інвестиційного клімату, який впливає на залучення вітчизняних та іноземних інвесторів. Регіональна інноваційна політика повинна стати найважливішим фактором конкурентоспроможної економіки та забезпечення динамічного зростання на основі її домінант. З метою активізації та стимулювання інноваційного розвитку слід забезпечити максимальне сприяння органів регіональної та державної влади реалізації цілей, що спрямовані на його підвищення, нарощувати інноваційний потенціал, активно заохочувати інноваційні підприємства до інноваційної активності та міжнародного науково-технічного та інноваційного співробітництва.

УДК332.012.324:339.13.012.42:67.05

Чумак О.В.

старш. викл. ЗНТУ

Чумак О.В.

РОЛЬ І МІСЦЕ ТНК В СИСТЕМІ СВІТОВОГО РИНКУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Визначальним чинником зростання світового ринку високотехнологічної продукції є високий рівень фінансування НДДКР у високотехнологічних галузях економіки розвинених країн і окремих країн, що розвиваються. Найвпливовішими і динамічно зростаючими гравцями на цьому ринку стають ТНК, під контролем яких на сьогоднішній день знаходиться понад 60% міжнародних ринків товарів і послуг, а також 80% технологічних нововведень і ноу-хау. Змінюється і їх роль та місце в інвестиціях у дослідження і розробки в НДДКР.

Слід зазначити, що в сучасних умовах витрати на НДДКР деяких великих ТНК набагато вище витрат багатьох країн. У 2012 р. обсяг інвестицій у науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи найбільших компаній світу склав 538,8 млрд. євро, що на 6,2% більше в порівнянні з попереднім роком.

Традиційно ТНК займалися НДДКР в основному в країнах базування. Але практика показує, що все частіше великі ТНК поглинають дрібні іннова-

ційні компанії в різних країнах та регіонах. На сучасному етапі місце країни в системі світового господарства багато в чому визначається розвиненістю її сфери НДДКР. Аналізуючи компанії за країнами розташування високотехнологічного сектору слід зазначити, що вперше з 2004 року, компанія, що базується в ЄС у 2012 році очолила рейтинг за НДДКР. Це німецький автовиробник Volkswagen, з € 9,5 млрд інвестицій в НДДКР. Компанія Samsung Electronics з Південної Кореї посідає друге місце.

Інші компанії в першій десятці включають п'ять компаній з США (три фармацевтичного сектору та дві програмного забезпечення та комп'ютерних послуг), дві з Швейцарії (фармацевтика) і однієї з Японії (автомобільна). Велика частина компаній з топ – 100 за розмірами інвестицій в НДДКР показують зростання в порівнянні з 2011 роком, зокрема в секторі автомобілебудування і інформаційно-комунікаційних технологій: наприклад Tata Motors, Індія (77,6%); Fiat, Італія (51,5%); 3M, США (57,7%); Western Digital, США (49,0%); Apple, США (39,2%); Volkswagen, Німеччина (32,1%); Qualcomm, США (30,7%), Huawei, Китай (30,3%), Google, США (27,7%). деякі з цих компанії збільшили НДДКР частково в результаті придбань.

Аналізуючи показники діяльності найбільших високотехнологічних компаній світу слід зазначити, що їх доходи зросли в 2012 році на 4,2%. Серед топ-100 високотехнологічних компаній, 14 компаній одночасно збільшили і інвестиції у НДДКР, і чистий обсяг продажів більш ніж на 200% з 2004 року, показуючи позитивний операційний прибуток. Дев'ять з цих компаній знаходяться в США, дві в Китаї і по одній в Тайвані, Індії, Бразилії та Канаді. Перші п'ять компаній інформаційно-комунікаційних технологій, що базуються в США: Google (інтернет), Oracle (програмне забезпечення), Qualcomm (телекомунікаційне обладнання), Apple (комп'ютери) і Broadcom (напівпровідникові прилади).

Разом з тим, високотехнологічні корпорації стикаються з скороченням рентабельності (зараз в середньому по світовій високотехнологічній галузі на 5,24%), зниженням життєвого циклу продуктів, високими капітальними витратами, зростанням оплати праці, ускладненням ланцюгу поставок компонентів. Корпорації прагнуть долати ці проблеми, впроваджуючи інновації, розробляючи нові продукти і сервіси, налагоджуючи нові партнерські відносини, здійснюючі злиття і поглинання. Незважаючи на швидкі зміни, високотехнологічна індустрія продовжує «підживлюватися» такими факторами, як зростання доходів населення, нові і кожного разу все більш високі споживчі очікування щодо нових типів комп'ютерної техніки, телекомунікаційного та периферійного обладнання, електроніки та інших високотехнологічних продуктів.

Ефективно використовуючи свої внутрішні і зовнішні ресурси, ТНК отримують можливість утримувати лідерство в світовій економіці та получати надприбуток у вигляді «технологічної квазіренти».

Разом з тим, на сьогоднішньому етапі розвитку глобальний ринок високотехнологічної продукції все більше зміщується в Азію – 20% світових інвестицій в інновації припадає на Китай та Індію. У цих країнах локально розробляється продукція масового споживання, яка надалі експортується на західні ринки. До них підтягуються Тайвань і Південна Корея, які швидше ніж інші країни проводять комерціалізацію новітніх розробок.

Загалом, транснаціоналізація ґрунтується на активному використанні зовнішніх і внутрішніх ресурсів, що впливають на розвиток ТНК, зниження витрат виробництва, розвиток інновацій, науки, комунікацій і технологій, зростання продуктивності праці, підвищення рівня життя і які є економічним пріоритетом. Проте вона посилює дисбаланси між країнами в глобальній економіці внаслідок взаємозалежності процесів глобалізації та діяльності ТНК.

УДК 314.18:504 (477)

Домбровська С.І.

старш. викл. ЗНТУ

Домбровська С.І.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ДЕМОГРАФІЇ ТА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА - ПРИОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Приоритетними напрямками розвитку наукових досліджень і практичної політики в сучасних умовах виступають проблеми демографії та навколишнього середовища, тому що від їх органічної взаємодії залежить економічне зростання в цілому. В червні 1992 р. в Ріо-де-Жанейро відбулася конференція ООН з питань навколишнього середовища та розвитку – «Саміт Землі». Вона стала поворотним пунктом у боротьбі за підвищення міжнародного усвідомлення правди про кризу глобального природного середовища.

Екогенологія – (наука про органічний розвиток людини та навколишнього середовища) не дивлячись на те, що з'явилася недавно, своїми історичними джерелами досяга часів античності. Ще Гіппократ (424 р.до н.е.) написав трактат «про повітря, воду та місцевість», головна ідея якого полягала в тому, що «нічого не відбувається поза природою». Значний внесок в обґрунтування єдності людини та природи зробив С.Подолінський. За його думкою, джерелом енергії для виробництва продуктів харчування є праця. В.І.Вернадський досліджував взаємодію живою та неживої речовини. Він закрив основи вчення про ноосферу. М. Воскресенський вважав, що вивчаючи життя ми вимушені спостерігати його в його оточенні.

В сучасних умовах багатьма дослідженнями підтверджена органічність життя люєю у всіх його проявах з навколишнім середовищем. Це забезпечується всебічністю побуту людей, важливою підсистемою якого є економіка. Остання найтіснішим чином пов'язана з навколишнім середовищем, тому що без нього неможливо створити ні однієї споживчої цінності.

Взаємозв'язок розвитку людини та навколишнього середовища повинен спиратись на економіку мудрості, тоб то на розумне збалансування природних ресурсів з виробничими можливостями та потребами. Цей взаємозв'язок на загальнодержавному рівні набуває особливого значення. Щоб упорядкувати цю збалансованність, необхідно в першу чергу, з'ясувати обсяг природних ресурсів, структуру та темпи їх використання, виробничі відходи та забруднення навколишнього середовища. Ці завдання в кожній країні мають свою специфіку.

Розвиток національної економіки у відповідності з екогомологічними основами потребує врахування трьох обставин.

- по - перше, природноресурсний потенціал національної території;
- по - друге, розвиток економіки, зокрема, промислової структури, зорієнтованої на мінімізацію витрат природних ресурсів;
- по - третє, економне видобування та використання природних ресурсів.

В збалансованості економіки та природних ресурсів принципіальне значення набуває модель «витрати - випуск». Чим потужніші природні ресурси входять у процес виробництва, тим більша можливість погіршення якості навколишнього середовища шкідливими промисловими та непромисловими викидами.

Ефективність заходів, спрямованих на забезпечення органічного розвитку людини, економіки та навколишнього середовища, залежить від досконалості правового поля. Згідно з українським законодавством, всі землі підрозділяють на: землі сільськогосподарського призначення; землі населених пунктів; землі промисловості; транспорту; зв'язку та іншого призначення; землі лісового доходу і т.п.. Але не відокремлюють землі гірничодобувної промисловості; єдиної енергетичної системи; загального користування населених пунктів – ці землі знаходяться поза правовим режимом, що не сприяє їх утриманню в якісному екологічному стані.

Важливу роль в забезпеченні органічного розвитку економіки та навколишнього середовища відіграє мониторинг екогомологічних систем, тоб то система спостережень, збирання, оцінки, передачі, збереження та аналізу інформації про стан екологічних систем, які розвиваються як природним шляхом, так і під впливом антропогенного навантаження.

Екологічна система, її ефективність визначають потребу в природних ресурсах і одночасно виступа джерелом відходів, які забруднюють навколи-

шне середовище. Базовими елементами останнього є земля, водні та повітряні басейни з усією рослинністю, корисними копалинами, тваринним світом, котрі розташовані в різних пропорціях на території країни. Все це необхідно врахувати в практичній політиці, використовуючи ціннові, правові, організаційні та інші механізми.

УДК 658.817
Блонський А.І.
асп. ЗНТУ

Блонський А.І.

ROI (RETURN ON INVESTMENT), ЯК КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВИХ ЗАХОДІВ

Зазвичай, оцінюючи діяльність підприємства не проводиться аналітика з питань як то, скільки листів з поштової та електронної розсилки відкрили або яка кількість осіб ознайомилась із корпоративним прес-релізом. Як правило, наявна можливість почати жорстко відслідковувати всі параметри маркетингу, але якою мірою це буде корисним для підприємства? Чи забезпечить це потрібний рівень довіри до ініціатив підрозділу маркетингу з боку акціонерів та топ-менеджменту?

Вже протягом майже сторіччя показник ROI (Return On Investment, англ.) є «золотим стандартом» для вимірювання фінансової ефективності. Він вперше отримав популярність в 1920-х роках після того, як компанія DuPont зробила ROI кінцевою метрикою в комплексній фінансовій системі управління для компаній та підрозділів. Пізніше ROI став широко використовуватися для оцінки перспективності інвестицій, включаючи інвестиції в маркетингові технології.

ROI може бути корисний для оцінки інвестицій в маркетингові заходи, але, як і будь-який інший інструмент, повинен використовуватися відповідним чином.

Основна формула ROI: (Прибуток від інвестицій – Вартість інвестицій) / вартість інвестицій.

Така, на перший погляд, проста формула маскує низку важливих питань, які маркетологи повинні мати на увазі при використанні ROI для оцінки передбачуваних інвестицій в маркетингові заходи, наприклад, в інноваційні маркетингові інструменти.

ROI є розрахунковим показником, отже, як при будь-якому математичному розрахунку, точність результату напряду залежить від точності вхідних даних. Кажучи про оцінку інвестицій, забезпечення достовірності та точності вхідних даних – нетривіальне завдання, тому що необхідно оцінити економічну цінність майбутніх вигод. Один із способів полегшити деякі з цих

труднощів є звуження області аналізу. Замість того щоб намагатися розрахувати повну рентабельність інвестицій для пропонованих інвестицій, можна взяти за мету – визначення загальної перспективності інвестицій. Ключовим моментом цього підходу є так званий Поріг рентабельності. Це мінімальний рівень рентабельності, прийнятний для вашої компанії. Поріг рентабельності як правило, дорівнює величині вкладень плюс певна «премія» за ризик.

Дохід від вкладень в конкретні маркетингові заходи – теж величина часто невідома. Наприклад, при організації просування продукту підприємства наявно відомі обсяги продажів. Після чого було проведено зміну пакування, розміщення реклами оновленого продукту в засобах масової інформації, проведено акцію зі стимулювання збуту в місцях наявності цільової аудиторії. Як наслідок комплексу зазначених заходів відбулося зростання обсягу продажів. З метою підвищення ефективності інвестицій в маркетингові заходи в майбутньому необхідно визначити, за рахунок чого саме та в якій мірі було досягнуто зростання обсягу продажів. І, зазвичай в таких випадках, реалізується звичайна практика маркетологів – пропорційне рознесення відсотків понесених витрат на відсоток підвищення продажів. Адже розрахувати, який саме фактор найбільше вплинув на попит майже неможливо. Більш того, цілком імовірно, що спрацював не один окремий фактор, а синергетичний ефект від двох і більше факторів. На це не зможе відповісти навіть клієнт, що обрав товар компанії.

Прихильники необхідності розрахунку ROI в маркетингу вказують, на те, що раз вже підприємство витрачає на маркетинг грошові ресурси, значить воно має право знати, ступінь ефективності (або не ефективності) цих видатків.

Противники розрахунків економічної та фінансової ефективності маркетингу (у тому числі, і розрахунку ROI), наполегливо доводять, що маркетинг прорахувати не можна, оскільки це в першу чергу постійне новаторство, а потім вже все інше.

Ел Райс вважає, що захоплення метрологією, що охопило весь світ, змушує вести весь бізнес виключно на цифрах, за якими зникають і споживачі, і постачальники, і власні працівники, і сам сенс існування бізнесу. Результатом цього стає нинішня фінансова криза, в якій винні в тому числі і неспрацьовані суворі математичні моделі рівня фінансових ризиків. Маркетинг ж і сам по собі істотно відрізняється від менеджерського підходу до ведення бізнесу, оскільки сам маркетинг нелогічний і вже точно не піддається чіткому аналізу, бо, значною мірою, є холістичним і інтуїтивним.

На закінчення хотілося б ще раз проговорити наступну ідею – результат маркетингової активності дуже багатогранний і проявляється не тільки в продажах в даний конкретний момент. При його оцінці варто врахувати всі виникаючі бізнесові, маркетингові та комунікаційні ефекти, оцінити їх в ма-

теріальному вигляді і тільки після цього зіставляти з витратами при розрахунку ROI.

УДК 332.122:338.45:339.138

Переверзєва А.В.

старш. викл. ЗНТУ

Переверзєва А.В.

РОЗВИТОК МАРКЕТИНГУ ПРОМИСЛОВОГО РЕГІОНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Маркетинг промислового регіону на сучасному етапі розглядається як філософія, що вимагає орієнтації на потреби цільових груп споживачів продукції і одночасно – інструмент стратегічного розвитку промислового регіону.

Однак на сьогодні поширюється твердження про кризу маркетингу, спричинену глобалізаційними процесами, посиленням конкуренції, прискоренням науково-технічного прогресу, зміною вподобань споживача, його поведінки та стилю життя, зниження ефективності традиційних маркетингових комунікацій.

Тобто, на сучасному етапі, основним призначенням маркетингу є посилення здатності регіону адаптуватися до ринкових змін, розширення можливостей, підвищення рівня життя населення, та покращання його іміджу. При розробці комплексу маркетингу для умов промислового регіону необхідно враховувати, що в першу чергу маркетинг промислового регіону покликаний поліпшити його імідж, залучити зовнішніх інвесторів, незважаючи на високий рівень екологічних ризиків. Серед головних функцій маркетингу є: виявлення та діагностика стану та проблем регіону та причин їх виникнення; визначення перспективних напрямків розвитку, розв'язання цих проблем із урахуванням можливостей соціально-економічного та інноваційно-маркетингового потенціалів, а також із урахуванням цінностей та ресурсів суспільства; вироблення довгострокового поетапного плану інвестицій.

Особливим функціональним призначенням маркетингу є вивчення привабливості ринку, оцінки можливостей реалізації всього потенціалу регіону з позиції як внутрішніх (регіональних), так і зовнішніх (за межами регіону) потреб.

В основі формування сучасних економічних відносин в цілому, так і на регіональному рівні повинні бути такі центральні ідеї маркетингу: люди прагнуть отримати особисту винагороду від життя; характер винагороди визначається індивідуальними вподобаннями, що залежать від смаків, культури, цінностей тощо;

– за допомогою вільного або конкурентного обміну люди й організації, з якими вони взаємодіють, досягають своїх цілей найліпшим чином. Якщо

обмін вільний, то він відбудеться лише у тому разі, коли його умови створять корисність для обох сторін; якщо ж він конкурентний, то ризик зловживання своєю ринковою позицією з боку виробників є обмеженим;

– функціонування ринкової економіки базується на принципі індивідуальної свободи, у тому числі на принципі пріоритету споживача.

Слід підкреслити, що маркетинг на сучасному етапі слід розглядати як цілісну багатосторонню систему принципів, на основі яких у регіоні можуть встановлювати виробничо-економічні зв'язки зі своїм ринковим середовищем. Завдяки маркетингу стає можливим виявляти поточні і перспективні потреби споживачів, формувати попит на визначений товар або послугу, досягати стійких тривалих зв'язків зі споживачами. Формування та розвиток маркетингової діяльності в промисловому регіоні означає організацію своєї роботи в сфері виробництва та збуту продукції за відповідною програмою. З цієї точки зору маркетинг являє собою систему поглядів та дій, пов'язаних із вивченням потреб, можливостей виробництва та обміну з метою задоволення усіх потреб з найменшими витратами ресурсів і найбільш повним ефектом для споживачів. Тому, необхідність розробки ефективної технології маркетингу у промисловому регіоні в сучасних умовах об'єктивно зростає в зв'язку з тим, що система маркетингу ще не отримала належного теоретичного обґрунтування, вкрай мало теоретичних розробок щодо її проектування, організації та раціонального функціонування, внаслідок чого концепція маркетингу промислового регіону досить повільно входить в господарчий менеджмент керівників, спеціалістів, власників.

Сучасна концепція маркетингу визначає функціонування регіону на основі інформації щодо споживчого попиту та його зміни у найближчій перспективі. Головним у маркетингу є дуальний підхід. Специфіка промислового виробництва та реалізація продукції окремими підприємствами визначає різноманітність конкретних схем маркетингу.

На нашу думку, необхідним для промислового регіону з точки зору ефективності є використання концепції латерального маркетингу, тобто пошук рішення нестандартними методами, тобто це творчий, винахідницький, новаторський маркетинг. У загальному розумінні головне завдання латерального маркетингу полягає у відмові від традиційних способів конкуренції.

Важливо зауважити, що будь-який регіон розвивається не відокремлено, а в певному середовищі. Промисловий регіон не є виключенням і має своє маркетингове середовище, яке являє собою сукупність активних суб'єктів, сил і чинників, які впливають на рівень його економічного та соціального розвитку.

УДК 330.341.1

Бессага К.В.

асп. ЗНТУ

Бессага К.В.

ІННОВАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Основною формою реальних інвестицій є інноваційні інвестиції, які реалізуються у процесі інноваційної діяльності. Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність», інновації - це новостворені або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва та соціальної сфери.

В найбільш загальному вигляді поняття інноваційної діяльності можна охарактеризувати як процес нового прикладення наукових, технічних і технологічних знань в цілях досягнення комерційного успіху. Ефективність цього процесу в значній мірі визначається об'ємом і видами інноваційних інвестицій підприємства. Інноваційні інвестиції здійснюються в двох основних формах:

- шляхом придбання готової науково-технічної продукції;
- шляхом розробки нової науково-технічної продукції.

Інноваційний процес у різних сферах діяльності внаслідок розвитку науково-технічного прогресу може проходити різні, щодо тривалості та витрат, етапи. У виробничому (інвестиційному) середовищі цей процес проходить такі стадії:

- сертифікація (патентування) ідеї;
- наукове і техніко-економічне обґрунтування нового продукту або технології;
- експериментальне освоєння зразків;
- доведення до промислового виробництва;
- одержання нового продукту у необхідному обсязі для його комерціалізації.

Враховуючи ці стадії, розрізняють три форми інноваційного процесу:

- простий внутрішньо організаційний (натуральний);
- простий міжорганізаційний (товарний);
- розширений.

Простий внутрішньо організаційний інноваційний процес – це процес створення і використання нововведення у межах однієї організації.

Простий міжорганізаційний інноваційний процес передбачає відокремлення функцій створення і виробництва нововведення від функції його споживання. Це означає, що воно стає предметом купівлі-продажу.

Розширений інноваційний процес знаходить своє відображення в появі нових виробників нововведення, у порушенні монополії виробника-початківця, що сприяє за допомогою взаємної конкуренції удосконаленню споживчих якостей товару.

Сьогодні в Україні головними напрямами розвитку інноваційного розвитку є:

- підвищення ролі наукових та технологічних факторів у подоланні кризових явищ у соціально-економічному розвитку України;
- створення ефективних механізмів збереження, розвитку та ефективного використання національного науково-технологічного потенціалу;
- технологічне переобладнання і структурна перебудова виробництва з метою нарощування випуску товарів, конкурентоспроможних на світовому та внутрішньому ринках;
- збільшення експортного потенціалу за рахунок наукоємних галузей виробництва, зменшення залежності економіки від імпорту;
- організаційне введення інноваційних факторів до процесу соціально-економічного розвитку держави;
- відродження творчої діяльності винахідників та раціоналізаторів виробництва;
- розвиток людини як особистості, збереження і захист її здоров'я та середовища проживання, створення умов для високопродуктивної, творчої та безпечної праці і сучасного побуту.

УДК 330.342.01

Лук'яненко Н.Е.

асист. ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА ІННОВАЦІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В РЕГІОНІ

Імперативи виходу української економіки з економічної кризи і переходу на інноваційну модель розвитку обумовлює необхідність активізації інвестиційного процесу. Такі інвестиції повинні генерувати інноваційні зміни в техніко-технологічному ладі виробництва для забезпечення репродуктивного режиму функціонування.

Для України, нині характерна технологічна багатокладність, що проявляється в існуванні невеликого числа обмежено використовуваних нових технологій третього і четвертого устроїв, тому головне завдання інноваційної політики на найближчу перспективу – усунення негативних диспропорцій між ними.

Проте, сьогодні, в кризовій ситуації української економіки недостатньо ефективно працюють ринкові механізми і регулятори, тому інноваційна орієнтація інвестиційних процесів неможлива без активної регулюючої ролі держави в інвестиційно-інноваційній сфері.

Для подолання нинішнього кризового спаду інвестиційної активності представляється доцільним «замкнути» кругообіг фінансових засобів підприємств, грошових накопичень населення і бюджетних ресурсів в посторовому контурі національної економіки. Світовий досвід об'єднання інноваційного і інвестиційного процесів показує, що інтеграція у рамках єдиної системи управління процесами відповідних організаційно-господарських структур дає ефект імпульсу прискорення інноваційного розвитку економіки і збільшення доходів усіх учасників інноваційного проекту.

Сьогодні можна констатувати, що існуючі кризові умови стримують розвиток інвестиційних і інноваційних процесів в країні. Проте, потрібно мати на увазі, що вихідні позиції кожного регіону окремо багато в чому відрізняються можливостями розвитку його інноваційної сфери.

Тому, разом з обліком закономірностей здійснення інвестиційних і інноваційних процесів як базової моделі, антикризові інвестиційно - інноваційні стратегії, що розробляються в кожному конкретному регіоні, повинні базуватися на використанні реальних передумов і місцевих ресурсів.

На регіональному рівні посилення ролі держави в інноваційному розвитку економіки полягає в стимулюванні наукових досліджень і розробок. Ефективність використання програмно-цільових інструментів рішення проблем регіонального розвитку полягає в їх унікальній здатності системно впливати на предмет регулювання, об'єднуючи для досягнення єдиної мети інструменти і міри адміністративної, соціальної, економічної і екологічної політики. Для активізації нарощування інноваційного потенціалу країни доцільне створення системи цільових венчурних фондів, що формуються на принципах приватно-державного партнерства з бюджетних і позабюджетних джерел, а також розгортання контрактної системи створення тимчасових науково-впроваджувальних колективів.

Для активізації інноваційної діяльності в регіонах необхідно здійснити наступні заходи антикризового характеру: по-перше, певну частину сукупних витрат на наукові і дослідно-конструкторські розробки, створення відповідної інфраструктури повинен узяти на себе федеральний бюджет, оскільки регіони не завжди в цьому зацікавлені через неможливість отримання швидкого прибутку з результатів цієї діяльності, а також високий рівень ризику; по-друге, регіональним органам управління необхідно алгоритмізувати процес визначення перспективних напрямів інновацій, організовуючи процедуру вибору пріоритетних напрямів інноваційної діяльності.

Органи регіонального управління повинні надавати необхідну фінансову підтримку сфері підготовки висококваліфікованих кадрів; федеральні і регіональні органи державного управління повинні забезпечити правову основу науково-технічної і підприємницької діяльності, а також захист об'єктів інтелектуальної власності; забезпечувати часткове або повне субсидування процентної ставки і пільгове кредитування витрат підприємців на здійснення ризикових інновацій, надання і поширення науково-технічної інформації.

Для фінансування актуальних науково-дослідних інноваційно-технічних розробок і впровадження перспективних інновацій, а також для здійснення пільгового кредитування ризикових нововведень і діяльності неприбуткових науково-технічних організацій, регіональна влада повинна стимулювати створення спеціальних інноваційних структур (технополіси, технопарки, бізнесінкубатори, інноваційно-технологічні і міжрегіональномаркетингові центри і так далі), метою яких є створення умов, сприятливих для переорієнтації інвестиційних ресурсів на інноваційний процес, розвиток підприємництва в науково-технічній сфері, успішна ринкова комерціалізація результатів НДДР, переорієнтація економіки з матеріало- і енергоємного виробництва на розвиток наукомістких технологій.

УДК 332.14:338.46

Венгерська Н.С.

старш. викл. ЗНТУ

Венгерська Н.С.

ДІАГНОСТИКА ПРОБЛЕМ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ СФЕРИ ПОСЛУГ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Сфера послуг відіграє важливе значення в економіці регіонів України, вона постійно модифікується та має досить потужний організаційно-виробничий, трудовий, зовнішньоекономічний та інвестиційний потенціал. Разом із тим, процес розвитку сфери послуг гальмує ряд проблем, які, в свою чергу, уповільнюють модернізацію економіки регіонів. Виявлення основних проблем та перспектив розвитку послугових видів діяльності доцільно здійснити у розрізі впливу економічних, соціально-демографічних та інституційних факторів.

Щодо впливу факторів економічного змісту, то значний вплив на розвиток сфери послуг регіонів має тип економічного розвитку країни. В Україні продовжує зберігатися екстенсивний тип розвитку економіки, що посилює диспропорційність регіонального розвитку. Але, на сьогодні, державними та регіональними органами влади реалізується вектор переходу на інноваційну модель розвитку економіки на зміну екстенсивного типу. Загальнодержавний курс на побудову економіки інноваційного типу надає можливості для сти-

мулювання розвитку сфери послуг, оскільки вона є вагомим важелем становлення інноваційної інфраструктури, формування та покращення людського та інтелектуального капіталів. Разом із тим, процес формування економіки, заснованої на знаннях та інноваціях відбувається досить повільно, що стримує зростання пропозиції та попиту на послуги новітнього характеру.

Стимулюючим фактором національного характеру для розвитку сфери послуг регіонів є погіршення інвестиційного клімату в Україні, про що свідчать оцінки бізнес-клімату України і умов ведення бізнесу, які отримані Європейською Бізнес Асоціацією (2,14 бали з 5 балів у 4 кварталі 2012 року, що є найнижчим показником з 2008 року). Варто також зазначити, що за прогнозами міжнародних організацій у 2014 році світову економіку очікує повільне підвищення темпів зростання. Оскільки Україна – країна, яка залежить від експорту, тож негативні тенденції на світових ринках можуть автоматично позначитися на експорті послуг шляхом зниження темпів його зростання. Ризики, пов'язані з нестійкістю світової економічної системи зменшують можливість отримання регіонами України міжнародної фінансової допомоги від світових фінансових інституцій задля розвитку сфери послуг.

Серед соціально-демографічних факторів впливу на сферу послуг регіонів України можна виокремити демографічну ситуацію, міграційні процеси та соціальні зміни в суспільстві. Для процесу розвитку сфери послуг стимулюючими є загрози, які спричинені несприятливою демографічною ситуацією, яка характерна для України. Існуючі демографічні тенденції спричинили скорочення кількості дітей і зростання частки осіб старших вікових груп, що істотно обмежило демографічну базу для розвитку деяких видів послуг, наприклад, дошкільного виховання та загальної освіти. Водночас старіння населення збільшило потребу в багатьох видах послуг охорони здоров'я та соціальної допомоги. Демографічні обставини, які склалися в Україні, стримують соціально-економічний розвиток регіонів і є вагомим бар'єром, який гальмує процес подальшого функціонування сфери послуг, оскільки населення є не лише споживачем послуг, а й основним фактором виробництва для сфери послуг. Сприятливим фактором соціально-демографічного середовища є соціальні зміни в суспільстві та трансформація потреб споживачів, які відбуваються протягом останніх років. До переходу України на ринкові засади господарювання, тобто в період командно-адміністративної економіки, сфері послуг відводилась другорядна роль, як у господарстві країни загалом, так і її регіонах. В період формування економіки ринкового типу відбулися зміни не тільки в кількісних показниках розвитку сфери послуг, але і в якісних – до традиційних видів послуг приєдналися нові.

Оцінити можливості та ризики розвитку сфери послуг на регіональному рівні з огляду впливу наступної групи факторів, а саме інституційних, є вкрай складним завданням, але, на нашу думку, до найбільш стимулюючих формаль-

них факторів національного характеру для розвитку сфери послуг на регіональному рівні можна віднести ті, що пов'язані із політичною ситуацією та нормативно-правовою базою.

Більшість загроз та можливостей розвитку сфери послуг на регіональному рівні пов'язані з економічним та інституційним середовищем. Наведені можливості та загрози – це сфери, на які суб'єкти сфери послуг не мають прямого впливу на їх виникнення та реалізацію. Але варто зазначити, що негативний вплив ризиків формує низку викликів для підвищення конкурентоспроможності регіонального розвитку сфери послуг, запровадження структурних реформ, модернізації регіональної системи послуг.

УДК 338.432:334.758.4

Куценко В.І.

асп. ЗНТУ

Куценко В.І.

РОЗВИТОК АГРОХОЛДИНГІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сільське господарство України є базовою складовою національної економіки, формує засади збереження суверенності держави – продовольчу та у певному розумінні економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та формує соціально-економічні основи розвитку загалом, та на рівні регіону зокрема. Окрім стабільного забезпечення населення країни якісним, безпечним, доступним продовольством, сільське господарство має вагомий внесок у вирішення світової проблеми дефіциту продуктів харчування.

Входження до світового економічного простору, посилення процесів глобалізації, лібералізації торгівлі вимагають адаптації до нових умов, які динамічно змінюються, а відповідно – подальшого удосконалення законодавчої бази та державної політики.

Сільське господарство із наявними потенційними можливостями розвитку, є ланкою, що з одного боку може стати локомотивом розвитку національної економіки та її ефективної інтеграції в світовий економічний простір, а з іншого – зростання доходів населення, зайнятого у сільському господарстві, частка якого складає понад третину всього населення країни, тобто має місце мультиплікативний ефект у розвитку інших галузей національної економіки. Тобто, однією із ознак посткризового розвитку національної економіки є зростання ролі сільського господарства. Але, незважаючи на значимість цієї галузі, вона має низку проблем, які потребують негайного вирішення. Сільське господарство має два альтернативні шляхи руху: в напрямку «розвитку» або підтримки стану «самозбереження».

Сучасні економічні реалії переконливо доводять, що динамічність розвитку окремих підприємств впливає на розвиток галузей та країн, призвела до суттєвих змін у суспільстві в цілому. Сучасні процеси, характерні для аграрного сектора економіки, спонукають до активного розвитку нових організаційно-правових форм, які диференціюються за рівнем концентрації земельних угідь, капіталізації галузі. При цьому не існує однозначної думки щодо перспектив розвитку агроформувань й відповідності їх діяльності інтересам розвитку села та його жителів.

На сьогодні в сільському господарстві функціонують близько 55866 тис. підприємств різних організаційно-правових форм, серед яких найбільшу питому вагу складають фермерські господарства – 72,9%, господарські товариства – 14,5%, приватні підприємства – 7,5%, найменшу частку мають виробничі кооперативи, державні підприємства та підприємства інших форм господарювання займають частку від 1,6% до 3%. Ці форми є різними за розмірами землекористування і спеціалізацією, способами організації виробництва та праці, пріоритетами розвитку та ефективністю сільськогосподарського виробництва. Водночас вони формують єдину структуру цього виробництва і виконують свою роль у наповненні продовольчого кошика держави. У той же час недоліками даних форм господарювання є складності, пов'язані з дефіцитом кваліфікованих управлінських кадрів на селі, а також складності системи планування і контролю діяльності, інерційного механізму погодження і прийняття рішень. Функціонування аграрної сфери економіки багато в чому залежить від непередбачених факторів, а тому ризики зниження рівня менеджменту при створенні надто великих інтегрованих структур жорсткого типу такі великі, що нерідко перевершують позитивні ефекти. У зв'язку із цим виникає об'єктивна необхідність утворення нових більш ефективних форм господарювання, якими є агрохолдинги.

Значну увагу серед науковців викликає організація системи менеджменту агрохолдингів. На сьогодні менеджмент є з'єднувальним елементом між факторами виробництва, такими як праця, капітал, земля та знання, які є необхідними для роботи на високому технологічному рівні. Тому, вдало побудована система управління – це запорука успішності ведення бізнесу у сільському господарстві. При цьому існує дві стратегії успішного бізнесу, які використовуються у сільському господарстві: по-перше, досягнення максимального прибутку на 1 га, що може досягатися або досягненням максимальних врожаїв, або скороченням витрат; по-друге, використання сучасних технологій. Слід зазначити, що класична виробнича функція для аграрної сфери є трифакторною: праця, капітал та земля, що ускладнює систему менеджменту, оскільки потрібні ґрунтовні знання щодо особливостей земельних ресурсів.

Усі форми господарювання є вагомим складовою сучасного сільського господарства, а співвідношення між ними визначають модель його розвитку. Перспективи розвитку тієї чи іншої форми визначаються змістом державної політики у сфері сільського господарства.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Посткризовий період характеризується посиленням диспропорційності розвитку сільських територій в національній економіці. Проблеми територіальної диспропорційності та нерівномірності виникли не за останній період часу, а накопилися в попередній економічній системі. Несформовані ринкові інститути в національній економіці та вплив глобальної кризи загострили проблеми розвитку сільських територій. Переважно для всіх сільських територій України характерними є низький рівень життя сільського населення, деградація і вимирання сіл, нерозвиненість соціальної та виробничої інфраструктур, а також вузька сільськогосподарська спеціалізація.

На регіональному рівні все ще зберігається тенденція щодо недооцінки ролі сільських територій у загальній структурі економіки областей України. Основним видом виробництва на сільських територіях залишається аграрне виробництво, але нерозвиненими є несільськогосподарські види діяльності. Це посилює кризові тенденції в розвитку сільських територій, активізує процеси міграції працездатного сільського населення до міст.

За період формування ринкової економіки в Україні відбувся процес переорієнтації командно-адміністративного управління на користь місцевого самоврядування, який докорінно змінив методичні підходи до формування управлінських рішень. Він передбачає заміну галузевого управління територіальним з подальшою чіткою регламентацією дій керівних структур. Але зараз в управлінні сільськими територіями задіяна модель, побудована на галузевому принципі (аграрна політика), яка звужує функціональне призначення сільських територій. На нашу думку, усе це вимагає переорієнтації із галузевого підходу до управління сільськими територіями до інтегрованого територіально-галузевого підходу, що, відповідно, надає можливість розглядати сільські території як просторове утворення, яке має певний економічний, галузевий, трудовий, соціальний та ресурсний потенціал.

Важливе значення у вивченні соціально-економічного розвитку села має розмежування сільської території та сільськогосподарського виробництва. Сільську територію не можна визначати лише як просторову базу для агро-виробництва, оскільки така територіальна спеціалізація є перешкодою на шляху до повноцінного функціонування, а часом і виживання регіону. Навіть попри її економічну вигоду, надмірна спеціалізація призводить до монополізму спеціалізованих районів. Сільські території є передусім місцем розвитку, який не обмежується агровиробництвом та життєдіяльністю сільського насе-

лення. Тому сільський розвиток як об'єктивний процес, що відбувається в межах відповідної соціально-просторової системи суспільства, не вимірюється виключно показниками аграрного сектора економіки.

Важливе місце у структурі національного сільськогосподарського комплексу України належить Запорізькій області, яка має потужні ресурсні можливості для виробництва сільськогосподарських культур, які дозволяють забезпечити внутрішній ринок регіону цією продукцією, а також вихід на міжнародні ринки шляхом експорту. Вибір Запорізької області об'єктом дослідження особливостей функціонування та розвитку сільських територій зумовлений тим, що в даному регіоні розвинута багатогалузева важка промисловість та сільське господарство. Запорізька область – це промислово-аграрний регіон, де промисловість значно переважає над сільським господарством. Райони цього регіону мають внутрішні відмінності щодо територіальної організації господарського комплексу. Але, на сьогоднішній день, значну кількість територій Запорізької області можна віднести до проблемних, тобто таких, що мали достатньо високий рівень соціально-економічного розвитку, але через різні причини втратили своє економічне значення та відносні переваги.

Сучасні тенденції розвитку сільських територій свідчать про регресивні, аніж прогресивні зміни. Зокрема, одним із важливих показників соціально-економічного розвитку є зайнятість населення, його вікова структура, трудовий потенціал, якість життя. Аналізуючи зміни у кількості населення, варто зазначити, що для Запорізької області протягом тривалого періоду характерним є постійне, але незначне, зменшення частки сільського населення, яке у 1995 році становило 23, 5%, а у 2013 році 22,94%. Розвиток сільських територій характеризується також погіршенням кількісних і якісних параметрів демографічних процесів внаслідок складних соціальних та екологічних умов проживання на селі, низького рівня доходів сільського населення.

Узагальнюючи вищевикладене, вважаємо за необхідне відзначити, що Запорізька область має потенціал для розвитку сільських територій, але нагального вирішення потребують проблеми, пов'язані з демографічною ситуацією, трудовими ресурсами, соціальною інфраструктурою.

УДК 330.332.16(477)

Афендікова Н.О.¹, Самарська І.М.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ – 612 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Самарська І.М.

СУЧАСНИЙ СТАН ЛІЗИНГУ В УКРАЇНИ ТА ЙОГО ПРОБЛЕМИ

Відносно економічної сутності лізингу ще не існує єдиної думки. Його зміст та роль в теорії трактуються по різному. Одні розглядають лізинг як

одну з форм кредитування підприємницької діяльності, другі цілком ототожнюють його з довгостроковою орендою або однією з її форм, яка в свою чергу зводиться до відносин найму або підряду, треті вважають лізинг прихованим способом купівлі-продажу засобів виробництва або права користування чужим майном, а четверті інтерпретують лізинг як дії за чужий рахунок, тобто управління чужим майном за дорученням.

Актуальність даної теми полягає в тому, що лізингові послуги є досить значним важелем для розвитку малого та середнього бізнесу. Тому для розвитку цих галузей необхідний надійний і відносно дешевий ринок даних послуг. На сьогодні лізинг в Україні мало розвинутий, існує низка проблем з даного приводу.

Однією з проблем є те, що самі лізингові компанії налаштовані на співпрацю з юридичними особами, тобто великими корпоративними клієнтами, адже саме вони формують майже всю частку їх доходу. Фізичні особи є лише не значною частиною, каплею в морі для прибутку даних фірм. Іншою проблемою є недосконалість законодавства в цьому питанні. А саме проблеми пов'язані із оподаткуванням ПДВ, а також внесків до Пенсійного фонду. Ще одним фактором який знижує привабливість даних договорів є те, що платежі по них прив'язані до не зовсім стабільних курсів євро та долара. Лізингові компанії активно користуються банківськими кредитами для поповнення ресурсів. За даними Українського об'єднання лізингодавців (УОЛ), кредити займають майже 70% у фінансуванні безпосередньо лізингових операцій, а питома вага власних коштів лізингових компаній скоротилася на 30%. Це означає, що вартість отриманих кредитів перекладається на плечі клієнтів, що робить для них лізинг дорожчим.

Наступна, більш масштабна проблема лізингового бізнесу полягає в тому, що придбання лізингодателем устаткування для подальшої передачі його у фінансовий лізинг потрапляє податковими органами як операція купівлі-продажу, а не як придбання компанією об'єкту лізингу для власних виробничих, потреб.

Згідно чинному законодавству, операцією купівлі-продажу вважається будь-яка господарська операція, що передбачає перехід права власності на майно, що є предметом договору. Фінансовий лізинг, як визначено в Законі «Про оподаткування прибутку підприємств», закінчується переходом права власності і розглядається як різновид торгової операції.

Якщо брати до уваги об'єкти лізингу, то ключове місце в їх частці займає транспорт, а саме 60,34%. Далі йдуть сільськогосподарські машини (12,26%), будівництво (9,86%), сфера послуг (5,62%) та інші.

Реальні шляхи виходу лізингових компаній із кризи: забезпечення на законодавчому рівні можливості перекредитування лізингових компаній з валютного кредиту на кредит гривневий за курсом гривні до іноземної валю-

ти, яка діяла на час укладання кредитного договору та на відсоткову ставку, яка діяла для гривневих кредитів, на цей самий час; зниження у двічі податку на прибуток та ПДВ з одночасним розширення бази оподаткування, ввести ставку амортизації для предмету лізингу на рівні 25%; звільнити до 2020 року банки і інші фінансові установи від сплати податку на прибуток, одержаного ними від надання кредитів лізинговим компаніям, на строк не менше ніж два роки для реалізації договору лізингу; звільнити до 2020 року лізингові компанії від сплати податку на прибуток одержаний від лізингової діяльності.

З метою активізації розвитку лізингу в Україні доцільно провести комплекс заходів, який передбачатиме: створення сприятливої законодавчої бази для суб'єктів лізингової діяльності, розвиток механізму сублізингу, удосконалення системи оподаткування, кредитування, амортизації; розширення структур лізингу, урізноманітнення джерел фінансування лізингу (приватний капітал); зниження вартості кредитних ресурсів до рівня, який би не перевищував 20% річних, для забезпечення ефективності лізингових операцій та ін.

УДК 336.27

Афендікова Н.О.¹, Радченко Ю.Л.²

¹канд.екон. наук, ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-612 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Радченко Ю.Л.

ОСОБЛИВОСТІ НАКОПИЧЕННЯ БОРГІВ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Економіка України знаходиться на етапі соціально-боргової кризи, для якого є характерним розгортання депресії. Тому необхідно системно займатися розробкою, побудовою, публікацією й аналізом індикаторів кризи, пов'язаних насамперед з боргами.

Боргова проблема – багатоаспектна, тому її слід розглядати масштабно, аналізувати на міжпредметній основі якомога більше факторних причин утворення боргів в усіх сферах економіки, а не обмежуватися площиною державного боргу.

Важливо, що функціональні та інституціональні причини накопичення боргу виходять далеко за межі державних фінансів і виникають у сфері виробництва, обміну товарів (послуг), перерозподілу доходу, кругообігу фінансових активів, цінних паперів тощо. Незважаючи на це, в Україні закріпилась практика прогнозування та контролю за державним і зовнішнім боргом. На 2013 р. у проекті Основних напрямів бюджетної політики закладається граничний обсяг державного боргу на економічному безпечному рівні не більше, ніж 25% ВВП порівняно з 27,7% на 2012 р. Але необхідно ретельно контролювати обсяги накопиченого в Україні зовнішнього і внутрішнього боргів

всіма суб'єктами економічних відносин, незалежно від джерел утворення, а також оцінити діяльність урядових і банківських інституцій в частині предметної діагностики боргу та вжиття адекватних організаційно-правових механізмів його регулювання до безпечних меж. Проте на даний час жодним органом цілісної тематичної статистики не ведеться.

Валовий зовнішній борг України на кінець першого півріччя 2013 року становив 134,4 млрд. дол. США, скоротившись на 0,7 млрд. дол. США порівняно з початком року. Відносно ВВП обсяг боргу зменшився з 76,6 до 75,7% від ВВП. Основним чинником такої динаміки було скорочення обсягів зовнішніх зобов'язань органів грошово-кредитного регулювання та банків, тоді як борг інших секторів продовжував зростати.

Протягом останніх півтора року обсяги державного боргу зросли з 473 млрд. грн. до 552 млрд., в основному ріст був забезпечений суттєвим збільшенням внутрішніх запозичень, які з початку 2012 року до жовтня 2013 зросли з 173 млрд. 707,7 млн. грн. до 261 млрд. 529 млн. грн.

Сума гарантованого державою боргу України у вересні скоротилася на 30 млн. дол., або на 0,24% – до 12,642 млрд. дол., зокрема гарантований зовнішній борг становив 10,054 млрд. дол., гарантований внутрішній борг – 2,588 млрд. дол.

На основі даних, які містяться в різних статистичних і відомчих джерелах та офіційних сайтах, виділено такі основні групи боргу: державний і гарантований державою зовнішній та внутрішній борг України, що знаходиться в сфері моніторингу, аналізу й впливу Міністерства фінансів України; валовий зовнішній борг України, що перебуває під моніторингом, аналізом і впливом Національного банку України; боргові зобов'язання установ, що отримують кошти бюджету, які узагальнюються й контролюються органами Державної казначейської служби України; борги органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок запозичень на внутрішньому ринку; борг домогосподарств за кредитами, погашення яких контролюється банківськими установами; борг із заощаджень громадян колишнього СРСР, який офіційно не визнаний державним боргом.

На державному рівні необхідно ввести повномасштабний моніторинг усіх видів боргу, що утворюються в економіці. Міністерству фінансів України, Державній комісії статистики України та Національному банку України доцільно розробити методику обліку усієї сукупності боргу з подальшим її відображенням у статистиці боргу для комплексної діагностики й вироблення стратегічних механізмів регулювання боргу на державному рівні. Мають бути поставлені під контроль усі причини утворення боргу, у тому числі в частині впровадження нових фінансових інструментів і цінних паперів, що використовуються для хеджування ризиків. На протидію утворенню боргової

залежності має бути налаштована податково-бюджетна й грошово-кредитна політика.

Необхідно розробити системний законопроект управління боргом, що утворюється в усіх сферах економічної діяльності. Світова спільнота активізувала свої дії на шляху пошуку механізмів боротьби із борговою кризою, поставивши завдання створити Європейський фонд фінансової стабільності та розробити Європейський стабілізаційний механізм, що значно посилить централізований контроль за фінансами європейських країн. Фіскальний союз, який може бути створений в рамах ЄС, зробить неможливим накопичення нових боргів. Таким чином, обсяг завдань із розв'язання боргової проблеми розширюється. Це зобов'язує Україну кардинально змінити підходи до боргових проблем і вийти за межі аналізу державного внутрішнього й зовнішнього боргу.

УДК 339.92

Афендікова Н.О.¹, Попова А.О.²

¹канд. екон. наук, ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-612 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Попова А.О.

ПРОБЛЕМА ВИБОРУ ІНТЕГРАЦІЙНОГО ВЕКТОРУ УКРАЇНИ

Актуальність теми полягає в тому, що за останні два роки зовнішня політика України є затиснутою в замкненому колі взаємовиключного вибору між двома інтеграційними механізмами – Угодою про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС) і Митним союзом із Росією, Білоруссю та Казахстаном (МС). На нинішньому етапі ця проблема набула особливої гостроти, оскільки ситуація у взаєминах з ЄС і складна економічна ситуація всередині країни змушує український уряд вдаватися до кроків, які можуть бути розцінені, як зміна зовнішньополітичного вектора.

Зрівнявши ці дві угоди можна виділити їх спільні риси: вони є обмеженими механізмами нормативно-правової спрямованості, здатними забезпечити лише часткову інтеграцію в окремих секторальних галузях; виступають за своєю природою проміжними, перехідними механізмами, оскільки мають сенс тільки в разі їх вмонтування в ширшу інтеграційну стратегію континентального масштабу; не сприяють істотному підвищенню політичної суб'єктності України та стабілізації її становища в європейській системі, а тому не можуть розцінюватись як остаточне закріплення політичної лояльності України до того чи іншого європейського центру сили.

Це вказує на недостатність їхніх змістовних якостей для вирішення ключових стратегічних дилем зовнішньої та внутрішньої політики України. І що найголовніше, дозволяючи підвищити рівень партнерства з одним

центром сили, ці механізми залишають у повній неясності питання подальшої розбудови відносин з іншим.

Об'єктивно Україна зацікавлена у поглибленій економічній взаємодії з країнами МС, оскільки основою такої зацікавленості є стратегічні економічні інтереси України: використання переваг кооперації у зовнішньоекономічному співробітництві з третіми країнами, зокрема ЄС; задоволення виробничого та споживчого попиту українських суб'єктів у стабільному постачанні стратегічних ресурсів (нафти, газу, уранового палива, поліметалів) з Російської Федерації та інших країн МС; інвестиційні потоки російського капіталу в Україну з метою прискореного розвитку пріоритетних галузей (агропромислового комплексу, машинобудівного комплексу, транспортної інфраструктури, курортно-рекреаційної сфери, туризму) і територій України та ін. Разом з тим, Україна також зацікавлена у поглибленні інтеграції з ЄС, що відображено у законодавстві та Конституції України.

Зорієнтованість України одночасно на обидва інтеграційні об'єднання відображає і структура зовнішньої торгівлі України. Продажі машинобудування України продає більше в МС, ніж в ЄС, але близько 40% експорту цієї продукції в МС – це залізничні транспортні засоби. Експорт української продукції в ЄС – це в основному метали та вироби з них, залізна руда, насіння і ліс. З МС Україна імпортує в основному мінеральне паливо (66%). З ЄС імпорт є більш диверсифікованим, включає машини і транспортне обладнання, продукцію хімічної промисловості та інші промислові товари. У зовнішній торгівлі послугами, частки ЄС і МС майже однакові – 35 і 36%. Однак структура послуг відрізняється. В експорті послуг з України домінує трубопровідний транспорт до МС (45%). В імпорті послуг домінують фінансові, професійні та технічні послуги з ЄС (54%).

Опинившись у ситуації ультимативного вибору між двома обмеженими інтеграційними механізмами, Київ не може не усвідомлювати, що кожний із пропонуваних варіантів несе як потенційні переваги, так і серйозні ризики, причому не тільки для відносин з іншим центром сили, а й для власної внутрішньої стабільності. Тому, попри всі економічні складнощі, уряд України утримується від однозначного вибору, але й не висуває власних ініціатив щодо знаходження виходу з цієї ситуації. У першу чергу необхідно вийти за межі «Схід-Захід» у власному політичному мисленні та виробити принципи позиціонування України в міжнародному середовищі, а саме: переосмислити європейську ідентичність України, асоціювавши її не стільки із власним залученням до інтеграційних процесів у ЄС, скільки зі становленням кооперативної організації європейського континенту; проголосити принцип неможливості просування відносин з одним центром сили в ігнорування позиції іншого; ініціювати гармонізацію торговельних режимів ЄС і Митного Союзу. Але перш за все, основним національним інтересом має бути відродження і зміцнення влас-

ної держави, захист національних інтересів, суверенітету, цілісності території, тобто забезпечення, в найширшому розумінні, безпеки держави, її суверенного розвитку, ідентифікація громадян як громадян України.

УДК 330.322 16(477)

Афендікова Н.О.¹, Боровських О.В.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-612 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Боровських О.В.

ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Бюджет держави є тією сферою життя суспільства, яка стосується інтересів всіх і кожного, в ньому відбиваються важливі економічні, соціальні, політичні проблеми життя суспільства і людини. Бюджетна система кожної країни відображає її економічну, соціальну, зовнішньоекономічну політику. Через бюджетну систему перерозподіляється частина національного доходу, що обумовлено необхідністю створення централізованого фонду грошових коштів для забезпечення суспільних потреб та повного виконання державою своїх функцій, тому питання побудови ефективної системи забезпечення бюджетної безпеки є надзвичайно важливим.

Бюджетна безпека – це спроможність бюджетної системи забезпечити фінансову самостійність держави та ефективне використання нею бюджетних коштів в процесі виконання функцій соціального захисту; державного управління і міжнародної діяльності; фінансування науки, освіти, культури і охорони здоров'я; забезпечення національної безпеки і оборони, реалізації інвестиційної та екологічної політики.

Бюджетна безпека передбачає реалізацію ефективної державної фінансово-економічної політики, орієнтованої на досягнення національних економічних інтересів. Відображає стан і готовність фінансової системи держави до своєчасного і надійного фінансового забезпечення економічних потреб в розмірах, достатніх для підтримки необхідного рівня економічної безпеки країни.

Рациональне використання бюджету, як фінансової бази державного регулювання ринкової економіки, має забезпечувати регулювання економічних і соціальних процесів в інтересах суспільства, створювати умови для економічного розвитку країни. Тому надзвичайно актуальним є питання удосконалення економічної політики з метою досягнення рівноваги у фінансовій сфері держави, як необхідної умови постійного зростання економіки та реалізації національних інтересів.

Актуальність теми зумовлена ще й тим, що бюджетна система України на сьогоднішній день є фактично копією бюджетної системи колишнього

СРСР. На пострадянському і постсоціалістичному європейському просторі вже усі держави, крім України та Білорусі, реформували або розпочали реформувати свої бюджетні системи. І це стало дієвим фактором суттєвих економічних зрушень в цих державах, виходу із стадії соціально-економічної кризи. В умовах прискореної глобалізації та активних інтеграційних процесів у світовому господарстві однією з найважливіших економічних проблем в Україні є зростання загроз фінансовій, а відповідно і бюджетній безпеці України. Протягом 2007–2013 років бюджет України характеризується як дефіцитний.

Внаслідок економічної кризи другої половини 2008 року відбулося загальне зменшення виробництва у 2009 році (темп зростання 96,3%). Однак дефіцит державного бюджету зріс значно швидшими темпами (темп росту 284,1%). Подібна тенденція спостерігається і в 2010 році. Лише в 2011 році відбулися позитивні зміни в напрямку значного скорочення (майже в три рази) дефіциту державного бюджету на тлі зростання ВВП. Але в 2012 році збільшення дефіциту державного бюджету майже в 2,3 рази значно випередило зростання ВВП (всього 7%). Наведена статистика свідчить про повторення ситуації 2009 року, що, в свою чергу, є наслідком неефективної фінансово-економічної політики держави.

Серед загроз бюджетної безпеки країни, можна виділити зовнішні і внутрішні. Зовнішні загрози пов'язані з процесами глобалізації та інтернаціоналізації світової економіки і світових фінансових ринків, зростаючої конкурентною боротьбою за отримання прибутку від міжнародних операцій, а внутрішні загрози визначаються економічним потенціалом країни, економічною кон'юнктурою, станом бюджетної системи, поточної бюджетно-фінансовою політикою, до якої належать: фінансова дисципліна платників, нецільове витрачання бюджетних коштів, невідповідність основних макроекономічних пропорцій і характеристик, показників бюджету та бюджетної системи, нерациональне використання коштів бюджетної системи та завищення державних витрат, структурна деформація бюджетної системи країни.

Отже, поліпшення бюджетної безпеки України можливо лише у разі проведення наступних заходів: забезпечення своєчасного та бездефіцитного прийняття Державного бюджету; раціоналізація структури бюджетних витрат шляхом мінімізування витрат на державне управління; створення ефективної системи контролю за використанням бюджетних коштів; запровадження досконалої бюджетної статистики; розробка системи оцінки ефективності використання бюджетних коштів; оптимізування кількості головних розпорядників коштів держбюджету; розробка поетапної стратегії скорочення бюджетного дефіциту за рахунок нарощування власного дохідного потенціалу, підвищення рівня управління державним боргом шляхом реалізації сучасної стратегії залучення позикового капіталу, інвентаризації та класифіка-

ції всіх боргів, трансформації структури боргу; забезпечення державної підтримки розвитку високотехнологічних експортоорієнтованих галузей та імпортозамінного виробництва з метою підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств України і поліпшення її зовнішньоторговельного балансу.

УДК 316.344.654:33(477)

Афендікова Н.О.¹, Косарева В.М.²

¹канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр.ФЕУ-113,ЗНТУ

Афендікова Н.О., Косарева В.М.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В УКРАЇНІ

Актуальність проблеми створення українського середнього класу з кожним днем привертає увагу все більшої кількості вчених, експертів, політиків і інститутів влади. Структура суспільства носить біполярний характер: з одного боку – нечисленна дуже багата панівна «верхівка», з іншого – основна частина населення, яка перебуває на межі або за межею бідності, середній клас практично відсутній. Тому його формування та соціальний захист повинні стати пріоритетними стратегічними завданнями державної політики.

У всіх цивілізованих державах середній клас виступає в ролі соціального та політичного «стабілізатора» і «регулятора» соціальних процесів. Він виконує функцію «буфера» між дуже багатими і дуже бідними, врівноважуючи суспільство і спрощуючи соціальну напругу. Середній клас – це основний платник податків, а значить наповнювач державного бюджету та інвестор в економіку країни. До того ж за рахунок податкових надходжень від середнього класу фінансуються заходи соціальної політики держави (охорона здоров'я, освіта, наука і т.д.), гарантується належний рівень соціальних стандартів та соціальної допомоги для вразливих верств населення. Крім того, потужний середній клас визначає споживчу поведінку суспільства. У свою чергу високий попит і купівельна спроможність сприяє розвитку внутрішнього виробництва і зростанню економіки. Нарешті представники середнього класу беруть активну участь у політичному житті країни і безпосередньо впливають на формування якісної виконавчої та законодавчої влади. Для визначення приналежності до середнього класу експерти застосовують комплекс критеріїв: перелік матеріально-об'єктивних ознак (стабільний дохід, що забезпечує гідний рівень життя, власна нерухомість, високий рівень освіти, володіння певним набором предметів довгострокового користування, можливість робити заощадження, відповідний соціально-професійний статус, якість дозвілля, наявність страхових полісів тощо) і морально-психологічних

якостей (самоідентифікація, здатність розраховувати тільки на себе, громадянська активна позиція, самоповага, почуття власної гідності та ін.).

Як пише Forbes.ua, згідно з дослідженням, індекс доходів українського середнього класу за 5 років зріс лише на 8%. Якщо проаналізувати статистику зарплат «білих комірців», починаючи з 2007 року, доходи українського середнього класу зросли на 70%, в Києві – на понад 85%. Але це – лише номінальне зростання. З урахуванням інфляції з початку кризи 2008-го доходи представників середнього класу в Україні переживали не зростання, а падіння. У 2008 і 2010 роках зниження реального доходу склало 13–15% у порівнянні з 2007-м. Як підсумок, лише в 2012 році представники середнього класу вийшли на рівень доходів 2007 року.

Єдиної думки щодо того, кого відносити до середнього класу, у нашій країні немає. Наприклад, компанія TNS визначає представників цієї групи як людей із середнім рівнем доходу від 1500 гривень на місяць на людину. Інститут демографії вважає, що прожитковий мінімум складає 5540 гривень на людину.

У 2013 році рівень заробітної плати зріс на 5,5% порівняно з 2012 р., хоча прогнози були в два рази вище. Все менше компаній підвищують зарплати всьому персоналу, вважаючи за краще підвищувати їх, насамперед, ключовим і високоефективним співробітникам.

Несформованість середнього класу ускладнює процес становлення повноцінного громадянського суспільства, що виявляється у низьких кількісно-якісних показниках розвитку та невисокому рівні громадянської активності.

Таким чином процес формування середнього класу в Україні перебуває, поки що, на початковому етапі, необхідно не гаяти часу і вирішувати цю проблему шляхом здійснення невідкладних і рішучих змін у законодавстві. Пріоритетними напрямками державної політики щодо формування середнього класу в Україні, є: реформування податкової політики (введення системи прогресивного оподаткування доходів); забезпечення справедливого розподілу заробітної плати згідно вкладеної праці; знищення корупції у системі органів влади; вдосконалення законодавчої бази (узгодження існуючих і прийняття якісно нових законопроектів) введення суворого контролю (у т.ч. з боку громадськості) за виконанням чиновниками прийнятих рішень; забезпечення доступу громадян до прийняття управлінських і політичних рішень; створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього бізнесу; формування якісно нового прозорого ринкового середовища, скасування привілеїв заможним верствам населення (зокрема народним обранцям, високопосадовцям і ін.); гарантування кожному громадянину однаково високих стандартів лікування; забезпечення рівного доступу до середньої та вищої освіти тощо.

УДК 331.56/57

Афендікова Н.О.¹, Пересипкіна В.О.²

¹канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Пересипкіна В.О.

ОСОБЛИВОСТІ БЕЗРОБІТТЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Молодіжне безробіття є однією з найбільших соціальних проблем у світі, і зокрема в Україні. За прогнозами Міжнародного молодіжного фонду (IYF), до 2018 р. світовий рівень безробіття серед молоді досягне 12,8. Ця тенденція – до зростання безробіття серед молоді – простежується з 2008 року. Експерти вже назвали це явище «бомбою уповільненої дії», а самих молодих людей, які не можуть знайти роботу, – «втраченим поколінням». Експерти Міжнародної організації праці визначають, що ймовірність стати безробітним серед молоді в три рази вище, ніж серед дорослої частини населення. Тобто, отримуючи диплом про вищу або середню спеціальну освіту молодий спеціаліст виявляється в кроці від безробіття. Шанси отримати першу роботу мізерні, адже роботодавець вимагає від претендента неабиякого досвіду роботи, а подекуди і диплом про другу вищу освіту. На відміну від європейської молоді, яка через безробіття стає рушійною силою протестів, українська молодь обирає тиху еміграцію або мріє про неї. Згідно з опитуванням, лише третина українських студентів хочуть пов'язати свою долю з Україною. Сьогодні кожна третя молода людина з вищою освітою хоче виїхати з країни. Вибір на користь еміграції зробили вже 6,6 млн. українців – саме стільки наших співвітчизників, за даними Світового банку, в різний час покинули країну. А це, близько 15% від загальної кількості населення. Згідно з результатами опитування серед українських студентів, проблема працевлаштування молоді є найбільш актуальною – 64,5% відповіли, що саме це питання турбує їх найбільше. Водночас лише кожен третій (29,1%) український студент задоволений життям в Україні і бачить перспективи для себе. З напрямів можливої еміграції найпопулярнішими є США (16,25%) і Великобританія (15,6%). 41% працівників у віці від 18 до 29 років визнають, що готові виїхати з України заради добре оплачуваної та перспективної роботи. При цьому серед працівників з вищою освітою виїхати з України готові 32% опитаних, а з тих, хто має науковий ступінь, – 37%. У числі найпоширеніших причин відмов роботодавців у роботі для молодих – відсутність досвіду роботи за фахом. Однак неофіційно роботодавці називають ще одну причину – надзвичайно високу готовність молодих фахівців до еміграції. Україна сьогодні потрібна суттєва перебудова освітньої діяльності ВНЗ. Їх випускники повинні мати чітку професійну спрямованість і бути впевненими в конкурентоспроможності та попиті своїх знань на ринку праці. Адже, неправильний підхід до формування державного замовлення тягне за собою іншу проблему

– відсутність можливості працевлаштування молоді. Починати необхідно з системи державного замовлення з обов’язковим урахуванням потреб ринку праці, щоб випускники вишів не поповнювали «армію безробітних». Сьогодні тільки 20% випускників вузів влаштовуються за фахом. А через 2–3 роки після закінчення інституту кількість працюючих за фахом знижується до 12–15%. Сучасний вуз, в першу чергу, повинен бути спрямований не на набір студентів, а на їх випуск з подальшим гарантованим працевлаштуванням. На базі будь-якого сучасного вищого навчального закладу повинна працювати власна спеціалізована служба з маркетингу студентів-випускників. Метою її діяльності має бути не тільки працевлаштування випускників, забезпечення стійких двосторонніх зв’язків, з підприємствами-роботодавцями, а й організація курсів додаткової спеціалізації, і підвищення кваліфікації. Одним з пріоритетних завдань держави має стати пошук шляхів для гарантованого забезпечення молоді першим робочим місцем. Часто ми чуємо урочисті промови про те, що молодь – це гордість, надія і опора будь-якої держави. Ця крилата фраза початок і закінчення кожного свята, девіз кожного вузу, платформи для кожного політика. І це все. До реальності вона не має жодного відношення.

Важливою причиною безробіття молоді є недосконалість територіальної структури розвитку економіки України. Низький рівень безробіття спостерігається на промислових територіях порівняно з тими, де промисловість дуже повільно розвивається або взагалі відсутня, а переважна частина населення – зайняті у сільському господарстві та самозайняті. Саме тому варто спрямовувати бюджетні кошти на підготовку молодих кадрів для потреб села, гарантувати їм працевлаштування. Значної актуальності набуває підтримка держави у сфері самозайнятості населення. У той час, коли у сфері обслуговування з кожним роком зайнято все більше працівників, на селі, ця сфера представлена поодинокими приватними підприємцями.

УДК 330.322+330.341.1(477)

Афендікова Н.О.¹, Колеснік В.І.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Колеснік В.І.

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Відомо, що інвестиції й інновації взаємозв’язані й взаємодіють, але ефект досягається лише тоді, коли основні обсяги інвестицій спрямовано в технологічну структуру економіки, що забезпечує пріоритетний розвиток вищих технологічних структур. Якщо інвестиції за своєю структурою не

відповідають технологічній структурі виробництва і не спрямовані на її підвищення, то вони перестають бути базою для економічного розвитку. Саме така тенденція спостерігається в економіці нашої держави.

Сучасні тенденції розвитку національної економіки України не відповідають постіндустріальному напрямку глобальних перетворень. Розвиток національної інноваційної системи гальмується такими недоліками: відсутністю чіткої концепції інноваційних національних пріоритетів, цілеспрямованого, послідовного й системного управління інноваційними процесами з боку держави, а також незадовільним інституціональним забезпеченням інноваційних перетворень, нестабільністю й суперечливістю нормативно-правової бази інноваційної діяльності; недостатнім використанням інноваційного потенціалу української науки і освіти (аналіз свідчить, що незважаючи на зростання обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт, їх частка в ВВП постійно скорочується); незадовільним фінансуванням наукової й науково-технічної діяльності: якщо в 1990 р. країна на фінансування науки й техніки використовувала більше 2,5% ВВП, то в 2005 р. – 0,38%, 2006 р. – 0,4%, 2008 р. – менше 0,4% ВВП; проте в 2012 р. відбулися певні зміни – 0,73% (але цього все одно недостатньо); низькою інноваційною активністю вітчизняного бізнесу: частка підприємств, що впроваджують інновації, становила 10% в 2006 р. порівняно з 14,8% в 2000 р., але у 2011 році цей відсоток трохи збільшився – 16,2%, проте це не значить, що цього достатньо.

Тільки 6,5% загального обсягу реалізованої промислової продукції українських виробників мають ознаки інновацій, в той час як в ЄС цей показник досягає 60%, Японії – 67%, США – 78%.

На основі досвіду розвинених країн світу можна зробити висновок, що основою сучасної конкурентоспроможності є техніко-технологічні, організаційні, структурні, інституціональні інновації, які створюють конкурентні переваги та дозволяють країнам досягти певного суспільного розвитку. Процеси розроблення й впровадження того або іншого виду інновацій тісно взаємозв'язані, взаємозалежні і не можуть існувати автономно. Тому головною метою економічної політики України має бути вирішення проблеми підвищення її конкурентоспроможності на інноваційних основах і створення для цього відповідних умов.

Для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки й виходу її з кризи мають бути виконані такі умови: інституціоналізація стабільного конкурентного середовища, яка містила б послідовний розвиток інститутів захисту приватної власності й прав найманих працівників; запровадження ефективних механізмів розв'язання корпоративних конфліктів, регулювання цін і тарифів на продукцію; запобігання недобросовісній конкуренції між національними виробниками як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках; спрощення доступу до фінансових та інформаційних ресурсів для

малого та середнього бізнесу; розвиток інфраструктури відповідної підтримки; стимулювання інноваційної діяльності, що потребує поетапного змінення переважно сировинно-експортної структури економіки, переорієнтації інвестиційних потоків на інноваційну сферу, впровадження високих технологій, формування в Україні основ інноваційної моделі розвитку та знанневої економіки; проведення реструктуризації економіки для створення своєрідного ядра саморозвитку. Це може бути комплекс машинобудівних галузей, які виробляють конкурентоспроможну продукцію; призупинення до виходу країни з кризи приватизації державної власності, в тому числі й землі, з метою недопущення її розпродажу за безцінь; використання кредиту МВФ тільки на інноваційно-інвестиційний розвиток економіки України.

Таким чином, основною задачею держави є формування умов, що забезпечують органічне об'єднання й взаємодію науково-технічного й підприємницького середовища. Це дозволить ефективніше використовувати науковий і виробничий потенціал для підвищення рівня конкурентоспроможності українських підприємств. Причому слід зазначити, що для інвесторів мають бути створені сприятливі, вигідні умови, а не пільгові, як зараз часто декларується.

УДК 349.232 (477)

Афендікова Н.О.¹, Шлендер К.О.²

¹канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Шлендер К.О.

ЯК ВИТРУСИТИ ЗАРПЛАТИ З «КОНВЕРТИВ»?

За розрахунками ДПСУ, населення України отримує 170 млрд. грн. у вигляді зарплати в «конвертах». Якщо перерахувати цю величину на одного працюючого в Україні, то виходить, що кожен отримує в «конверті» в середньому 695 грн. щомісяця. Існування традиції платити заробітну плату в «конвертах» не заперечують ні державні мужі, ні бізнес, ні населення. Виплата зарплати «в конвертах», на перший погляд, може, і вигідна як працівникові, так і роботодавцю. Однак, якщо розглянути «конверт» з різних сторін, виявляється, що тактичні «плюси» перекриваються цілком реальними стратегічними «мінусами».

Існування зарплати в «конвертах» призвело до того, що в Україні немає чіткої вартості робочої сили. На практиці заробітна плата за аналогічну роботу в різних компаніях може істотно відрізнятись (в рази). Таким чином, працюючий не має жодних гарантій, що помінявши роботу, він буде отримувати аналогічну зарплату. І хоча існує мінімальна вартість однієї години праці і Єдина тарифна сітка, та це швидше формальності, ніж реальності в сфері

приватного бізнесу. Зрозуміло, що неадекватна вартість робочої сили приносить бізнесу непоганий дохід, але, в свою чергу, створює непотрібну соціальну напруженість. І саме «конвертна заробітна плата» породжує те, що бізнес не хоче по-чесному оцінювати вартість робочої сили. Але навіть якщо бізнес і хоче платити по-чесному, зробити це просто зараз йому складно. Головна причина виплати зарплати в «конверті» – це високі податки на ФОП. Податкове навантаження досягає 52%. Іншими словами, для виплати 1 грн. зарплати роботодавець повинен сплатити в бюджет від 1,07 до 1,26 грн. залежно від розміру зарплати і сфери діяльності. Такий ступінь податкового навантаження є основною причиною відходу в «тінь» ВВП в частині заробітної плати. Виплачуючи зарплату «в конвертах», роботодавці змушені вести подвійну бухгалтерію, що в жодному разі не сприяє ефективному веденню бізнесу та використанню обігових грошових коштів. Можна платити зарплату «по-білому», але тоді витрати такої компанії будуть неадекватні середнім затратам по ринку. І така компанія в українських реаліях швидше розориться, ніж виживе. Податківці пропонують переконувати систему податкового навантаження на заробітну плату: зробити її по-європейськи, тобто стимулюючою до сплати. На поточний момент, ставка за єдиним соціальним внеском (ЄСВ) становить від 36,7% до 49,7% – залежно від виду професії та трудової діяльності. Якщо знизити ЄСВ, збільшиться виплата зарплати «по-білому». За розрахунками податківців, це дозволить додатково зібрати до держбюджету до 22 млрд. грн. Але зниження ЄСВ має ще один позитивний факт для держбюджету. В Україні кількість осіб, які отримують заробітну плату з держбюджету, велика, тож через високу ставку ЄСВ доводиться і більше грошей виділяти з держбюджету на оплату праці цих працівників. А за рахунок зменшення ЄСВ економія складе 27 млрд. грн.. Іншим правильним рішенням, що може радикально змінити всю систему оплати в Україні, є обмеження в штаті підприємства до 10% кількості осіб, які працюють неповний робочий день. На сьогодні багато компаній грішать тим, що свідомо оформляють співробітників на половину робочого дня, аби економити на офіційній зарплаті. Це дуже не вигідно для самого працюючого, оскільки його пенсія і відпускні розраховуються з офіційної суми. Тому запропоновані обмеження в 10% – удар по прийнятій схемі. Уже доведеться вибирати: або оформляти співробітника на повний робочий день, або звільняти. Багатолітня практика показала, що система вибивання грошей у бізнесу ні до чого доброго не призводить. Навпаки, бізнес оперативно знаходить обхідні шляхи. Світова історія знала випадки, коли жорсткість фіскального тиску дозволяла зібрати більше податків, однак позитивний ефект виявлявся короточасним, і в кінцевому підсумку тиск породжував соціальну напруженість. Таким чином, треба змінити філософію сплати податків до більш лояльної. Водночас, треба посилювати адміністративну і кримінальну відповідальність. Влада планує притягати до

відповідальності не лише роботодавців, але й найманих працівників, що погоджуються на роботу та оплату праці з порушеннями законодавства. Обіцянкою Міністерства доходів є введення дистанційної політики проведення електронних перевірок звітів та документації компаній та фірм, завдяки чому було б легше виявляти тих, хто ухиляється від сплати податків.

Отже, заходами для запобігання виплати зарплати в конвертах є: зниження податку на ФОП та ЄСВ; обмеження кількості осіб, які працюють неповний робочий день; введення лояльної сплати податків; посилити відповідальність роботодавців та працівників; введення дистанційної політики проведення електронних перевірок звітів та документації підприємств, організацій.

Офіційне отримання заробітної плати – це державний захист від незаконного звільнення, безпечні здорові умови праці, гарантоване право на відпочинок, своєчасно, виплачена легальна заробітна плата, не нижче визначеної законом. Якщо вдасться навіть половину зарплат «вистягти з конвертів» – це радикально змінить не лише доходи населення, а й нашу економіку.

УДК 339.92:061.1:339.543.622(477)

Афендікова Н.О.¹, Черкасова О.С.²

¹канд.екон.наук, доц. ЗНТУ

²студ.гр.ФЕУ-113 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Черкасова О.С.

ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ШЛЯХ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ВИБОРУ

Україна та Європейський Союз, ще за часів проголошення незалежності української держави, мали партнерські та співробітницькі відносини. Про це свідчать такі документи, як Декларація ЄС щодо України (1991 р.), Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС (1994 р.) та інші. Але офіційного підтвердження щодо входження країни до складу ЄС досі відсутнє. На такий хід розвитку політичного, економічного та соціального життя України має досить вагомий вплив Російська Федерація, яка не хоче втрачати стратегічно вигідного партнера як Україна. А це значить, що потреба зрозуміти всі аспекти кожного з курсів є актуальною проблемою сьогодення.

Інтеграція в ЄС для України принесе багато політичних, економічних та соціальних змін. По-перше, це те, що українці отримають високооплачувану заробітну плату, «білі» зарплати та організацію роботи європейського рівня. По-друге, ринок ЄС стане доступним українським компаніям, які зможуть збільшити виробництво і прибуток. По-третє, це ймовірність отримання кредитів від МВФ, Світового банку та ЄБРР. По-четверте, відбудуться реформування освіти, охорони здоров'я та соціального захисту. Але підписання Угоди про Асоціацію має свої слабкості та загрози для економіки та політичного

становища України. Наприклад, у перші два роки після підписання Угоди відбудеться посилення конкуренції та санітарних або екологічних стандартів ЄС, що може призвести до закриття більшості українських виробників, особливо в легкій і харчовій промисловості. А це, в свою чергу, стане першим кроком до збільшення безробітних в країні. Також найголовнішою політично - соціальною проблемою інтеграції може стати часткова втрата суверенітету України, і втягнення держави в конфлікт цивілізацій між Заходом і мусульманським світом. Отже, при вступі до Європейського Союзу Україна отримає ряд значних переваг, але, щоб уникнути існуючих загроз, треба поступово впроваджувати стратегічні напрями розвитку ЄС в українську економіку та розробити програму дій щодо безболісної інтеграції України.

Але для України також існує інший шлях розвитку держави - це Митний союз. Україна 31 травня 2013 року зробила перший крок до вступу в МС, підписавши Меморандум, який свідчить про прагнення української держави підтримувати і розвивати співробітництво у різних сферах економіки та політичної підтримки.

Отже, найближчим часом Україна може піти у бік згоди не з Європейським Союзом, а з Митним. Але існують переваги та недоліки входження української держави до МС. До основних позитивних сторін від вступу до Митного союзу, є: відновлення кооперації, що призведе до розвитку та зростання в ряді галузей, особливо в машино -, авіа – та суднобудуванні; розширення ринку дозволить Україні збільшити експорт власних товарів на \$ 5–9 млрд. на рік; прискорення щорічних темпів зростання ВВП України на 0,95–1,01 процентного пункту, а також підняття рівня власної економічної активності на 17% ВВП. Втрати української держави від Митного Союзу мають досить загрозливі перспективи у політичному, економічному та соціальному становищі країни. Найголовніша політично – соціальна проблема, як і в Європейському Союзі, є втрата суверенітету держави, що призведе до всебічного впливу Росії на внутрішню та зовнішню політику України. Також Союз з Росією, Білоруссю і Казахстаном, де влада є більш авторитарною, може призвести до відмови від демократичних перетворень української держави, що, в свою чергу, призведе до більшої ізоляції країни. І, врешті – решт, через закриття кордонів і створення привілеїв для своїх виробників у останніх пропаде стимул для поліпшення своєї продукції, що призведе до падіння якості товарів. Отже, Вступ України до МС дасть короточасні помітні економічні дивіденди, як це вже проглядається з досвіду перших років членства в МС Білорусі і Казахстану, але в недалекому майбутньому може призвести до чергової економічної і політичної кризи аж до повної втрати Україною суверенітету. Успішне існування і розвиток МС у складі Росії, Білорусі і Казахстану, а також при очікуваному його розширенні за рахунок Киргизії,

Таджикистану, можливе лише в разі виходу цих держав із зони «тотальної» корупції, а це на даний момент – неможливо.

Проаналізувавши всі позитивні та негативні наслідки інтеграційних шляхів, можна зробити висновок, що для України буде більш вигідне співробітництво з ЄС, адже Угода має вагоме економічне, соціальне та цивілізаційне значення для української держави, відкриває перспективи для країни стати складовою частиною європейського політичного, економічного і культурного простору, створює поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі та впроваджує європейські правила та стандарти життя в Україні.

УДК 631.15(477)

Афендікова Н.О.¹, Остапченко А.В.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Остапченко А.В.

РОЗВИТОК ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

Україна – велика аграрна держава. Її сільське господарство – одна з основних галузей матеріального виробництва, що відіграє важливу роль у житті суспільства. Тому відродження українського села і селянства є одним з найважливіших завдань нашої молоді незалежної держави.

В період переходу до приватної власності на землю, який збігся в часі з поглибленням соціально-економічної кризи в нашій країні, відбуваються зміни, які зумовлюють зниження родючості ґрунтів, їх нераціональне використання. Так, подрібнення полів на окремі ділянки – земельні паї без достатнього врахування особливостей ґрунтового покриву, рельєфу, розташування існуючих меліоративних, гідромеліоративних мереж, протиерозійних гідротехнічних споруд та інших чинників може в значній мірі посилити деградаційні процеси ґрунтів. Обсяги валової продукції сільського господарства значно (до 50%) скоротились порівняно з вісімдесятима роками, знижується родючість ґрунтів, деградують меліоровані землі тощо. Основна причина цих негативних явищ полягає в недостатньому технологічному рівні землеробства.

Існуючий світовий досвід показує, що великі фермерські господарства мають значні суттєві переваги над малими. Виходячи з цієї особливості, селянські (фермерські) господарства мають бути оптимальними або в межах оптимальних розмірів. Це зумовлює важливість процесу їх об'єднання – на добровільній і економічній основі. Наші сучасні фермерські господарства в більшості примітивні, мало рентабельні і не спроможні розв'язувати сільськогосподарські проблеми. В той же час у сільському господарстві розвинених країн відбувається процес концентрації сільськогосподарського виробництва.

Необхідні цілеспрямовані заходи і ефективне об'єднання пайовиків у відповідні агроформування. При формуванні приватних, фермерських господарств, акціонерних товариств доцільно використати багатий накопичений фактичний матеріал, який був раніше розроблений проектними, науковими організаціями для колективних господарств; це ґрунтові, агрохімічні карти за різні періоди обстежень, картограми агрогруп, бонітету ґрунтів та ін. Сучасний стан земельного фонду західного регіону України викликає глибоке занепокоєння. Деградація земель вимагає проведення цілеспрямованої науково обґрунтованої і фінансової політики в галузі використання, охорони земель та створення механізму по збереженню їх природного потенціалу.

Недостатнє фінансове забезпечення сільськогосподарських підприємств і, зокрема, фермерських господарств пояснюється рядом обставин: високим рівнем виробничих витрат, які виникають через технологічну та технічну відсталість, що призводить до збільшення виробничих витрат, відшкодувати які не можна платоспроможний попит; зниженням обсягів виробництва у зв'язку з його збитковістю та недостатністю обігових коштів; неможливістю відшкодування понесених витрат через відсутність паритету цін між сільськогосподарською продукцією і матеріально-технічними ресурсами, які надходять в АПК від підприємств інших галузей народного господарства та низькою купівельною спроможністю населення, яка ставить верхню межу для підвищення цін на продукцію; високою часткою витрат обігу в ціні реалізації товарів, які виникають внаслідок діяльності великої кількості посередників; недоліками в законодавчій та нормативній базі, яка не враховує специфіки виробництва в АПК.

Держава має бути активним засобом реалізації структурної перебудови економіки і розвитку інвестиційних процесів. Недосконалість кредитної політики призводить до негативних наслідків функціонування кредитного ринку. Основним джерелом фінансування сільського господарства залишаються власні засоби, але незважаючи на це кредитування в останні роки набуває все більшого значення. На сьогодні в АПК України зосереджено близько 16% кредитного портфеля банків.

Важливою перешкодою на шляху збільшення агрокредитування є недостатній рівень знань позичальників про ринок кредитних послуг, що більшою мірою стосується саме невеликих фермерських господарств, висока залежність кредитоспроможності від таких непередбачених факторів як погодні умови, висока зношеність основних фондів, не диверсифікованість бізнесу.

Для доступності фермерських господарств в користуванні кредитами необхідно знизити процентну ставку кредитування, збільшити строки кредитування і залишити банківську систему стабільною. В цілому можна зробити висновок, що фермерські господарства мають менше можливостей доступу до кредитів комерційних банків, у порівнянні з великими сільськогосподар-

ськими підприємствами через їхній низький рівень інформованості про можливості кредитування, а також дефіцит часу для оформлення всіх необхідних документів.

УДК 336.748.12(477)

Афендікова Н.О.¹, Шиблова А.М.²

¹канд. економ. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Шиблова А.М.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Найефективнішим індикатором «здоров'я» економіки країни є її фінансовий стан. Адже фінансова система не лише забезпечує необхідні взаємозв'язки в економіці, вона є одним з найвпливовіших важелів макроекономічного регулювання, інструментом, за допомогою якого уряди мають змогу регулювати економічний розвиток. Саме тому діяльність виконавчої влади кожної країни спрямована на забезпечення стабільності фінансово-кредитної системи та фінансового стану в цілому. Запорукою цього має бути стан «керованості» інфляційними процесами.

В нашій країні йде поступова нормалізація економічної ситуації, яка позитивно позначається на такому важливому показнику, як інфляція. Про це свідчить положення України серед країн СНГ, де вона має найменший показник. В 2013 р. показник інфляції нашої країни складає 4.8%. Наприклад, як в Білорусі він складає 10%. Українська економіка в наступному році може зрости на 3% (цей прогноз вже використовується при підготовці бюджету – 2014 – ред.) такі темпи зростання містяться в базовому сценарії, який передбачає поступове відновлення світової економіки. У цьому випадку інфляція досягне 4,3%. Однак навіть цей рівень інфляції є найвищим на тлі майже двох років споживчої дефляції. Відновлення інфляційного тренда, за оцінками експертів Міністерства економічного розвитку і торгівлі, вдарить по доходах населення – реальна зарплата зросте лише на 3,2% (3,6 тис. грн.). Таким чином, на сьогоднішній день, в нашій державі є доволі низька інфляція, яка є кращим показником серед країн СНГ. Але такі низькі темпи пов'язані зі слабким ціновим тиском і з уповільненням економічного зростання в країні на тлі боргової кризи в Єврозоні. Показники економічного зростання в країнах СНГ є вищими в порівнянні з Україною, що підтверджує тезу певної залежності інфляційних показників від зростання економіки.

Ліквідувати інфляційні фактори в українській економіці лише методами обмеження попиту споживчого ринку і кредитних ресурсів неможливо. Адже за умов подальшого зниження пропозиції «інфляційний розрив залишиться». Враховуючи, що причиною інфляції в Україні, є порушення фундаменталь-

них економічних пропорцій між попитом і пропозицією, першочергового значення набувають активно-структурна політика у сфері власності, інвестицій, доходів і цін. Метою цієї політики має бути створення підстав для реального товарного забезпечення грошей, створення умов для ефективного функціонування саме національних товарно-продуктових структур.

Також підвищення вартості національної валюти зробить імпортні товари для українців більш дешевими, загальні темпи зростання цін сповільняться. Важливе значення має стимулювання сільського господарства, тваринництва. Щорічно українські аграрії одержують великий обсяг субсидій, однак цього не вистачає для розвитку: гроші використовуються неефективно. Продуктивність галузі приблизно в 2 рази нижче потенційної продуктивності аграрного сектора. При цьому Україна має гарний чорнозем, вигідне географічне положення і може поставляти сільгосппродукцію за кордон у досить великих обсягах. Неможливо обійтись і без масштабної модернізації промисловості, нарощування темпів зростання виробництва. Важливу роль в стабілізації економічної ситуації та приборканні інфляційних процесів відіграє держава. Тому основними стабілізуючими заходами є: регулювання системи оподаткування (зниження податків і стимулювання виробництва); розвиток ринку цінних паперів; відмова НБ від прямого кредитування бюджетного дефіциту та неперспективних підприємств; запровадження комерційних платіжних інструментів (чеки, векселя) виплата заборгованостей по зарплатам, ін. Саме від реалізації цих та інших заходів залежить успішний розвиток країни та її інтеграції в світове суспільство в якості рівноправного члена.

УДК 339.5.053

Афендікова Н.О.¹, Назаренко М.А.²

¹канд. екон.наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Назаренко М.А.

ОСОБЛИВОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО БАЛАНСУ УКРАЇНИ

Україна як країна, яка територіально знаходиться посеред трьох «китів» світової економіки – Європи, Азії та Росії (країн СНД), повинна вміло використовувати своє місце розташування і стратегічно діяти при виборі своїх зовнішньоекономічних партнерів. Особливо актуальним є це питання сьогодні, коли перед Україною стоїть інтеграційний вибір: ЕС чи Митний союз.

Якщо в 2012 році динаміка імпорту та експорту була в середньому стабільна, то в 2013 році спостерігається тенденція до зниження як імпорту так і експорту, при цьому імпорт скорочується більш швидкими темпами. Зниження імпорту відбулося в першу чергу за рахунок скорочення обсягів купівлі мінеральних продуктів, до складу яких входить газ і нафтопродукти (в

січні–липні 2013 року порівняно з аналогічним період 2012 року експорт товарів з України знизився на 8,9% – до 35,927 млн. дол., імпорт скоротився на 13,2% – до 41,739 млн дол.). У цілому за 8 місяців 2013 торговельний баланс України демонструє позитивну динаміку: дефіцит ТБ України скоротився на 27% порівняно з аналогічним періодом 2012 року, з 10,1 до 7,4 млрд.дол. відповідно. Двічі – у січні і в травні 2013 – торговий баланс України був профіцитним.

Скорочення експорту та товарообігу в цілому України в 2013 році могло статися з двох причин: «третя хвиля кризи» в країнах, що розвиваються, до складу яких входить Україна; «торговельна війна» з Росією (за 8 місяців 2013 експорт з України в Російську Федерацію скоротився майже на 14%). В країні СНД експорт за січень – серпень 2013 скоротився на 11,4%, а до Азії – на 11%. Поліпшення зовнішньоторговельного балансу знижує тиск на курс національної валюти. Тобто поліпшення торговельного балансу створює передумови забезпечення стабільності курсу гривні, що сприяє стабільності банківської системи України, зростанню вкладів фізичних осіб, при цьому в основному в національній валюті.

Основними шляхами покращення торговельного балансу України є такі, як: інтеграція, яка дозволить позбутися бар'єрів при здійсненні експорту-імпорту товарів і послуг; збільшення закупівлі за кордоном новітніх технологій для створення нових конкурентоспроможних національних виробництв; впровадження заходів з децентралізації зовнішньоторговельної політики України з визначенням пріоритетних напрямів регіонального розвитку; нарощування зусиль в найперспективніших секторах світової економіки; розвиток експортного потенціалу у держави в рамках міжнародної спеціалізації, яка б органічно поєднувалася з вигідними для України напрямками структурних трансформацій в економіці; перехід на середньострокову перспективу планування бюджету і відповідних регіональних програм; створення мереж бізнесу, групування бізнесу різних сфер економіки та перехід у господарські кластери, які, в свою чергу, можуть перетворитися в економічні регіони; формування багатостороннього органу з вирішення торговельних суперечок та розробка прозорих процедур їх обговорення та розв'язання; політика імпортозаміщення; створення конкурентоспроможних транснаціональних корпорацій; освоєння стратегії глобального маркетингу, технології реалізації великих міжнародних коопераційних проєктів; збільшення експорту сільськогосподарської продукції; забезпечення збалансованості експорту й імпорту, торговельних і поточних платіжних балансів України; диверсифікування географічної структури зовнішньої торгівлі, мінімізування критичної залежності від окремих держав (ринків).

УДК 336.14

Афендікова Н.О.¹, Наливайко К.В.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Афендікова Н.О., Наливайко К.В.

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМА ДЕФІЦИТУ

Державний бюджет є фундаментом, на якому будується держава, адже завдяки йому вона може виконувати свої функції. Якщо уявити державу організмом, то бюджет виконує роль серця, що забезпечує життєдіяльність та нормальне функціонування системи. Для України питання державного бюджету є актуальним, адже, нажаль, дефіцит бюджету є для країни хронічним явищем. Це зумовлено необхідністю структурної перебудови економіки й запізненням заходів уряду по здійсненню послідовних ринкових реформ, спадом виробництва, його застарілим характером, недосконалістю і нестабільністю господарського законодавства, високою питомою вагою державних витрат у соціальній сфері, необхідністю регіонального регулювання економіки.

Проблема дефіциту і наразі присутня. Спостерігається негативна тенденція зростання дефіциту державного бюджету протягом 2012–2013 років, що обумовлено відставання темпів зростання бюджетних доходів порівняно зі зростанням бюджетних видатків. Якщо у 2012 році доходи державного бюджету України становили 373.960.236,2 тис.грн., видатки державного бюджету – 413.605.316 тис.грн., повернення кредитів до державного бюджету – 13.114.752,4 тис.грн., надання кредитів з державного бюджету – 12.276.894,7 тис.грн., а граничний обсяг дефіциту державного бюджету – 38.807.222,1 тис.грн., то в 2013 році доходи державного бюджету України складає 370.095.653,8 тис.грн., видатки державного бюджету – 419.378.915,4 тис.грн., повернення кредитів до державного бюджету – 12.100.105,7 тис.грн., надання кредитів з державного бюджету – 13.401.689,1 тис.грн., а граничний обсяг дефіциту державного бюджету – 50.584.845 тис.грн. Приведені вище дані свідчать про зниження ефективності виробництва, наявність значного тіньового сектора в економіці та зростання, а також нерациональну структуру бюджетних видатків.

Ігнорування проблеми дефіциту бюджету має серйозні наслідки: скорочення обсягу заощаджень у загальнонаціональному масштабі, зростання відсоткової ставки, менша доступність кредитних ресурсів для приватного сектору, підвищення обмінного курсу національної валюти, зменшення обсягів інвестицій та експорту, збільшення імпорту, зростання державного боргу країни, а також витрати з його обслуговування й погашення, орієнтація комерційних банків на самозбагачення і зростаюче їх відчуження від потреб національного товаровиробника, непродумана лібералізація зовнішньоекономічної діяльності та інше.

Для того, щоб подолати дефіцит бюджету, потрібно тримати курс на випередження зростання доходів порівняно з видатками держави. Це можливо завдяки проведенню оптимальної податкової політики, котра заохочувала б виробників до розвитку виробництва, скороченню витрат на народне господарство, зменшенню до мінімуму участі держави у виробничих інвестиціях, зовнішні і внутрішні позики, котрі надають міжнародні фінансові організації, іноземні уряди та приватні іноземні фірми, випуску в обіг додаткових грошових мас, які не забезпечені зростанням товарної маси. Також підвищення комунальних тарифів для населення, скорочення тіньового сектору економіки, подолання корупції у сфері державних закупівель та різке скорочення виплат за спеціальними пенсіями, які отримують чиновники-пенсіонери, дозволили б позбутися дефіциту, або дуже сильно скоротити його. На жаль, Україні у спадок від Радянського Союзу дісталася відстале, неконкурентоспроможне виробництво, котре не в змозі окупувати себе. Впровадження інновацій, прогресивний характер виробництва є чиннайголовнішою умовою подолання дефіциту бюджету. Без запровадження нововведень у виробництві вищеперераховані заходи щодо подолання дефіциту бюджету втрачають будь-який сенс.

УДК 330.83 (477)

Кригульська Т.Б.¹, Москаленко А.О.²

¹доц., канд. іст. наук. ЗНТУ

²студ. гр.МТУ-213 ЗНТУ

Кригульська Т.Б., Москаленко А.О.

ЄВГЕН СЛУЦЬКИЙ – ВИДАТНИЙ ПРЕДСТАВНИК УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Українська економічна думка представлена багатьма славетними посталями. Особливе місце серед них належить Євгену Євгеновичу Слуцькому, ідеї якого справили потужний творчий вплив на розвиток вітчизняної та світової економіко-математичної науки. Учений, змістом свідомого життя якого було служіння науці, залишив вагомому наукову спадщину. За висловом академіка А. Колмогорова, Є.С. Слуцький випереджав основні шляхи розвитку науки. Тому що із цілою низкою досліджень Є.С. Слуцького в галузі економічної теорії, статистики, математики, теорії ймовірностей пов'язане слово «вперше». Його досягнення в галузі економічної теорії, мікроекономіки були знаними та високо оціненими світовою наукою.

Одним з перших досліджень Є.С. Слуцького, яке вражає глибиною, багатогранністю, оригінальністю власних узагальнень та суджень є «Теорія граничної корисності». Ця праця є окрасою української економічної думки

початку XX ст. Він поставив перед собою складне завдання – з окремих поглядів, ідей, концепцій відтворити цілісну теорію граничної корисності.

У першій частині свого дослідження він розглядає її психологічні засади. Друга частина присвячена розглядові елементів теорії діяльності, у третій – описується теорія цінності та корисності, дано наукову оцінку цим поняттям. У четвертій частині йдеться про теорію складної системи інтересів. П'ята частина присвячена основам теорії ринку.

Особливу увагу вчений приділив розробці проблем зміни попиту в залежності від динаміки цін та доходів економічних суб'єктів. Він математично обґрунтував теорію насиченості благ, зазначаючи, що у випадку нормального бюджету споживача попит на благо зростає із збільшенням доходу та спадає при зростанні цін цього блага. Проте, «якщо бюджет аномальний, – то приріст доходу супроводжується збільшенням попиту для благ насичуючих, а його зменшення, – посиленням попиту для благ ненасичуючих». Зростання ціни на останні, на думку автора, майже завжди має наслідок скорочення попиту на них.

Найважливішим, а точніше кажучи, знаменитим дослідженням Є. Слуцького того часу, була опублікована 1915 року в італійському журналі праця «До теорії збалансованого бюджету споживача», яка методологічно ґрунтується на концепції граничної корисності. Ця праця вважається основоположною серед сучасних економіко-математичних досліджень проблем попиту і взаємозв'язку між функцією попиту, рухом цін та доходів. Є. Слуцький у статті «До теорії збалансованого бюджету споживача» вперше розробив ординалістський підхід до визначення рівноваги споживача. Він визначає дохід споживача як головне обмеження при визначенні максимуму загальної корисності.

Поставивши питання про споживчу вартість сукупності благ, які входять до бюджету споживача, Є. Слуцький шукає можливість звільнення функції корисності від чисто суб'єктивного трактування, не зважаючи на те, що він не відкидає цілком традиційних уявлень про суб'єктивну природу корисності благ. Завдяки його дослідженням в світовій літературі затвердився погляд на корисність як на величину, що зростає по мірі зростання переваги в споживачів даного набору благ.

Євген Слуцький був найвидатнішим економістом-математиком, який справив величезний вплив на розвиток сучасних економіко-математичних досліджень. Він зробив вагомий внесок в науку. Розвиваючи економічні і математичні дослідження як, наприклад, теорію циклічності, теорію випадкових функцій, він уперше в світовій літературі поставив питання про необхідність формування особливої науки – праксеології, яка б розробляла принципи раціональної поведінки людей за різних умов.

В останній період свого життя Є. Слуцький перейшов до чистої математики.

Отже, наукова спадщина Є. Слуцького є багатоаспектною. Своїми ідеями, які були визнані світовими вченими, він дійсно збагатив економічну науку.

УДК 343.37

Кригульська Т.Б.¹, Скурська Д.П.²

¹доц. канд. іст. наук. ЗНТУ

²студ. гр.МТУ-213 ЗНТУ

Кригульська Т.Б., Скурська Д.П.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМИ

Як суспільне явище «тіньова» економіка притаманна усім країнам, незалежно від людей та рівня їх соціально-економічного розвитку. Перехід до індустріального суспільства сприяв розвитку тіньової ділової активності, що на цей час є однією із проблем світової економіки.

Актуальність теми визначається тим, що саме тінізація зайнятості праці та фінансових потоків здійснює значний негативний вплив на всі соціально-економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, тим самим гальмуючи розвиток ринкової економіки держави. До того ж проблема тіньової економіки вже вийшла за межі національної, тим самим негативно позначаючись на дієвості механізмів та інструментів глобального управління.

За усталим визначенням тіньова економіка – це економічна діяльність, яка не враховується і не контролюється офіційними державними органами, а також діяльність, спрямована на отримання доходу шляхом порушення чинного законодавства.

Кризові явища 2008–2013 років негативно вплинули на дієвість важелів управління, на рівні національної економіки України, що спричинило послаблення важелів протидії тінізації економічних відносин. Процеси тінізації економіки у цей період визначалися тенденціями «страхування ризиків» через вилучення капіталів із легального обігу.

На сьогоднішній день підґрунтям високого рівня тінізації української економіки є неефективний інституціональний базис регулювання підприємництва та незадовільні умови здійснення цієї діяльності. Серед причин розростання тіньової економіки визначають: недієвість антикорупційного законодавства; неефективність судової та правоохоронної системи; неефективне адміністрування податків.

Масштаби тінізації економічних відносин в Україні наблизилися до критичного рівня. На 2012 рік за визнанням міністра економічного розвитку І. Прасолова, вони становили 45% до офіційного ВВП. Збереження такого

високого рівня тінізації фінансових потоків загрожує стабілізації державного бюджету та знижує потенціал реформування фінансової системи. Для ефективної легалізації доходів потрібно провести загальну модифікацію фінансових розвідок, вжити такі заходи, щодо обмеження можливостей використання «технічних» акцій та посилення державного контролю за обігом векселів: запровадження єдиного державного реєстру виданих векселів та забезпечення доступу до нього державних органів; вивчення правомірності та доцільності здійснення операцій з купівлі-продажу векселів страховиками; внести зміни до законодавчих актів щодо підвищення вимог до емітентів цінних паперів.

Основним принципом реалізації заходів з детінізації заробітних плат має стати не погіршення умов ведення бізнесу та оплати праці сумлінних платників податків, а також: перерозподіл обсягів страхових внесків, запровадження «періоду очікування» для осіб, які не сплачували страхові внески до пенсійної системи, посилення зв'язку між фактично сплаченими страховими внесками та розміром пенсійного забезпечення, посилення відповідальності за ухилення від сплати податків і страхових внесків.

Тінізація земельних відносин перешкоджає формуванню ефективних механізмів управління ринком землі у контексті земельної реформи, що в свою чергу призводить до незаконного захоплення та стихійним процесам концентрації землі.

Детінізації земельних відносин сприятиме реалізація таких заходів: зняття мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення, забезпечення прозорості діяльності органів державної щодо прийняття рішень про передачу у власність або користування ділянок державної та комунальної власності, забезпечення вільного доступу фізичних і юридичних осіб до інформації про вільні земельні ділянки, вдосконалення нормативних актів з інвентаризації земель у частині, спрощення процедур передачі у власність або оренду земельних ділянок промисловості.

УДК: 330.83 (477)

Кригульська Т.Б.¹, Могильний Д.О.²

¹доц., канд. іст. наук. ЗНТУ

²студ. гр. МТУ-213 ЗНТУ

Кригульська Т.Б., Могильний Д.О.

ПРОБЛЕМИ ДОЛАРИЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Основною економічною причиною доларизації є перевага долара над національною валютою. Явище спостерігається в тому випадку, якщо долар більш стабільний і конвертований, ніж національна валюта. Безпосередньою

причиною, за якої потрібна доларизація економіки, є слабкий контроль уряду за пропозицією грошей, унаслідок чого національна валюта постійно знецінюється. Тому економічні агенти не бажають тримати активи в національній валюті й оптимізують свої портфелі активів на користь долара.

Розрізняють такі види доларизації: офіційну, напівофіційну та неофіційну.

Доларизація може носити повний, змішаний або частковий характер як усередині секторів національної економіки, так і по країні в цілому. Явище повної доларизації, як правило, характерне для слабо розвинених в економічних відносинах держав і є наслідком крайньої нестабільності їхньої внутрішньої грошової системи. Слід зазначити, що пряма доларизація є надзвичайним заходом і означає визнання повної політичної неможливості контролю за грошовою пропозицією з метою запобігання інфляції.

Американський долар є найбільш розповсюдженою валютою у світі. На даний момент кожна держава має свій борг у валюті долара США. Усі міждержавні торги здійснюються у валюті долара США. Але сам долар економічно не підкріплений. Найбільша грошова маса в світі зосереджена у валюті долара США. Водночас друкувати долари може тільки одна приватна організація – «Федеральний резервний банк». Дане дослідження має на меті виявити причини поширення валюти окремої країни, яка друкується в приватній фірмі.

У 1913 році було засновано Федеральну Резервну Систему. Вона повинна була допомогти американським банкам. У її руках були друк долара та управління фінансовою системою. Усі долари, котрі вона випускала, йшли до економіки США, але їх необхідно було повернути з відсотками.

Пізніше відбулося падіння курсу на фондових біржах. Громадяни почали менше брати в борг у банках і до 1932 року грошова маса зменшилась на 1/3, багато сімей стали банкрутами. У 1932 президентом США стає Франклін Рузвельт, котрий надавав борги учасникам Першої світової війни, внаслідок чого грошова маса збільшилась. Економічна ситуація в Америці значно покращилася.

У 1944 році у місті Бреттон-Вуд американського штату Нью - Гемпшер зібрались представники 44 держав, які входили до антифашистської коаліції. Головна мета зібрання подягала у формуванні нової міжнародної валютної системи. Тоді вирішили зробити долар єдиною міжнародною валютою, а інші валюти друкувались тільки при підтримці долара.

Через декілька років було започатковано нову епоху. Долар втратив золотий еквівалент, а головним ресурсом стала довіра всього світу. Саме з цього моменту починається епоха коливання валютних ринків та починають заробляти гроші на валютних біржах.

Також однією з причин доларизації є криза довіри до національної валюти країни. Тому саме збільшення довіри до національної валюти є головним напрямом роботи щодо боротьби з надмірною доларизацією економіки. Головним чинником відновлення довіри є достатньо довга успішна робота центрального банку. Доларизація призводить до зменшення ефективності інструментарію грошово-кредитного регулювання, але, незважаючи на це, правильна стратегія державного регулювання здатна вирішити цю проблему.

Отже, стабільність національної грошової одиниці визначає високий рівень довіри до неї як усередині країни, так і за кордоном. У нинішніх умовах висока довіра до національних грошей є ключовим елементом у системі заходів щодо зменшення рівня доларизації національних економік.

УДК 364.48(477)

Федорченко О.К.¹, Гроздєв Д.І.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ.гр. ФЕУ-511 ЗНТУ

Федорченко О.К., Гроздєв Д.І.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Україна стала на шлях ринкових перетворень з відповідними ринковими закономірностями. Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці країни, позначилися, перш за все, на соціальній інфраструктурі та зумовили загострення соціальних проблем. Реформування економіки будь-якої країни, має на меті підвищення життєвого рівня її населення, де одна з визначальних ролей відводиться розвитку соціальної сфери.

Соціальна інфраструктура, як свідчить досвід розвинених країн, є однією з головних складових економіки, яка безпосередньо впливає на сферу життєдіяльності людей та на внутрішньогосподарські функції розвитку, відіграє важливу роль у вирішенні соціальних проблем суспільства. Від рівня її розвитку залежить ефективність вирішення не тільки соціальних, економічних, але й політичних та інших проблем держави.

Процеси, які відбуваються в економіці України в даний час, визначають нові тенденції в розвитку соціальної сфери. Зростаюча її роль в прискоренні соціально-економічного розвитку України, у формуванні трудового потенціалу, у підвищенні рівня життя народу обумовлює актуальність даної теми.

Розвиток галузей соціальної інфраструктури ще відстає від реальних потреб народу. В Україні проблемі ролі та значення цієї галузі приділяється недостатня увага, тому і маємо низький рівень життя населення.

Серед найгостріших проблем розвитку соціальної сфери, які постають перед Україною та її регіонами необхідно виділити такі: невпорядкованість

відносин власності на об'єкти соціальної інфраструктури; недостатність бюджетних коштів для ефективного функціонування та розвитку відповідних об'єктів та відсутність дієвих стимулів залучення коштів з інших джерел; недосконала система територіального розміщення об'єктів соціальної інфраструктури; недостатній рівень кадрового забезпечення, низька кваліфікація працюючих та незадовільні умови праці у галузі; низька якість послуг, що надаються населенню цими об'єктами.

До пріоритетних напрямів розвитку соціальної сфери необхідно віднести: формування системи надання соціальних послуг, яка б відповідала потребам населення, шляхом модернізації існуючих і запровадження нових видів соціальних послуг; впровадження механізмів, які стимулюватимуть надавачів соціальних послуг до постійного покращення їх якості; забезпечення відкритості прийняття рішень, які стосуються жителів громади; забезпечення залучення громадян до вирішення місцевих проблем; сприяння формуванню соціально відповідального бізнесу; розроблення за участю регіональних центрів соціального інвестування методики виявлення й оцінки пріоритетності соціальних проблем для їх вирішення із застосуванням механізму соціального замовлення; надання пільг по податках, зборах, орендній платі та інших платежах підприємствам та організаціям, які займаються спонсорською, благодійною діяльністю; здійснення комплексу освітніх заходів щодо підвищення соціальної культури управлінських кадрів органів місцевої влади.

Високорозвинена соціальна інфраструктура є необхідною передумовою, рушійним фактором покращення рівня життя населення, піднесення соціально-економічного розвитку та створення соціально спрямованої економіки.

Вихід із кризового стану, в якому опинилася соціальна сфера національної економіки необхідно шукати в удосконаленні механізму фінансування діяльності об'єктів соціальної інфраструктури. Важливим є переведення їх на ринкові принципи діяльності, кооперація коштів місцевих бюджетів, підприємницьких структур та домогосподарств на соціальний розвиток, створення на регіональному рівні фондів соціального розвитку сільських територій. Таким чином, поточний стан соціальної інфраструктури України та її регіонів потребує розробляти ефективні та результативні стратегії майбутнього її розвитку, що потребує вирішення питання про вибір інструменту оцінки соціальної інфраструктури, який дозволить оперативно визначити сильні і слабкі сторони, знаходити приховані резерви в цілях підвищення ефективності її функціонування.

УДК 338.47 (477)

Федорченко О.К.¹, Макаренко Ю.А.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-511 ЗНТУ

Федорченко О.К., Макаренко Ю.А.

ТРАНЗИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку економічних відносин забезпечення ефективного функціонування транспортної системи на основі раціонального та комплексного використання транзитного потенціалу країни є одним з перспективних напрямів діяльності України.

Транзитний потенціал країни – це потенційні можливості наявних і створюваних у країні додатково об'єктів і засобів виробничої, а також відповідних інституціональної та інформаційної інфраструктур забезпечувати безперебійне та безпечне транспортування під митним контролем територією країни транспортними засобами транзиту всіх видів транспорту (включаючи трубопровідний та лінії електропередач), вироблених за її межами транзитних вантажів (у тому числі енергетичних ресурсів та електроенергії) для споживання в інших країнах. За своєю суттю транзит є експортом транспортних послуг, що надають національні компанії вантажовласників та перевізників під час проходження вантажу й транспортного засобу територією країни.

Україна має значний транзитний потенціал, адже розташована на перетині найважливіших маршрутів між країнами Європи і Азії, Півночі і Півдня. Крім вигідного географічного розташування, держава має широкую мережу транспортних шляхів, розвинений рухомий склад усіх видів транспорту та відповідну обслуговуючу інфраструктуру. Основу транзитного потенціалу країни складають розгалужені залізнична та трубопровідна мережі, автомобільні маршрути, наявність незамерзаючих портів на Чорному та Азовському морях та у гирлі Дунаю, а також річкових водних артерій, що надає можливості надавати транзитні послуги річковим та морським транспортом. Певну роль у реалізації транзитного потенціалу відіграє також повітряний флот. Крім цього, сприятливими факторами є вигідні природно-кліматичні й географічні характеристики території, достатня ресурсна база і рівень розвитку техніки і технологій, наявність кваліфікованого трудового потенціалу.

Транзит є каталізатором розвитку широкого спектру супутніх послуг із заправлення транспортних засобів паливом, організації торгівлі й харчування, ремонту транспортних засобів та їх сервісного обслуговування. Він стимулює розвиток власного транспортного машинобудування, сприяє ефективному використанню резервів перевізних можливостей національних транспортних систем, стимулює їхнє відтворення та удосконалення. Міждержавний транзит через українську територію – це значний економічний ресурс та вагома частина економічного потенціалу країни. Адже збільшення обсягів міжнародного транзиту територією України не тільки є джерелом значних валю-

тних надходжень до бюджету, можливостей створення додаткових робочих місць, а й вимагає від держави активної участі у спільних транспортно-інфраструктурних проектах, потребує ущільнення міждержавної взаємодії, що в кінцевому підсумку позитивно впливає на соціально-економічне становище держави, її міжнародний імідж та сприяє підвищенню конкурентоспроможності.

Головною метою транзитного прориву України є максимізація ефективності використання її географічного положення і створення сучасного транспортного комплексу країни. На жаль, на сьогодні транзитний потенціал України використовується не повною мірою. Причинами цього є невідповідність системи контролю вантажів на кордоні та справляння зборів, висока вартість послуг, що надають митні брокери, контрольні служби і транспортні термінали, численні бюрократичні перепони під час оформлення транзитних перевезень, низька швидкість доставки вантажів, несприятлива кримінальна обстановка, брак комплексного, у тому числі інформаційного, обслуговування на шляху транзиту, відсутність необхідних правових актів, що регулюють транзитні перевезення та їх експедиційне обслуговування. Невідповідність стандартів транзитних перевезень в Україні міжнародним вимогам також здійснює негативний вплив.

Проте Україна має реальні перспективи щодо посилення своєї ролі як транзитної держави. Для цього необхідна реалізація наступних заходів: вдосконалення відповідної законодавчої бази, забезпечення збалансованості транспортної та митної систем, досягнення високої якості, регулярності і надійності транспортних зв'язків, модернізація транспортної та митної інфраструктури, надання гарантій збереження вантажів і безпеки перевезень пасажирів, зростання швидкості та зменшення вартості доставки.

Україна має високий потенціал стати потужною транзитною державою. Нейтралізація стримуючих факторів та інтенсивне використання сильних сторін здатні забезпечити Україні міцну позицію у світовій економіці.

УДК 504(477)

Федорченко О.К.¹, Косарева В.М.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр.ФЕУ-113 ЗНТУ

Федорченко О.К., Косарева В.М.

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день екологія нашої планети знаходиться в стані гострої кризи. Швидкий прогрес науки і техніки, з одного боку, дозволив задовольнити всі потреби людського суспільства, але з іншого боку - погіршив умови його існування. Що стосується України, то екологічні проблеми є надзвичайно гострими. Основними проблемами є: неякісна вода - вісімдесят відсот-

ків проб води показують, що її якість не відповідає умовам держстандартів . Найскладніша обстановка з якістю питної води сьогодні в Криму.

Друга проблема – забруднення повітря. Найголовнішими забруднювачами залишаються промислові підприємства та автомобілі. Найбільш забруднені регіони знаходяться на промисловому сході країни – це Донецька, Дніпропетровська і Луганська області. А найбруднішими містами стали Макіївка, Дніпродзержинськ та Одеса.

Деградація земельних ресурсів – ще одна велика проблема. Активне використання добрив призвело до збільшення площі кислих ґрунтів. Майже 40% загальної площі земельних ресурсів України відносяться до забруднених земель.

У зв'язку з експортом деревини відбувається знищення лісів. Найскладніша ситуація в Карпатах і Криму – тут через вирубку і деградації лісових масивів розвивається ерозія ґрунтів і зсувні процеси , що призводить збільшення частоти та інтенсивності повеней в західних областях України, особливо – Закарпаття.

Страждає екологія гірничодобувних регіонів Донбасу, Кривбасу, Карпатського регіону і не тільки від інтенсивного видобутку, скільки від неправильного закриття нерентабельних і вироблених шахт і кар'єрів . Так, наприклад, тільки в межах Донецька знаходиться 61 терикон, які щорічно викидають в атмосферу близько 70 тонн шкідливих речовин. Серед них цілий букет шкідливих для здоров'я елементів: сірка, нітрати, кобальт, миш'як.

Однією з найсерйозніших екологічних проблем України сьогодні можна вважати проблему утилізації та переробки різних відходів. За інформацією Міністерства екології та природних ресурсів, загальна площа всіх полігонів з відходами вже займає 4% площі України. Речовини, які виділяються в результаті хімічних реакцій полігонах твердих побутових відходів, здатні перетворити територію України в одну суцільну зону екологічного лиха.

Чорнобильська катастрофа призвела до радіоактивного забруднення території України. За час після аварії зросла у багато разів кількість людей хворих на рак, збільшилася кількість психоневрологічних захворювань, патології серцево – судинної системи.

Чинне українське законодавство у сфері охорони навколишнього середовища добре розвинене і регулюється міжнародними нормами. Київ підписав і ратифікував низку міжнародних угод – не тільки всім відомий Кіотський протокол, а й Монреальський протокол про речовини , що руйнують озоновий шар (прийнятий у листопаді 1992 року), а також Базельської конвенції про контроль транскордонного перевезення небезпечних відходів 1989 року. Але точно так само, як і в Росії, закони в Україні приймаються, але слабо реалізуються.

Екологічні проблеми в Україні неможливо вирішити лише зусиллями держави. Корінь проблем криється не в законах, а в грошах, необхідних для їх виконання, у професійній кадровій роботі та пропаганді соціальної значущості природоохоронної діяльності. Потрібен внесок великого бізнесу, особливо в довгострокові програми безпечного техногенного впливу на навколишнє середовище. Український бізнес готовий жертвувати навколишнім середовищем заради швидких грошей. Підприємства не мають достатньої економічної мотивації до впровадження нових технологій і, тим самим, скорочення негативного впливу на навколишнє середовище. Дозволити собі великі витрати на екологію ні вітчизняний бізнес, ні уряд поки не в змозі. Для врегулювання цих проблем необхідно не стільки допрацьовувати конкретні екологічні закони, скільки реформувати систему загалом.

УДК 37.025 (477)

Федорченко О.К.¹, Шлендер К.О.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ.гр.ФЕУ-113 ЗНТУ

Федорченко О.К., Шлендер К.О.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ

Багатство будь-якого суспільства більшою мірою визначають не накопичені матеріальні блага, а рівень життя і ступінь розвитку людини. Інтелектуалізація багатьох сфер діяльності сприяла створенню теорії інтелектуального капіталу, а разом з нею з'явилися нові простори для наукової діяльності. Підвищення інтересу до даної проблематики пов'язане з тим, що в сучасній економіці основний капітал багатьох підприємств та організацій складається із інтелектуальних ресурсів. Теоретично доведено, що існує пряма залежність між витратами на науку і якістю зростання економіки.

Важливо відмітити, що нинішня ситуація в Україні щодо витрат на науково-дослідницькі та дослідницько-конструкторські розробки (НДДКР) є вкрай незадовільною. Показники фінансового забезпечення сфери науки в Україні є значно нижчими за світові стандарти, що зумовлює подальше посилення технологічного відставання української економіки від провідних економік світу. Витрати на наукову сферу України щорічно зростають в абсолютному вимірі, але при цьому їхня частка у ВВП становить менше 1% ВВП.

Сьогоднішні умови, в яких відбувається формування інтелектуального капіталу є досить складними. За роки незалежності по всій території України поширилися процеси депопуляції населення, зменшення народжуваності й зростання смертності, у тому числі й серед населення працездатного віку; величезних втрат продовжує завдавати інтелектуальному капіталу та науко-

во-технічному потенціалу України міграція висококваліфікованих кадрів; до того ж інтелектуальний потенціал України практично не трансформуються у виробництво; низький рівень фінансування сфери охорони здоров'я та сфери культури.

Потреба у якісному розвитку своїх навиків – розвитку виняткових навиків, примушує людину вчитися і працювати вузько спеціалізовано, що скорочує можливості в легкій і швидкій зміні місця роботи і своєї професії. В процесі формування національного інтелектуального капіталу виникають певні суперечності: стрімке старіння професійних навиків і необхідність постійного навчання або зміни професії, скорочення оплати праці та рівня захищеності працівників і підвищення конкуренції між ними, зникнення меж між робочим і неробочим часом. Інтелектуальні продукти стають основою соціальної поляризації, загострення проблеми бідності виглядає закономірним наслідком становлення нового суспільства і відображає розширення суспільства на «інтелектуальну еліту» і нижчий клас, який не має можливості брати участь в сучасному наукомісткому виробництві.

Якщо у найбільш розвинутих країнах наука перетворилася у безпосередню продуктивну силу, то в Україні значна частина наявного виробничого потенціалу не використовується або не готова до сприйняття науково-технічних інновацій. Існування такого розриву відображає проблему невідповідності та недостатньої кількості економічних і соціальних стимулів для розвитку науки. В Україні спостерігається криза науки, адже невисока оплата праці наукових працівників, нестача коштів на придбання сучасного обладнання, несприйнятливість до впровадження результатів наукових розробок та інші явища стають причинами значних втрат висококваліфікованого кадрового потенціалу.

Таким чином, враховуючи світові тенденції і реальне становище економіки України, запропоновано наступні основні напрямки і шляхи розвитку та відтворення інтелектуального капіталу:

- зберегти обов'язкову загальну середню освіту з впровадженням нових розвиваючих методик і комунікаційних технологій;
- розробити на тривалу перспективу програму поетапного введення загальної вищої освіти для випускників середніх шкіл;
- широко використовувати конкурентоспроможні методики навчання, визначити групу національних ВНЗ, здатних готувати спеціалістів у сфері теоретичного знання, нових і новітніх технологій, менеджменту і маркетингу;
- випускникам доручати розробку програм інтелектуального прориву (створення конкурентоспроможних продуктів, послуг, технологій ін.);
- провести оновлення і омолодження управлінської еліти;
- виробити і застосовувати нові стандарти вимог, включаючи й моральні, для державних службовців;

- зберігати і збагачувати духовні цінності українського суспільства;
- розробити національну програму протидії духовній деградації населення.

УДК 316.444

Федорченко О.К.¹, Назаренко М.О.²

¹старш. викл ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Федорченко О.К., Назаренко М.О.

МІГРАЦІЙНИЙ ПРИРІСТ В УКРАЇНІ

Розвиток людства завжди супроводжується процесами переміщення населення. У пошуках кращих умов життя, громадяни змінюють місця проживання за різних причин основними з яких є безпека та зайнятість.

Проблеми міграції для України набувають все більшої актуальності через її особливе географічне положення, геополітичне розташування, посилення інтеграційних процесів, особливо на європейському рівні. Активізація еміграції та імміграції сприяє інтеграції держави у світовий економічний простір, де обмін робочою силою має стати одним із напрямків міждержавного співробітництва.

У 2013 році населення України скоротилося на 126,8 тис. осіб і становило 45,426 млн громадян. Зменшення чисельності населення країни відбулося за рахунок природного скорочення, водночас зафіксовано міграційний приріст, що склав 31 тис. 913 осіб. Серед прибулих в Україну впродовж 2013 р. іммігранти з країн СНД становили 57,5%, решта (42,5%) – з інших країн. Серед вибулих з України 39,9% виїхали до країн СНД і 60,1% – до інших країн. Міграційний приріст має досить високі показники з 2012 роки, що пояснюється ухваленням нової редакції закону про правовий статус іноземців. Він значно спростив можливості реєстрації громадян.

В Україну переїжджає частина населення з колишніх республік СРСР. Адже умови життя в Україні набагато кращі, ніж у країнах Центральної Азії, а також в Молдові. Україна є транзитною зоною для людей, які хочуть потрапити до Євросоюзу. Певна їх частина у нас і лишається. Не ризикують податися у небуття, а в Україні краще, ніж на їхній батьківщині.

На жаль, у зв'язку з політичною ситуацією в Україні на початку 2014 року, в останні місяці спостерігається масовий виїзд її мешканців за кордон. Згідно з результатами дослідження, проведеного вітчизняними вченими, у найближчій десятиріччя демографічна ситуація в Україні буде погіршуватися й до 2050 року залишиться 36 млн жителів. Наше населення старіє, меншає співвідношення працівників до пенсіонерів. Приблизно через дев'ять

років в Україні почне відчуватися брак робітників. Тому варто заохочувати міграцію.

На сьогодні Україні необхідно розробити нову міграційну політику, однак дійсно ефективною вона буде лише тоді, коли стане пріоритетом для влади; вирішуватиме не лише існуючі проблеми, але й носитиме попереджувальний характер; являтиме собою результат детального аналізу міграційної ситуації в країні та потреб українців; політика обговорення міграційних законопроектів матиме відкритий характер, тобто передбачатиме залучення експертів з питань міграції, представників громадських організацій, зарубіжних українців та ін. Не варто забувати, що міграційній службі України 3 грудня 2013 року виповнилося лише 3 роки, це досить молодий орган, що потребує постійного удосконалення та розвитку.

У найближчому майбутньому пріоритетами у діяльності міграційної служби мають бути: реалізація заходів з інформатизації діяльності Державної міграційної служби України, розбудови інфраструктури Єдиного державного демографічного реєстру; створення єдиної інформаційно-аналітичної системи управління міграційними процесами та національної системи біометричної верифікації та ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства, захисту інформації в інформаційних системах; запровадження відомчої системи збору та обробки статистичної інформації; створення інституційної спроможності Державної міграційної служби (ДМС) в напрямках протидії нелегальній міграції в т.ч. виконання ДМС практичних заходів у сфері протидії нелегальній міграції та якісного надання адміністративних послуг; забезпечення надання послуг ДМС через існуючі центри надання адміністративних послуг; продовження співпраці з провідними міжнародними організаціями у сфері регулювання міграційних процесів, зокрема Міжнародною організацією з міграції, Міжнародною організацією праці, Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців, Радою Європи та іншими, з метою обміну досвідом та запровадження нових проектів з питань регулювання міграційних процесів.

Отже, міграційний приріст в Україні має досить добрі показники починаючи з 2012 року. На жаль, сьогодні міграційним процесам перешкоджає складна політична ситуація в країні. Україна має працювати над новою економічною політикою, яка б заохочувала активну міграцію, чому буде сприяти ще й розвитком Державної міграційної служби України.

УДК 32.122:338.43(477)

Федорченко О.К.¹, Шиблова А.М.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр.ФЕУ-113 ЗНТУ

Федорченко О.К., Шиблова А.М.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Україна – це країна з потужним агропромисловим потенціалом та величезними перспективами розвитку сільського господарства. Вона володіє сприятливими кліматичними умовами і якісними земельними ресурсами, наявність яких свідчить про можливість ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва. Сільське господарство України є однією з найважливіших галузей економіки. Тут зайнято понад 3 млн населення, функціонують майже 56,5 тисяч господарюючих суб'єктів, що використовують 21,6 млн га сільськогосподарських угідь.

Сільськогосподарські підприємства виробляють 44,9% валової продукції сільського господарства, у тому числі 55,7% продукції рослинництва і 54,3% продукції тваринництва.

Господарства населення виробляють більшу частину валової продукції сільського господарства – 55,1%, у тому числі продукції рослинництва – 51,9%, тваринництва – 48,1%.

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця. Він формує 16–17% валового внутрішнього продукту. У Білорусії та Казахстані, наприклад, цей показник становить 13%, в Росії – майже 7%, в Грузії – більше половини, Вірменії, Киргизстані та Узбекистані – близько третини. Але економічні можливості аграрного сектора України використовуються не повністю.

Незважаючи на певні досягнення в розвитку аграрної сфери, в Україні ще багато питань чекають на вирішення. Для того щоб сільське господарство в нашій країні розвивалося і процвітало потрібні суттєві зміни у ціновій політиці. Сільському господарству потрібні стабільні ціни, орієнтуючись на які фермери могли б визначати оптимальний обсяг виробництва продукції. Та це не єдина проблема яка потребує вирішення.

Основними з них є: високі ціни на паливе, які роблять неможливим високорентабельне виробництво сільськогосподарської продукції.; високі процентні ставки на кредит 15 – 16%, але банки не можуть знизити процентні ставки, оскільки вони не впевнені в поверненні кредитів; високі мита на сільськогосподарську техніку та незахищений внутрішній ринок від демпінгових поставок продуктів харчування з-за кордону; соціальні проблеми сільських

жителів: необхідно будівництво житла на селі, поліпшення соціальних умов для селян. Господарями на селі стали великі корпорації, не зацікавлені у процвітанні села.

Існують такі шляхи вирішення проблеми, які склались в сільському господарстві: підвищення продуктивності рослинництва і тваринництва; розвиток виробництва альтернативних видів енергії у сільському господарстві; забезпечення дохідності сільськогосподарського виробництва; забезпечення рівноваги попиту і пропозиції; виконання земельної реформи; розвиток форм господарювання та інтеграції виробництва; розвиток сільськогосподарського підприємництва та кооперації; техніко-технологічна модернізація агропромислового; розвиток аграрного ринку; формування сприятливого фінансово-кредитного середовища; інвестиційне забезпечення реформаційних перетворень; удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення розвитку галузі; реформування управління аграрним сектором; формування ефективної системи інноваційного забезпечення агропромислового виробництва; розвиток сільських територій; розвиток зовнішньоекономічної.

Отже, незважаючи на проблеми, які притаманні сучасному етапу розвитку сільськогосподарського виробництва, Україна повинна розвивати виробничі потужності сільського господарства, щоб у найближчі декілька років наша сільськогосподарська продукція могла вийти на світовий ринок і конкурувати з продукцією інших розвинутих країн світу.

УДК 343.37(477)

Федорченко О.К.¹, Наливайко К.В.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ.гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Федорченко О.К., Наливайко К.В.

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сьогодні до найгостріших в Україні належать проблеми тінізації економіки та криміналізації суспільного життя, від розв'язання яких безпосередньо залежить забезпечення сталого економічного розвитку, підвищення добробуту народу і зміцнення національної безпеки держави. Реальні причини тінізації економіки безпосередньо пов'язані з певними механізмами одержання тіньових прибутків. Найбільш поширеними серед них є: приховання прибутків від оподатковування, незаконні конвертаційні операції, переказ у готівку безготівкових коштів, тіньовий обмін валюти, нелегальний експорт капіталу, неповернення валютних коштів, які незаконно зберігаються за кордоном, протиправні фінансово-банківські операції і шахрайство з фінансовими ресурсами, нецільове використання бюджетних коштів, спекулятивні операції з

цінними паперами, шахрайська діяльність страхових, інвестиційних компаній і комерційних банків тощо.

Експертні оцінки показника тіньової економіки в Україні, залежно від методу визначення, коливаються від 20% до 60%. Державний комітет статистики України вважає, що він дорівнює 20% від ВВП, а Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України – 50% від ВВП. Згідно з офіційними заявами керівництва держави, частка тіньової економіки в Україні фактично зрівнялася з офіційною, адже складає 50–60% офіційного ВВП, 45% опитаних працюють у «тіні», а сукупний тіньовий капітал українських громадян складає близько 13–15 млрд. доларів США в рік. Тіньовий обіг присутній в таких галузях діяльності: торгівля (80%), будівництво (66%), нерухомість (60%), гральний бізнес (53%), громадське харчування (53%), засоби масової інформації (53%), транспорт і перевезення (46%).

Через невідповідність технічного переозброєння підприємств у тіньовому секторі економіки уповільнюється научно-технічний прогрес, знижується продуктивність праці. Внаслідок обмеженості джерел інвестицій і несприятливого інвестиційного клімату зменшується їх обсяг. Таким чином, розширення масштабів тіньової економіки неминуче призводить до господарського і технологічного регресу країни.

Для детінізації економіки України необхідні наступні заходи: подолання корупції в центральних і місцевих органах державної влади; здійснення незалежної експертизи діючих законів та проектів нових законів України, а також нормативно-правових актів міністерств, відомств, органів місцевої влади на предмет їх відповідності антикорупційним законам України, впливу на розвиток і функціонування «тіньової» економіки; приведення у відповідність з новими соціальними та економічними умовами цивільного, кримінального, кримінально-процесуального законодавства, а також законодавства, що стосується питань підприємницької, банківської, зовнішньоекономічної та інших видів діяльності; забезпечення максимальної гласності та прозорості здійснення приватизації, прийняття рішень у приватизаційних конкурсах, управління державними пакетами акцій, дотримання постприватизаційних зобов'язань та процесів постприватизаційного перерозподілу власності; запровадження відповідальності керівників за штучне зниження вартості держпідприємства у передприватизаційний період; вдосконалення інституту уповноважених осіб Фонду державного майна України, на яких покладено завдання щодо організації контролю за ходом приватизаційних процесів, діяльністю приватизованих підприємств та фінансових посередників; посилення контролю за ефективністю використання державної власності, зокрема – запровадження відповідальності керівників державних підприємств за рівень економічних показників, виконання підприємствами платіжних зобов'язань, забезпечення реального взаємозв'язку між продуктивністю виробництва цих гос-

подарських одиниць та рівнем доходів їх керівного персоналу; зміцнення державного контролю за цільовим використанням бюджетних коштів, кредитних ресурсів та іноземних інвестицій; посилення контролю за зовнішньоторговельними операціями з метою виявлення та припинення демпінгового експорту, експорту на інших невігідних для економічних інтересів держави умовах, контрабандного імпорту; впровадження відповідальності державних службовців за незаконні дії чи бездіяльність, які завдали збитків суб'єкту господарювання; оптимізація чисельності та структури органів виконавчої влади, забезпечення їх працівникам високий рівень оплати праці.

Отже, необхідно приділити цьому явищу значної уваги. Тому що виявлення тіньового сектора економіки за рахунок подальшого розвитку соціально-орієнтованих ринкових відносин і вдосконалення механізму господарювання є запорукою соціально-економічного прогресу нашого суспільства.

УДК 502. 335

Федорченко О.К.¹, Тарасюк Н.Ю.²

¹старш. викл ЗНТУ

²студ. гр.ФЕУ-113 ЗНТУ

Федорченко О.К., Тарасюк Н.Ю.

ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРИДНІПРОВСЬКОГО РЕГІОНУ

Найбільший на Україні Придніпровський економічний регіон за рівнем забруднення та деградації навколишнього природного середовища займає провідне місце в Україні. Це другий район після Донецького за обсягом виробництва промислової продукції. Займає близько 19% території України, де проживає 28% населення. У цьому регіоні розміщено близько 5 тис. підприємств, це район інтенсивного ведення сільського господарства, у зв'язку з чим понад 70% земель опинились в деградованому стані. Від підприємств цього регіону в атмосферне повітря України потрапляє понад 70% загального обсягу викидів оксидів вуглецю, нітрогену, сульфур. Протягом тривалого часу не розв'язується проблема утилізації промислових відходів, яких накопичилось понад 12 млрд.т. Найзабрудненішими містами регіону залишаються Донецьк, Макіївка, Горлівка, Дніпропетровськ.

Практично не очищаються викиди, що містять діоксиди сірки і азоту, вуглеводню. Не вирішено питання детоксикації викидів автомобільного транспорту. У минулому році виявлено перевищення гігієнічних регламентів у 20,5 випадків. На ряді житлових територій великих міст області концентрації основних забруднюючих компонентів атмосферного повітря (пилу, фенолу і діоксиду сірки) перевищують допустимі норми в 1,3 – 3,0 рази, максимальні разові концентрації аміаку досягають 3,4 – 8,6 ГДК, сірководню – 3,5–8,1 ГДК, формальдегіду – 1,7–2,6 ГДК. З важких металів виявлено пере-

вищення гранично допустимих концентрацій марганцю, свинцю, хрому. У поверхневій воді області щорічно надходить понад 2 млн. куб. м стічних вод, у тому числі близько 800 тис.куб.м (32%), забруднених, з них четверта частина скидається фактично без очищення та знезараження. Загальна потужність каналізаційних очисних споруд міст всього наполовину забезпечує загальне водоспоживання. Велика частина наявних очисних споруд перевантажені і не гарантують необхідних параметрів очищення стічних вод. Фактично не здійснюється дезінфекція небезпечних в епідемічному відношенні господарсько-побутових стоків. Бактеріальна забрудненість їх у середньому в 20 разів (при максимальних значеннях 240 раз) перевищує санітарні норми. Як наслідок надходження забруднених або недоочищених стічних вод промислових підприємств та міських каналізацій веде до зростаючого хімічного і біологічного (особливо вірусного) забруднення водойм у пунктах водокористування.

Стан природного середовища регіона можна без перебільшення назвати кризовим. Воно вимагає негайного застосування комплексу природоохоронних заходів, модернізації промисловості, рекреаційних і рекультиваційних заходів, переорієнтацію на ресурсо-і енергозберігаючі технології. Також необхідно негайно приступити до утилізації відходів.

Необхідно провести наступні заходи щодо поліпшення довкілля:

- технологічні – розробка і впровадження нових технологій, очисних споруд, видів палива;
- архітектурно-планувальні – озеленення населених пунктів, організація санітарно-захисних зон, раціональне планування підприємств і житлових масивів;
- інженерно-організаційні – зниження інтенсивності руху транспорту на перевантажених автомагістралях, організація екологічно-патрульного контролю;
- економічні – вкладання коштів у розвиток нових, ресурсозберігальних технологій;
- правові – прийняття і додержання законодавчих актів щодо підтримання якості атмосфери, водойм, ґрунту;
- освітньо-виховні – формування екологічної культури, насамперед у молоді.

Охорона природи має проводитись лише в поєднанні з сільським господарством, оскільки тут можуть урівноважитись найважливіші за площею екосистеми. Важливими вимогами є:

- уникання будь-якої інтенсифікації використання;
- обмеження розмірів, широкі смуги околиць;
- розширення сівозмін з місцевими видами та сортами замість централізовано вирощуваних високопродуктивних видів;

- скорочення застосування добрив;
- недопущення виливання рідкого гною на сільськогосподарські площі, замість цього - кругообіг органічних відходів;
- підтримка природних методів господарювання;
- перехід від грошової допомоги виробництву до допомоги, пов'язаної з певними місцями;
- врахування досягнень сільського господарства для забезпечення природного балансу.

УДК 331.5(477)

Федорченко О.К.¹, Черкасова О.С.²

¹старш. викл ЗНТУ

²студ.гр.ФЕУ-113 ЗНТУ

Федорченко О.К., Черкасова О.С.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ПРАЦІ

Вирішення проблеми працевлаштування молоді має велике значення з точки зору реалізації трудового потенціалу і є важливою умовою економічного зростання. Показники світової тенденції молодіжного ринку праці у порівнянні із становищем молоді на українському ринку праці значно відрізняються. Наприклад, за даними МОП у 2013 р. рівень безробіття серед молоді в світі досяг рекорду – він становив 12,7%. На той час в Україні цей показник становив 19,6%, що є вище середнього показника по всій країні. За результатами дослідження Центру "Розвиток корпоративної соціальної відповідальності", молодь віком від 18 до 25 років не беруть на роботу через низький рівень практичної підготовки (59%), високих зарплатних очікувань і кар'єрних перспектив (40%), а також відсутність досвіду роботи (37%).

Найвищий рівень безробіття досяг у віковій групі 15–24 років (від 17,3% у 2012 р. до 19,6% у 2013 р.) і 25–29 років (від 9,5% у 2012 р. до 10,3% у 2013 р.). Середній вік безробітних становить 33,5 років у 2012 р, а в 2013 р. – 27,9 років. За методологією МОП можна зробити висновок, що в Україні йде тенденція підвищення рівня безробіття серед української молоді, що є головним чинником еміграції вітчизняної робочої сили за кордон.

Частка молоді в загальній кількості мігрантів сягає 50% в Бельгії, Нідерландах. В інших країнах вона також значна і часто перевищує частку молоді серед корінного населення. За даними опитувань, 13,8% молоді (віком від 18 до 34 років) мали намір назавжди виїхати зі своєї країни. Ще більше (29,9%) орієнтувалися на тимчасове перебування за кордоном. Молоді українці планували середню тривалість закордонної подорожі в межах одного-п'яти років. Головна мета відвідин інших країн: працевлаштування (65,1%); туризм (30,1%); навчання за кордоном (5,5%). Основні країни реалізації міг-

раційних інтересів молоді в 2013 р.: Росія (19,0%), Великобританія (12,2%), Німеччина (11,7%), США (11,2%), Італія (10,2%). Спостерігаються істотні відмінності у напрямках трудових міграцій чоловіків та жінок: перші переважно їдуть у Росію, Польщу, Іспанію, Португалію, другі – в Італію. Чоловіки в основному зайняті в будівництві, торгівлі, промисловості, транспорті і сільському господарстві, тоді як жінки найчастіше працюють домробітницями (Італія, Португалія та Іспанія), а також зайняті в будівництві (Угорщина, Португалія, Чехія, Росія) і в торгівлі (Росія і Угорщина).

Основними чинниками, які спричиняють еміграційні хвилі молоді в Україні, є такі:

- комплекс економічних причин (несприятлива економічна ситуація, низька заробітна плата, безробіття, закриття заводів та фабрик, конверсія оборонного комплексу тощо);

- страх за життя та здоров'я себе і рідних. За офіційними даними Держкомстату України, за роки незалежності від нещасних випадків, отруєнь, травм, вбивств, самогубств тощо українці втратили більше мільйона осіб, здебільшого, молодь;

- лібералізація режиму виїзду громадян за кордон;

- інтенсифікація зовнішньоекономічної діяльності, швидкий розвиток міждержавних зв'язків, в тому числі гуманітарних.

Отже, для врегулювання ситуації на внутрішньому ринку праці України і еміграції української молоді необхідно:

- створити додаткові робочі місця у сфері обслуговування шляхом активного розвитку інфраструктури;

- увести в Україні регулювання еміграції, розробивши закон про еміграцію, який повинен декларувати цілі еміграції: сприяння економічному, соціальному та культурному розвитку України, воз'єднання сімей, виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо процесів еміграції, недискримінаційні умови залучення іммігрантів тощо;

- підтримувати стабільність національної економіки та сприяти економічному зростанню, гідну оплату кваліфікованої праці, покращення умов життя й праці. Однак ураховуючи ситуацію сучасності (фінансова криза) можна з упевненістю сказати, що ці пропозиції мають відношення до майбутнього соціально – економічного розвитку України;

- урегулювати ситуацію на внутрішньому ринку праці. Задля цього кредити МВФ, призначені на подолання економічної кризи, слід надавати не на підтримку банків, а спрямовувати безпосередньо в економіку, у виробництво;

- зупинити зростання безробіття шляхом стабілізації виробництва.

Якщо український уряд зможе подолати економіко – соціальні проблеми, які пов'язані, в першу чергу, з внутрішнім ринком праці, то в української молоді не буде необхідності виїжджати за кордон, що поліпшить загальний рівень економіки країни.

УДК 331.565(477)

Федорченко О. К.¹, Пересипкіна В. О.²

¹старш. викл ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Федорченко О.К., Пересипкіна В.О.

ЖІНОЧЕ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

В наш час актуальність проблеми працевлаштування жінок безперечно зростає. Жіноче безробіття має більш тяжчі наслідки внаслідок своєї довготривалості та являється одним з механізмів виштовхування жінок із ринку праці. Аналіз безробіття за причинами незайнятості показує, що більшість чоловіків втратили роботу внаслідок звільнення за власним бажанням, а жінки переважно втрачали роботу за ініціативою роботодавців. Актуальність проблеми дослідження визначається протиріччям, що склалося у сфері зайнятості жінок, яке полягає в тому, що, з одного боку ринкова модель і конституційний принцип прав дозволяє вільно розвиватися жіночій ініціативі, самостійності і незалежності у виборі форм зайнятості, а з іншого боку в умовах переходу до ринку, жінки виявляються менш захищеними у сфері праці, що робить їх низькою конкурентною робочою силою.

Незважаючи на досягнення українського законодавства у забезпеченні рівноправності чоловіків і жінок, фактично гендерна політика далека від реалізації, особливо щодо прав жінок у сфері зайнятості.

За чинним українським законодавством чоловіки і жінки абсолютно рівні у своїх процесуальних правах. Проте на практиці нерідко трапляються ситуації, коли жінки не мають можливості реалізовувати свої права, а юридична рівність не гарантує рівність фактичну.

Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», який набрав чинності з 1 січня 2006 року, містить правові норми щодо протидії гендерній дискримінації в Україні.

Забезпеченню рівного ставлення до жінок і чоловіків держава сприяє шляхом ужиття заходів із запобігання прямим і непрямим формам дискримінації.

Відповідно до статті 174 Кодексу законів про працю і ст. 10 Закону України «Про охорону праці», не можна допускати жінок до робіт із важкими умовами праці, робіт із шкідливими або небезпечними умовами праці, до підземних робіт. Існують також норми гранично допустимих навантажень для жінок при підйманні та переміщенні важких речей вручну, встановлені наказом Міністерства охорони здоров'я України.

Аналіз законодавства України свідчить, що воно наразі містить ряд антидискримінаційних положень і створює певні передумови для рівноправності. Водночас, експертні оцінки свідчать, що реальна ситуація в Україні знач-

но відрізняється від офіційно задекларованої, незважаючи на ратифікацію Україною численних міжнародних документів і наявність правової бази.

Українки часом гірко жартують: "Працюємо у три зміни: дві на роботі, третя – удома, та всюди недоплачують". Як зазначив у своєму виступі голова Верховної Ради Володимир Рибак, "у 2012 році розмір середньомісячної зарплати жінок складав 2 660 гривень, а чоловіків – понад 3 400 гривень. Тобто середня різниця у зарплатні жінки і чоловіка в Україні складає приблизно 800 гривень.

Кабмін 26 вересня 2013 року затвердив Державну програму забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2016 року, оцінивши її фінансування майже в 6 млн грн. При цьому з держбюджету планується виділити близько 1,3 млн грн, з місцевих бюджетів – 1,8 млн грн. Найбільший обсяг фінансування припадає на такі заходи, як проведення серед роботодавців інформаційно-роз'яснювальної роботи з впровадження європейських стандартів рівності співробітників у сфері праці. Програма також передбачає врегулювання проблеми "гендерного розриву" у рівні заробітної плати і здійснення заходів, спрямованих на розвиток у жінок лідерських навичок.

Підсумовуючи вищевикладене можна стверджувати, що в Україні мають місце певні зрушення щодо втілення принципу рівності жінок і чоловіків у всіх сферах життя і в тому числі в трудовій.

З метою вдосконалення структури зайнятості необхідно вирішити такі завдання:

- боротьба з жіночим безробіттям;
- подолання дискримінації на ринку праці;
- допомога безробітним жінкам, що не мали роботи протягом тривалого періоду часу.

УДК 330.131.7(477)

Федорченко О.К.¹, Остапченко А.В.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123 ЗНТУ

Федорченко О.К., Остапченко А.В.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

Сьогодні велику актуальність набуває забезпечення економічної безпеки країни, що пов'язано переважно з політичною нестабільністю та напруженою обстановкою, якою характеризується сучасний стан України як держави.

Основним критерієм економічної безпеки держави є здатність її національної економіки зберігати чи швидко відновлювати критичний рівень суспільного відтворювання в умовах припинення зовнішніх поставок чи кризо-

вих ситуацій внутрішнього характеру. Основними загрозами для економічної безпеки України сьогодні можна визначити декілька сучасних внутрішніх процесів: масштабне недостатньо регульоване залучення зовнішніх капіталів на внутрішній ринок і порушення інтересів національних інвесторів; економічне протистояння на політичному підґрунті «східно-західної» орієнтації, в той час коли обидва вектори є лише похідними від включення країни в процеси глобалізації; занадто активна фронтальна інтернаціоналізація не лише економічної складової суспільства, а й інших складових життєдіяльності держави – культури, соціальної, політичної сфери.

Виходячи з ситуації в українській економіці, а також з тенденцій, які спостерігаються в процесі її реформування, можна виділити стрижньові внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці України.

Внутрішні загрози: відсутність на державному рівні розробленої концепції та системи економічної безпеки; низький рівень науково-технічного потенціалу; високий рівень зношеності матеріально-технічної бази багатьох економічних галузей, передусім матеріального виробництва; усунення держави від монополії у виробництві й реалізації алкогольних напоїв та тютюнових виробів, необґрунтована лібералізація зовнішньоекономічної діяльності; зростання рівня бідності, високий рівень безробіття; негативна, антисоціальна політика у сфері приватизації; криміналізація економіки, зростання її «тіньового» сектора; високий рівень корупції у державно-управлінській сфері; недосконалість законодавства у сфері економічних відносин та механізмів формування економічної політики.

Зовнішні загрози: зниження інвестиційних надходжень в економіку держави; значна частка сировинного експорту у зовнішньоекономічній діяльності та втрата традиційних ринків збуту; залежність забезпечення України від імпорту продовольчих товарів, товарів повсякденного попиту, технологічної продукції стратегічного значення; скуповування іноземними фірмами підприємств України з метою усунення їх як з зовнішніх, так і внутрішніх ринків збуту; негативний вплив на національну економіку світових фондових, фінансових та валютних ринків; високий рівень зовнішнього боргу тощо.

Для того щоб забезпечити економічну безпеку країни в умовах світової економічної кризи, необхідно вжити невідкладних заходів зі зміцнення економічної системи країни, основними з яких повинні бути наступні: колосальні інвестиції в модернізацію економіки, які багаторазово перевищують її можливості нагромадження; кредитування реального сектора економіки і інфраструктурних проєктів; пряме кредитування Нацбанком стратегічних підприємств: атомних електростанцій, підприємств металургійної, нафтохімічної і вугільної промисловості; обґрунтування збалансованості програми не одиничних, а системних рішень по подоланню джерел слабкості української економіки; розумна реструктуризація економіки; розумні рамки дефіциту

державного бюджету; реалістичність в плануванні пенсій, допомоги і стипендій; створення дієвих механізмів реалізації цієї програми, визначення механізмів контролю і відповідальності; необхідно змінювати парадигму управління, створювати стратегічне державне бачення стійкого зростання, критерії використання запозичень і їх повернення, ефективне використання коштів в реальному секторі, що відрізнятиметься від теперішнього споживчого використання запозичень.

Тому досягнення стабільності є найважливішим завданням Уряду, і на-самперед – у сфері економіки. І першочергово завдання у цьому зв'язку – забезпечення економічної безпеки країни.

УДК 330.3(477.64)

Федорченко О.К.¹, Колеснік В.І.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123 ЗНТУ

Федорченко О.К., Колеснік В.І.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Україна, успадкувавши від Радянського Союзу систему галузевого управління, за якого регіони розглядалися як суб'єкти соціально-економічних відносин, до цього часу немає виваженої регіональної політики. В одних областях скупчена промисловість (схід, південь), а в інших – сільське господарство (захід, північ). Існуючі механізми державного регулювання регіонального розвитку в основному базуються на принципах централізованої системи, можливості якої вже вичерпані.

Головною регіональною проблемою для України є нерівномірний економічний і соціальний розвиток областей та їх груп, диспропорції в технологічному навантаженні на окремі території, значні обсяги первинного ресурсоспоживання і затратний тип виробництва, зумовлені рівнем технологій, що використовуються, моральним і фізичним станом основних засобів, наявність зон економічної депресії та інше. В економіці України (в тому числі у промисловості) спостерігається поглиблення регіональної диференціації.

В результаті постає проблема збільшення диспропорцій соціального розвитку регіонів, низька конкурентоспроможність та інвестиційно-інноваційна активність.

Різні темпи розвитку регіонів підсилюються кризовими проявами в економіці. Це в основному спричинено дією механізму ринкової конкуренції, що призвело до поділу регіонів за їх конкурентними перевагами, різним рівнем адаптації до умов ринку регіонів з різною структурою економіки та можливостями місцевої влади до проведення реформ на регіональному рівні.

Стабільний розвиток регіонів залежить від рівня диверсифікації економічного потенціалу. Україна належить до індустріально розвинутих держав світу, має один з найбільших в Європі структурно розгалужених промислових комплексів. Разом з тим найслабкішим місцем національної економіки є структурна розбалансованість промислового комплексу.

Характерною ознакою нинішньої економіки нашої країни є те, що підприємства не можуть самостійно виготовляти більшості видів продукції виробничо-господарського призначення без поставок з інших країн, хоча в країні є всі умови для налагодження самостійного виробництва.

Існує об'єктивна необхідність переорієнтувати економіку регіонів на інноваційну модель розвитку. Разом з тим науково-інтелектуальний потенціал регіонів слабо інтегрований у виробничу і невиробничу сферу, відсутній механізм впровадження дослідно-конструкторських розробок у практичну діяльність окремих підприємств.

Основним стратегічним ресурсом і чинником економічного зростання в регіонах є людський потенціал. Процес використання людського потенціалу в регіонах уповільнюється через ситуацію, що склалася на ринку праці, низький рівень якості надання соціальних послуг та освіти, зменшення доходів та рівня особистого споживання, поширення бідності тощо.

Потребує розв'язання проблема збереження і зміцнення трудового потенціалу, що має велике значення для сталого соціально-економічного розвитку України. Саме кількісні та якісні параметри трудового потенціалу стають в умовах кризових явищ в економіці та соціальних протирічч у суспільстві основним чинником розвитку регіонів.

Отже, сучасний стан економіки України, перетворення і процеси, які відбувалися у минулому, свідчать про те, що розв'язання проблем соціально-економічного розвитку є одним з найбільш важливих у державі. Подолання кризових явищ, перехід до сталого економічного зростання потребують подальшого відпрацювання механізмів регулювання економіки як на державному, так і на регіональному рівні.

Державна регіональна політика в першу чергу повинна бути спрямована на розв'язання проблем зростання регіональних диспропорцій у сфері соціально-економічного розвитку регіонів, нерозвинутої виробничої та соціальної інфраструктури, низької інвестиційної привабливості регіонів та інноваційної активності в них, нераціонального використання людського потенціалу та слабких міжрегіональних зв'язків.

Основною метою державної регіональної політики України на сучасному етапі розвитку є створення умов, що дадуть змогу регіонам повністю реалізувати наявний потенціал, зробити максимальний внесок у національну економіку, здобути конкурентні переваги на зовнішньому ринку. Отже, вона повинна забезпечувати ефективне стимулювання процесів регіонального

розвитку, уникати міжрегіональних диспропорцій, узгоджувати дії центральних та регіональних органів влади у здійсненні структурної перебудови економіки.

УДК 339.94(477)

Федорченко О.К.¹, Мони́на Н.Ю.²

¹старш. преп. ЗНТУ

²студ.гр. ФЭУ – 413 ЗНТУ

Федорченко О.К., Мони́на Н.Ю.

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОТНОШЕНИЙ УКРАИНЫ С СОСЕДНИМИ СТРАНАМИ

Проблемы повышения эффективности внешнеэкономической политики государства приобретают на современном этапе исключительное значение.

Это связано, во-первых, с рядом факторов внутреннего характера: нахождением экономики страны на переходном этапе к рыночной системе хозяйствования; чрезмерной энерго – и ресурсоемкостью отраслей народного хозяйства; низкой конкурентоспособностью национального производства; постепенным упадком научно-технического и высокотехнологического промышленного потенциалов.

Во-вторых, это обусловлено системой внешних факторов: чрезмерной (от 20 до 90%) зависимостью экономики Украины от монопольных импортных рынков поставок стратегически важных товарных позиций (энергоносителей, сырьевых и других материальных ресурсов); наличием тысяч украинских предприятий, задействованных в производственных циклах, конечная продукция которых производится за пределами Украины; высокой зависимостью процесса структурного и технологического реформирования экономики Украины от различных форм внешних источников финансирования; отсутствием развитой внешнеторговой инфраструктуры (информационной, законодательной, маркетинговой, организационной, биржевой, выставочной, рекламной и др.); закреплении за Украиной статуса «торгового аутсайдера» в мировой торговле из-за отсутствия полного или ассоциированного членства в ВТО, ЕС, ЦЕФТА и других торгово-интеграционных группировках системы ГАТТ / ВТО; определенным давлением других стран на внешнеэкономическую деятельность Украины через прямые и побочные формы различных торговых, инвестиционных, торгово-стандартных, фитосанитарных, технологических и финансовых организаций.

Приоритетной задачей для Украины является обеспечение взаимовыгодных и стабильных экономических связей с соседними странами. Через соз-

дание условий для эффективных торговых отношений с этими странами можно ускорить достижение стабилизации в отечественном производстве.

Внешнеэкономические связи с этой группой стран будут развиваться преимущественно на двусторонней основе с одновременным совершенствованием торговых режимов на основе взаимного равенства и направлены на:

- обеспечение стабильных поставок в Украину на взаимовыгодных условиях топливно-сырьевых товаров в соответствии с потребностями народного хозяйства;

- создание совместных предприятий, транснациональных компаний, специализированных и кооперативных производств на базе соглашений о совместной деятельности;

- обеспечение конкурентоспособности традиционных отечественных товаров (продукции агропромышленного комплекса и черной металлургии, машин, оборудования) на рынках соседних стран, увеличение степени интеграции путем создания условий для эффективной реализации режима свободной торговли и усиления через эти связи торгово-экономических отношений со странами Центральной и Северной Европы.

- рациональные контакты в сфере науки и техники, особенно по проблемам разработки новых материалов и технологий, биотехнологии, проблем физики низких температур, ядерной физики и т.д.

Государственная политика в приграничных областях стимулирует развитие приоритетных направлений внешнеэкономической деятельности с целью использования выгодного расположения приграничных территорий.

Перспективным направлением сотрудничества должно стать участие в совместных конференциях, программах.

Основным направлением трансграничного сотрудничества станет осуществление обмена товарами и рабочей силой, координация работ в сфере охраны окружающей природной среды, совместного использования инфраструктурных объектов информационного обмена.

Перспективы дальнейшего развития и совершенствования внешних экономических связей Украины связаны с проведением единой внешнеэкономической политики государства, реализацией ее экономических интересов и безопасности, проникновением и укреплением позиций национального товаропроизводителя на внешних рынках товаров и услуг, усилением конкурентоспособности украинской продукции, увеличением ее экспорта, поступления иностранных инвестиций, осуществлением контроля за поступлением в Украину валютных ценностей, защитой прав и законных интересов Украины, отечественных и зарубежных субъектов хозяйственной деятельности.

УДК 334.012.64(477)

Сиволап Т.Г.¹, Базарний О.С.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр.РТ-211 ЗНТУ

Сиволап Т.Г., Базарний О.С.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Невід’ємною частиною економіки України є розвиток малого підприємництва. Яке є атрибутом ринкової системи господарювання. Малий бізнес – це не лише основа і структуро-утворювальний елемент ринкової економіки, а й важлива рушійна сила. Завдання малого бізнесу – формування та насичення ринку товарами та послугами. Сприяння розвитку конкуренції на ринку та послаблення монополізму, збільшення робочих місць для людей.

Але рівень розвитку малого підприємництва в Україні, який виміряний за загальноприйнятими в розвинутих країнах показниками, вочевидь, низький. Наприклад, на 1000 українців припадає в середньому лише п’ять малих підприємств. Коли у країнах ЄС їх не менше 30. Водночас мале підприємництво характерне не для всіх сфер вітчизняної економіки або іще не набуло достатнього поширення у багатьох з них. Існують проблеми, які гальмують темпи розвитку малого підприємництва в Україні та знижують його ефективність. Умовно можна розділити проблеми на економічні, інституційні та соціально-психологічні.

Проаналізувавши стан малого підприємництва в Україні можна виділити головні причини, які гальмують розвиток малого бізнесу в Україні:

- відсутній дійовий механізм в державній політиці щодо підтримки малого підприємництва. Нажаль це питання ще не посіло належного місця в діяльності органів державної влади;
- присутні бюрократичні дії державної виконавчої влади;
- великий розмір оподаткування, що примушує багатьох власників малого підприємництва піти в тіньовий бізнес або взагалі зупинити свою діяльність. Про це свідчить той факт, що неухильно зменшується питома вага кількості зареєстрованих малих підприємств;
- низькі темпи реформування власності. У багатьох випадках приватизація має тільки формальний характер. Реформування власності не завжди створює «реального» власника підприємства;
- дуже велика кількість органів з контролю, які дублюють функції;
- відсутність належного нормативно-правової підтримки в розвитку малого підприємництва, як і підприємництва в цілому. Недостатньо врегулю-

вані відносини суб'єктів органи влади й управління з підприємницькою діяльністю. Немає законодавчого механізму державної фінансової підтримки малого підприємництва;

- повна відсутність або обмеженість матеріально-фінансових ресурсів у людей, які бажають відкрити підприємство. Багато малих підприємств не розпочали свою діяльність за відсутності розміру стартового капіталу, власного устаткування та виробничих площ;

- відсутність потрібних знань у населення для підприємницької діяльності;

- недосконалість облікової системи та статистичної звітності малого бізнесу. Обмеженість консультативного та інформаційного забезпечення, недосконалість перепідготовки кадрів та системи навчання для підприємницької діяльності.

Слід згадати макроекономічні чинники, які впливають на розвиток малого підприємництва:

- наявність кризи збуту товару на внутрішньому ринку у зв'язку з браком вільних фінансових коштів підприємств та обмеженість внутрішнього попиту;

- відсутність переведень коштів із фінансового сектора в реальний економічний, обмеженість або повна відсутність кредитів.

Аналіз стану ринку та проблеми розвитку малого підприємництва в Україні говорить про те, що подальший розвиток ситуації без активного втручання держави може призвести до згортання, в основному через подальшу тінізацію підприємств економіки ринку з відповідними загостреннями економічних проблем та посиленням соціальної напруги. Через це й виникає необхідність дій з боку державної політики в бік підтримки малого підприємництва на ринку України.

Створивши відповідні правові, економічні та організаційні умови, допоможуть в подальшому збільшенні кількості суб'єктів малого підприємництва та зростання значення його в національній економіці.

Щоб розв'язати проблеми розвитку малого підприємництва в Україні, потрібно створити відповідні середовища тобто докорінно перебудувати державну політику в галузі малого підприємництва. Завдання полягає в тому, що потрібно суттєво розширити роль і місце малого підприємництва в економічному процесі країни. Наявність системи підтримки малого підприємництва збільшить життєздатність та стан ринку в цілому.

УДК 336.227.2 (477)

Чумак О.В.¹, Шлендер К.О.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Чумак О.В., Шлендер К.О.

ПОДАТКОВІ МЕХАНІЗМИ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Тіньова економіка є об'єктивним явищем, яке характерне для всіх країн світу і визнане одним із основних глобальних ризиків майбутнього десятиліття. Така оцінка пов'язана з негативними наслідками, а саме:

– викривленням конкурентного середовища, що створює невідгідні умови для функціонування легального сектору та спонукає його до переходу в «тінь»;

- зниженням ефективності заходів державного регулювання економіки;
- зменшенням фінансового ресурсу зведеного бюджету, зростанням податкового навантаження на легальний сектор економіки;
- непродуктивним відпливом капіталу з країни;
- значною кількістю неконтрольованих тіньових фінансових потоків.

Найпоширенішими способами отримання тіньових доходів в Україні є: ухилення від оподаткування; незаконне відшкодування ПДВ; операції у сфері зовнішньоекономічної діяльності; інвестиційні й кредитні операції; операції з цінними паперами; операції фіктивного страхування й перестрахування; торгівля товарами, що імпортовані в країну незаконно; неформальна зайнятість та приховування фондів оплати праці; виготовлення й розповсюдження заборонених чи обмежених у обороті товарів (зокрема, наркотичних речовин); операції з купівлі-продажу землі; корупційні діяння; азартні ігри. Слід зазначити, що способи отримання тіньових доходів постійно вдосконалюються, застосовуються нові фінансові інструменти, технології, що значно ускладнює роботу контролюючих органів.

Податкова політика держави є одним із ефективних інструментів зменшення тіньового сектору економіки та забезпечення рівних конкурентних умов для суб'єктів господарювання. Завдання держави – створити умови для того, аби сплачувати податки було просто та зручно, використовувалися лише інструменти оподаткування, котрі не призводять до порушення принципів справедливості, контроль був жорстким, ризик покарання – істотним, а саме покарання значно перевищувало зиск від ухилення.

Таким чином, можна визначити сукупність взаємопов'язаних заходів, котрі варто впровадити в податковій політиці та в інших сферах державного регулювання.

1. Заходи у сфері адміністрування податків і зборів:

- забезпечення умов для добровільної сплати податків шляхом спрощення форм декларацій за основними податками і зборами, впровадження

електронного документообігу та звітності для всіх платників податків, підвищення якості проведення інформаційної й роз'яснювальної роботи серед платників податків.

– удосконалення контрольно-перевірочної роботи; нормативно правове врегулювання трансфертного ціноутворення; зміщення акцентів контрольно-перевірочної роботи з виявлення ненавмисних порушень податкового законодавства на викриття фактів використання неоподаткованих доходів; упродовження непрямих методів контролю доходів та витрат платників податків і зборів; функціональну інтеграцію інформаційних ресурсів державних органів, котрі ведуть облік фізичних і юридичних осіб, а також об'єктів оподаткування, що надаються Державній податковій службі України для здійснення її повноважень.

2.Заходи у сфері фінансово-грошового обігу:

– обмеження розрахунків у готівковій формі;

– лояльна тарифна політика банків при обслуговуванні безготівкових операцій суб'єктів господарювання.

3.Зниження ставки єдиного соціального внеску для роботодавців із метою забезпечення детінізації заробітних плат.

4.Посилення моніторингу операцій із країнами, з якими найчастіше відбуваються фіктивні операції з цінними паперами (Кіпром, Швейцарією, Австрією, Нідерландами).

5.Вивчення досвіду, координація та обмін базами даних Державної податкової служби України та податкових служб ЄС у рамках загальноєвропейської системи по боротьбі з ухиленням від сплати податків.

6.Легалізація капіталів.

Хоча комплексне впровадження перелічених заходів у державній політиці України й, зокрема, податковій, викликає багато суперечок, воно забезпечить розширення бази оподаткування за рахунок несумлінних платників та рівні конкурентні умови для суб'єктів господарювання.

УДК 334.722 (477)

Чумак О.В.¹, Гаврилюк О.В.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ 413 ЗНТУ

Чумак О.В., Гаврилюк О.В.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

У сучасний період розвитку економіки особливого значення набуває піднесення малого підприємництва. Мале підприємництво має можливості розширення ринку праці та зниження рівня безробіття шляхом створення

нових робочих місць, здатність до швидкого реагування на потреби ринку, прагнення до активного впровадження науково-технічного прогресу та більш повного використання місцевих сировинних ресурсів.

Розвиток малого підприємництва – важлива економічно-політична проблема, розв'язання якої потребує цілісної системної методології розвитку малого підприємництва з точки зору як бюджету і податків, так і ставлення держави до малого бізнесу.

В Україні розвиток малого підприємництва здійснюється у несприятливому макро- та мікро- середовищі, існує багато проблем, які необхідно вирішувати. Характерною рисою малого підприємництва в Україні є його нестійкість, слабка життєздатність, недостатній рівень використання потенціалу малого підприємництва як потужного джерела соціально-економічного розвитку країни. Негативно впливають на розвиток малого підприємництва такі стримуючі фактори, як загальний спад вітчизняного товарного виробництва, зростання цін, інфляція, низький рівень платоспроможності населення, рекет, корупція тощо.

На сучасному етапі розвитку підприємництва, через дефіцит достатніх фінансових коштів або за відсутністю таких у малих підприємств, гостро постає проблема розвитку та переоснащення виробничої бази цих підприємств, передусім виробничого устаткування та виробничих площ.

Потреба регулювання бізнесу сьогодні зумовлена цілями економічної політики держави. Базовим нормативно-правовим документом, що визначає принципи та механізми державного регулювання підприємницької діяльності є Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

З огляду на досвід розвинутих країн світу можна виділити різні підходи до регулювання та сприяння розвитку малого бізнесу. Бюджетне кредитування на сьогоднішній день є найбільш ефективною формою державної підтримки малого бізнесу. До його основних переваг можна віднести практику їх надання на умовах платності та обов'язкового повернення, що стимулює підприємців до ефективного використання запозичених коштів.

Мале підприємництво в нашій країні потребує цілеспрямованої державної підтримки, адже підприємництво, як і ринкова економіка, не має природженого імунітету проти монополізму, інфляції та спадів ділової активності. Під державною підтримкою слід розуміти, з одного боку, державне регулювання цього сектору економіки, що передбачає насамперед свідоме формування державними структурами правових, економічних та організаційних умов становлення і розвитку малого підприємництва, а, з іншого боку, - створення стимулів, використання матеріальних і фінансових ресурсів, які залучаються у сферу малого підприємництва на пільгових засадах або безоплатно.

Активізація підприємницької діяльності вимагає підтримки влади на всіх рівнях. Саме формування партнерських відносин між підприємцями і владою, взаєморозуміння дасть можливість розвивати підприємницьке середовище. Досить ефективними можуть бути непрямі методи фінансування підприємницької діяльності, такі, як пільги в частині оподаткування, в залежності від виду підприємницької діяльності. Адже надто обтяжливі податки створюють підприємцям необхідність йти у «тінь», а це призводить до виникнення ще однієї проблеми – тінізації коштів у сфері малого і середнього бізнесу, що негативно впливає не тільки на розвиток малого підприємництва, а й на економіку України в цілому. Найбільш важливим інструментом державного сприяння розвитку малого бізнесу є пряма фінансова допомога, яка здійснюється за допомогою субсидування малих фірм, надання гарантій при отриманні ними позик з фінансових джерел.

З метою подальшого розвитку малого підприємництва необхідним є раціональне поєднання дієвих методів і засобів державного регулювання й підтримки. Держава також повинна сприяти формуванню інфраструктури підтримки малого бізнесу, організовувати державну підготовку та перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів для суб'єктів цього виду підприємництва. Це повинно бути забезпечено шляхом створення та забезпечення діяльності бізнес – центрів, бізнес – інкубаторів тощо. У всіх областях необхідно, щоб формувалися інформаційні банки даних стану та розвитку малого бізнесу, ділових пропозицій іноземних фірм і потенційних інвесторів щодо розвитку підприємництва.

УДК 330.322(477)

Чумак О.В.¹, Наливайко К.В.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Чумак О.В., Наливайко К.В.

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Важливу роль в розвитку національної економіки будь-якої країни світу відіграють іноземні інвестиції, Україна в даному випадку не є виключенням. З розвитком транснаціональних компаній суспільство все більше приділяє уваги питанню їхнього розміщення та освоєння в сучасній економіці.

Залучення коштів іноземних інвесторів сприяє активізації інвестиційного процесу, впровадженню нових технологій, використанню передового зарубіжного досвіду, розвитку малого та середнього бізнесу, зростанню інвестиційного потенціалу.

Іноземні інвестиції необхідні для розвитку економіки будь-якої країни. Що стосується України, то спостерігається наступна ситуація: на 31.12.2012

прямі іноземні інвестиції налічують суму 54462,4 млн.дол. США, на 01.04.2013 – 55708,9 млн.дол. США, на 01.07.2013 – 55318,2 млн.дол. США, на 01.10.2013 – 56565,2 млн.дол. США, 31.12.2013 – 58156,9 млн.дол. США. Основною країною-інвестором є Кіпр. Сума інвестицій в економіку країни складає: на 31.12.2012 – 17275,1 млн.дол. США, на 01.04.2013 – 17692,2 млн.дол. США, на 01.07.2013 – 17928,5 млн.дол. США, на 01.10.2013 – 18712,0 млн.дол. США, 31.12.2013 – 19035,9 млн.дол. США.

Наразі спостерігається відтік прямих іноземних інвестицій розвинених країн світу, які розміщували свої активи в основному в технологічних галузях національного господарства, свідчить про погіршення інвестиційного клімату в Україні, причинами якого є: політична нестабільність, непередбачуваність та непрозорість державної політики, недосконалість правового середовища, обтяжлива фіскальна та митна політика, «клановість» економіки.

Для збільшення потоків та поліпшення структури іноземних інвестицій в Україні необхідні заходи спрямовані на збалансування структурного розподілу іноземних інвестицій в економіку країни, зокрема збільшення їх частки в секторах з підвищеним рівнем технологічності, в реальному секторі економіки і його виробничій сфері, зокрема збільшення частки іноземних інвестицій в довгострокових проектах, що мають стимулювати продуктивність праці та зайнятість населення у країні. Необхідно поліпшити міжнародну інвестиційну позицію та міжнародний кредитний рейтинг країни для мінімізації відсотків і максимізації термінів залучення позикових коштів, спростити процедури реєстрації прав власності нерезидентами, здійснити активізація співпраці між Україною та міжнародними організаціями (особливо з першою трійкою світових рейтингових агентств: Standart&Poor's, Fitch Ratings, Moody's Investors Service), які оцінюють рівень інвестиційної привабливості країни, що має сприяти об'єктивному висвітленню його реального стану. Також треба здійснити заходи щодо збільшення обсягів кредитування банками корпоративного сектору економіки задля поліпшення його ліквідності, створити єдине бюро кредитних історій для полегшення отримання кредитного фінансування інвестиційних проектів, поліпшити інфраструктуру внутрішнього ринку та систему логістики транспортних потоків, поглибити інтеграцію в міжнародну транспортну систему, усунути недоліки податкової система, зокрема врахування збитків минулих періодів при оподаткуванні прибутку поточного періоду. Важливо знизити ризики дефляції та девальвації національної валюти, зниження цінових та боргових ризиків, що, відповідно, підвищить привабливість вітчизняних цінних паперів. Необхідним є розвиток механізму державно-приватного партнерства, з акцентом на інфраструктурні проекти внутрішнього ринку, що не тільки забезпечить додаткову зайнятість, але й дасть значний кумулятивний ефект одразу в багатьох секторах економіки, введення законодавчої вимоги щодо акціонерних товариств в

Україні в частині впровадження ними світових стандартів розкриття інформації та якості корпоративного управління, диференціацію ставок оподаткування відповідно до визначених державою пріоритетів при виробництві інвестиційних, імпортозамінних і соціально значущих товарів для більшого ступеня захисту прав власності створення відповідного реєстру прав власності.

Отже, потрібно уважно враховувати «за» і «проти» і ступінь державного регулювання в галузі іноземних інвестицій, збалансовано поєднуючи національну безпеку у стратегічно важливих галузях і політику економічного зростання. Для запобігання ризиків негативного впливу на інвестиційний клімат необхідно мати довгострокові перспективи щодо іноземних інвестицій та повну прозорість у процесі регулювання й адміністрування змін.

УДК 331.56.57 (477)

Чумак О.В.¹, Шиблова А.М.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Чумак О.В., Шиблова А.М.

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Дослідження проблеми безробіття в Україні в сучасних умовах господарювання є досить актуальним. Бо вона ще досі відкритою і не вирішеною для українського суспільства. Безробіття не може бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, оскільки його зростання може привести до таких проблем: скорочується купівельна спроможність населення, підприємство втрачає персонал, а бюджет – платників податків, з'являється соціальна напруженість і додаткові витрати на підтримку безробітних. Тому державі потрібно створити цивілізований ринок праці, який би допомагав знайти громадянину потрібну роботу.

Безробіття явище, при якому пропозиція робочої сили перевищує попит на неї. Причин безробіття дуже багато, але до основних належать: спад економіки, структурні зрушення, технологічний прогрес та запровадження нових технологій. Це, насамперед, пов'язано з дуже малими інвестиціями та з низьким рівнем використання нових технологій в економіці і т.п.

Згідно з даними, на 1 січня 2014 року кількість зареєстрованих безробітних становила 487,7 тис. осіб. Проте показник щодо рівня зареєстрованого безробіття не дає повного уявлення про загальну ситуацію з безробіттям у країні. Реальний рівень безробіття значно вищий, адже далеко не кожен, хто втратив роботу, офіційно оформляє свій статус. Середній розмір виплат на одного безробітного в грудні 2013 року становив 1 172 гривень, що на 55 гривень більше в порівнянні з листопадом 2013 року.

За методикою Міжнародної організації праці безробіття складає 8,6% від економічно активного населення України. За таким показником Україна займає 10 місце серед країн Європейського Союзу, випередивши Бельгію (8,7%), Угорщину (10,4%), Польщу (10,6%), Францію (11,0%), Словаччину (11,2%), Литву (11,7%) та низку інших країн. Але насправді, за підрахунками експертів показник безробіття досягає 18–20%. В основі цих статрозрахунків є включення до категорії громадян, які працюють у неформальному секторі – в основному у сільській місцевості, тобто ведуть підсобне господарство. Безробітне населення із сільської місцевості – складає лише 30,7% від загальної чисельності безробітних в Україні.

За останніми даними Держкомстату найвищий рівень безробіття зафіксований у Житомирській – 10,1%, Рівненській – 10,2%, Тернопільській – 10,2% та Чернігівській – 10,3%, областях, а найнижчий у м. Київ – 5,6%, Одеській області – 5,7%, АР Крим – 5,8% та м. Севастополь – 5,8%.

Для подолання безробіття в Україні потрібно проводити певні заходи такі, як: реалізація державної та регіональної програми зайнятості; приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм; захист внутрішнього ринку праці; забезпечення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних та ін..

Також необхідно звернути увагу на оновлення та підвищення технічного рівня робочих місць для того, щоб кожне з них забезпечувало зайнятому прожитковий мінімум і подальше зростання заробітної плати (з урахуванням інфляції) Це дозволить привести заробітну плату у відповідність з продуктивністю праці, ліквідувати фіктивні робочі місця, зменшити приховане безробіття.

Основними напрямками вирішення проблеми безробіття в Україні можуть бути: стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; відповідність державного замовлення на підготовку спеціалістів у відповідності із реальним станом попиту на робочу силу; надання податкових кредитів підприємствам за кожне нове створене робоче місце; збільшення терміну та обсягу виплат допомоги по безробіттю; надання допомоги по безробіттю працівникам з тимчасовою зайнятістю; збільшення фінансування заходів щодо надання ефективної підтримки пошуку робочих місць безробітними; надання податкових пільг для підприємств з високою часткою зайнятого сільського населення.

Отже, високий рівень безробіття – проблема, яку потрібно вирішувати і яка потребує глибокого наукового аналізу та на цій основі вироблення практичних рекомендацій, які можуть використовуватись для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, направленої на зменшення рівня безробіття і забезпечення продуктивної зайнятості населення.

УДК 336.02(477)

Чумак О.В.¹, Остапченко А.В.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123 ЗНТУ

Чумак О.В., Остапченко А.В.

ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сьогодні в Україні питання податкової політики належать до найгостріших як в економічному й соціальному, так і в політичному контексті. Вона впливає на всі соціально-економічні сфери функціонування держави і разом з кредитно-грошовою політикою, ціноутворенням, соціально-тарифними і бюджетним програмами складає саму сутність участі держави в регулюванні ринку.

Відсутність чіткої регламентації відносин у сфері оподаткування, наявність "тіньової" економіки призводять до недоотримання доходів державним бюджетом, до наявності значної кількості податків і зборів з малим фіскальним значенням, які важко адмініструвати. Завищені, порівняно зі станом розвитку економіки України, ставки деяких податків свідчать про неефективність системи формування доходів державного бюджету.

Серед головних проблем щодо наповнення дохідної бази державного бюджету є: недосконалість і нестабільність бюджетного та податкового законодавства, що сприяє розширенню впливу на цей процес політичних, корпоративних та інших факторів; непрозорість державних фінансів, неповне розкриття інформації про стан держсектору призводить до прихованих дисбалансів і зростання держсектору; хронічне перевищення та швидке зростання зобов'язань стосовно бюджетних ресурсів, що спричинює постійне коригування бюджету, податкового законодавства й ускладнює адміністрування та прогнозування податків.

Багато недоліків є у податковій системі, які не сприяють збільшенню податкових надходжень до державного бюджету. Серед них можна виділити наступні: високий рівень ухиляння від податків і нерівномірне податкове навантаження на підприємства різного розміру й окремі галузі економіки; неефективна й надмірно витратна для держави й бізнесу система адміністрування податків і зборів, що неспроможна забезпечити повноцінне наповнення державного бюджету й зниження частки тіньової економіки з одночасним дотриманням балансу прав податкових органів і платників податків; значна витрата часу й коштів суб'єктів підприємницької діяльності на ведення податкового обліку й сплату податків; нестабільність і непередбачуваність податкової системи, що призводить до високих податкових ризиків для бізнесу й обмежує можливість середнього і довгострокового планування; неповна відповідність податкової системи основним принципам оподаткування; справе-

дливості, ефективності, стабільності, адміністративної простоти й економічності; невиконання податковою системою функції згладжування соціальної нерівності.

Українці сумарно платять одні з найвищих податків у світі. Для порівняння: в Євросоюзі таких податків удвічі менше, але ЄС перебуває на першому місці у світі за виділенням коштів на соціальний захист своїх громадян – до 30 відсотків від ВВП, за даними агенції Євростат. В Україні – це лише 8 відсотків. Особливо ця різниця помітна у сфері пенсійного забезпечення. У ФРН мінімальна пенсія становить 350 євро за умови відсутності жодного дня трудового стажу, середня пенсія наближається до 800 євро на місяць. У Франції мінімальна пенсія становить 500 євро на місяць, у Великобританії – 760 євро. В Україні середня пенсія становить приблизно 137 євро (понад 1400 гривень). Ці дані надані експертами Інституту світової політики, які проводили відповідні дослідження з європейськими колегами.

Для вирішення проблем формування податкових надходжень до державного бюджету України доцільно запровадити наступні заходи: усунення неузгодженості бюджетного та податкового законодавства з нормами законодавства інших галузей права, забезпечення їх гармонізації та взаємодії; створення дієвого механізму контролю за своєчасним надходженням коштів до бюджетів усіх рівнів; прийняття спеціального закону про пільги та проведення інвентаризації діючих пільг, пільгових режимів на предмет відповідності їх вимогам часу та ефективності а також можливого їх скорочення; перенести податкове навантаження з мобільних факторів.

Отже, оцінивши ефективність податкової системи в Україні, можна зробити висновок, що Податковий кодекс не вирішив усі питання вдосконалення системи оподаткування в Україні, однак його започаткування є великим кроком у майбутнє. Реалізація податкової реформи повинна відбуватись системно, відкрито, цілеспрямовано, виважено та поступово у часі.

УДК 338.8

Чумак О.В.¹, Родькіна А.Є.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Чумак О.В., Родькіна А.Є.

АНТИМОНОПОЛЬНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

В умовах ринкової трансформації економіки України питання захисту конкуренції, недопущення зловживання ринковою владою монополістичних структур є особливо актуальним. Створення конкурентного середовища, захист законних інтересів підприємців і споживачів, регулювання діяльності монополій сприяють формуванню цивілізованих ринкових відносин, підви-

щенню ефективності функціонування національної економіки і є однією зі складових антимонопольної діяльності держави.

Актуальність антимонопольного законодавства сьогодні є безперечною, оскільки щодо його порушення постійно проводяться справи, деякі з яких набувають неабиякого розмаху.

Антимонопольне законодавство в Україні представлено Законами України: «Про обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції в підприємницькій діяльності» (1992 р.), «Про захист від недобросовісної конкуренції» (1996 р.), «Про природні монополії» (2000 р.), «Про захист економічної конкуренції» (2001 р.), «Про Антимонопольний комітет України» (1993 р.) та ін.

На Україні єдиною монопольною службою держави, крім самої держави, є Антимонопольний комітет України.

Основними завданнями Антимонопольного комітету України є:

- здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції;

- запобігання, виявлення і припинення порушень конкурентного законодавства;

- контроль за економічною концентрацією;

- сприяння розвитку добросовісної конкуренції.

До методів здійснення антимонопольної політики відносять:

- правові: прийняття відповідних законодавчих та нормативно-правових актів;

- організаційно-контролюючі: розробка та організація виконання заходів, спрямованих на запобігання порушення конкурентного законодавства; проведення моніторингу, перевірок, призначення експертизи;

- адміністративно-імперативні: примусовий поділ суб'єктів господарювання, застосування санкцій, накладання штрафів;

- профілактично-роз'яснювальні: інформування, внесення пропозицій, надання рекомендацій, попередніх висновків стосовно порушень, роз'яснення щодо кваліфікації порушень.

Безумовно, від проведення антимонопольної політики в теперішніх важких економічних умовах України чудес очікувати не варто.

Основними ринками, на яких виявлені порушення законодавства про захист економічної конкуренції, були ринки агропромислового комплексу (16,7% усіх порушень), житлово-комунального господарства (16,1%), паливно-енергетичного комплексу (11,8%), охорони здоров'я (7,5%), транспорту (5,7%), будівництва та будівельних матеріалів (4,6%).

У 2010 році до Антимонопольного комітету України надійшло 5378 заяв та подань з приводу порушень законодавства про захист економічної конку-

ренції. За результатами розгляду яких розпочато 371 справу про правопорушення.

Протягом 2010 року органами Комітету проведено 940 перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції (у 2009 році – 900), в тому числі 787 перевірок суб'єктів господарювання та 153 перевірки державних органів. За результатами цих перевірок розпочато розгляд 226 справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та надано 121 рекомендацію щодо припинення дій (бездіяльності), що містили ознаки таких правопорушень.

Поглиблення економічних перетворень й активізація інтеграційних процесів загострюють питання щодо державної антимонопольної політики стосовно захисту суб'єктів господарювання та споживачів від недобросовісної конкуренції, зловживань монопольним становищем на ринку, антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання, органів державної влади і органів місцевого самоврядування та, відповідно, потребує вдосконалення механізму здійснення державного контролю в сфері захисту економічної конкуренції та забезпечення захисту конкурентних відносин в Україні.

Українським законодавцям треба працювати, враховуючи іноземний досвід, а також розробити свої нові методи боротьби зі зловживанням монопольним становищем, а також недопущенням та попередженням створення монополій.

УДК 336.27

Чумак О.В.¹, Назаренко М.О.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Чумак О.В., Назаренко М.О.

ЗОВНІШНІЙ БОРГ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ОПТИМІЗАЦІЇ

На сьогоднішній день Україна має безліч економічних проблем, що спричиняють розвиток процесів, які жакливим чином впливають на рівень соціально-економічного життя країни. Неспроможність фінансування соціальних програм та постійний дефіцит платіжного балансу України призводить до взяття в борг певних грошових коштів, які, вливаються у загальні фінансові ресурси держави та впливають на подальший розвиток економіки країни. Процес отримання позик з одного боку дозволяє країні швидко вирішити гострі проблеми та фінансувати перспективні національні проекти, з іншого – неефективне використання запозичень суттєво збільшує навантаження на державний бюджет майбутніх років.

Враховуючи кредитоспроможність України, динаміку валютного курсу, вартість запозичень на внутрішньому і зовнішньому ринках позик та необ-

хідність забезпечення економічної безпеки держави пріоритетними мають бути не зовнішні, а внутрішні запозичення. Але зменшити залежність національної економіки від зовнішніх запозичень неможливо через обмеженість ресурсів внутрішнього кредитного ринку.

За 9 місяців 2013 року обсяг валового зовнішнього боргу України зріс на 2,7 млрд. дол. США і на кінець III кварталу 2013 року становив 137,7 млрд. дол. США. Відносно ВВП обсяг боргу зріс з 76,6% до 77,3%. Основним чинником такої динаміки було зростання обсягів зовнішніх зобов'язань реального сектору економіки, тоді як борг органів грошово-кредитного регулювання та банків продовжив скорочуватися. Основними чинниками, що зумовили зростання боргу реального сектора за звітний період були: накопичення кредиторської заборгованості підприємств за зовнішньоторговельними операціями включно з простроченими торговельними кредитами на \$3,1 млрд; зростання обсягів зобов'язань за негарантованими довгостроковими кредитами – на \$2 млрд; розміщення єврооблігацій українських підприємств на зовнішньому ринку (0,9 млрд). Хоча правлячі кола очікують, що кредити з боку Росії забезпечать рефінансування витрат на обслуговування і погашення валютного боргу уряду України в 2014–2015 рр. і не призведуть до значного збільшення державного боргу, за прогнозами економістів зовнішній борг України продовжуватиме зростати, що спричинить і збільшення дефіциту державного бюджету. Позитивним слід вважати збільшення обсягів ВВП, проте планується ріст відношення державного боргу України до ВВП, яке у 2015 наблизиться до 83%. Основною причиною такої ситуації є щорічне зростання дефіциту державного бюджету України, чому, в свою чергу, сприяє боргова політика нашої держави.

Найкращими з існуючих методів скорочення зовнішнього державного боргу є зростання обсягів експорту товарів та послуг, які сприяють надходженням грошової маси в країну, як результат – надходження до бюджету; запровадження єдиного механізму регулювання грошового обігу країни; узгодження грошово-кредитної та боргової політики; визначення та законодавче закріплення боргової стратегії щодо співвідношення внутрішньої та зовнішньої складової державних запозичень, що має орієнтуватися на структурне реформування економіки; поступове припинення запозичення коштів; створення спеціальних установ з управління державним боргом та реформування існуючих інституцій, відповідальних за управління зовнішнім боргом, застосування інструментів активного управління зовнішніми зобов'язаннями; посилення уваги до управління кредитним рейтингом країни; використання внутрішніх можливостей країни в процесі управління зовнішніми зобов'язаннями; кошти, залучені із зовнішніх фінансових джерел, слід розглядати не стільки з погляду їх обсягу, скільки з позиції їх ефективного використання; управління зовнішнім боргом та ймовірні подальші запозичення по-

трібно здійснювати з урахуванням не лише потреб держави, а й її фінансової безпеки; відмова від практики емісійного фінансування дефіциту бюджету та дотримання курсу поміркованої грошово-кредитної політики; диверсифікація джерел залучення коштів в економіку; встановлення твердого контролю над часткою кредитів із плаваючою відсотковою ставкою.

Отже, залучені зовнішні позики повинні вести до збільшення виробничих потужностей, головним чином тих підприємств, продукція яких йде на експорт. Збільшення експорту продукції призведе до збільшення валютних надходжень до держави, які необхідні для обслуговування та погашення зовнішнього боргу. Зростання державного боргу призводить до збільшення витрат по його обслуговуванню. Управління державним боргом повинно бути спрямовано на збільшення середнього терміну погашення заборгованості та скорочення витрат на обслуговування боргу.

УДК 334.72(477)

Чумак О.В.¹, Косарева В.М.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ- 113 ЗНТУ

Чумак О.В., Косарева В.М.

ГОЛОВНІ ПЕРЕШКОДИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Перспективним напрямком розвитку національної економіки є створення конкурентно-ринкового середовища для розвитку малого підприємництва.

Незважаючи на спроби влади створити сприятливі умови для малого та середнього бізнесу, не можна сказати, що в країні є сформована сприятлива середа для цього сегмента. Така ситуація спровокована недосконалістю законодавства, слабким доступом до фінансування, високим рівнем корупції, низьким зростанням конкуренції.

За офіційною статистикою в Україні 90% малого та середнього бізнесу зазнають краху в перші 2–3 роки життя. З решти 10%–70% не доживає до 7 років! У 2013 році у вересні, на IV Міжнародному економічному форумі стало відомо про те, що 85% ВВП України забезпечують 300 компаній у країні і тільки 15% – малий і середній бізнес. Якщо подивитися статистику в Європі, то в Австрії малий і середній бізнес забезпечує 42–45% ВВП, у Німеччині – 60%, у Франції – 52%.

Метою багатьох дослідників в нашій країні є вивчення основних проблем розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

Серед основних проблем, які заважають розвитку бізнесу можна виділити:

– надмірну кількість дозволів, норм і ліцензій;

- високий рівень оподаткування не сприяє виходу з тіньової діяльності (33–60%) суб'єктів малого та середнього підприємництва;
- обмеженість внутрішніх фінансових ресурсів і ускладнений доступ до зовнішніх джерел фінансування, складність залучення значних інвестицій. Кредитні ставки для бізнесу зашкалюють за 20%–25% і, відповідно, дозволити собі їх можуть тільки високо – рентабельні підприємства.
- недосконалий рівень кредитування малого бізнесу банківськими установами і підвищені скрупульозним перевіркам позичальники.
- ігнорування багатьма підприємствами використання інноваційних технологій у своїй діяльності.

Першими кроками в напрямку розвитку малого та середнього бізнесу в Україні мають бути: спрощення регуляторної політики і зниження адміністративного тиску на бізнес, активізація фінансово-кредитних та інвестиційних механізмів стимулювання розвитку наукомістких виробництв, нових бізнесів, які в результаті забезпечують розвиток інфраструктури та сфери торгівлі.

Розвитку малого та середнього бізнесу в Україні буде сприяти реалізація таких конкретних заходів:

- вдосконалення податкового законодавства в напрямку спрощення правил відкриття та ведення малого та середнього бізнесу;
- створення розумних, справедливих умов оподаткування бізнесу;
- розвиток механізмів залучення фінансування для старту молодіжного бізнесу (наприклад, у Росії існує система підтримки молодих підприємців у вигляді грошових відрахувань на стартовий капітал з федеральних, регіональних венчурних фондів та інших джерел);
- зміцнення довіри до банківської системи, підвищення її прозорості, вдосконалення системи навчання та консультування клієнтів-представників малого та середнього бізнесу;
- підвищення професійного рівня співробітників державних контролюючих органів.

УДК 331.56 (477)

Чумак О.В.¹, Безверха В.О.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ 413 ЗНТУ

Чумак О.В., Безверха В.О.

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОДОЛАННЯ

Праця є одним із основних джерел багатства, фактором зростання виробництва. Безробіття становить загрозу стабільному національному розвитку та національній безпеці, оскільки може виступати головною причиною соціаль-

но-економічної дестабілізації серед працівників великих промислових та ключових у життєзабезпеченні країни підприємств або ж добре організованих професійних груп.

Безробіття – це соціально-економічне явище, пов’язане з перевищенням пропозиції робочої сили відносно попиту на неї, стан зайнятості частини економічно активного населення.

Сьогодні в Україні рівень безробіття складає 7,4% і знаходиться на рівні з країнами ЄС, а рівень зареєстрованого безробіття тільки 2,1%. Найвищий рівень безробіття спостерігається в Західних областях країни, зокрема, найбільше безробітних зафіксовано у Волинській, Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській та Тернопільській областях. У Харкові, офіційно зареєстрований рівень безробіття на початок 2008 року склав 2,21%. Найнижчий рівень безробіття відзначається в Києві та Севастополі. Зареєстроване безробіття вище в сільських районах, ніж у містах, – 427900 і 362300 чоловік відповідно.

Трансформаційні процеси в економіці країни призводять до негативних наслідків на ринку праці регіонів і держави в цілому. Виділяють такі причини виникнення безробіття: міграція робочої сили (5 млн. українців-заробітчан у країнах Заходу); спад економіки і відповідне скорочення сукупного попиту на робочу силу; структурні зрушення; – важкі умови праці; нерегулярна чи взагалі відсутня виплата заробітної плати; обмежена кількість робочих місць; процеси приватизації та роздержавлення.

Щодо долання причин безробіття, то, на нашу думку, вони мають регулюватися державою – починаючи від професійної орієнтації молоді та завершуючи принципами регулювання оплати праці.

Зростання можливостей економіки щодо забезпечення робочими місцями відчутно особливо у сфері підприємництва. Щодо розширення зайнятості на селі, то воно пов’язане з підтримкою й заохоченням розвитку видів діяльності на сільських територіях, що підтверджується досвідом зарубіжних країн, а також створення сприятливого соціального середовища для підвищення престижу та мотивації праці, насамперед у молоді, привабливих умов для проживання у сільській місцевості, зупинення руйнації об’єктів соціальної інфраструктури. Враховуючи сезонний характер сільськогосподарської праці, слід забезпечити умови для рівномірної зайнятості протягом року.

Важливим моментом є працевлаштування молоді.

Проте, зробивши аналіз, можна стверджувати, що в законодавчих та нормативних актах, які регулюють зайнятість молодих громадян, недостатньо враховано соціально-економічні можливості України. Тому для розв’язання цих проблем можна запропонувати такі заходи:

- створення підприємств для працевлаштування молоді у вільний від навчання час;

- сприяння створенню малих молодіжних підприємств;
- створення при вузах або при службах зайнятості відділів сприяння працевлаштуванню молоді.

Пожвавлення економічної діяльності, збільшення обсягів інвестиційних вкладень у розвиток малого підприємництва позитивно впливатимуть на створення нових робочих місць і сприятимуть зростанню рівня зайнятості населення. Більш ефективному використанню наявних та створенню додаткових робочих місць сприятиме впровадження нового для України стандарту – мінімальної погодинної заробітної плати. Матиме позитивний вплив стратегія формування державного замовлення на підготовку кадрів для галузей економіки.

На проведення політики зайнятості держава витрачає приблизно 0,41% ВВП, що значно менше, ніж в інших країнах (2,6% – Швеція, 3% – Франція, 1,6% – Угорщина). Тому першочерговим завданням у проведенні активної політики ринку праці повинно бути її фінансове забезпечення.

Таким чином, проблема безробіття в Україні набуває особливої актуальності і потребує глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі практичних рекомендацій, які можуть використовуватися для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, направленої на забезпечення продуктивної зайнятості економічно активного населення країни і зменшення рівня безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня.

УДК336.71(477)

Чумак О.В.¹, Черкасова О.С.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-113 ЗНТУ

Чумак О.В., Черкасова О.С.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасні тенденції розвитку національної економіки відображають процес переходу від екстенсивного до інтенсивного розвитку банківської системи. Пошук нових джерел залучення ресурсів і сфер застосування капіталів визначає об'єктивну необхідність активного становлення і розвитку такого важливого сегменту фінансового ринку, як ринок банківських послуг. висвітлення особливостей розвитку ринку банківських послуг в Україні має важливе теоретичне та практичне значення для забезпечення стабільного та ефективного функціонування національної економіки за умов посилення кризових явищ у глобальній фінансовій системі.

За підсумками перших дев'яти місяців 2013 року банківська система України продовжила розпочату у 2012 році позитивну динаміку фінансового

результату. На думку аналітиків НРА «Рюрік», вихід на прибуткову діяльність пов'язаний із завершенням формування банками резервів під проблемну заборгованість, при цьому велика кількість банків, у зв'язку зі складною економічною ситуацією, може й надалі здійснювати резервування коштів.

За результатами січня–вересня 2013 року показник рентабельності капіталу (ROE) по банківській системі України склав 1,32%, таким чином, на кожну одиницю власного капіталу банківської системи України припадало 0,013 одиниць чистого прибутку. На кінець вересня 2013 року сукупні прибутки українських банків склали 1 732,4 млн. грн., що перевищує результат I півріччя 2013 року на 46,72% (1 180,7 млн. грн.), проте на 37,57% менше, ніж за 9 місяців 2012 року (2 775,2 млн. грн.) (див. рис. 5.2). Слід зазначити, що суттєве зниження фінансових результатів українських банків у II кварталі 2013 року пов'язано з деформуванням резервів під кредитні операції.

За результатами січня–вересня 2013 року збиток показали 19 банків зі 178 (10,7%), які подали звітність до НБУ. Кількість збиткових банків порівняно з результатом I півріччя 2013 року збільшилась на 2 установи.

Загальна сума збитку, показана збитковими банками, за результатами січня–вересня 2013 року становила –5 610,96 млн. грн. (3469,8 млн. грн. за результатами 2012 року). Доходи банків за підсумками перших дев'яти місяців 2013 року склали 115,55 млрд. грн. і перевищили значення за аналогічний період 2012 року на 9,94%. Збільшення доходів протягом року відбулось переважно за рахунок зростання процентних та комісійних доходів, які порівняно з результатами січня–вересня 2012 року зросли на 9,62% та 10,97% відповідно.

Обсяг витрат порівняно з результатами 9 місяців 2012 року зріс на 10,01% до 117,42 млрд. грн., а з результатами аналогічного періоду 2011 року – зріс на 8,43%. Слід зазначити, що порівняно з результатом 9 місяців 2012 року на 6,52% знизився обсяг відрахувань до резервів, і в структурі витрат чітко проявляється тенденція до зменшення їх питомої ваги.

Таким чином, спостерігається збільшення обсягу як процентних доходів, так і процентних витрат банків, причому останні зростають більш швидкими темпами. Аналітичний департамент НРА «Рюрік» пов'язує дану тенденцію з залученням банками наприкінці 2012 року депозитів за високими ставками, що призвело до суттєвого зростання відсоткового навантаження.

Основними шляхами розвитку банківської системи в Україні є такі як:

- узгодження законодавчих актів щодо здійснення банківської діяльності та гармонізації українського законодавства з відповідними міжнародними стандартами;

- розвиток фондового ринку, як ефективного шляху переливу капіталів у найбільш ефективні галузі економіки.

– впровадження зарубіжного досвіду іпотечного кредитування та розширювання масштабу іпотечного кредитування за рахунок використання бюджетних ресурсів.

– створення єдиного комплексного інформаційно-аналітичного забезпечення ризик-менеджменту.

– побудова системи внутрішньо-банківського контролю.

– залучення іноземних стратегічних інвесторів у капітал та вихід через них на міжнародні ринки довгострокових і дешевих ресурсів.

– застосування інформаційних технологій на всіх ланках діяльності банків.

Все це зумовлює важливість майбутніх наукових досліджень та практичних розробок у сфері запобігання та протидії легалізації відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом.

УДК336.143(477)

Чумак О.В.¹, Колеснік В.І.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-123 ЗНТУ

Чумак О.В., Колеснік В.І.

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Бюджетна політика є складним феноменом, що охоплює всі напрями діяльності держави. Саме через бюджет держава впливає на соціально-економічний розвиток регіонів та фінансову стабільність держави в цілому. Бюджетна політика – це політика визначення цілей і завдань, розробки механізму мобілізації грошових коштів у бюджет, вибір напрямів їх використання, управління фінансами у бюджетній сфері, організації за допомогою фінансово-бюджетних інструментів регулювання економічних і соціальних процесів. Бюджетна політика, як основна форма політики держави, вирішує двоєдине завдання: забезпечення функціонування бюджетної системи країни та регулювання соціально-економічних процесів. Роль держави у регулюванні соціально-економічного розвитку може передбачати різний рівень перерозподілу ВВП.

В сучасних умовах можна виділити декілька головних проблем реалізації національної бюджетної політики. В першу чергу це спротив будь-яким податковим реформам, які передбачають підвищення податкового навантаження. Підвищення рівня оподаткування не призведе до очікуваного наповнення бюджету, а навпаки буде причиною згортання підприємницької та інвестиційної активності. Друга проблема – поширення практики виплати заробітної плати «в конвертах», що спричиняє недоотримання коштів Пен-

сійним фондом та Фондами соціального страхування. Третя проблема бюджетного регулювання пов'язана з відсутністю фіскальних стимулів здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності.

Підвищенню ефективності й результативності бюджетного управління на сучасному етапі розвитку державних фінансів сприятимуть завдання бюджетної політики: визначення чітких правил оцінки обсягу видаткових зобов'язань, підвищення відповідальності за достовірність їх фінансово-економічних обґрунтувань; забезпечення впровадження інструментів підтримки інновацій органами державної влади та місцевого самоврядування; підвищення ефективності механізму державно-приватного партнерства та використання державних інвестицій.

Видаткові зобов'язання мають бути проаналізовані щодо можливостей їх фінансового забезпечення і вкладу в досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку країни та її регіонів.

Для того, щоб бюджетна політика держави була ефективною, потрібно: чітко регламентувати законодавчо процес акумуляції й руху фінансових потоків, забезпечення їх прозорості для суспільства; забезпечити високі темпи зростання національної економіки як основного чинника зниження фінансових ризиків під час розроблення показників державного бюджету – досягти надійності прогнозу основних макроекономічних показників, на основі яких формуються дохідна й видаткова частини державного бюджету, – обсягів і темпів зростання ВВП, темпів інфляції, валютного курсу; дотримуватися об'єктивності під час формування дохідної частини бюджету; оптимізувати бюджетні витрати, що сприятиме повноцінному фінансовому забезпеченню реалізації державних функцій.

Життєво важливою справою є забезпечення випереджального розвитку соціальних інститутів (освіти, медицини, культури) та відповідного зростання соціальних інвестицій, безпосередньо спрямованих на розвиток людини. З метою реалізації соціально-економічних пріоритетів розвитку країни необхідно якісно підвищити рівень функціонування бюджетної системи. Для розроблення і реалізації збалансованого бюджетного регулювання пріоритетні напрямки бюджетної політики повинні визначатися, виходячи з циклічності економічного розвитку, стану державних фінансів та запасу стійкості бюджетної системи.

Таким чином, можливості щодо підвищення рівня соціально- економічного розвитку України пов'язані з підвищенням результативності та ефективності бюджетної політики. Для формування ефективної бюджетної політики потрібно розробити такий підхід, який би інтегрував тенденції та особливості соціально-економічного розвитку країни з бюджетною системою. Науковий підхід до розроблення бюджетної політики, знання і вивчення всіх чинників, що визначають бюджетну політику, передбачають її відповідність закономір-

ностям суспільного розвитку, постійне врахування теоретичних положень і висновків бюджетної теорії. Порушення цієї важливої вимоги призводить до великих втрат в економіці.

УДК332.135:339

Чумак О.В.¹, Оруджова А.В.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-512 ЗНТУ

Чумак О.В., Оруджова А.В.

РЕГІОНАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У СВІТОВУ ЕКОНОМІКУ

Нинішня ситуація в Україні характеризується глобальною трансформацією усіх країн світу до нового якісного стану, нового типу цивілізації третього тисячоліття. Розв'язання цих нагальних завдань здійснюється на різних рівнях та у різноманітних сферах суспільства.

Питання регіональної інтеграції національної економіки є особливо актуальними для України, оскільки вона має унікальну можливість вибору її напрямку – європейського (інтеграція до ЄС) або євразійського (інтеграція до країн Митного Союзу). Об'єктивне обґрунтування інтеграційного вибору не можливе без аналізу поточних господарських відносин країни із регіональними утвореннями, а також оцінки економічних вигід і витрат у тому чи іншому випадку. Країни Митного Союзу і ЄС є нашими найбільшими торговельними партнерами. За даними Державної служби статистики України за 2012 р. частка зовнішньої торгівлі України товарами з країнами МС становила 36,7% загального обсягу такої торгівлі (діапазон коливань протягом останніх чотирьох років – 33–38,7%), із країнами ЄС – 28% (діапазон коливань – 28–29%). При цьому на тлі загального зростання обсягів зовнішньої торгівлі України товарами у 2012 р. на 1,6% порівняно з попереднім роком відбулося скорочення обсягів торгівлі товарами як із країнами ЄС (на 1%), так із країнами МС (на 3,8%). Європа становить собою один із масштабних платоспроможних та інноваційних ринків. Інноваційність виробництва в ЄС перевищує 75%. ЄС – це територія високоефективної інноваційної економіки. Середній показник ВВП на жителя в ЄС майже увосьмєро вищий, ніж в Україні, і в 2,5 разу – ніж у Росії. Найхарактернішим показником ефективності економіки традиційно вважається продуктивність праці. За цим показником ЄС посідає перші позиції у світі. Продуктивність праці в єврозоні у 2,5 разу вища, ніж у Росії, і вчетверо – ніж в Україні.

Очевидно, що сучасні слабкі євроінтеграційні позиції України та її невідповідність політичним і економічним критеріям для вступу до ЄС є закономірним результатом непослідовності і зволікання у здійсненні реформ –

роки тупцювання на місці залишили Україну позаду тих країн Центральної і Східної Європи, які наполегливо здійснювали складні ринкові перетворення. Домінування «декларативної» і брак «імплементативної» культури в органах виконавчої влади, слабка інституційна і функціональна закріпленість пріоритетності політики європейської інтеграції у повсякденній діяльності Уряду, неефективні механізми міжвідомчої координації і моніторингу виконання ухвалених рішень, низький рівень фахової підготовки і знань державних службовців навіть вищої ланки того, що стосується європейської інтеграції, негативно впливають на реалізацію Угоди про партнерство і співробітництво та Стратегії інтеграції до ЄС. Корпоративна закритість системи державного управління, високий рівень корупції, слабкість демократичних інституцій і нерозвиненість громадянського суспільства, утиски свободи преси, політичні проблеми, що викликали критику Ради Європи, відсутність стабільного національного консенсусу з ключових питань внутрішнього розвитку і зовнішньої політики утворюють вкрай негативні наслідки для відносин України з ЄС і загрожують перетворити Україну на країну-аутсайдера. Аби подолати бар'єр та прискорити інтеграцію України до ЄС наша держава повинна виконати ряд певних вимог.

У лютому 2013 р. ці вимоги були конкретизовані Єврокомісаром з питань розширення та європейської політики сусідства Ш.Фюле у вигляді «поп-рарег» – тобто документа, який не був офіційно висунутий Україні інституціями ЄС, але фактично є пакетом вимог, з яким погоджуються обидві сторони. «Список Фюле» для України: виборче законодавство, практика виборів та баланс висвітлення у ЗМІ; вибіркове судочинство, виконання рішень Європейського суду з прав людини та умови утримання під вартою; кримінальний процесуальний кодекс, запобігання тортурам, адвокатське самоврядування; судова реформа та реформа прокуратури; реформа органів внутрішніх справ; конституційна реформа; підготовка до зони вільної торгівлі з ЄС; боротьба з Корупцією; реформа управління публічними фінансами; розширення повноважень рахункової палати; покращення бізнесового та інвестиційного клімату.

Попри ряду важливих кроків України у євроінтеграційному напрямі, ситуація у відносинах Києва і Брюсселя залишається складною. На цей час пакет вимог ЄС виконується досить повільно. Водночас, керівництво України та його бізнес-оточення не зацікавлені у втраті повного контролю всередині країни в разі приєднання до Митного союзу, розглядаючи підписання Угоди про асоціацію як інструмент протидії зростаючому тиску Кремля. Отже, українська влада об'єктивно має зробити ряд важливих конкретних кроків для забезпечення успіху у Вільності, – що кардинально змінить умови відносин як з Брюсселем так і з Москвою.

УДК 332.871(1–22)(477)

Лук'яненко Н.Е.¹, Носко В.О.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр.Т-511 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Носко В.О.

УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА НА СЕЛІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Важливе завдання галузей матеріально-побутового призначення полягає у забезпеченні населення житлом.

Сільський житловий фонд України на початок 2012 р. на 4,7% більше від рівня 2001 р. Із загальної площі житлового фонду 99,7% розміщується в житлових будинках. Площа гуртожитків і житлових приміщень у нежилых будівлях у загальному житловому фонді становила 0,3%. Групування регіонів за рівнем забезпеченості сільського населення житлом показало помітну значну диференціація між східними та західними областями України. Згідно зі статистичними даними, на одного сільського мешканця припадає на 6,1 кв. м. житлової площі більше, ніж на жителя міста. Однак при цьому не враховується якісні характеристики сільських будинків, а наводиться їх загальна площа.

Найбільше новобудов за останнє десятиріччя було зведено у сільських населених пунктах Закарпатської, Київської, Івано-Франківської, Львівської, Вінницької, Одеської областей, а найменше – в Луганській, Кіровоградській, Запорізькій, Миколаївській областях. Таке явище пов'язане не тільки з рівнем заробітної плати в регіонах, а із процесами зовнішньої міграції сільського населення. Темпи зростання сільського житлового фонду продовжують знижуватись також через значну кількість старих будинків, які доводиться ліквідувати.

Кількість безлюдних, непридатних для мешкання будинків останнім часом зростає. Особливо швидко це відбувається в сільській місцевості Вінницької, Житомирської, Полтавської, Хмельницької, Черкаської, Чернігівської областей. В основному порожні будинки знаходяться у віддалених і малих селах, де проживають переважно самотні люди похилого віку, внаслідок чого активізація в цих районах житлового будівництва залишається поза увагою. Якість житлового фонду значною мірою характеризує його благоустрій, який здебільшого не відповідає сучасним вимогам. Розглядаючи показник забезпечення домогосподарств джерелами питної води на початок 2012 р., можна побачити для 57,8% сільського населення – це криниці, колонки в своєму дворі, а мережа водопостачання доступна лише для 25,9%.

Екологічний та санітарний стан джерел водопостачання наближається до критичного (особливо на територіях з розвинутим сільськогосподарським виробництвом). Однією з причин такого стану є висока зношеність водогонів.

Серйозною проблемою залишається газифікація сільських населених пунктів. Централізоване газопостачання є лише в 84,3% домогосподарствах. Головна причина стримування темпів сільської газифікації – недостатня кількість капітальних вкладень.

Отже, сучасний стан житлово-комунального господарства на селі характеризується відсутністю належного матеріального, фінансового, кадрового та ресурсного забезпечення, необхідного для виконання завдань і повноважень місцевого самоврядування у сфері житлово-комунального господарства і, як наслідок, кризою у цій сфері, яка проявляється насамперед у сферах утримання об'єктів благоустрою, житлового фонду та енерго-, тепло-, водопостачання населення. Галузь потребує кардинального реформування, що має передбачати насамперед формування її нової структурної побудови, яка б поєднувала найкращі надбання зарубіжних моделей управління житлово-комунальною сферою. Реформа ЖКГ має бути законодавчо, організаційно та економічно забезпечена на чотирьох рівнях: на рівні державних органів виконавчої влади; місцевих адміністрацій та органів місцевого самоврядування; житлово-комунальних підприємств різних форм власності; споживачів послуг.

УДК.339.166.5

Лук'яненко Н.Е.¹, Ратніков Є.О.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр.Т-511 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Ратніков Є.О.

ОСОБЛИВОСТІ І СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сучасна структурна перебудова, зумовлена глобалізаційними змінами, призвела до кардинальної перебудови матеріального і людського чинників у суспільному розвитку. На сучасній стадії розвитку суспільства продуктивні сили людини реалізуються в формі людського капіталу, найбільш цінним його активом стають освіта знання і досвід.

За сучасних умов, виникають протиріччя не тільки у формуванні, а і оцінюванні інтелектуального капіталу. Трансформаційна криза в Україні зумовила руйнацію науково – технологічної і духовно моральної складової національного інтелектуального капіталу.

Величезних втрат продовжує завдавати інтелектуальному капіталу і науково технічному потенціалу міграція висококваліфікованих кадрів.

Існує тенденція до зростання сукупних витрат на освіту, водночас за величиною фінансових витрат на душу населення вона поступається більшості країн світу, займаючи, зокрема, в Європі одне з останніх місць, до того інтелектуальний потенціал практично не трансформується, у виробництво. Нега-

тивний вплив здійснює і низький рівень фінансування сфери охорони здоров'я і соціально – культурної сфери.

Основну роль у процесі глибокого перерозподілу економічних суб'єктів за видами діяльності, галузями господарства, зміни технологічного способу виробництва, глибокої структурної перебудови, появи принципово нових ринків продуктів і послуг за умов глобалізаційних змін відіграє наука.

Інтелектуальний капітал є сукупністю знань, навичок, творчих здібностей а також спроможністю власників і наукомістких працівників відповідати вимогам і задачам компанії.

Інтелектуального капітал має такі складові: людський капітал, організаційний або структурний і споживчий капітал.

Структурний капітал являє собою програмні засоби, програмне забезпечення, бази даних, організаційну структуру, патенти, товарні знаки, а також всілякі організаційні механізми, які забезпечують продуктивність працюючих і функціонування компанії.

Споживчий капітал представляє собою майбутніх споживачів продукції компанії, її спроможність задовольнити їх запити.

Основою цих трьох складових є людські ресурси – найбільша динамічна компонента спроможності компанії отримувати прибуток тривалий час. Вважається що людський капітал не може бути власністю компанії, а структурний капітал може бути оформлений у власність і може виступати в якості об'єкта купівлі-продажу.

Отже, інтелектуальний капітал – це знання, які можуть бути перетворені в прибуток і оцінені. Таке широке визначення, на думку вчених, охоплює будь – які технологічні, управлінські і ринкові новини, які можуть бути інновацією тобто приносити додатковий прибуток.

Здатність країни до формування і ефективного використання інтелектуального капіталу визначає можливості її подальшого економічного розвитку на основі переходу до вищого технологічного укладу, до постіндустріального суспільства. Стратегічні завдання подальшого розвитку полягають у зміні моделі соціального та економічного зростання, яка має ґрунтуватися на формуванні та використанні інтелектуального капіталу, пріоритеті інноваційної діяльності. Здатність підприємства до формування, оцінки і ефективного використання інтелектуального капіталу визначає можливості його подальшого сталого розвитку і конкурентоспроможність на ринку праці.

УДК 330.131.7:332.12

Лук'яненко Н.Е.¹, Грідько В.О.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр.Т-511 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Грідько В.О.

ПРОБЛЕМИ ТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Тіньова економіка як явище соціально-економічного життя типова для будь-якого суспільства. Навіть країнам з розвинутою економікою властивий певний рівень долі тіньової економіки, який складає 5 – 10% від ВВП. Вона співіснує поряд з легальною економікою. Це явище неможливо повністю здолати або знищити. Проте надмірне поширення тіньового сектора економіки є загрозою для стабільного розвитку економіки.

Для України ця проблема актуальна, оскільки рівень тіньової економіки, на жаль, досягає критичного рівня, який за оцінками деяких експертів перевищує 40%. Боротьба з цим явищем є найважливішим завданням і функцією держави.

Передусім, функціонування тіньової економіки призводить до скорочення податкових надходжень до бюджету країни, що найчастіше ставить під загрозу виконання важливих державних програм і я є джерелом інфляції. Поширення тіньової економіки може також привести до «витоку» капіталу за кордон, скороченню обсягів офіційного виробництва, відтоку працездатного населення, підриванню довіри як у зовнішніх, так і внутрішніх інвесторів. Таким чином, вплив тіньових чинників помітний в усіх сферах суспільства.

Американський учений Э. Фейг до тіньової економіки відносить усю економічну діяльність, яка з тих або інших причин не враховується офіційною статистикою і не включається при підрахунках до показників національних рахунків. Такими можуть бути виробництво легальної продукції, яке ховається від влади у зв'язку з небажанням платити податки, виробництво заборонених товарів і надання заборонених послуг, приховання доходів в натуральній формі.

Традиційно причиною тінізації економіки називають тяжкість податків. Проте, як показують результати досліджень, ця думка не може переважати. Так, наприклад, в Україні загальне податкове навантаження на підприємство в 2013 році складало близько 55,5%. У Франції цей показник досягав 65,8 в Австрії – 55,5%, а в Швеції – 54,6%. При цьому масштаби тінізації економіки в цих країнах були в межах від 10 до 25%. У свою чергу, в Греції, де податкове навантаження складає 47%, рівень тінізації дорівнює 25%.

В якості ключової умови тінізації економіки дослідники виділяють не-ефективний інституціональний базис регулювання підприємства і незадовільні умови для здійснення підприємницької діяльності.

За даними Всесвітнього економічного форуму, ситуація з інституціональним розвитком України названа експертами ключовою проблемою. За показником «Інститути» Україна зайняла в 2013 році 134 місце з 183, що на 14 позицій нижче, ніж в 2012. За показником легкості здійснення підприємницької діяльності в 2013 році Україна стала 149. Така позиція обумовлена низькою ефективністю оподаткування (181 місце), складністю процедури отримання дозволу на будівництво (180 місце), реєстрації власності (166 місце) та ін.

У зв'язку з відсутністю загальноприйнятої методики підрахунку масштабів тінізації різні держслужби називають різні цифри. Так, за даними держслужби статистики України, масштаби тіньової економіки складають 15 – 18%. За підрахунками Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, розмір тіньового сектора економіки останні п'ять років знаходиться в межах від 28 до 39%.

Але найчастіше в міжнародних зіставленнях використовується результат, підрахований австрійським економістом Ф. Шнайдером, який складає 52,8% від офіційного ВВП.

Підводячи підсумки, варто відмітити той факт, що оцінки масштабів тіньової економіки не завжди носять об'єктивний характер і не можуть бути повністю достовірними, оскільки інакше цей сектор економіки не дістав би назву «тіньового». Проте, незважаючи на труднощі в оцінці масштабів цього сектора економіки, рівень тінізації її в Україні безперечно великий і вимагає негайного втручання з боку держави, спрямованої, в першу чергу, на удосконалення інституційного середовища країни і створення умов, що забезпечують не вигідні умови зайняття тіньовим виробництвом.

УДК 336.14;336.717.22

Лук'яненко Н.Е.¹, Рашевський І.А.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр.Т-511 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Рашевський І.А.

ПРОБЛЕМА СЛАБКОЇ ДОВІРИ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

Міра довіри до національної валюти визначається станом економіки і політичною обстановкою в країні, а також чинниками, що впливають, що роблять, на валютний курс. Причому дилери враховують не лише дані темпу економічного зростання, інфляції, рівень купівельної спроможності валюти, співвідношення попиту і пропозиції валюти, але і перспективи їх динаміки. Іноді навіть очікування публікації офіційних даних про торговий і платіжний баланс або результатах виборів позначається на співвідношенні попиту і

пропозиції і курсі валюти. Іноді на валютному ринку відбувається зміна пріоритетів на користь політичних новин, чуток про відставку міністрів тощо.

Нацбанку України вдавалося зберігати стабільність курсу гривні упродовж останніх декількох років, довіра бізнесу і населення до національної валюти залишалася на високому рівні. Проте останнім часом через політичну кризу економіка країни знаходиться під великим тиском, що, відповідно, не могло не вплинути і на курсову стабільність національної валюти. З іншого боку, помірна девальвація і рішення про введення гнучкого курсу гривни сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників.

Дестабілізація політичної ситуації в Україні в другій половині січня спровокувала занепокоєння бізнесу і громадян відносно стабільності курсу гривни. А це призвело до стрімкого зростання попиту на іноземну валюту. У січні 2014 р. Нацбанк був вимушений збільшити свою присутність на міжбанківському валютному ринку, застосувавши наявні у нього механізми стабілізації – його валютні інтервенції склали 1,7 млрд доларів США. Перейшовши на гнучке курсоутворення, Нацбанк змінив підхід до визначення офіційного курсу і відмовився від допустимого коридору коливань.

Тому офіційний курс гривні визначатиметься по середньозваженому курсу міжбанку.

Слід зазначити, що подібні проблеми з курсом мали більшість країн, що розвиваються, а також країн – торгових партнерів України. У цьому контексті можна згадати Росію, Аргентину, Туреччину, які девальвували свої валюти, поліпшивши тим самим умови торгівлі для своїх виробників.

Останній приклад – Казахстан, який буквально за день здешевив тенге на 20%. Як антикризова міра більшість країн застосовують механізм поступової девальвації національної валюти, тобто здійснюють так звану конкурентну девальвацію. Так, в січні свої національні валюти девальвували такі торгові партнери України, як Російська Федерація, Туреччина, Угорщина і Польща.

Експерти відмічають, що впровадження гнучкого курсу гривни і зміна її офіційного курсу дають вагомі переваги для українських експортерів на тлі поліпшення тенденцій у світовій економіці поточного року. Підвищення конкурентоспроможності наших виробників можливе на ринках тих країн, які мають найбільшу долю в зовнішніх поставаннях (наприклад, на ринках Росії, ЄС), оскільки собівартість продукції експортерів в результаті девальвації гривні зменшується. Тому цього року виручка експортерів, за найстриманішими прогнозами, може вирости на 5%. На думку аналітиків, курс на помірну девальвацію гривни, узятий НБУ, створює також відкладений ефект для внутрішнього ринку, який можна буде оцінити після закінчення року. Адже раніше для інвесторів існував ризик раптової девальвації національної валюти.

ти, що стримувало їх плани по розширенню діяльності (нині інвестори оптимістично дивляться на ринки країн з недооціненою валютою). Крім того, очікується зниження процентних ставок за гривневими кредитами, оскільки банки не закладатимуть в них ризики девальвації.

УДК 336.221(477)

Лук'яненко Н.Е.¹, Мирошніченко О.О.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр.Т-511 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Мирошніченко О.О.

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Природокористування в умовах ринку, незалежно від форм власності, має бути охоплене механізмом платності, який опосередковує відносини між власниками природних ресурсів і природо користувачами. При цьому ставки плати за користування природними ресурсами і забруднення навколишнього середовища повинні відповідати величині екологічних збитків, які несе суспільство.

Екологічні податки у різних формах існують практично в усіх країнах, проте процеси справлення таких податків можуть суттєво відрізнятися. Наприклад, екологічний податок може входити до вартості товару чи супроводжувати виробничий процес, або сплачуватися при утилізації товару тощо.

В Україні плату забруднення навколишнього природного середовища було запроваджено у 1991 році Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», механізм визначення плати і стягнення платежів за забруднення довкілля відповідно регулювався. Порядком встановлення нормативів збору і стягнення платежів за забруднення навколишнього природного середовища затвердженого постановою КМУ від 01.03.1999 року. Починаючи з 1 січня 2011 року з набранням чинності Податкового кодексу України на зміну збору за забруднення навколишнього природного середовища справляється екологічний податок (розділ VIII «Екологічний податок» Податкового Кодексу України).

Доречно зазначити, що крім екологічного податку, що з'явився в Податковому кодексі України від 2010 року, який змінив збір за забруднення, стягуються й інші податки, платежі та збори, які мають відношення до екології, але ні законодавчо, ні статистично таким не визнані (Державна служба статистики України до групи екологічних платежів відносять лише надходження від екологічного податку). До інших податків та платежів віднесено: усі ресурсні платежі, серед яких плата за землю, плата за користування надрами, збір за спеціальне водокористування, енергетичні і транспортні податки та інші.

Визначення податку чи платежу екологічним впливає на цілі його стягнення: екологічні податки можуть впроваджуватися з метою стимулювання природо користувачів до більш екологічно-орієнтованої поведінки, в той час як перед звичайними податками таке завдання не ставиться. Тобто коштів для покриття природоохоронних витрат забезпечується достатньо, однак цілове спрямування надходжень на фінансування природоохоронних заходів закріплено лише для екологічного податку. Відсутність цільового призначення перетворює решту податків та платежів, які мають відношення до екології, на черговий фіскальний інструмент.

Проаналізувавши статистичні дані, було виявлено що частка екологічного податку України у 2012 році в загальному обсязі податкових надходжень є дуже низькою і становить менше 1% в той час, як в різних країнах світу значення цього показника знаходилося в межах від 3,2% до 11,9%.

Необхідно зазначити, що за кордоном до числа екологічних податків відносять усі податки, платежі та забори, які мають відношення до екології.

Вважаю, реформування системи зборів екологічного податку є можливим лише за умови, що це не вплине істотно на вартість кінцевої продукції, тобто лише в рамках збалансування всієї системи податків. Мова йде про підвищення питомої ваги екологічного податку у загальному податковому пакеті, без його зростання за рахунок врахування усього переліку податків та платежів, які мають відношення до екології.

УДК 629.366(477)

Лук'яненко Н.Е.¹, Рижков А.О.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр.Т-511 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Рижков А.О.

ПРОБЛЕМИ ТЕХНІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ТА МОЖЛИВІ НАПРЯМИ ЇХНЬОГО ВИРІШЕННЯ

В Україні, як відомо, один із найкращих у світі потенціал землеробства. І не випадково її аграрне виробництво розглядається світовими експертами як найбільш перспективне для значного розширення експорту сільськогосподарської продукції та задоволення внутрішніх потреб в продовольстві.

Дійсно, наприкінці 80-х років ХХ ст. з точки зору забезпечення населення основними видами продукції харчування відповідно до раціональних норм продовольча безпека в Україні була більш самодостатньою. Тобто аграрна реформа у незалежній Україні дала від'ємний результат. Зумовлено це низькою причин. Чільне місце у їхньому складі займає фактор низької технічної оснащеності сільського господарства.

Вітчизняному аграрному сектору на сьогодні притаманний критичний стан матеріально-технічної бази.

Машинами та обладнанням аграрні підприємства забезпечені лише на 45–65% технічної потреби, понад 90% сільськогосподарських машин уже відпрацювали амортизаційний строк. За рівнем технічної оснащеності вітчизняне сільське господарство нині відстає від сільського господарства країн-членів ЄС у середньому в 8–10 разів.

Наслідком цього є неповне використання потенціалу сільського господарства, прямі й потенційні витрати. Так у 2011 р. було вироблено 56,7 млн.т. зерна і втрачено у процесі збирання урожаю близько 5млн.т.

Сукупна підтримка сільського господарства в Україні з розрахунку на 1 га. угідь в Україні становить – 82 дол., тоді як в країнах ЄС 843 дол. При цьому доля АПК у валовій продукції ЄС – всього 0,5%, а в Україні – 21,7%.

Науковцями встановлено, що для технічного повного переоснащення галузей рослинництва і тваринництва на базі техніки вітчизняного виробництва та імпортованої з країн СНД у цінах 2011 р. необхідно інвестувати близько 420 млрд.грн.. Тобто щоб це здійснити за 5 років, необхідно щорічно на ці цілі витрати 84 млрд.грн.

А якщо купувати техніку, виготовлену у провідних країн світу, то необхідно буде витрачати 142 млрд. грн. щорічно протягом 5 років. Порівняємо ці дані із прибутком від реалізації сільськогосподарської продукції та послуг, одержаним сільськогосподарськими підприємствами, включаючи фермерські господарства у 2011 р. – 21,8 млрд. грн. Тобто якщо весь прибуток капіталізувати, то це не покриє потреби в інвестиціях в технічне оснащення сільського господарства. Слід зважити й на те, що в 2011 р. 16,6% агропідприємств були збитковими.

На сьогодні сільськогосподарські підприємства знаходяться, образно кажучи, у «замкненому колі». Їхня прибутковість і фінансовий стан у цілому унеможливають забезпечення сучасного рівня технічної оснащеності. З іншого боку, сучасна матеріально-технічна і технологічна база аграрного сектора значною мірою знижує їхню потенційну прибутковість.

Зокрема, щорічні втрати від цього по сільському господарству в цілому оцінюються в 15–18 млрд. грн.

Для того, щоб вирішити проблему належної технічної оснащеності сільського господарства, необхідно:

- Здійснювати розвиток вітчизняного сільськогосподарського

машинобудування, виробництво конкурентоспроможної техніки нового покоління, зрештою щоб співвідношення закупівлі аграріями техніки вітчизняного і імпортного виробництва становило не 30 і 70%, а 70 і 30%.

- Збільшення обсягів прибутків сільськогосподарських підприємств і їхньої частки, яка «капіталізується», використовується для технічного переоснащення аграрного виробництва. Фактори, що позитивно впливають на прибутковість останнього – відомі. Один з головних – вирішення проблеми еквівалентного міжгалузевого обміну («диспаритету цін» щодо агровиробників з боку підприємств першої й третьої сфер АПК).

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що у цілому сучасна технічна оснащеність сільського господарства не забезпечує реалізації ідеї розбудови «постіндустріальної» моделі аграрної економіки.

В кращому разі економіка України є «індустріального» типу. В ближній перспективі, як мінімум, нам необхідно досягти рівня розвитку техніко-людської системи в економічно розвинених країнах. Наголосимо, що цю проблему агропідприємства не можуть успішно вирішити без посилення державної підтримки. Держава для цього повинна розробити і впровадити відповідну програму, яка б охоплювала низку заходів, починаючи із розвитку вітчизняного машинобудування і закінчуючи надання агропідприємства пільгових державних цільових кредитів.

УДК 338.242.4

Лук'яненко Н.Е.¹, Шумнов П.В.²

¹асист.ЗНТУ

²студ.гр.Т-511 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Шумнов П.В.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Підприємництво є позаісторичним специфічним видом суспільно-корисної економічної діяльності. Специфічні риси підприємця – це передбачення, наполегливість, ініціатива, авторитет, комунікабельність, вміння приймати ризикові рішення. Підприємництво властиве як фізичним особам, так і юридичним особам всіх форм власності, різних розмірів і організаційних структур.

Сьогодні в системі структурної перебудови народногосподарського комплексу України мале підприємництво вже займає одне з суттєвих місць. За останнє десятиріччя кількість малих підприємств в країні зросла більш, ніж в 5 разів. Проте питома вага малих підприємств в промисловості України в загальній їх кількості становить лише 15%, а в обсязі балансового прибутку ще нижче – 10%. В такій галузі, як торгівля і громадське харчування малих підприємств в 3,5 рази більше, ніж в промисловості.

Недостатній розвиток малого підприємництва в промисловості обумовлюється як об'єктивними, так і суб'єктивними причинами. До об'єктивних обставин необхідно віднести тривалу (в продовж багатьох десятиліть) орієнтацію господарської політики країни виключно на великі і супервеликі промислові підприємства з усіма наслідками, що випливають з цього. До суб'єктивних – недосконалість відповідної законодавчо-нормативної бази, недостатню кількість і низький рівень професійної підготовки кадрів для малого підприємництва, помилки в державній політиці його підтримки.

Підприємництво завжди потребує державної підтримки. Особливо актуальна вона для країн з перехідною економікою, зокрема України. Необхідно взяти до уваги, що державна підтримка підприємницької діяльності – це ва-

жіль концентрованого впливу на економічні умови в напрямку регламентації та фіскального контролю окремих галузей.

Посилення державної підтримки підприємницької діяльності спостерігається в умовах світової економічної кризи. З цієї метою в Україні прийнято низку законів.

В сучасних умовах розвиток малого підприємництва не призводить до деконцентрації виробництва. Рациональний поділ праці кооперування і комбінування, територіальна спеціалізація робить мале підприємництво органічним структурним підрозділом крупного. До того ж таке поєднання великих і малих підприємств в одному виробничо-територіальному комплексі призводить до підвищення концентрації суспільного виробництва. Ленінське визначення концентрації виробництва як зосередження останнього на все більш великих підприємствах вже не відповідає сучасному розвитку продуктивних сил. Сьогодні концентрація виробництва – це зосередження його на підприємствах оптимального розміру. В умовах мініатюризації, автоматизації, комп'ютеризації, біохімічних технологій та інших проявів НТП оптимальний розмір мають не тільки великі, але й малі підприємства. Розвиток малого підприємництва в промисловості залежить сьогодні значною мірою від наявності таких форм його культивування, як технопарки і, особливо, бізнес-інкубатори. Останні повинні створюватись при великих наукових центрах, університетах, НДІ. В Україні поки що немає рационально побудованих бізнес-інкубаторів, а потрібні вони в кожному регіоні.

Обмежуючим фактором розвитку малого підприємництва є недостатність державних фінансових ресурсів. Майже єдиним нетрадиційним для України їх джерелом є сьогодні власні кошти (збереження) населення. Необхідно підвищувати довіру населення до держави, особливо у фінансових стосунках між ними; змінити акценти в державній політиці підтримки малих підприємств в бік стимулювання великих промислових підприємств у створенні дочірних структур. Це вигідно державі, великим і малим підприємствам. Перші звільняються від обтяжливого непрофільного для них виробництва (допоміжного, обслуговуючого), а другі мають гарантований ринок збуту, як правило, приміщення і обладнання, що використовувались до цього великими підприємствами. Головне, підвищується довіра населення при вирішенні питання утримуватись чи вкладати власні кошти в мале підприємство. Організаційною формою акумулювання коштів фізичних і юридичних осіб можуть бути взаємні фонди кредитування. Комплексно-цільові програми розвитку малого підприємництва, що розроблені в кожному регіоні і місті України поки що не є ефективними – жодна з них не була реалізована. Необхідно змінити об'єкт програмно-цільового регулювання, а саме: ним повинні бути не малі підприємства, а державна установа, яка, за розподілом обов'язків в структурі виконавчої влади України, відповідає за розвиток певної сфери економіки.

УДК 65.012.8

Лук'яненко Н.Е.¹, Михайлик І.І.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр.Т-511 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Михайлик І.І.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації та інтеграційних процесів економічна безпека країни виступає першочерговим завданням забезпечення зростання економіки та рівня життя населення. Однією із загроз економічної безпеки виступає зростання державного боргу країни. Саме державний борг, його розмір, методи розміщення та погашення мають зв'язок майже зі всіма процесами економічного життя держави (дефіцит бюджету, розмір грошової маси, темпи інфляції) особливо під час валютно-фінансової кризи.

Економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і здатний задовольняти потреби особи, сім'ї, суспільства та держави. Проте, на економічну безпеку країни може впливати державний борг, який, в свою чергу, поділяється на внутрішній (кредити від вітчизняних банків, державні позики в національній валюті на внутрішніх ринках) і зовнішній (кредити міжнародних фінансових організацій, позики іноземних держав, державні позики у іноземній валюті на зарубіжних ринках). Відношення величини зовнішнього і внутрішнього боргу до ВВП відображає боргову безпеку.

Згідно міжнародного досвіду, допустимий рівень зовнішнього державного боргу не має перевищувати 60% ВВП. Хоча за останніх два роки обсяг державного боргу росте повільно, проте національна ситуація попередніх десяти років була в загрозливому стані. Наслідком є формування структурно деформованої і незбалансованої соціально-економічної системи держави з істотним посиленням стратегічних загроз економічній та національній безпеці.

Зовнішні позики забирають частину майбутніх прибутків держави, посилюються позиції кредитора та послаблюється фінансова система держави. Позики отримують більшість країн світу, проте визначальним є ефективне використання кредитних ресурсів. В Україні відсутнє стратегічне використання залучених коштів, державне стратегічне бачення розвитку національної економіки. Простежується критична ситуація швидкого зростання державного боргу і погашення боргів в найближчі роки.

Наслідки зростання боргу – втрата економічної незалежності, вилучення з фінансового ринку коштів (ріст внутрішнього боргу), які б могли бути використані на розвиток реального сектору, зменшення конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках, спад рівня життя населення.

Для забезпечення економічної безпеки країни та розвитку економіки необхідно змінювати парадигму управління, створювати стратегічне державне бачення стійкого зростання, критерії використання запозичень і їх повернення, ефективне використання коштів в реальному секторі, що відрізняється від теперішнього споживчого використання запозичень.

Державний борг України є неприйнятним у розвинутому економічному середовищі, оскільки за таких умов неможливими є процеси не тільки розширеного, але й простого відтворення.

УДК 65.016.8

Лук'яненко Н.Е.¹, Алтинбаєва А.Р.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр ФЕУ-613 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Алтинбаєва А.Р.

ПРОБЛЕМИ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Банкрутство підприємств в Україні є поширеним явищем сьогодення. Світова економічна криза, нестабільність економічного і політичного середовища в країні, недосконалість правового та податкового законодавства призвели до збільшення кількості неплатоспроможних підприємств, які прямують до банкрутства, що призводить у більшості випадків до ліквідації таких підприємств.

Загалом банкрутство є регулятором ринкової економіки, основне призначення якого полягає у «відсіюванні» неефективних, неплатоспроможних та збиткових суб'єктів підприємницької діяльності. Незважаючи на це, можна констатувати, що рівень банкрутства в Україні є високим.

За даними Світового банку і Міжнародної фінансової корпорації позиція України у рейтингу «Ведення бізнесу» за індикатором «закриття бізнесу» є низькою порівняно з іншими країнами. Це свідчить про наявність в українському законодавчому полі, яке регулює правові аспекти процедури банкрутства суб'єктів господарської діяльності, певних перешкод, а також про відсутність в останні три роки прогресивних реформ у цій сфері державного регулювання.

Під загрозою банкрутства в Україні перебувають у переважній більшості малі та середні підприємства, а стабільність розвитку ринкової економіки, як відомо, залежить від ефективності функціонування в країні малого та середнього бізнесу. В Україні спостерігається стабільна тенденція до підвищення ролі малого підприємництва в економіці.

Як показує практика, в Україні жодне велике збиткове підприємство із значними обсягами простроченої заборгованості досі не збанкрутувало. У зв'язку з цим держава втрачає платників податків, працівники – робочі місця,

і кредитори не отримують у повному обсязі повернення своїх коштів. Однією з причин такого стану є неврегульованість законодавства.

Отже, чинне законодавство України необхідно переорієнтувати так, щоб усіх учасників процедури банкрутства стимулювати до дій, спрямованих на відродження підприємств-боржників, на відновлення їх платоспроможності, а не на ліквідацію, як це відбувається зараз.

Підсумовуючи все вище сказане, можемо виділити найбільш актуальні та невирішені на нашу думку питання проблеми банкрутства підприємств в Україні, а саме:

- недостатність законодавчої бази для регулювання питання банкрутства підприємства, що потребує вдосконалення;
- відсутність методики визначення та попередження банкрутства підприємств за галузями господарювання;
- недостатній контроль держави щодо рівня банкрутства підприємств в Україні та здійснення заходів щодо його зниження;
- відсутність консультаційних центрів допомоги для неплатоспроможних підприємств.

У зв'язку з вище зазначеним, пропонуємо наступні способи вирішення наведених проблем:

- удосконалення українського законодавства про неплатоспроможність підприємств із залученням допомоги учасників системи господарювання;
- визначення єдиної вітчизняної методики попередження банкрутства підприємств, що базується на галузевому розподілі підприємств і є адаптованою безпосередньо до української економіки з урахуванням всіх регулюючих факторів ризику;
- активізація участі держави у регулюванні та відстеженні рівня банкрутства підприємств не лише державного, але й приватного сектору, а також її зацікавленість в збереженні підприємства, а не його власника, та здійсненні заходів щодо зниження рівня банкрутства підприємств;
- необхідність створення можливостей використання позасудових способів вирішення проблеми відновлення платоспроможності підприємства як засобу повернення боргів;
- надання консультаційної допомоги неплатоспроможним підприємствам шляхом створення на місцях здійснення підприємницької діяльності спеціальних консультаційних центрів.

Дуже важливо виділяти серед неплатоспроможних суб'єктів господарювання тих, які тимчасово потрапили у скрутне становище і мають певний потенціал для подальшого успішного функціонування.

Загалом можемо дійти до висновку, що наявність значної кількості невирішених проблем щодо банкрутства підприємств в Україні є причиною її

низького рейтингу щодо ведення бізнесу в світі і, як наслідок, недостатньої інвестиційної привабливості українських підприємств. Крім того, наявність проблем у сфері регулювання банкрутства підприємств тягне за собою негативні соціально-економічні наслідки для країни в цілому, саме тому вони потребують негайного вирішення та подолання.

УДК- 339.727.22(477)

Лук'яненко Н.Е.¹, Яндовська А.В.²

¹асист. ЗНТУ

²студ.гр.ФЕУ-613 ЗНТУ

Лук'яненко Н.Е., Яндовська А.В.

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Впродовж останніх років суттєво зростає роль іноземних інвестицій у економічному розвитку держав світу. Для України, як і для будь-якої молодшої держави, котра має наміри стабілізувати свою економіку та поступово завоювати гідне місце на світовій арені, досить актуальною є проблема залучення іноземних інвестицій.

Інвестиційний ринок як економічна категорія являє собою збалансованість попиту і пропозиції на інвестиції та випереджаючих можливостей підприємців в їх матеріалізації. Це означає, що, з одного боку, потрібні економічні заходи з отримання попиту на інвестиції та зменшення маси безготівкових грошей, які неадекватні обсягу та якості продукції, а з іншого, – антимонопольні заходи, які б сприяли розвитку ринку будівельних послуг.

Щодо загальної оцінки інвестиційного клімату в Україні на макроекономічному рівні, то тут слід відзначити, що в економіці продовжується спад виробництва, зменшується частка надходжень від податків, накопичуються неплатежі, знижується частка банківського кредитування у ВВП, зростає сума внутрішнього і зовнішнього боргу, зростає рівень тіньової економіки, знижується частка державних капіталовкладень (щороку в цілому на 5– 10%).

Крім цього, на інвестиційний клімат держави суттєвий вплив мають:

- приховане безробіття;
- неможливість виконання державою своїх обов'язків щодо соціального захисту громадян;
- відсутність ефективних процедур банкрутства, захисту прав власників;
- високий рівень злочинності;
- слабка дисципліна виконання законодавчих актів.

Причинами погіршення інвестиційного клімату в Україні є:

- заполітизованість економіки;
- негативні наслідки приватизації, до яких призвело збочення та заміна такої основної мети приватизації, як сприяння розвитку виробництва, на отримання прибутку в короткий термін.

– іноземні інвестори розраховують на повернення своїх вкладень через 6 років при середньорічній прибутковості 38%;

– у багатьох країнах потенційні інвестори недостатньо поінформовані про стан та перспективи розвитку економіки України;

– основним недоліком чинних нормативних документів, що регулюють інвестиційну діяльність в Україні, є їх неузгодженість між собою.

Пріоритетними завданнями, що мають розв'язати іноземні інвестиції, є:

– структурна реформа економіки;

– технологічне оновлення виробництва;

– виробництво товарів широкого вжитку;

Отже, до шляхів активізації інвестування в Україні можна віднести такі:

– реформа підприємств, яка передбачає перехід до

загальноприйнятих у світовій практиці стандартів бухгалтерського обліку, оцінку основних виробничих фондів відповідно до їх реальної ринкової вартості, суттєве покращення корпоративного управління;

– страхування майна (особливо великих підприємств);

– розвиток інфраструктури, форм і методів залучення до інвестиційної сфери заощаджень населення;

– необхідно активно сприяти становленню системи житлового іпотечно-го кредитування, формуванню вторинного ринку іпотечних кредитів для залучення у сферу банківського кредитування вагомих довгострокових позабюджетних фінансових ресурсів.

Найбільш інвестиційно-привабливими в Україні є такі види економічної діяльності: харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів, оптова торгівля і посередництво у торгівлі, фінансова діяльність, машинобудування, транспорт, хімічна промисловість, медицина, наука.

На сучасному етапі головна складність інвестиційних процесів полягає в дуже обмежених можливостях внутрішніх накопичень підприємств і неспроможності приватних інвесторів в повній мірі компенсувати недолік капітальних вкладень для поновлення економічного зростання. При цьому критичність ситуації зростає, бо існуюче в Україні економічне та політичне становище не сприяє зростанню капіталізації інвестиційного ринку.

УДК 658.012.08

Бурма С.І.¹, Бойко Т.О.²

¹асист. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-112 ЗНТУ

Бурма С.І., Бойко Т.О.

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

У стратегічному плані економічну безпеку гарантує лише конкурентоспроможна економіка.

Основне завдання держави в контексті забезпечення економічної безпеки – створення такого економічного, політичного та правового середовища й інституційної інфраструктури, які б стимулювали найбільш життєздатні підприємства, інвестиційні процеси, виробництво перспективних конкурентоспроможних товарів.

Відтак досягнення позитивного впливу фінансового сектора на реальну економіку мусить передбачати пріоритетне спрямування фінансових потоків у розвиток тих галузей, які, по-перше, забезпечують економічне зростання за рахунок переважаючого використання відтворюваних ресурсів та наукоємних процесів, а по-друге, спроможні реалізувати сукупність притаманних економіці України об'єктивних конкурентних переваг.

Особливе місце в системі забезпечення фінансової безпеки має загострення проблеми грошового обігу загалом і позабанківського зокрема. Неадекватність протидії тінізації грошово-кредитної сфери і позабанківського грошового обігу є одним із чинників платіжної кризи, гальмування можливостей переведення національного господарства на шлях стабілізації та забезпечення економічного зростання.

Виходячи з викладеного, зростає необхідність ужиття комплексу заходів, спрямованих на усунення недоліків в управлінні грошовою сферою і забезпечення протидії і тінізації та криміналізації грошового обігу. Потребує нагального розв'язання проблема недостатності грошової маси в легальному обороті з одночасним її скороченням у тіньовому обігу.

Актуальним завданням подальшого розвитку грошового обігу в Україні залишається необхідність подолання його доларизації. Це стане можливим лише завдяки набуттю національною грошовою одиницею – гривнею – властивостей бути не лише високоліквідним засобом платежу, а й надійним засобом заощадження грошей та їх захисту від знецінення.

Розв'язання названих проблем повинно супроводжуватися спрямуванням зусиль фіскальних та інших центральних органів у бік пом'якшення податкового тиску на офіційну економіку.

Зовнішньоекономічна безпека полягає у спроможності держави протистояти впливу негативних зовнішніх економічних чинників і мінімізувати заподіяні ними збитки, активно використовувати участь у світовому поділі праці з метою створення сприятливих умов для розвитку економіки, забезпечувати відповідність зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам.

Для забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України пріоритетними завданнями державної політики повинні стати: підтримка вітчизняних експортерів, розробників імпортозамінних товарів і виробників конкурентоспроможної продукції; створення ефективної банківської та гнучкої кредитної системи, гарантування прав власників валютних коштів; створення інфра-

структури зовнішньої торгівлі та сучасної системи її інформаційного забезпечення; проведення гнучкої експортно-імпоротної політики; удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньої торгівлі; диверсифікація експорту та імпорту.

Послаблення ж криміногенної ситуації можливе лише за умови стабілізації та поліпшення стану в економічній і соціальній сферах, зміцнення правової та матеріально-технічної бази органів внутрішніх справ та належної взаємодії між правоохоронними та іншими суб'єктами протидії.

Сучасні кризові умови створили надзвичайно сприятливе середовище для активізації кримінально-тіньової діяльності. Організована злочинність формує не тільки «паралельну» економіку, а й відповідні владні кримінальні структури, які все більше загрожують існуванню держави як такої. Аналіз кримінального законодавства та сучасного стану діяльності правоохоронних органів свідчить як про відсутність у державі ефективних, науково обґрунтованих програм впливу на тенденції розвитку криміногенної ситуації, так і про необхідність пошуку нових форм, засобів і методів протидії злочинності, зменшення її суспільної небезпечності, а головне – реального захисту прав і свобод громадян. А тому сьогодні необхідне вживання комплексних, науково обґрунтованих і зорієнтованих на сучасність заходів протидії злочинності. При цьому комплексність слід розуміти не лише як об'єднання (узгодження) зусиль гілок влади, міністерств і відомств, а й визначення місця та можливостей, розмежування функцій та відповідальності кожного державного органу за виконання поставлених завдань.

УДК 336.748.12

Бурма С.І.¹, Довбіщук О.В.²

¹асист. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-413 ЗНТУ

Бурма С.І., Довбіщук О.В.

ІНФЛЯЦІЯ ТА ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ

Інфляція – це зростання загального рівня цін у країні впродовж певного періоду часу, що супроводжується знеціненням національної грошової валюти.

Інфляція є складним явищем, зумовленим комплексом внутрішніх і зовнішніх причин. Найважливішими з внутрішніх причин інфляції є: порушення пропозицій відтворення між виробництвом і споживанням, попитом і пропозицією, грошовою масою в обігу і сумою товарних цін; значне зростання дефіциту державного бюджету і державного боргу; надмірна емісія паперових грошей; мілітаризація економіки; збільшення податкового тягаря на товаровиробників; випередження темпів зростання заробітної плати порівняно з темпами зростання продуктивності праці.

Зовнішні фактори інфляції пов'язані з посиленням глобалізації господарських зв'язків між державами, що супроводжуються загостренням конкуренції на світових ринках капіталів, товарів та послуг, робочої сили, загостренням міжнародних валютно-кредитних відносин, зі структурними світовими кризами.

Для того, щоб більш повно зрозуміти поняття інфляції треба розглянути її типи.

Відкрита інфляція діє в умовах вільних цін і виявляється у зростанні загального рівня цін. Прихована інфляція діє в умовах негнучких, фіксованих цін і виявляється у вигляді зниження якості товарів і послуг та у розвитку товарного дефіциту.

Повзуча інфляція виникає тоді, коли річний приріст цін становить не більш як 10%. Галопуюча інфляція – інфляція, за якої річний приріст цін вимірюється від 10 до 200%. Гіперінфляція – це інфляція, за якої річний приріст цін становить 200% і більше.

Очікувана інфляція очікується і може бути врахована заздалегідь. Неочікувана інфляція є результатом непередбачених змін в економіці або наслідком виникнення незапланованих змін у сукупному попиті та сукупній пропозиції.

Інфляція попиту – це порушення рівноваги між попитом і пропозицією з боку попиту. Інфляція пропозиції – зростання цін внаслідок підвищення витрат виробництва чи скорочення сукупної пропозиції.

Збалансована інфляція – інфляція, коли ціни товарів різних товарних груп відносно один одного не змінюються. Незбалансована інфляція – інфляція, коли співвідношення цін у різних товарних групах змінюється на різні відсотки і по-різному на кожний вид товару.

Інфляція тісно пов'язана з рівнем добробуту населення. Добробут – це оцінка рівня реалізованих потреб та можливостей людей у процесі матеріального відтворення.

Одним з важливих завдань сучасної економічної теорії як в Україні, так і за кордоном є вдосконалювання показників добробуту населення. Складність завдання полягає в багатоаспектності категорії добробуту, що включає доходи населення й споживання, зайнятість і безробіття, житлові умови, забезпеченість населення соціально-культурними послугами тощо.

Сучасні уявлення про добробут населення варіюються. Одні науковці пропонують вимірювати добробут через макроекономічні показники – розмір ВВП на душу населення, індекс купівельної спроможності тощо. Інші науковці вважають, що соціальний добробут включає і суспільні блага, які можуть бути виміряні через стан здоров'я населення, рівень смертності немовлят тощо. В Україні для оцінки добробуту населення переважно використовують

нормативні показники прожиткового мінімуму та середнього розміру заробітної плати (пенсії).

Одним з найважливіших показників рівня життя населення, його добробуту є реальні доходи населення, на основі яких прогнозуються загальний обсяг, структура і динаміка споживання, склад і джерела доходів населення, розмір і рівень диференціації доходів окремих соціальних груп. Доходи населення є також найважливішим індикатором економічного добробуту держави та соціальної ситуації в країні.

Інфляція вкрай негативно позначається на життєвому рівні, співвідношенні номінальної та реальної заробітної плати працюючих. Їх заощадження і заробітки значно знецінюються. Стрімке підвищення цін на споживчі товари і послуги призводить до істотного уповільнення темпів зростання номінальної та падіння реальної заробітної плати.

Інфляція, виходячи з-під контролю, надає економічному розвитку цілий комплекс суто негативних впливів. Загальновизнано, що інфляція звужує мотиви до трудової діяльності, бо підриває можливості нормальної реалізації цінових заробітків. Інфляція, особливо в умовах істотного зростання цін, підсилює соціальну диференціацію населення. Негативний вплив інфляції полягає також і в тому, що вона обмежує можливості накопичення. Заощадження в ліквідній формі скорочуються, частково приймають натуральну форму. Співвідношення між споживанням і заощадженнями частини доходів зсувається в бік споживання.

УДК 330.42

Бурма С.І.¹, Сажинська І.В.²

¹асист. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ-133 ЗНТУ

Бурма С.І., Сажинська І.В.

ТЕОРІЯ ІГОР ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО КОНФЛІКТУ

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що на сучасному етапі розвитку економіки, теорія ігор використовується як платформа для розв'язання економічних конфліктів.

Теорія ігор – це розділ прикладної математики, який вивчає математичні моделі прийняття рішень у так званих конфліктних ситуаціях, що мають місце.

Основоположниками теорії ігор є математик Дж. Фон Непман та економіст О. Моргенштерн. В подальшому її розвинули Неш Джон, Зелтен Райнхард, Харшаньї Джон Чарльз, які у 1994 році стали лауреатами премії пам'яті Альфреда Нобеля з економіки за пріоритетний вклад в аналіз некооперативних ігор.

Слід зауважити, що логічною основою теорії ігор є її складові частини: конфлікт, прийняття рішення в даному конфлікті та оптимальність його прийняття.

Змістовно, конфліктом можна вважати будь-яке явище, відносно якого можна казати про його учасників, про їхні дії, про результати явищ, до яких призводять ці дії, про сторони, які так чи інакше зацікавлені в таких наслідках, і про сутність цієї зацікавленості.

Кооперативна гра задається множиною гравців і характеристичною функцією. Рішенням кооперативної гри вважається множина поділів, які реалізуються при раціональній поведінці гравців.

Щодо класифікації ігор вважають правильною наступну класифікацію: кооперативні та некооперативні ігри; симетричні та антисиметричні ігри; ігри з нульовою і ненульовою сумою; паралельні та послідовні ігри; ігри з повною та неповною інформацією; ігри з нескінченним числом ходів; дискретні та неперервні ігри.

Щодо прийняття рішень в економічному конфлікті. На сучасному етапі розвитку економіки теорія ігор застосовується як на макрорівні при розробці економічних моделей, які враховують інтереси всіх ланок економіки, так і на макрорівні – для прийняття оптимальних рішень при виборі сировини, матеріалів, при створенні запасів, при підвищенні якості продукції тощо.

У більшості випадків для прийняття управлінських рішень використовується неповна і неточна інформація, яка і утворює ситуацію невизначеності. Для обґрунтування рішень в умовах невизначеності використовують:

- методи теорії статистичних рішень (ігри з природою);
- методи теорії ігор.

В такому випадку доцільно привести приклади застосування теорії ігор у економічному конфлікті.

Картель. Нечисленність основних учасників олігополістичного ринку сприяє укладенню між ними угод. Основна ідея подібних змов складається у встановленні обсягу виробництва і цін на такому рівні, який забезпечує максимальний прибуток для всієї групи компаній, що домовляються. Далі цей обсяг ділиться між учасниками картелю за допомогою визначення квоти кожного з них у загальному виробництві або шляхом географічного закріплення ринків.

Часом розквіту картелів був період з кінця XIX ст. і до кінця 30-х рр. XX ст., коли вони мали легальну форму і були широко поширені.

Гра за правилами. Дана форма олігополії є компромісом між нескоординованою олігополією і прямою змовою. Фірми не укладають угод, але підкоряють своє поведіння певним неписаним правилам. Така політика, з одного боку, дозволяє уникнути юридичної відповідальності. А з іншого боку дозволяє зменшити ризик непередбаченої реакції конкурентів, тобто відгоро-

дити себе від головної небезпеки, властивої нескоординованої олігополії. Гра за правилами полегшує досягнення олігополістичного рівноваги.

Найбільше часто вживаним прийомом гри за правилами є лідерство в цінах. Воно полягає в тому, що всі великі зміни цін спочатку проводить одна фірма (звичайно сама велика), а потім вони повторюються в інших компаніях. Ціновий лідер фактично одноосібно визначає ціни для всієї галузі. Але робить це з таким розрахунком, щоб нові ціни влаштували й інших. Адже якщо вони будуть не вигідні конкурентам, то ті просто не підуть за лідером і галузь перейде в небезпечний для всіх учасників стан нескоординованої олігополії. Тому лідер вивчає відношення конкурентів, заздалегідь віддаючи розгłosу розмір майбутньої зміни й прислухаючись до реакції інших фірм.

Отже, моделі теорії ігор активно використовуються в сучасному світі, зокрема – в економіці. Розв'язання економічних конфліктів – є одним із найбільш поширених напрямків теорії ігор. Дана теорія дає змогу полегшити обрання вірного рішення та вирахувати для підприємства можливі вигоди та втрати.

УДК316.422.44:33(477)

Сиволап Т.Г.¹, Зайчикова А.В.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. РТ-711 ЗНТУ

Сиволап Т.Г., Зайчикова А.В.

ВПЛИВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ НА СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ В ЕКОНОМІЦІ

Безсумнівний вплив на господарське зростання і структуру світової економіки має науково-технічний прогрес, який зачіпає всі елементи продуктивних сил.

Концепція технологій і технологічних змін містить багато вимірів. Технологічний прогрес в одних випадках включає в себе процес інновацій, при цьому передбачається, що нові шляхи забезпечують випуск існуючих товарів і послуг з використанням меншої кількості капіталу та робочої сили. В інших випадках він включає оновлення продукту, створення нового або поліпшення якостей старого. Він може розумітися і як обсяг технічних і управлінських знань, використовуваних у виробництві та збуті. Частина цих знань втілена в машинах, інша – в умінні людини, методах управління, організаційних структурах.

Технологічний прогрес часто розглядається як самостійний фактор виробництва і як спосіб збільшення факторів виробництва. Удосконалення технології приводить до різних результатів.

На теоретичному рівні технологія впливає на господарське зростання кількома шляхами:

- поліпшення технології дозволяє національному господарству збільшити випуск продукції при тому ж рівні витрат за рахунок збільшення продуктивності факторів виробництва.

- посилюється вплив на економічне зростання науково-технічного та освітньо-кваліфікаційного потенціалів. Сьогодні нововведення і пов'язані з ним процеси управління та підвищення якості робочої сили забезпечують вирішальний внесок в економічне зростання.

- наука і технологія життєво важливі для продуктивності і роблять внесок у добробут суспільства. Наприклад, випуск однієї тонни сталі в комп'ютерному виробництві вимагає в 12 разів менше зусиль, ніж на початку 80-х років.

- науково-технічний прогрес призводить до великих змін у предметах праці. Серед них величезну роль відіграють різні види синтетичної сировини, які володіють заданими властивостями, не існуючими в природних матеріалах. Вони вимагають значно менше затрат праці на обробку.

- під впливом НТП відбуваються зміни у засобах праці. В останні десятиліття вони пов'язані з розвитком мікроелектроніки, робототехніки, інформаційної та біотехнології. Інформаційні технології дозволяють механізувати сферу послуг.

Науково-технічний прогрес, технічні переваги залежать від коштів, що виділяються на НДДКР, і масштабів їхнього поширення і використання. Витрати на НДДКР у світовому господарстві швидко росли, випереджаючи темпи приросту ВВП і капіталовкладень. Частка витрат на наукові дослідження в ВВП тільки за 1980-1990 рр. піднялася з 1,85 до 2,55%, а витрати на одного дослідника та інженера зросли в 1,6 рази. У сучасний період витрати на розвиток виробничих знань перевищують капіталовкладення в активні елементи основного капіталу в багатьох провідних компаніях.

Вплив НДДКР і науково-технічного прогресу в цілому на світовий економічний розвиток залежить від комплексу умов. Перш за все велику роль грає спрямованість НТП, що вкрай важливо з точки зору перспектив впливу НТП на економічне зростання. Різні галузі виробництва по-різному впливають на зростання, деякі з них виступають його локомотивами, маючи сильний мультиплікативний ефект. Найбільший вплив на темпи економічного зростання і економічний розвиток НТП робить тоді, коли він сильніший за все впливає на розширення ринку і структуру господарства. Як найбільш яскравих прикладів такого впливу можна назвати широке впровадження в споживання електрики, таких товарів тривалого користування, як автомобіль, телевізор, електротовари, які стимулювали інші галузі. Так, масове виробництво автомобілів стимулювало збільшення виробництва в 70 галузях.

В інших випадках НТП, не створюючи нових масових товарів і проявляючись у галузях, що не несуть великого мультиплікативного ефекту, сприяє суттєвого підвищення технічного рівня традиційних знарядь праці і предметів споживання тривалого користування. Тут вплив технічного прогресу більш опосередкований. Розширення ринку досягається через зниження витрат виробництва.

В останні десятиліття НТП в основному виявляється в так званих функціональних зрушення всередині сформованої галузевої та виробничої структури (виняток – виробництво переносних телефонів, персональних комп'ютерів). На ринках переважають не нові товари, а поліпшені, не нові технології, а існуючі вироби, раціоналізовані на базі нововведень.

УДК 334.716. (477)

Сиволап Т.Г.¹, Триш Ю.С.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. РТ-711 ЗНТУ

Сиволап Т.Г., Триш Ю.С.

ПРОБЛЕМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕРІОД «ДИПРЕСІЇ» В УКРАЇНІ

Країна перебуває в стані рецесії, і прогнози на найближче майбутнє оптимізмом не відрізняються. Так, Європейський банк реконструкції і розвитку(ЄБРР) погіршив прогноз зростання ВВП України в 2014 році на 1 п. п. – до 1,5%. Всесвітній банк знизив прогноз зростання ВВП України в 2013 році з 1% до нуля. Агентство Fitch також припускає, що країні вдасться вийти на нульове зростання до кінця року. А ось агентство Standard & Poor's опублікувало найпесимістичніший звіт, згідно з яким економіка України за підсумками цього року скоротиться на 1%.

Найбільш оптимістичний погляд на стан ВВП України продемонстрував Міжнародний валютний фонд(МВФ), який поліпшив прогноз зростання нашої економіки в 2013 році. Якщо в квітні він чекав нульового зростання економіки, то в жовтневому звіті World Economic Outlook прогнозує зростання на 0,4%.

У 2013 р. в Україні було зареєстровано більше 50,256 тис. суб'єктів великого і середнього бізнесу. Це майже на 7% більше, ніж в 2012 р.(47,036 тис.). Про це говориться в повідомленні Державної реєстраційної служби.

При цьому українці найчастіше реєстрували товариства з обмеженою відповідальністю. Їх за увесь минулий рік було зареєстровано 33,834 тис. або на 14,5% більше, ніж в 2012 р.(29,542 тис.).

Також нерідко реєстрували приватні підприємства (2,688 тис.), комунальні установи (1,565 тис.) і об'єднання співвласників багатоквартирних будинків (1,242 тис.).

Адже складно не визнати факт існування, наприклад, величезних проблем з підключенням до систем енергопостачання (засвідчити це можуть не лише будівельні компанії, але і звичайні громадяни, що вирішили своїми силами забезпечити себе житлом при будівництві індивідуальних будинків і що мають потім справу з дюжиною бюрократів, чергами, поборами і так далі).

Та ж ситуація і з питанням захисту прав інвесторів: погіршення позицій України в цій сфері виглядає більш ніж закономірним на тлі численних скарг підприємців на численні порушення в судових інстанціях, правоохоронних органах, чим створюється дуже навіть сприятлива, але не бізнес-, а корупційне і рейдерське середовище.

Фінансовий результат українських підприємств від звичайної діяльності до оподаткування за січень-вересень 2013 р. склав 22 млрд. 844 млн.грн. Про це повідомляє Державна служба статистики (Госстат).

При цьому відповідний показник за 9 місяців 2012 р. склав 53 млрд. 162,4 млн.грн. Таким чином, прибуток підприємств України в I півріччі 2013 р. знизився на 57%.

При цьому прибутковими в Україні за підсумками 9 місяців 2013 р. були 40,2% підприємств. Їх прибуток склав 130 млрд. 269,6 млн.грн., що на 3% менше в порівнянні з минулим роком.

Збитковими були 39,8% підприємств. Їх збитки склали 107 млрд. 425,2 млн.грн., що на 31,3% більше в порівнянні з січнем-червнем 2013 р.

УДК 336.71.078.3: 339.747(477)

Сиволап Т.Г.¹, Рубан Г.П.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. РТ-711 ЗНТУ

Сиволап Т.Г., Рубан Г.П.

ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У КРИЗОВИЙ ПЕРІОД

За 18 років незалежності України категорія «банк» перетворилася із суто інституційної в соціально-політичну, а в умовах фінансової кризи – на лакмусовий папірець визначення стійкості соціально-політичної та економічної незалежності України. Головним у сутності банку є організація грошово-кредитного процесу й імітування грошових знаків. На жаль, банківська система в умовах політичної нестабільності перетворилася з інструменту фінансових перетворень на інструмент соціальних впливів і конфліктів. Міцною

грошово-фінансова система може бути тільки за умови, що вона спирається на самодостатнє, конкурентоспроможне власне виробництво.

Банківська система України почала створюватися в 1988 році, а активно розбудовуватися – від моменту прийняття Закону України «Про банки та банківську діяльність» (1991 р.). На 1 вересня 2009 р. банківську ліцензію мали 185 банків, 158 з яких – це акціонерні товариства. З іноземним капіталом працювали 53 банки, 11 банків знаходились у стадії ліквідації, у 16-ти – введено тимчасові адміністрації, один банк мав куратора НБУ, стосовно трьох банків (Київ, Укргазбанк, Родовід Банк) прийняте рішення про їх перехід під державну юрисдикцію. До групи невеликих було віднесено 120 банків. Загальні активи банків складали 935,4 млрд. грн. (\$11,7 млрд.) а питома вага кредитних операцій дорівнювала 81,3%. Обсяги коштів фізичних осіб становили 193,8 млрд. грн. (найбільшими депозитоутримувачами є Приватбанк – 44 млрд. грн., Райффайзен Банк Аваль – 25,5 млрд. грн., Ощадбанк – 16,8 млрд. грн.), а корпоративних структур – 119,3 млрд. грн.

Виходячи із загальнонаукового припущення, що фінансова криза є необхідною передумовою виникнення нових теорій, спробуємо розібратися, чому вона так швидко зруйнувала банківську систему України і які існують шляхи її модернізації.

Українська банківська система пройшла щонайменше п'ять етапів свого розвитку.

Перший етап, 1991–1993 рр. У 1991 р. із набуттям чинності Закону України «Про банки та банківську діяльність» були зроблені перші спроби створення банківської системи ринкового типу, якій була притаманна дворівнева структура.

Другий етап, 1993–1996 рр. На базі коштів різних бюджетних і позабюджетних фондів, диверсифікації пасивів у діючих банках та внескам підприємств (шляхом прихованих кредитів) виникає ціла низка нових комерційних банків.

Третій етап, 1996–1998 рр. Він характеризується якісним оздоровленням банківської системи. На цьому етапі Нацбанком було вжито заходів для угамування інфляційних процесів, створено умови для введення грошової одиниці України, поліпшено регулювання та вдосконалено систему банківського нагляду.

Четвертий етап, 1999–2008 рр. У цей період сформовано нову нормативно-правову базу щодо банківської діяльності. Було прийнято Закон України «Про Національний банк України» (1999 р.), у якому вже чітко визначені функції та статус Національного банку.

П'ятий етап, 2008–2010 рр. Для нього характерно: масове банкрутство; злиття і поглинання, капіталізація та націоналізація банків; притягнення до кримінальної відповідальності посадових осіб, які довели банки до банкрутства.

На погляд аналітиків, банківська система України наразі перебуває на межі банкрутства. Станом на 1 вересня 2009 року, за різними оцінками, у нашій країні реально працювало із 185 банків приблизно 23–30 банків, із яких 17 – із 100% іноземним капіталом, 7 – частково із іноземним капіталом, 2 державні банки (Ощадбанк і Укрексімбанк) і 5–7 невеликих комерційних банків – резидентів України.

За світовими нормами, рівень капіталізації української банківської системи відносно її зобов'язань дорівнює лише 15,5%. За шість місяців 2009 року банківська система країни втратила 44,6 млрд. грн. депозитів населення.

Таким чином, можемо зробити деякі узагальнені висновки: по-перше, створена банківська система України сьогодні не відповідає вимогам антикризового та інноваційно-інвестиційного розвитку національної економіки; по-друге, бездіяльність держави та її головного уповноваженого НБУ призводить до втрати довіри і власне банківської системи країни; по-третє, законотворчий процес у банківській сфері неадекватно відбиває процеси, які в ній відбуваються.

Отже, щоб створити ринкову економічну систему в Україні, потрібно реформувати банківську систему. Її діяльність повинна відповідати інтересам української держави і нації, а не країн елітаризму, які прагнуть завоювати наш ринок та фінансово поневолити Україну.

УДК:366.748(477)

Сиволап Т.Г.¹, Кийко О.П.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. РТ-711 ЗНТУ

Сиволап Т.Г., Кийко О.П.

ДЕВАЛЬВАЦІЯ ТА РЕВАЛЬВАЦІЯ ВАЛЮТИ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

За останні чотири роки курс гривні майже не змінювався, та є прогнози про те, що Україна за крок до девальвації. З грудня 2009 р. і по поточний момент на міжбанку курс просів лише на 3,5%. Нацбанк погодився з неминучістю зниження курсу гривні. Але цього року резерви Нацбанку вже знизилися більш ніж на 10% і на початок лютого становили \$ 18 млрд.

Слабка економіка, величезний дефіцит платіжного балансу і бюджету, політична криза, кредит Росії, який завис, швидке знецінення валют більшості країн через політики ФРС США – основний спектр причини девальвації у країні.

Нинішнє падіння курсу гривні може піти на користь насамперед експортерам (хімія, металургія, а також тим секторам, які конкурують з імпортом, і

таким чином всій економіці. Експорт товарів і послуг складає майже 50 відсотків від українського ВВП. Але більшість експортерів в Україні є одночасно і значними імпортерами. Ті ж хімічна промисловість і металургія споживають імпортований газ або коксівне вугілля – а це обмежить збільшення їх доходів.

Під загрозою опинилися українські домогосподарства – їм доведеться більше платити за імпортовані товари, що не можна замінити виробленими в Україні дешевими аналогами. Збільшиться навантаження і на власників доларових кредитів, яких в Україні майже половина.

Дешева гривня призведе до короткострокового зниження темпів зростання ВВП. Останні три роки основним драйвером економіки було зростаюче споживання населення. На думку економістів, здешевлення гривні на 15–20% значно знизить запал українців.

Девальвація гривні на більш ніж 30 відсотків може нести серйозну загрозу своєчасним виплатам кредитних зобов'язань українців.

Українцям, які хочуть уберегти свої заощадження, треба стежити за розвитком ситуації. Адже через хаотичні обміни внаслідок кожної зміни курсу часто з'являється багато втрат. Українська гривня ще не набула рівноважного курсу. Останні кілька років гривня була переоцінена, і її здешевлення підвищує конкурентоспроможність українських товарів і послуг на зовнішніх ринках. Розраховуваний індекс TWI (аналог реального обмінного курсу) показує, що гривня, будучи в діапазоні 8,7–9,6 одиниць за долар, вже не буде вважатися переоціненою.

Девальвація допоможе вирівняти рахунок поточних операцій. При фіксованому курсі близько 8,3 і без знижки на російський газ перевищення імпорту над експортом становило б величезні 9% ВВП. Падіння гривні на 15% і здешевлення газу знижує дисбаланс майже до 6,5% ВВП. Платіжний баланс став би вирівнюватися тільки під кінець року, так як перші місяці після девальвації позитивний ефект нівелюється збільшенням відтоку капіталу з країни. Зовнішні кредитори і портфельні інвестори намагаються якомога швидше повернути свої гроші, коли починається девальвація. Девальвація майже завжди прискорює інфляцію. Україна тут не виняток. І справа не тільки в тому, що близько 40% асортименту торгових мереж – імпорт. Вартість закордонних паливно-мастильних матеріалів закладена майже у всіх товарах і послугах. 15% падіння гривні призведе до прискорення інфляції на 7–10%. Зростання цін буде розтягнутий на 6–12 місяців. Враховуючи те, що вже кілька кварталів у країні дефляція, зростання цін на 5–6% буде корисним для бізнесу та економіки. Але всі позитивні зміни від дешевої гривні спрацюють тільки за однієї умови: Нацбанк повинен контролювати ситуацію на валютному ринку, девальвація повинна бути керованою.

Економічний спад в Україні і девальвація гривні може підвищити інтерес до української нерухомості з боку зарубіжних інвесторів, яких залучають активи з високим ступенем ризику. Водночас, орендні ставки в оперують якісних об'єктах комерційної нерухомості, як правило, прив'язані до « твердої валюти », тому девальвація гривні в цілому не матиме сильних негативних наслідків для власників будівель у зв'язку з наявними договорами оренди. Але валютні обмеження Нацбанку можуть привести до зниження попиту на офісну, складську і торгову нерухомість в Україні з боку міжнародних компаній і компаній, що працюють з імпортом.

В економічній теорії існує постулат, в якому говориться, що девальвація національної валюти позитивно впливає на економіку країни. Але ! Це дійсно економічна теорія, і вона дійсно популярна серед учених – економістів в багатьох країнах світу. Зате вони можуть запропонувати іншу модель девальвації – без девальвації. Але в умовах України вони більше принесуть шкоди, ніж користі. Найліпший метод – це викуп валюти НБУ і емісія гривні. І обсяги ЗВР ростуть, і обсяги гривні в обігу збільшуються. Але, якщо не виходить таким методом, то й викуп ОВДП в портфель НБУ теж хороша ідея.

УДК 339.732.4 (477)

Сиволап Т.Г.¹, Акаєва А.О.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. РТ-711 ЗНТУ

Сиволап Т.Г., Акаєва А.О.

ОСОБЛИВОСТІ МВФ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Міжнародний валютний фонд є міжурядовою організацією, що призначена для регулювання валютно-кредитних відносин між державами-членами та для фінансової допомоги їм через надання коротко- і середньострокових кредитів в іноземній валюті. Кожен член МВФ має свою частку (квоту) участі, виражену в SDR. Вона визначає кількість голосів, що має країна-учасник, і дорівнює 250 базисних голосів плюс один голос за кожен мільйон SDR. Квота визначає також суму підписки країни на капітал МВФ і можливості використання ресурсів Фонду. Для розрахунку квоти країни-учасника використовують показники річного експорту та імпорту, національний дохід, золоті запаси, поточні доходи та видатки тощо.

Держави, які користуються загальними ресурсами МВФ, «купають» (тобто позичають) валюту інших держав-членів або SDR в обмін на еквівалентну суму у своїй власній валюті. МВФ стягує плату за такі позики та вимагає, щоб держави-члени в межах визначеного терміну «викупили» свою валюту у МВФ (тобто погасили заборгованість), використовуючи для цього валюту інших держав-членів або SDR.

Кредитна діяльність Фонду здійснюється у двох напрямках. Це надання валютних коштів країнам із ресурсів Фонду та надання посередницьких фінансових і технічних послуг за рахунок позикових коштів. При отриманні кредиту країна сплачує Фонду комісійні в розмірі 0,5% від суми кредиту.

Частка кредитних ресурсів, що надається країні вперше, називається резервною часткою і становить до 25% квоти країни-учасниці. Ресурси, які можуть надати країні понад резервну частку, дорівнюють величині квоти і, як правило, діляться на 4 кредитних частки (транші) до 25% кожна. Це означає, що гранична сума кредиту, що може надаватись країні-учасниці, становить 125% її квоти у Фонді.

Відповідно до Закону України, який було прийнято 3 червня 1992 року, Україна стала членом МВФ. У співробітництві України з МВФ в межах кредитних програм можна виділити кілька етапів:

Перший етап (1994–1995 роки). У цей період Україні було надано фінансову допомогу у вигляді системної трансформаційної позики (STF-Systemic Transformation Facility) на суму 498,7 млн. СПЗ або 763,1 млн. дол. США для підтримки платіжного балансу України. Проте, через невиконання Україною ряду умов програму було завершено завчасно.

Другий етап (1995–1998 роки). Україна отримала від МВФ кредити на загальну суму 1318,2 млн. СПЗ. (1935 млн. дол. США.) за трьома річними програмами «Стенд-бай» (Stand-By). Головною метою цих кредитів була підтримка курсу національної валюти і фінансування дефіциту платіжного балансу України.

Третій етап (1998–2002 роки). Програма розширеного фінансування (EFF-Extended Fund Facility), передбачала надання Україні кредиту на загальну суму 2,6 млрд. дол. США. Таким чином, Україна отримала у рамках програми EFF 1193,0 млн. СПЗ (1591,0 млн. дол. США.), які були спрямовані на поповнення валютних резервів Національного банку України.

Четвертий етап (2004–2005 роки). Уряд України серед обрав попереджувальну програму «Стенд-бай», за якою передбачалася можливість України отримати кредит на суму 411,6 млн. СПЗ, що є еквівалентом приблизно 600 млн. дол. США.

П'ятий етап (з 2005 року). Наступним етапом у відносинах з МВФ стали безкредитні стосунки між Україною та МВФ.

Перший транш кредиту на суму 3 млрд. СПЗ Україна отримала 7 листопада 2008 року. Другий транш на загальну суму 1,875 млрд. СПЗ було отримано 12 травня 2009 року. В листопаді і грудні 2009 року на виконання рішення Кабінету Міністрів України Міністерство фінансів зверталось до МВФ з вимогою про конвертацію зазначених фінансових ресурсів. За результатами проведеної роботи було залучено 1,228 млрд. СПЗ (еквівалент приблизно 2 млрд. дол. США).

Рада Директорів МВФ 28 липня 2010 року ухвалила рішення про започаткування нової програми співробітництва для України, в рамках якого Україні буде надано протягом двох з половиною років кредит у розмірі 15,15 млрд.дол. США.

Продовження співробітництва України з МВФ є доцільним і виправданим, оскільки у тактичному плані: кредитні ресурси МВФ є більш дешевими, ніж ті, що залучаються на світових фінансових ринках; від взаємодії з МВФ залежить можливість надходження коштів в Україну від інших кредиторів та інвесторів. У стратегічному плані це сприяє залученню України до діяльності глобальних фінансових інститутів, де МВФ посідає провідне місце і є кредитором останньої інстанції.

УДК:339.7:336.225.673

Сиволап Т.Г.¹, Остапенко Я.М.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. РТ-711 ЗНТУ

Сиволап Т.Г., Остапенко Я.М.

РОЛЬ ОФШОРНИХ ЗОН У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Невід'ємною частиною світової економіки є офшорні юрисдикції, які дають вільний доступ на міжнародний ринок. Індустрія офшорного бізнесу перетворилася сьогодні в самостійну галузь міжнародної економіки. З метою мінімізації податків і захисту свого капіталу офшори використовуються як для нелегального, так і для легального ведення бізнесу. Нелегальний бізнес використовує офшори для відмивання грошей і приховування прибутків, отриманих від кримінальних видів бізнесу. Легальний бізнес іноді також використовує офшори для незаконних операцій з приховування прибутків та ухилення від сплати податків, однак частіше – для побудови легальних податкових схем. Вони дають змогу істотно знизити податкові платежі, за рахунок чого офшорні компанії в усьому світі є інструментом податкового планування. У системі ринкових відносин явище ухилення від сплати податків набуло поширення і стає все більше загрозливим, оскільки здійснює руйнівний вплив не лише на податкову базу окремих країн світу, а й на світову фінансову систему в цілому.

За деякими оцінками, до 50% сучасного світового руху капіталу обслуговується через офшорні центри. Щонайменше \$18,5 трлн доходів фізичних осіб всієї планети ховається на офшорних рахунках. Загалом податкові ухильники, за підрахунками, завдали бюджетам своїх країн загальних збитків на суму \$156 млрд. На основі даних Банку міжнародних розрахунків (BIS) й МВФ світові статки, не рахуючи нерухомість, становлять \$94,7 трлн і принаймні 19,5% заощаджень зберігаються в офшорних зонах. Однак створення

таких фірм в офшорних юрисдикціях не забороняється законом, а дохід офіційно з'являється у суб'єктів господарювання інших держав.

Позитивним ефектом від діяльності офшорних юрисдикцій є збільшення обсягів інвестування, а відповідно, розвиток фінансових ринків, створення робочих місць, т.п.

Негативними сторонами діяльності офшорних зон є: недобросовісна податкова конкуренція та, відповідно, уникнення від сплати податків; нестабільність економіки у зв'язку з перспективою акумуляції в офшорних зонах великих обсягів капіталу; відтік капіталу; зростання тінізації економіки; зростання безробіття в країнах-донорах.

Сьогодні проблема тіньових офшорних операцій зачепила також і економіку України. Вочевидь проблема податкових ухилень, хоча і важлива для розвинутих країн, ще важливіша для країн, що розвиваються, таких як Україна. На цей час наша країна займає 16-те місце у світі за масштабами тіньових операцій з капіталом. Показники щодо розміру тіньової економіки України близькі до тих що мають Грузія і Азербайджан – близько 45% ВВП. Причиною такої проблеми є незначна можливість економіки продуктивно притягувати капіталовкладення, складна система оподаткування в Україні, зневіра у владі, нестійкий макроекономічний стан, низький розвиток фінансового ринку. У результаті інвестори розташовують свої кошти у сприятливішій бізнес-атмосфері, і як наслідок держава позбувається величезних сум, які не доходять до Державного бюджету. Важливо, що економічна криза тільки посилила проблематику щодо оптимізації податків та збільшила використання офшорних зон.

Для України існує особлива проблема і через те, що туди без вороття вивозять капітали не тільки бізнесу, а й влади. Кожен рік з допомогою офшорних схем з фінансового обороту України за кордон виводилися сотні мільйонів доларів.

На прикладі України видно, що виникла потреба у пошуку організаційно-правового механізму протидії відмиванню коштів, отриманих кримінальним шляхом. І якщо раніше це було справою окремих країн, нині у боротьбі з цим явищем беруть участь такі впливові міжнародні організації, як Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз, Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Робоча група по фінансових операціях Міжнародної комісії з боротьби з відмиванням грошей (FATF).

У висновку можна додати, що в даний час оцінка діяльності офшорних зон, їх місця і ролі у світовій економіці в цілому неоднозначна. З одного боку, в їх створенні проявляються загальносвітові тенденції лібералізації зовнішньоекономічної діяльності в умовах глобалізації економіки. З іншого боку, саме тут здійснюється значна частина операцій з відмивання «брудних» грошей. На сьогоднішній день необхідно, щоб законодавство постійно вдосконалювалося тоді офшорні зони почнуть використовуватись лише як законний інструмент мінімізації оподаткування.

УДК 334.722 (477)

Квітко В.В.

студ. гр. ГП-112 ЗНТУ

Квітко В.В.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Малий бізнес в Україні у своїй діяльності стикаються з великими труднощами.

Головна проблема малого бізнесу – недостатня ресурсна база як матеріально – технічна, так і фінансова. Практично йдеться про створення широко-го нового сектора народного господарства майже на порожньому місці. Протягом десятиліть такого сектора у нас у скільки-небудь істотному ступені не було. Це, зокрема, означало і відсутність підготовлених підприємців. У основної маси населення, що жила "від получки до получки", не могло утворитися резерву засобів, потрібних для започаткування власної справи.

Ці засоби слід зараз відшукати. Ясно, що гранично напружений державний бюджет їхнім джерелом стати не може. Залишається сподіватися на кредитні ресурси. Але й вони незначні і до того ж украй важко реалізовані при постійній інфляції, що посилюється.

Положення навряд чи може серйозно змінитися в позитивний бік, якщо не перейти, нарешті, від слів до справи в суспільній підтримці конструктивного малого бізнесу. І це можна зробити конструювати механізми пільгового кредитування, оподатковування, різного роду преференцій, включаючи і пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю. Справа в тому, щоб забезпечити краще задоволення потреб народу при створенні умов для послідовного розгортання бізнесу.

Наступна проблема – це та законодавча база, на яку зараз може спиратися малий бізнес. Поки вона, ще недосконала, а в багатьох дуже істотних випадках взагалі відсутня. Можна назвати чимало правових документів, які так чи інакше регулюють малий бізнес, але трудність у тому, що, по-перше, немає зведеної єдиної законодавчої основи сьогоденної діяльності українського малого бізнесу; по-друге, наявні розрізнені документи, постанови перетворюються в життя далеко не цілком. Проблема правової основи малого бізнесу в остаточному підсумку буде переконливо вирішена тоді, коли вдасться позбутися правового нігілізму. Це, звичайно, ніяк не виключає необхідності спеціальних законодавчих заходів регулювання малого бізнесу.

Матеріально-технічне забезпечення малого бізнесу здійснюється в недостатньому обсязі і несвоєчасно. Машин, устаткування, приладів, призначених для малого бізнесу і враховуючи його специфіки, не має. Обмежено доступ малого бізнесу до високих технологій, тому що їхня купівля потребує значних одноразових фінансових витрат.

Ще одна важлива проблема – кадри. Часто говорять, що підприємцем треба народитися. Проти цього важко заперечити, але не можна не рахуватися з тим, що і їм потрібно набути значного обсягу знань: адже навчають же, скажемо, «уроджених» музикантів, учених, спортсменів. Немає підстави вважати, що до підприємців потрібно підходити з іншою міркою. Тим часом із навчанням кадрів для бізнесу справа складається далеко не кращим чином.

Основні причини гальмування розвитку малого бізнесу в Україні:

- неопрацьованість законодавства як з питань розвитку малого бізнесу, так і бізнесу в цілому;
- високі податки, що змушує деяких суб'єктів малого та середнього бізнесу йти в тіньову економіку;
- недостатня державна фінансова-кредитна і майнова підтримка малого бізнесу;
- відсутність дійового механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого бізнесу;
- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності.

Основними напрямками подальшого розвитку малого бізнесу в Україні у найближчій перспективі є: формування належної законодавчої бази, сприятливої для розвитку малого бізнесу; вдосконалення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення матеріально-технічних та інноваційних умов розвитку малого бізнесу; інформаційне та кадрове забезпечення бізнесу; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого бізнесу.

УДК 331.522

Новак Т.О.

студ. гр. ГП-311 ЗНТУ

Новак Т.О.

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ

Покликанням молоді є формування майбутнього української держави, її розбудови, зміцнення, виведення на передові економічні, наукові, культурні рубежі. Але зараз молоді люди потребують допомоги і підтримки, аби отримати професію і освіту, влаштуватися на роботу, створити міцну забезпечену сім'ю.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що в наш час молодь частково є рушійною силою в державі вона вже сьогодні багато в чому визначає політичні, економічні та соціальні процеси в суспільстві. Але за останні роки саме молодь має великі проблеми з працевлаштування. Ця група є найбільш уразливою на ринку праці. Після закінчення вищих навчальних закладів мо-

лодим спеціалістам важко знайти собі роботу саме за спеціальністю. У зв'язку з цим зростають масштаби офіційно зареєстрованих безробітних серед молоді і можливості молодих людей і без того обмежені в силу їх більш низької конкурентоспроможності в порівнянні з іншими категоріями населення.

Мета роботи – визначити головні проблеми працевлаштування молоді.

Після закінчення вищого навчального закладу молоді спеціалісти стикаються з найбільш актуальною проблемою в наш час – це проблема працевлаштування. Після тривалого та невдалого пошуку роботи за своєю спеціальністю молоді люди перестають на щось надіятися та йдуть працювати на будь яку роботу, або навіть не знаходять собі роботи.

В Конституції України закріплено, що «кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він сам вільно обирає або на яку вільно погоджується». Але, на жаль ця норма на практиці реалізується не повністю. Сучасний стан економіки й зростання безробіття потребують ретельного дослідження проблем зайнятості різних категорій населення для виходу з кризи.

Тому існують такі проблеми працевлаштування молоді:

- законодавство передбачає, що при прийнятті на роботу неповнолітнього із ним повинен бути укладений письмовий трудовий договір;

- в Законі України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» закріплено, що «держава забезпечує працездатній молоді надання першого робочого місця на строк не менший двох років після закінчення або припинення навчання у загальноосвітніх, професійно – технічних і вищих навчальних закладах», але дія цієї статті поширюється тільки на осіб, підготовка яких здійснюється за державним замовленням;

- тим же законом передбачено створення квоти робочих місць для працевлаштування молоді. Ця квота визначається місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в межах встановлених в Законі України «Про зайнятість населення». Для молоді це питання є досить проблемним, хоча законодавством передбачено накладення штрафів у разі відмови прийняти на роботу молодь у межах встановлених квот;

- Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» також зазначає, що «Молодіжні центри праці, що діють відповідно до Типового положення, а також громадські молодіжні організації за наявності в них відповідного дозволу виданого державною службою зайнятості, сприяють працевлаштуванню молоді, в тому числі учнів, студентів, аспірантів у поза навчальний час, надають послуги, пов'язані з профорієнтацією та підготовкою до роботи за новою професією».

Невиконання цих умов які вказані в законі призводить до того, що найбільш поширеними серед молоді формами трудової, економічної активності є такі:

- трудова міграція (можливість виїздити на заробітки);
- залучення молоді до підприємницької діяльності (торгівля, сфера обслуговування, сільське господарство, переробне виробництво, виробництво продуктів харчування і споживчих товарів);
- участь молоді у тіньовій, неформальній економіці (виробництво, продаж і перепродаж домашньої сільськогосподарської продукції, випадкові заробітки у приватних осіб).

Саме такими найбільш поширеними видами роботи займаються молоді спеціалісти, замість того щоб працювати за своєю спеціальністю, а саме тим ким вони хотіли стати.

В даній роботі розкрито всі проблеми працевлаштування молодих людей, показано як наше законодавство працює лише на паперах. Молодим людям дуже важко знайти своє місце в житті суспільства і вони стикаються з серйозними проблемами при працевлаштуванні. У зв'язку з цим держава зобов'язана ефективно вирішувати проблеми зайнятості молоді, адже молодь – це майбутнє держави.

УДК 316.35(477)

Руденко Я.Ю.

студ. гр. ГП-311 ЗНТУ

Руденко Я.Ю.

ЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Основою системи соціального обслуговування є соціальні служби. Соціальні служби – підприємства, установи та організації незалежно від форм власності і господарювання, а також громадяни, що надають соціальні послуги особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги.

Останніми роками створено мережу державних реабілітаційних закладів, зокрема Всеукраїнський та міжрегіональні центри професійної реабілітації інвалідів.

Оскільки інвалідів передбачає здійснення медичних, психологічних і педагогічних заходів, необхідне створення державних соціальних служб, які б адаптували до українських умов європейські моделі психосоціальної консультативної допомоги індивідам з особливими потребами, членам їхніх сімей; організація роботи будинків компактного проживання, соціального житла, трудових майстерень для людей із функціональними обмеженнями тощо.

На високопрофесійному рівні організовано соціальну роботу з психічно хворими в заснованому у 2001 р. Центрі медико-соціальної реабілітації.

Послуги Центру передбачають:

– навчання осіб із психічними захворюваннями навичок самостійного життя (свідоме вживання медикаментів, навички спілкування та розв’язання міжособистісних проблем);

– терапію зайнятістю у творчих майстернях (художня майстерня

– розпис по дереву й паперу, ліплення порцелянових прикрас та ін.; швейна майстерня шиття, в’язання, вишивка);

– участь у роботі клубу проведення дозвілля (шаховий і музичний гуртки), спортивний клас;

Соціальні служби для молоді здійснюють соціальний супровід сімей, дитячих будинків сімейного типу, молоді, яка перебуває у місцях позбавлення волі або звільнилася з них; проводять соціально-профілактичну роботу із запобігання правопорушень, наслідків негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі, пропагують здоровий спосіб життя.

У більшості західних країн для бездомних людей функціонують спеціальні притулки (нічліжки); притулки, які дають змогу переночувати, випрати речі, отримати (приготувати) сніданок; центри соціальної адаптації для різних груп клієнтів (колишніх ув’язнених, бездомних жінок та ін.); будинки на півдорозі (транзитне житло); спеціальні будинки, які забезпечують підтримуюче проживання; центри релігійних організацій; центри для біженців; спільнота (комуна) для спільного проживання; біржа житла; консультативні центри; центри денного перебування; служби підтримки в облаштуванні власного житла.

В Україні тільки почалося формування служб, покликаних надавати послуги для бездомних. Фінансують їх місцеві органи влади, недержавні та релігійні організації. Діють вони у Києві та обласних центрах. Наприклад, створений у Києві Центр соціальної адаптації жінок, які не мають визначеного місця проживання, функціонує як стаціонарний заклад, у якому жінки можуть проживати від трьох до дев’яти місяців, забезпечуються триразовим харчуванням, одягом тощо. Центр пропонує послуги лише тим жінкам, які можуть взяти участь у програмах набуття, відновлення трудових навичок, оволодіти новою професією, знайти роботу, що є найважливішим фактором реінтеграції. Працівники Центру допомагають клієнткам налагодити стосунки з родичами, отримати психологічні, юридичні консультації та підтримку.

Останніми роками в Україні розпочато створення системи соціальної адаптації людей, які звільнилися з місць позбавлення волі. На законодавчому рівні знайшла підтримку ідея створення центрів соціальної адаптації, будинків нічного або тимчасового перебування звільнених осіб. Вони можуть функціонувати за рахунок добровільних пожертвувань підприємств, установ, організацій, релігійних об’єднань і внесків окремих громадян.

Таким чином система соціальних служб в сучасній Україні має велике значення, оскільки існує велика кількість осіб, які опинилися в складних

життєвих обставинах, не в змозі самостійно їх подолати і потребують сторонньої допомоги. Саме таку допомогу надають соціальні служби.

Попри певні зрушення у розвитку системи соціальних служб в Україні, вона поки що не відповідає специфічним особливостям життя усіх вразливих груп населення. Головними її недоліками є орієнтованість на стаціонарний догляд, відсутність комплексного задоволення потреб конкретних груп клієнтів. Потребує вона і належного організаційного та правового забезпечення.

УДК 330.342.146

Грицаєнко В. С.

студ. гр. ГП-311 ЗНТУ

Грицаєнко В.С.

СОЦІОЛОГІЯ ГРОШЕЙ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ

Визнання соціології грошей як особливої галузі соціології сталося в західній соціології в 1990 рр. Тоді були опубліковані роботи, які поставили питання про методологію цієї галузі (У. Бейкер, Дж. Джімерсон «Соціологія грошей» (1992), Н. Додд «Соціологія грошей: економіка, розум і сучасне суспільство» (1994) та ін.) Необхідно відзначити, що глибокий зв'язок з «материнською» економічною соціологією в рамках даних теорій, безумовно, зберігається.

У вітчизняній науці термін «соціологія грошей» вживають з обережністю. Провідні фахівці вважають за краще використовувати співзвучні поняття: «соціологічна теорія обміну і грошей» (Ю. В. Веселов), «нарис соціології грошей» (Н. Н. Зарубіна), «гроші як предмет економічної соціології» (Г. Г. Силласте), «монетарний аналіз» (В. І. Верховін), «соціологія фінансової поведінки» (В. В. Радаєв).

Соціологія грошей формується однією з останніх серед наук, об'єктом вивчення яких виступають гроші. Традиційно гроші відносять до предметного поля економіки, що розглядає їх як призначене для полегшення торгівлі засіб обміну, обмежуючи предметно-методологічний простір грошових теорій в кращому випадку загальноекономічними рамками, в гіршому – товарно-грошовими.

Предметом спеціального вивчення соціології грошей можуть бути місце і роль грошей в соціальній взаємодії і актуальна грошова культура, що відображає систему цінностей і культурно-історичні особливості даного суспільства, соціального прошарку, групи, особистості.

Гроші замінують будь-яку цінність і є відображенням всіх речей; можна сказати, що гроші втілюють в собі ту сторону речей, яка робить їх економічними об'єктами. Вони дозволяють, всі без винятку якісні відмінності між товарами, конвертувати в систему, яка є арифметично прораховуємою.

У соціології виділяють наступні основні соціальні функції грошей:

1. Історико-культурологічна, що відображає національну ідентифікацію. Однак в умовах глобалізації відбувається стирання національних особливостей. С 2002 р. в 12 країнах Європейського союзу єдиної валютної одиницею став євро. Це одна з негативних сторін процесу глобалізації, що стирає традиційну соціальну функцію грошей – історико-культурологічну.

2. Статусна функція. Вона відображає вплив грошей на соціальний статус особистості як інтегративний показник становища людини в суспільстві. Гроші завжди значною мірою визначали становище людини і його соціальні можливості.

3. Соціально-стратифікаційна функція відображає вплив грошей на неухильну соціальну диференціацію суспільства за рівнем доходів і якістю життя, що веде до соціальної поляризації на бідних і багатих. Це явище отримало визначення «соціального розлому».

4. Регулятивно-поведінкова функція регулює соціальні та міжособистісні відносини між людьми в залежності від рівня їх забезпеченості і обумовлює вибір особистістю моделі економічної поведінки.

5. Конфліктогенна функція. Суть її в тому, що гроші виступають основою виникнення соціальної напруженості і конфліктної ситуації в суспільстві, які можуть досягати масштабів соціального конфлікту.

6. Моральна функція грошей – дуже суперечлива. Гроші, з одного боку, розпалюють негативні почуття людей: жадібність, прагнення до наживи і збагачення будь-якою ціною, аж до злочинів, і ведуть, як правило, до корупції і до масштабної криміналізації суспільства. З іншого боку, гроші служать стимулом економічної свободи та економічної активності, трудової поведінки людини, основою його морально-психологічного комфорту і впевненості в собі. Залежно від морально-етичних принципів, якими керується людина при визначенні базових життєвих цінностей, є можливість виокремити і різні моральні типи особистості.

У даній роботі розкрито поняття «Соціологія грошей», погляди вчених на формування цієї галузі як науки і розглянута найбільш поширена класифікація функцій. Ця класифікація не є єдиною.

УДК 659.111

Данилевська А.В.

студ. гр. ГП-311 ЗНТУ

Данилевська А.В.

РЕКЛАМА В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Для чого необхідна реклама? Може бути, рекламодавці даремно витрачають на неї свої аж ніяк не зайві гроші? Насправді, реклама, звичайно, необхідна.

Актуальність теми полягає в тому, що реклама насамперед стимулює попит на пропоновані товари. Механізм дії реклами дуже простий – потенційний покупець, почувши або побачивши якесь товарі, якого в нього немає, відразу захоче його купити, зрозуміло, за наявності грошей. Можлива також реклама, яка переслідує відразу 2 мети: по-перше, створити попит на товар у його потенційних споживачів, і, по-друге, залучити оптових покупців, які б розпродавали товар у роздріб.

Мета – описати різні види реклами та їх вплив на ринок.

Існує величезна кількість різних видів реклами. Реклама по телебаченню відноситься до найдорожчим її видами, а й в той же момент до найдорожчих. Ціна реклами по телебаченню залежить від передачі, в якій вона розміщена, і від часу трансляції.

Ефективність і вартість реклами зазвичай корельована, має місце прямо пропорційна залежність між цими величинами. У глядачів, і, отже, рекламодавців, найбільш популярні вечірні телепередачі (з 8 до 12 години вечора), тому майже 90% всіх сімей, що мають телевізор, дивляться його в цей час. Реклама ж вдень на порядок менш ефективна, тому що зазвичай її побачать лише ті категорії населення, які не дуже платоспроможні. Втім, якщо реклама націлена на цю категорію людей – це непоганий час для розміщення реклами.

Цілком очевидно, що ефективність реклами також залежить від того, в якій телевізійній передачі вона поміщена, тому що від цього залежить аудиторія програми, яка і вирішує долю вашої реклами. Також має значення телевізійний канал, на якому розміщують ролик.

Для телевізійної реклами характерна висока інформаційна насиченість роликів, тому що в кілька секунд ролика необхідно вмістити якомога більше інформації.

З точки зору ефективності реклами вигідно запускати різні рекламні ролики для реклами одного і того ж товару – зрозуміло, за наявності достатньої кількості грошей – але з яким-небудь об'єднуючою ланкою, щоб телеглядач міг дізнатися конкретну фірму, а в іншому випадку рекламні ролики швидко припадають.

Другим за величиною рекламним ринком є реклама в пресі.

Рекламу в періодичній пресі слід розділяти на 3 види:

- реклама в звичайній газеті, переважно інформаційної. Покупець газети платить за інформацію, що в газеті, і рекламу він вважає неприємним, але необхідним доповненням до інформації.

- реклама в спеціально призначеній для реклами газеті. Якщо покупець купив цю газету, значить він свідомо хоче почитати рекламу, тому ніяких обмежень на кількість реклами немає.

- реклама в безкоштовній газеті. Це найоптимальніший варіант і для рекламодавців, і для покупців.

Наступним джерелом реклами є радіо. Ця реклама порівняно недорога, і навіть приватні особи можуть собі її дозволити. Правда я сумніваюся в її ефективності, так як радіо слухають дуже небагато. Виняток тут становлять музичні програми, які слухають і в дорозі і на роботі.

У наш час, час Інтернету та технологій стала дуже популярна реклама в так званій «глобальній мережі». Інтернет-реклама має, як правило, двоступінчастий характер. Перший ступінь – зовнішня реклама, що розміщується рекламодавцем у видавців, – рекламний носій. Види цієї реклами: банери, текстові блоки, мінісайти. Така реклама зазвичай має посилення безпосередньо на сайт рекламодавця (другий ступінь). Реклама в Інтернеті має низку переваг на відміну від звичайної реклами: можливість оперативного аналізу та коригування рекламної кампанії, інтерактивність (зв'язок споживача з рекламодавцем для оформлення замовлення безпосередньо через рекламний носій), відносно низька вартість, можливості автоматизації націлення та профайлінга і т. п.

Ключовою відмінністю Інтернет реклами від будь-якої іншої є можливість відстеження рекламних контактів. За рахунок можливості відстеження реакції і дій користувача мережі Інтернет рекламодавець може швидко вносити зміни до чинної рекламну кампанію.

До основних видів інтернет-реклами можна віднести: медійну рекламу, вірусну рекламу, електронну дошку оголошень.

У даній роботі розібрані основні види реклами , присутні на ринку . Чи не розібрані такі екзотичні види реклами, як реклама на одязі, на щитах під час спортивних змагань або на дорогах, на аеростатах та інші, через їх малу поширеність на нашому ринку.

УДК 351/354

Сенчукова В.С.

студ. гр. ФЕУ-512, ЗНТУ

Сенчукова В.С.

ДЕМОКРАТИЗМ, ЯК ГОЛОВНИЙ ПРИНЦИП УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ

Сучасні методики управління державою, що були «вдало» з погляду виконавчої влади України втілені у життя, значною мірою не сприяють розвитку ні економічного, ні політичного, ні тим більше соціального сектору країни.

Важливим фактором розуміння суті державного управління є усвідомлення його принципів, під якими розуміються основні засади, закономірності, на яких базується державне управління. Значення принципів управління державою полягає в тому, що вони завдяки здійснюваному свідомо узагальнен-

ню, у стислому вигляді відображають найсуттєвіші характеристики вказаної галузі права.

Як відомо, демократичний характер держави ґрунтується на визнанні народу джерелом влади. Народ може здійснювати владу чи безпосередньо (референдум), чи опосередковано (через обраних депутатів представницьких органів влади). Демократизм як принцип державного управління проявляється в тому, що державні управлінські рішення спрямовано на задоволення інтересів усіх чи більшості громадян держави. Це – одна з основних характеристик демократизму державного управління, оскільки події останніх років в Україні свідчать про реальну можливість народу впливати на формування влади, водночас обрана влада (що є цілком об'єктивним) не в змозі покращити життя та відповідати намаганням усіх людей одразу.

Також необхідно зазначити, що демократизм як принцип державного управління свідчить про намагання держави залучати громадян (громадські організації) до прийняття важливих загальнодержавних рішень. Як приклад можна навести численні консультативно-дорадчі органи при вищих посадових особах держави, або проведення у серпні 2006 р. загальнонаціонального «круглого столу» з ініціативи Президента України, де обговорювалась кризова ситуація в управлінні державою, результатом чого стало підписання 3 серпня 2006 р. Універсалу національної єдності. Широкі права місцевого самоврядування, багатопартійна система – ці та інші аспекти в цілому характеризують демократизм як принцип державного управління.

Але, виходячи із останніх подій, що відбуваються на території України з кінця 2013 – на початок 2014 рр., можна сміливо робити висновки, що найголовніший принцип управління державою не дотримується, що й у загальному вигляді призвело до занепаду перш за все економічного та соціального секторів. Через те, що виконавча влада відкрито ігнорувала можливість народу втрутитися у формування державного погляду, та відмовлялася виконувати прохання громадян Україна як держава повернулася до первісного моменту її становлення.

Як варіант вирішення даної проблеми можна запропонувати ряд рішень, серед яких головним є дозвіл народу впливати на формування нової виконавчої влади України. Потрібно діяти одночасно в інтересах усіх і кожного, що у принципі досить важко, тому що різні люди можуть мати різні погляди з приводу того, що є позитивним або негативним у тій чи іншій загальнодержавній проблемі, але держава повинна почути громадян, та зробити все, щоб задовольнити хоча б половину тих вимог, яких вони потребують.

УДК 338.431(437)

Власенко Б.А.

студ. гр. ИФ-311 ЗНТУ

Власенко Б.А.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В УКРАИНЕ

Рассматривая экономическое состояние Украины на сегодняшний день трудно осознавать, что из перечня основных бюджетообразующих отраслей уже почти исчезли сельское хозяйство, легкая промышленность, машиностроение, которые были основой бюджета Украины, как в советский период, так и в начале 90-х годов. А ведь еще в 1991 году Украина входила в пятерку самых экономически крепких и интеллектуально развитых государств в Европе, она обеспечивала продуктами не только себя, но и другие страны.

Сельское хозяйство было и остается важнейшей отраслью экономики, ведь именно от его состояния и перспектив развития зависит обеспечение жизнедеятельности человека. Сельское хозяйство является основной сырьевой базой для пищевой и легкой промышленности. Кроме того, в этой области общество непосредственно взаимодействует с природой, от чего зависят здоровье, психологическое, нервное, эмоциональное состояние человека. Так, в сельском хозяйстве Украины (с учетом прибыли, которая реализуется в промышленности) создается более 30 процентов национального дохода и около 75 процентов фонда потребления. В сельскохозяйственном производстве с учетом затрат труда на приусадебных участках занято почти 6 млн. человек.

Сельское хозяйство на территории нашей страны за последние 20 лет столкнулось с рядом проблем, которые усугубляются с каждым годом:

- устарелость технико-технологической базы, технологическая отсталость, высокая изношенность оборудования;
- происходит процесс «старения» с/х кадров;
- отсутствие рынка сбыта сельскохозяйственной продукции;
- нарушение условий и технологии использования сельскохозяйственных угодий;
- социально политические проблемы в стране (коррупция, взяточничество, нестабильность социальной и политической ситуации, недостаточный уровень развития финансовой системы и трудности, возникающие при сотрудничестве с отечественными партнерами, потоком иностранных инвестиций и тд.).

Какие же основные причины возникновения проблем, с которыми столкнулось сельское хозяйство? Перечислим основные из них:

- одной из причин стало отделение развития агропромышленного производства от развития социальной сферы сельских территорий;
- органы местного самоуправления, на которые возложено содержание социальных учреждений на соответствующих сельских территориях не в состоянии обеспечить даже простое воспроизводство социальной инфраструктуры села;
- непредсказуемость административного регулирования ценовой политики и ограничений экспорта;
- неэффективные механизмы поддержки сельхозпроизводства со стороны государства, которые защищают как внутренний рынок от импорта низкокачественной продукции, так и систему стандартизации, а также санитарные и фитосанитарные меры.

Решение проблемы: есть ли оно?

Естественно, современное состояние регионального развития требует усовершенствования всех составляющих частей хозяйственного механизма.

Важно развивать инновационные технологии. Инновационными в сфере сельского хозяйства считаются технологии получения биотоплива, основанные на переработке сырья. За счет переработки биомассы, которая сейчас является наиболее значимым источником альтернативной энергии, Украина, по выводам экспертов, может на 30–40% сократить потребление природного газа.

Стратегическим приоритетом социального и экономического развития Украины должно быть повышение уровня продовольственной безопасности государства на основе наращивания производства продуктов питания, улучшения их качества и сбалансированности питательными элементами.

Также крайне важны и шаги государства в решение проблем сельского хозяйства. Среди них можно выделить стабильную государственную поддержку сельхоз производителей, привлечение иностранных инвестиций, выдача краткосрочных и долгосрочных кредитов.

Отрасль терпит полный крах, предпринимателям не выгодно модернизировать технологию и сельхоз оборудование, продукция не подлежит стандартизации, не существует ГОСТов, которые бы на государственном уровне регулировали качество продукции. Еще немного, и будем питаться только чужими продуктами, потому что свои некому будет выращивать, еще чуть-чуть, и мы можем потерять одну из стратегических составляющих нашей независимости – продовольственную безопасность.

УДК 331.5.024.5(437)

Сахно С.С.

студ. гр. ІФ-311 ЗНТУ

Сахно С.С.

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

У промислово розвинутих країнах світу останнім часом відбулися зміни факторів економічного росту. Основними факторами росту є ті, які забезпечують інноваційний розвиток певної країни. Одним із найголовніших чинників інноваційного розвитку є: відповідність якості робочої сили потребам підприємств. На сучасному етапі в системі ринкових структур вагома роль відводиться ринку праці, який узгоджує попит та пропозицію робочої сили, забезпечує економіку необхідною робочою силою, опосередковує процес працевлаштування населення.

Інновації активно впливають на структуру виробництва, а звідси – і структуру зайнятості населення. Особливо відчутним є їх вплив у моногалузевих містах, оскільки переважна кількість їх населення зайнята на одному чи двох підприємствах. Технічна модернізація цих підприємств, їх перепрофілювання не лише змінюють структуру виробничого персоналу, а й сприяють зростанню структурного чи технологічного безробіття. Адже при технічному оновленні підприємства або його перепрофілюванні виникає об'єктивна необхідність зупинки на певний час всього виробничого процесу для переобладнання його окремих ланок. В цей період реально може бути задіяна невелика чисельність висококваліфікованих працівників, які здатні налагодити та відрегулювати нове устаткування, перепрофілювати його на випуск нової продукції. Інша частина працівників або знаходиться в стані безробіття, або перебуває на перепідготовці. Тому, розробляючи програму щодо переведу підприємства, а тим більше всієї економіки країни на інноваційну модель розвитку слід обов'язково враховувати її соціальні наслідки з тим, щоб попередити масове вивільнення працівників та довготривалість знаходження їх в стані вимушеного безробіття. Така постановка питання обумовлена відсутністю належної оцінки саме соціальним наслідкам тих чи інших економічних перетворень, що здійснюються в Україні. Це ж стосується і оцінки впливу активної інноваційної діяльності на стан національного ринку праці. між тим, навіть без здійснення масштабних заходів по переведенню нашої держави на модель інноваційного розвитку на вітчизняному ринку праці досить гостро стоїть проблема забезпечення зайнятості населення. Наприклад, протягом 2007 р. Державною службою зайнятості України було зареєстровано 2034,7 тис. громадян, не зайнятих трудовою діяльністю. Матеріали ж щоквартальних вибірових обстежень населення з питань економічної активності показали, що чисельність безробітних у віці 15–70 років, визначена за мето-

дологією МОП, перейшла рубіж двох мільйонів осіб (2006,7 тис.осіб) або 10,2% до економічно активного населення.

Організація і функціонування ринку праці в Україні, як важливої складової ринкової економіки, повинна орієнтуватись на вирішення таких важливих проблем таких як, забезпечення ефективного використання трудового потенціалу, що вимагає врахування цілого спектра чинників. По-перше, реалізація індивідуальної здатності до праці повинна орієнтувати роботодавців на одержання максимальної віддачі від кожного працюючого і стимулювати виплату найманому працівникові заробітної плати відповідно до його кваліфікації і виконаної роботи, по-друге, важлива роль у підвищенні ефективності трудової діяльності найманого працівника належить впровадженню пільгового оподаткування і кредитування для тих галузей і регіонів, в яких доцільно збільшити кількість робочих місць та застосування прямих виплат підприємствам за кожного найнятого працівника. У разі скорочення попиту на робочу силу доцільна жорсткіша кредитна політика, встановлення додаткового податку за використання праці трудівників, зменшення інвестицій тощо. По-третє, через регульований ринок праці здійснюється узгодження економічних інтересів суб'єктів трудових відносин, забезпечується конкурентне середовище кожної зі сторін ринкової взаємодії, підтримується рівновага між попитом на робочу силу та її пропозицією.

Безперечно, що низький рівень інноваційної діяльності у промисловості України не сприяє піднесенню її конкурентоспроможності на світовому ринку, у тому числі і європейському. Сферою активної інноваційної діяльності повинно бути охоплено: створення нових енерго- і ресурсозберігаючих технологій; розвиток інформаційних комунікацій та технологій; розширення вітчизняних інформаційно-комп'ютерних мереж; розробка вітчизняних імпортозамінюючих технологій з високим рівнем конкурентоспроможності; відродження ракетно-космічної галузі, літакобудування; конверсія військово-промислового комплексу; розвиток соціальної інфраструктури, особливо в сільській місцевості. Дана проблема потребує особливої уваги і ґрунтовного дослідження з огляду на спрямованість України до Світової організації торгівлі, Європейського Союзу. На мій погляд, лише за умови досягнення існуючих стандартів у всіх сферах суспільного життя нашої держави, притаманних економічно розвиненим країнам, можна зменшити економічні, інвестиційні, соціальні та інші ризики від вступу України у світові (наднаціональні) структури.

УДК 331.5

Ситніков О.С.

студ. гр. КНТ-521 ЗНТУ

Ситніков О.С.

РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Поняття ринку праці є одним з основоположних в економічній теорії. Через це поняття і його особливості розкриваються взаємовідносини виробників і споживачів, найбільш повно виробляється нормалізація безперервного процесу відтворення робочої сили та ефективне використання праці. Систематичний аналіз ринку праці є, крім усього іншого, то опорою, яка згодом може забезпечити стабільну роботу громадянину з одного боку, і найбільш вигідні концепції для підприємця з іншого. Аналіз і глибока обґрунтованість суджень в ринку праці допомагає досягти того необхідного балансу між різними верствами громадськості, є одним з українських необхідних чинників досягнення економічної стабільності в державі.

Ринок праці – сфера формування попиту і пропозиції на робочу силу. Через нього здійснюється продаж робочої сили на конкретний термін. Особливість ринку праці та його механізму: об'єктом купівлі – продажу на ньому є право на використання робочої сили, знань, кваліфікації і здібностей до трудового процесу. У широкому сенсі ринок праці – система соціально-економічних і юридичних відносин у суспільстві, норм та інститутів, покликаних забезпечити нормальний безперервний процес відтворення робочої сили та ефективне використання праці.

Функції ринку праці визначаються роллю праці в житті суспільства. З економічної точки зору праця – найважливіший виробничий ресурс. Відповідно до цього виділяють дві головні функції ринку праці: Соціальна функція – полягає в забезпеченні нормального рівня доходів і добробуту людей, нормального рівня відтворення виробничих здібностей працівників; Економічна функція – ринку праці полягає в раціональному залучення, розподіл, регулювання та використанні праці. Деякий аналіз ринку праці нашої держави дозволяє відсортувати професії за затребуваністю. Останнє розподіл носить такий характер (станом на 2013 рік). Найбільшим попитом на ринку праці України користуються: ІТ-спеціалісти (розробники, програмісти ІС), менеджери з продажу, менеджери з ключовим клієнтам, фінансові фахівці (звітності за МСФЗ, бюджетування), бухгалтери, бізнес аналітики та виробничий персонал.

Найбільш активні економічні області на ринку праці України: сільське господарство, фармацевтика, FMCG (Товари повсякденного попиту) та промисловість (хімічна, важка промисловість).

Найвищі заробітні плати зараз в Україні: топ менеджер, фінансовий директор, директор з продажу, директор з розвитку бізнесу та IT-директор (керівник).

Найбільш очевидні тенденції ринку праці України на 2014 рік:

а) Явище фінансової міграції. Поряд з оптимізацією деяких функцій виникають нові напрямки бізнесу, відповідно – нові вакансії. Банківський ринок дуже динамічний. Останній рік я спостерігаю за «міграцією банківських співробітників» на фінансовому ринку, – зазначає Наталія Лукаш, начальник управління по роботі з персоналом ОТП Банку.

б) Набір популярності сфери IT за спостереженнями консультантів компанії World Staff, на одного дійсно досвідченого розробника припадає до 8–10 нових пропозицій по роботі.

в) Техно-дефіцит. Гостру потребу в кадрах відчуває агросектор, який традиційно працює з випускниками вузів, однак часто це не вирішує проблеми дефіциту кадрів.

Пріоритетними напрямками реформування українського ринку праці є вдосконалення системи оплати праці, розширення можливостей отримання населенням офіційних основних і додаткових доходів, соціальна підтримка окремих груп, підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили, сприяння ефективним і доцільним переміщенням працездатного населення, запобігання зростання безробіття через створення робочих місць за рахунок різних джерел фінансування, впровадження механізмів звільнення і перерозподілу зайнятих, реструктуризації економіки і підйом вітчизняного виробництва.

В Україні найбільш поширені такі проблеми: безробіття, високі темпи спаду виробництва і продуктивності праці, гальмування структурної перебудови економіки, загострення протиріч між ціноутворенням на товарних ринках і ринках праці.

У зв'язку зі сформованою гострою політичною і економічною ситуацією в Україні вкрай необхідним є введення активної політики регулювання ринку праці, в основу має бути покладена модель управління, центральними елементами якої є основні регулятори ринкової організації праці: заробітна плата як ціна послуг праці, конкуренція на ринку праці, трудова мобільність, рівень безробіття. Саме за цими параметрами здійснюється, з одного боку, саморегулювання на ринку праці, а з іншого – відбувається втручання держави, реалізує координуючу, стимулюючу чи обмежуючу роль, у процес управління.

УДК 314.1

Котов Р.О.

студ. гр КНТ-611 ЗНТУ

Котов Р.О.

АНАЛІЗ ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Однією з найважливіших проблем, яка впливає на якість та рівень життя є демографічна, яка містить в собі декілька факторів. Одним із них є процес старіння населення, який охоплює країни Європи та колишнього СРСР, що демонструє факт переважання кількості населення поважного віку та зменшення народжуваності. Причинами старіння населення є занепад інститутів сім'ї, економічні фактори, що негативно впливають на кількість та якість життя, а також велика кількість хвороб, які поширюються серед молоді та роблять неможливим отримання дітей.

Ще у 1900 році середній вік жителів був набагато меншим, що призводило до ефекту піраміди у розподіленні віку серед населення, тобто переважала кількість дітей, та молоді, тобто населення було набагато молодшим. В той самий час зростання економічного вдовolenня людей дозволило жити довше та саме тому проходить процес старіння населення та зменшення смертності населення. Цей процес є натуральним, хоча в той же час згідно до демографічних даних зменшується рівень народжуваності, що впливає на кількість здатного до роботи населення, що в майбутньому зможе призвести до критичного збільшення кількості населення похилого віку, що досягли пенсійного віку, тобто можливий ефект, коли майже всі гроші з податків та заробітку країни будуть йти на виплати різноманітним шарам населення, яке не здатне до роботи. Теоретично можна вирішити цю ситуацію за допомогою заохочень молодих людей щодо створення нормальних сімей, підвищення морального рівня населення та повернення престижного статусу інституту сім'ї. Зниження моральних норм приводить до збільшення кількості населення яке ні морально ні фізично не здатне створити сильну родину. Також це призводить до збільшення кількості покинутих напризволяще дітей, які виховуються в середовищі дитячих будинків і більшість з яких не уявляє навіть як жити в цьому світі. Зниження здатності до відповідальності серед молоді провокує деструктивні тенденції у всьому цивілізованому світі, допомагає поширюватись різноманітним хворобам тощо. На основі цього можна зробити висновок, що зниження морального рівня серед молоді спричиняє вимирання цілих націй, тобто негативні процеси, що проходять всередині кожної людини, що проживає на певній території і можуть бути викликані за допомогою сторонніх впливів можуть призвести до поступового зменшення та зникання саме цих жителів, носіїв певних традицій. Цікаво те, що дана тенденція яскраво видна у всіх розвинутих країнах, в той час як протилежна

ситуація відбувається у країнах, що розвиваються, тобто там відбувається демографічний вибух.

Аналіз таких тенденцій дає змогу прогнозувати, що поступово стає можливою зміна населення певної території жителями інших територій. Тобто потік мігрантів може заповнити ділянки земної кулі, які слугують як житло для народів, населення яких старіє, тобто можливе поступове загарбання територій новими жителями. Оскільки в країнах що розвиваються зменшується кількість вакансій, а тому і зарплатня, то це призводить до пошуку нових джерел існування, тобто це зумовлює поширення жителів цих країн серед інших територій. Згода на мінімальний прибуток та бажання працювати щоб вижити перетворює таких людей на ідеальну робочу силу, тобто утримання іноземних робочих економічно більш вигідно, в той час, як жителі більш розвинених країн втрачають шанси знайти гідне місце роботи, тому що є звички до престижності роботи та високого рівня доходів. Економічно приток робочої сили є вигідним, в той час як це може з часом призвести до дуже сильного змішування з іноземними жителями та втрати свого національного коріння і поступової асиміляції з іноземними країнами.

В цей же час дуже помітним стає процес відтоку та міграцій спроможного до праці населення, великих людей (вчених, спортсменів, тощо) та інтелігенції в інші країни, тобто можливі робочі сили та розумові працівники мігрують за кордон для того, щоб там шукати кращого економічного та морального життя.

Ці проблеми можна вирішити за допомогою заохочення та створення необхідного рівня життя в країні для людей. Індекс людського розвитку за декілька останніх років демонструє те, що Україна займає позицію всередині списку країн. З іншого боку підвищення рівня життя в країні може призвести до збільшення потоку іммігрантів, до того ж багато з них будуть нелегальні. Сім'я є основою держави, тобто підвищення рівня життя сімей та захищеності людей сприяє розвитку держави в усіх планах, зокрема і в демографічному. Підвищення народжуваності не може гарантувати того, що зросте рівень життя. Покращення демографічної ситуації та ситуації взагалі можливе за допомогою корекції норм та правил життя, підвищення самосвідомості населення взагалі, а також кожної людини окремо. Головними для рішення проблеми є наявність орієнтирів та усвідомлення основною частиною країни необхідності до зміни демографічної ситуації, а також подолання апатії у вирішенні різноманітних проблем.

УДК 331.2

Павлюк В.С.

студ. гр. КНТ-521 ЗНТУ

Павлюк В.С.

ФОНД ОПЛАТИ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

У будь-якій сучасній економічній системі актуальним завданням є глибокий аналіз фонду оплати праці, поняття і осмислення глибинних механізмів взаємодії його складових з метою подальшої оптимізації останніх. Критичне прийняття заходів, реформ з метою подолання кризових явищ в економіці, що негативно впливають, крім усього іншого, також і на фонд оплати праці. Проаналізовано поняття фонду оплати праці, а також методи його оптимізації в контексті сучасних економічних систем.

Фондом оплати праці називається загальна сума грошових коштів, що виплачуються працівниками підприємства за відрядними розцінками, тарифними ставками, окладами, а також доплат, надбавок і премій протягом певного періоду часу. (за матеріалами Вікіпедії)

Найбільш вагомі складові фонду оплати праці:

- заробітна плата, нарахована за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці;
- суми процентних або комісійних нарахувань залежно від обсягу доходів або прибутку, отриманих від реалізації товарів або послуг, у разі, якщо нарахування вважаються основною заробітною платою;
- суми авторського гонорару для працівників мистецтва, редакцій газет і журналів та інших підприємств.

При плануванні та аналізі фонду оплати праці необхідними показниками є середньогодинна, середньоденна або квартальна заробітна плата.

Класифікацію факторів, від яких залежать обсяги фонду оплати праці, пропонується визначати комплексно з використанням найбільшого можливої кількості критеріїв, що дозволить одночасно розглядати ці джерела на всіх рівнях господарства. Основними критеріями класифікації пропонуються наступні:

- інтереси суб'єкта – носія соціально-трудових відносин;
- характер впливу на фонд оплати праці;
- належність певній сфері суспільного життя.

Фонд оплати праці є динамічною структурою. У зв'язку з цим від підприємця потрібне суворий аудит і прогноз фонду. Оптимізація фонду оплати праці полягає в знаходженні найбільшого балансу між витратами з нього і загальною продуктивністю праці підприємства. Для максимального наближення до бажаного результату важливо знати не тільки кількісні показники по кожному із співробітників (наприклад, середня продуктивність праці в умовах повного робочого дня), але й глибоко оцінювати моральні принципи

кожного з них, а якщо можливо, і мати особисте знайомство з співробітником, дружні стосунки.

Поширеним методом оптимізації фонду оплати праці в умовах кризи є скорочення персоналу. Причому останнє проводиться, найчастіше, на основі експертної оцінки однієї людини. Очевидно, таке рішення найбільш швидко і болісно вирішує проблему фонду, несприятливо впливає на настрій у колективі, що, крім усього іншого, різко знижує загальну продуктивність праці.

Замість скорочення персоналу для забезпечення стабільності роботи компанії необхідно прийняти деякі заходи, що дозволяють оптимізувати виробничий процес щонайменше без зменшення загальної продуктивності праці. До недоліків таких методів у загальному випадку відноситься трудомісткість, але в більшості випадків це окупається підвищенням продуктивності праці без видимого збільшення витрат на виробництво.

Одним із пропонованих методів оптимізації виробництва є введення погодинної оплати праці. Очевидні плюси останнього можна розглядати як з точки зору роботодавця, так і з точки зору працюючого персоналу.

По-перше, робочий годину завжди має однакову тривалість, на відміну від робочого дня.

По-друге, погодинна оплата праці дозволяє оптимально оплачувати працю працівників, які працюють неповний робочий день або тиждень, трудящих за сумісництвом або гнучким графіком.

По-третє, вона дозволяє економити гроші – ви платите співробітникам тільки за реально відпрацьований час.

З точки зору персоналу, погодинна оплата зручна при нерівномірному робочому навантаженні.

Таким чином, введення погодинної оплати праці на підприємствах з ненормованим графіком виробництва може бути досить корисний для збільшення продуктивності праці. Більш того, даний метод створить у персоналу зацікавленість у збільшенні обсягу виконуваної роботи, що, безсумнівно, піде на благо виробництва.

УДК 330.8

Самофал В.В.

студ. гр. КНТ-521 ЗНТУ

Самофал В.В.

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ КАРЛА МАРКСА

Економічна теорія зародилася і сформувалася в надрах філософії, а потім відокремилася від неї в рамках загального процесу диференціації наук і спеціалізації вчених, що було обумовлено безперервним накопиченням знань і неможливістю охоплення всього їх масиву окремими дослідниками.

Аналізуючи роль, яку відіграв марксизм у розвитку економічної науки, та наслідки практичного втілення цієї доктрини в життя, слід урахувати його складність і неоднозначність. Передовсім слід розмежовувати економічну теорію і політичні погляди К. Маркса, а також оцінку марксизму (зокрема економічного вчення) західними економістами і дослідниками в пострадянських країнах.

Не треба забувати, що з самого початку виникнення марксизму він мав як палких прихильників і послідовників, так і запеклих критиків. Те саме спостерігається і тепер. Оцінки марксизму пострадянськими дослідниками неоднозначні. У перші роки після розпаду СРСР спостерігались діаметрально протилежні оцінки: від продовження вихваляння й абсолютизування марксизму, як за радянських часів, до численних спроб його абсолютного заперечування. Поступово пристрасі вщухали, і нині серйозні науковці намагаються переосмислити теоретичний доробок Маркса, збагнути те позитивне й негативне, що в ньому є.

Марксизм і, зокрема, його найважливішу складову – економічну теорію, слід розглядати тільки як один, з численних напрямів суспільно – економічної думки, не абсолютизуючи його і не вбачаючи в ньому панацею від усіх економічних і суспільних негараздів. Маркс і його послідовники у своїх дослідженнях відштовхувались від трудової теорії вартості, критикуючи теорію граничної корисності, теорію факторів виробництва. Та в сучасному макро-економічному аналізі ці теорії посідають чільне місце саме тому, що марксистська трудова теорія вартості не може бути базою для прикладних досліджень, не дає змоги простежити з допомогою кількісних показників і зобразити у вигляді лінійних моделей процеси нагромадження, розподілу суспільного продукту, економічного зростання, закономірності й фактори ціноутворення, тобто процес відновлення економічної рівноваги.

За капіталізму рух товарів відбувається не за вартістю, а за цінами, які постійно відхиляються від вартості. Сам Маркс визнав це у третьому томі «Капіталу», сформулювавши вчення про ціну виробництва, у якому стверджував, що ціни формуються під впливом інших, ніж вартість, факторів, а вартість є лише однією з характеристик природи цін. Цю закономірність ураховує сучасна економічна наука, яка позитивно сприймає висновки марксистської теорії цін, але досліджує фактори їх формування з позиції теорій граничної корисності та факторів виробництва.

Звичайно, марксистське економічне вчення містить і багато хибних висновків. Але, зрештою, це притаманно будь-якій теорії. Однак ідеї марксизму було певною мірою апробовано на практиці, тому сьогодні їх можна оцінити досить вичерпно.

Економічна теорія Маркса була спрямована на обґрунтування висновку про скороминучість капіталізму, його обов'язкову загибель, зумовлену негативними закономірностями розвитку цього суспільного ладу.

Треба наголосити, що цей висновок сучасна економічна теорія Заходу зовсім не відкидає. Навпаки, визнаючи справедливність твердження про недоліки ринкової економіки, сучасна економічна наука шукає способи розв'язання її проблем. Саме так виникли теорії соціально-ринкового господарства, неокласична, монетаристська та кейнсіанська доктрини.

Як бачимо, висновки Маркса щодо проблеми трансформування суспільства були неоднозначними, залишали великий простір для вибору форм соціальних перетворень та значну можливість для різноманітного їх трактування. Однозначним і категоричним був лише висновок про об'єктивну необхідність цих перетворень. Ортодоксальні послідовники марксизму тільки це і взяли на озброєння і зробили все, аби втілити в життя. Проте ідеї Маркса – політика виявилися значно менш життєздатними, ніж ідеї Маркса – економіста. Внесок марксистської економічної теорії в науку визнано економістами всіх поколінь і всіх наукових напрямків. Багатьма аспектами теоретико – економічної концепції, запропонованої Марксом, науковці користуються й досі, бо ця концепція є логічною, побудованою з допомогою методу, який базувався на принципах діалектичності та історичності, поєднання теорії та практики, зіставлення та порівняння, використання статистики та моделювання. У багатьох випадках Маркс був провісником сучасних економічних теорій. Тому марксистську економічну теорію можна вважати плідним напрямком розвитку економічної думки.

УДК 342.8

Альошина О.В.

студ. гр. ФЕУ-512, ЗНТУ

Альошина О.В.

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Україна здійснює складний демократичний перехід до політично організованого, відповідального суспільства нової якості, в якому поступово підвищується рівень ділової активності та політичної участі громадян, забезпечення їхніх прав і свобод, формується нова структура соціального простору. З огляду на викладене наукова проблема щодо виявлення переваг і недоліків діючої виборчої системи в контексті розвитку громадянського суспільства в Україні є надзвичайно актуальною.

Розглянемо причини виникнення проблем у виборчій системі України.

Надзвичайно важливим є розмежування адміністративних і політичних посад. Метою цього розмежування є недопущення на державну службу мало-

кваліфікованих кадрів і, як наслідок, збереження та підвищення фаховості державних службовців, деполітизація державної служби та забезпечення її політичної нейтральності. Для цього необхідно на законодавчому рівні визначити, які саме посади належать до політичних, а які до адміністративних.

Значна концентрація фінансових і людських ресурсів серед політичних партій призводить до виникнення своєрідної поведінки серед політичних діячів, які нехтують суспільними інтересами, обмежуючись корпоративними інтересами лише конкретної партії.

Відсутність зворотних зв'язків через мережу незалежних ЗМІ не дає змоги державі визначати стан громадської думки щодо певних суспільних проблем та не забезпечує нормальний обмін думками з приводу можливих шляхів їхнього подолання, зокрема у виборчій системі.

Для гармонізації виборчого процесу слід внести зміни до чинного законодавства, які б гарантували доступ журналістів до виборчих дільниць, передбачили обов'язкове оприлюднення замовника агітації, конкретизувати відповідальність за порушення при веденні агітації тощо.

Важливим є створити належні інституційні перешкоди для запобігання корпоратизації політичного процесу. Для цього слід здійснити реформу виборчого законодавства у напрямі впровадження пропорційної моделі, яка б базувалася на моделі так званих "відкритих" (або "регіональних") партійних списків. Необхідно схвалити законодавчі норми, які б зробили відкритим фінансування партій та виборчих кампаній і унеможливити монополізм у їх фінансуванні.

Вибори до органів влади мають бути розділені в часі й відбуватися через однакові проміжки часу.

Чинна пропорційна виборча система, яка базується на моделі так званих "закритих списків", є одним із головних чинників, який провокує державно-політичні конфлікти.

Значно стабілізувати роботу виборних органів влади може законодавче скасування можливості брати участь у виборчому процесі блокам партій.

Удосконаленню виборчої системи сприяло б підняття виборчого бар'єру для голосування за партії до 4–5%. Це той бар'єр, який в умовах України здатна здолати кожна реально підтримувана громадянами політична сила.

Важливою проблемою є формування парламентської більшості не на базі парламентських фракцій, а також за участі окремих депутатів, які можуть бути як позафракційними, так і належати до фракцій, які не входять у парламентську більшість.

Справедливість передбачає адекватне представництво політичних сил та забезпечення рівних умов для впливу різних політичних сил на політику уряду. Необхідною умовою справедливості представництва є невтручання адміністрації у виборчий процес, відсутність тиску з боку адміністрації на

процес висунення кандидатів, наявність розгалуженої мережі територіальних осередків партій та наявність у них фінансових та людських ресурсів.

Виходячи з цього аналізу вбачається, що в умовах напівпрезидентського правління в Україні найбільш оптимальною була б пропорційна виборча система у багатомандатних виборчих округах із елементами преференцій. Тобто виборець міг би отримати можливість визначати у регіональному виборчому списку партії бажаних для нього кандидатів. Такі виборчі округи можуть бути п'ятимандатними.

УДК 338.24: 332.122(477)

Іванченко Л.О.

студ. гр. ФЕУ-512 ЗНТУ

Іванченко Л.О.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Характерною ознакою розвитку України останнім часом стала орієнтація на європейську інтеграцію, у зв'язку з чим серед пріоритетних завдань нашої держави є реалізація політики державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів та підвищення їх конкурентоспроможності.

Зміцнення ринкових стосунків в Україні відбувається шляхом формування і розвитку різноманіття форм власності і видів господарювання, де взаємодіють ринкові і державні механізми регулювання.

Держава реалізує свої функції й можливості через місцеві органи влади, діяльність відповідних установ і посадових осіб, представників законодавчої, виконавчої й судової влади. Держава здійснює регіональне управління галузями господарського комплексу регіону, соціальної інфраструктури, природним середовищем, населенням і трудовими ресурсами, а також усіма адміністративно-територіальними одиницями, які входять до складу регіону. Регіон одночасно є складовою частиною країни (підсистемою) із внутрішніми та зовнішніми зв'язками і системою з внутрішнім механізмом відтворення, яка має, крім системних властивостей ще специфічні риси: власні регіональні умови відтворення валового суспільного продукту, основних фондів, робочої сили та розподілу регіональних трудових ресурсів, формування доходів населення та їх товарного забезпечення, джерела капіталовкладень та витрат на утримання невиробничої сфери з тільки їй притаманними виробничо-господарчими та історично-культурними традиціями. Для здійснення ефективного державного регулювання розвитку регіону, потрібне виділення регулюючих функцій в економічних, адміністративних і старанних органах, оскільки в розвитку регіону беруть участь місцеві органи управління, кредитно-грошова, фінансова і податкова системи, підприємства і організації різних форм власності і галузевої приналежності. Характеристику регіону визначає

його економічний потенціал, який характеризується вартістю основних фондів, величиною національного прибутку та абсолютними розмірами виробництва життєво важливих видів продукції.

Регіони помітно відрізняються один від одного. Консолідуючим чинником для українських регіонів може бути така політика центру, яка дасть їм нові можливості реформування і розвитку та гарантує захист цих можливостей. Це буде неможливо зробити без надання широких економічних свобод територіям, без залучення потужних інтелектуальних та фінансових ресурсів як вітчизняних, так і зовнішніх. Ефективно розвиватись країна може лише при наявності сильних регіонів. Кожний регіон повинен мати власну програму розвитку, націлену на зростання в усіх галузях господарської діяльності і навіть свою конституцію. Одним з основних напрямів реформування розвитку регіону в сучасних умовах є:

- подальший розвиток економічної самостійності основних виробничих одиниць та їх досконалий контроль з боку держави;
- зміцнення і подальший розвиток міжгалузевої і міжрегіональної координації в інтересах підвищення ефективності розвитку регіону;
- формування стратегій розвитку регіону з розробкою економічно обґрунтованих планів їх реалізації у рамках регіональних цільових програм соціально-економічного розвитку.

Регулювання розвитку регіонів забезпечується встановленням відповідних пріоритетів, тобто наданням переваги (на певному етапі) розвитку конкретних галузей, видів діяльності, форм господарювання конкретних регіонів. Визначені та забезпечені відповідними ресурсами пріоритети повинні сприяти найефективнішому використанню природного й економічного потенціалів регіонів. Нині процес регіонального розвитку і формування регіональної політики в Європі значною мірою пов'язаний із глобалізацією світового господарства, посиленням впливу транснаціональних корпорацій на розвиток держав і регіонів, інноваційним характером сучасного виробництва. Завдяки збільшенню місцевої і регіональної ініціативи щодо використання власного потенціалу регіони мають можливість досягти раціональнішої структури і спеціалізації господарства, знайти свою нішу на світовому ринку.

УДК 37.015

Карпенко О.С.

студ. гр. КНТ-511, ЗНТУ

Карпенко О.С.

МЕТА ТА ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В ШКОЛАХ

У сучасних соціально-економічних умовах особлива роль відводиться шкільній економічній освіті, призначення якого сформувати економічне мис-

лення, прищепити навички раціональної економічної поведінки, створити передумови для подальшого професійного навчання та ефективної практичної діяльності підростаючого покоління. Сьогодні економічна підготовка, основи якої мають бути закладені в школі, стала необхідною умовою будь-якої діяльності. Серед цілей шкільної економічної освіти можна виділити:

- формування у школярів основи системного і економічного мислення, що дозволяє придбати вміння і навички, на основі цього аргументовано пояснювати економічні явища і прогнозувати свої дії;

- виховання економічно грамотного члена суспільства, який вміє розуміти і оцінювати соціально-економічні процеси, здатного включитися в економічне життя країни;

- допомога в придбанні досвіду самостійного прийняття рішень у життєвих ситуаціях (як громадянина, споживача і т. д.) і формування готовності використовувати цей досвід в подальшій громадській та трудовій діяльності.

В даний час існує ряд серйозних проблем, з якими стикається загальноосвітня школа. Насамперед, це дефіцит фахівців – шкільних вчителів (як правило, економіку ведуть вчителі географії та історії в кращому випадку викладачі які закінчили відповідні курси перепідготовки), залучити викладача вузу часто не дозволяє фінансування. При цьому як показує практика, залучення фахівців з практичним досвідом роботи в різних сферах, які мають вищу економічну освіту, не призводить до успішного вирішення даної проблеми. Серед головних причин – відсутність у даних фахівців необхідних компетенцій, елементарних знань, навичок і вмінь у галузі педагогіки, психології, методики навчання. Однією з найбільш істотних проблем в даний час є відсутність методики навчання економіки в школі, викладачі вузів, як правило, читають лекції, що не адаптовані для середніх навчальних закладів. Велика частина навчального матеріалу вводиться у формі лекцій, що не повинно бути основною формою викладання з психолого-педагогічних параметрами для учнів загальноосвітніх закладів.

Сьогодні економічна освіта користується великою популярністю у молодих людей. Величезна кількість випускників шкіл прагне стати студентами вузів, вивчати економічні спеціальності. Однак як впливає з проведених досліджень, 60–70% студентів першого курсу навчаються за спеціальностями «Менеджмент організації», «Економіка і управління на підприємстві», «Бухоблік, аналіз і аудит» не мають уявлень про майбутню професію, серед головних мотиваційних факторів часто виявляється мета – отримати диплом про вищу економічну освіту. При цьому вчорашні школярі демонструють відсутність елементарних економічних знань, що є прямим наслідком невикористання наведених вище проблем шкільного економічної освіти.

Навчання економіці в школі має бути збудовано на основі безпосередньо через задачний підхід. Саме завдяки навчальним завданням найефектив-

ніше формується мислення, практичні навички та вміння. Відмова від репродуктивних методів вимагає розробки дидактичних матеріалів адаптованих для школи, розробку відповідних методик навчання.

УДК 334.716

Васькіна В.В.

студ. гр. КНТ-511, ЗНТУ

Васькіна В.В.

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМТВА ВАТ «ВМЗ»

ВАТ «ВМЗ» є єдиним та унікальним виробником посріблених столових приладів з нейзильберу. Підприємство має власну торгівельну марку «SRIBNA POLYANA» й на сьогодні є монополістом на даному ринку.

Проаналізувавши фінансовий стан ВАТ «ВМЗ», був виявлений кризовий стан підприємства викликаний неплатоспроможністю й низькою діловою активністю.

Для попередження неплатоспроможності й поліпшення структури ліквідності активів та пасивів підприємству необхідно запровадити систему управління грошовими активами, яка включає в себе наступні етапи:

- аналіз грошових активів підприємства у минулому періоді;
- оптимізація середнього залишку грошових активів підприємства;
- вибір ефективних форм регулювання середнього залишку грошових активів;
- забезпечення рентабельного використання тимчасово вільного залишку грошових активів;
- розробка ефективної системи контролю за грошовими активами підприємства.

Тип фінансової стійкості підприємства характеризується як «кризовий стан». За цього типу стійкості підприємство знаходиться на межі банкрутства, за якого запаси і витрати більші від суми власних оборотних коштів, кредитів під товарно-матеріальні цінності та залучених тимчасово вільних джерел засобів.

Така ситуація свідчить про неспроможність підприємства розрахуватися за своїми зобов'язаннями. Вона стає причиною нестійкого фінансового стану в поточному періоді, що призводить до втрати фінансової рівноваги у довгостроковій перспективі.

Для виходу з кризового стану керівництву підприємства слід використати внутрішні механізми фінансової стабілізації підприємства, які є основною частиною антикризового управління.

Вдале впровадження таких механізмів дозволяє не тільки зняти фінансовий стрес загрози банкрутства, а й в значній мірі позбавити підприємство від залежності використання позичкового капіталу та прискорити темпи його економічного розвитку, що є дуже важливим саме для даного підприємства.

На підприємстві низький рівень ділової активності, якому відповідає кризова виробничо-господарська ситуація.

Основними напрямками виходу з такої ситуації є:

- локалізація ризикової ситуації відповідно до джерел її виникнення;
- зміна стилю управління в умовах кризової ситуації;
- експрес-аналіз ділової активності;
- оперативне реагування на виникнення проблемної ситуації.

Слід також відмітити надмірно великий період тривалості обороту дебіторської та кредиторської заборгованості. Це свідчить про нестабільну кредитну політику.

Ефективне управління кредитним ризиком підприємства пов'язано в першу чергу з оптимізацією розміру й забезпеченням своєчасної інкасації заборгованості покупців за товари, роботи і послуги.

Формування алгоритмів такого управління поточною дебіторською заборгованістю, яке визначається як кредитна політика підприємства по відношенню до покупців продукції, здійснюється за такими основними етапами:

- аналіз поточної дебіторської заборгованості підприємства у попередньому періоді;
- вибір типу кредитної політики підприємства стосовно покупців продукції;
- визначення можливої суми обігового капіталу, що направляється в дебіторську заборгованість за товарним і споживчим кредитом;
- формування системи кредитних умов;
- формування стандартів оцінки покупців і диференціація умов надання кредиту;
- формування процедури інкасації дебіторської заборгованості;
- забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості.

Ще одним недоліком підприємства є асортиментний перелік його продукції. На підприємстві виготовляється лише дві дизайн лінії столових приладів, які орієнтовані на преміум сегмент. На мою думку, підприємство повинно диференціювати асортимент продукції, ввівши лінії для середнього класу, що значно розширило б ринки збуту продукції. А масовий продаж такої продукції забезпечив би постійний стійкий приток грошової маси, яку б можна було б направити на погашення термінової заборгованості.

УДК 338.43

Романюк В.М.

студ. гр. КНТ 511 ЗНТУ

Романюк В.М.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Україна, яка має найкращі в світі природні та сприятливі кліматичні умови для сільськогосподарського виробництва, внаслідок технологічної відсталості та нерациональної організації реформованого по неоліберальній моделі аграрного сектора сьогодні не здатна забезпечити своє населення доступною за ціною і достатньою за стандартними нормами харчовою продукцією. Крім того, на внутрішньому ринку відбувається заміщення вітчизняної продукції імпортною внаслідок більш високої її конкурентоспроможності, досягнутої за рахунок використання більш передових технологій.

Ринкові реформи, які проводилися в сільському господарстві України, були направлені на ліквідацію існуючих великих колективних і державних господарств. Проте, ефективного фермерства замість цих господарств створити не вдалося. Таким чином, найбільш суттєвими результатами реформування українського села стали катастрофічне падіння виробництва сільськогосподарської продукції та детехнологізація, деіндустріалізація аграрного сектора. У рамках нав'язаної селу ідеї неоліберальних реформ створити в Україні в найближчій перспективі сучасне ринкове інноваційне сільське господарство, здатне забезпечити у повному обсязі потреби населення в продуктах харчування, а тим більше успішно конкурувати з аграріями інших країн, фактично неможливо.

У результаті оцінювання конкурентоспроможності сільського господарства можуть бути прийняті такі рішення:

- зміна порядку проектування засіву зернової продукції;
- зміна цін на продукцію, цін на послуги з обслуговування і ремонту техніки, цін на запасні частини;
- зміна порядку реалізації зерна на ринку;
- зміна системи стимулювання постачальників;
- зміна структури імпорту і видів імпортованої продукції.

Науковці відокремлюють декілька напрямів підвищення конкурентоспроможності української зернової продукції за умов сьогоднішньої нестабільності та кризового стану економіки. Ключовим поточним завданням є вивірене у часі та в галузевих пріоритетах точкова підтримка технологічних і експортоорієнтованих виробництв. Зарубіжний досвід свідчить, що і в складних економічних умовах сильна держава може здійснювати в певних мінімальних обсягах орієнтовану промислову політику. Йдеться про формування такої ідеології промислової політики, яка була б адекватна умовам ринку, вимогам

незалежності держави та її ефективного інтегрування у світову економічну систему. Практичною основою її розробки й реалізації, на мою думку, має стати розв'язання таких головних завдань:

- оцінка ступеня конкурентоспроможності аграрної економіки з визначенням умов і факторів, які можуть сприяти ефективній конкуренції, збільшенню експортного потенціалу держави;
- визначення шляхів і заходів державного сприяння підвищенню конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва, зокрема за рахунок цільової підтримки малих фермерських господарств;
- поєднання зусиль держави у здійсненні структурної перебудови, інноваційної політики та соціально-економічного розвитку регіонів щодо підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору;
- науково-практичне та інституційне забезпечення заходів щодо підвищення конкурентоспроможності сільського господарства, виходячи з національних умов та особливостей світового ринку.

Також існують такі напрями підвищення конкурентоспроможності української сільськогосподарської продукції.

По-перше, так як регулювання імпорتنих тарифів з метою забезпечення конкурентоспроможності продукції галузі є малоефективним, основним механізмом має стати регулювання цін на продукцію та послуги природних монополій.

По-друге, дієвим способом впливу на конкурентоспроможність продукції є зміцнення курсу гривні з боку Національного банку України.

По-третє, виконання основних вимог збутової логістики.

Тому актуальним завданням є удосконалення механізму державного стимулювання розвитку агропродовольчого сектору України, спрямованого на підвищення культури виробництва в ньому, що передбачає впровадження сучасних технологій сільськогосподарського виробництва, перевірених інноваційних рішень, а також формування ефективної ринкової інфраструктури від кредитування та страхування ризиків – до вільного і прямого доступу на товарні ринки.

Рішення певного комплексу проблем є завданням забезпечення продовольчої безпеки країни, яка вимагає реалізації стратегічного вибору розвитку агропродовольчого сектору як галузі національної економіки, що обумовлено доцільністю концентрації ресурсів і зусиль на чітких, досяжних цілях.

УДК 338.22.27

Топчиєва К.А.

студ.гр. ІФ-211 ЗНТУ

Топчиєва К.А.

ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Під економічним розвитком національної економіки ми розуміємо систематичне і довготривале поліпшення матеріальних і духовних умов життя населення країни на основі зростання продуктивності праці та капіталу. Економічний розвиток – це не тільки кількісне, а саме якісне економічне зростання реального ВВП країни.

Значну роль у забезпеченні якісного економічного розвитку національної економіки належить промисловому сектору. Промисловий сектор економіки представляє собою систему видів економічної діяльності, їх підвидів та підприємств, діяльність яких направлена на виробництво товарів і послуг для проміжного і кінцевого споживання.

Для прогнозування макроекономічних показників треба врахувати наступні чинники та припущення:

- дані Світового банку;
- уповільнення темпів зростання економіки країн СНД;
- сприятливу зовнішньоекономічну ситуацію на світових ринках;
- можливий негативний вплив підвищення ціни на імпортований природний газ та поступове наближення її до європейського рівня.

Зі зростанням цін на природний газ слід очікувати істотного зростання витрат виробництва, що може призвести до радиння конкурентоспроможності українських енергоємних виробництв, які на сьогоднішній становлять основу експертного потенціалу України. В той же час це буде стимулювати товаровиробників до впровадження нових енергозберігаючих технологій та коригування промисловості у бік розвитку її неенергоємних компонентів. Найбільш залежними від підвищення вартості газу є ті види економічної діяльності, які мають найбільшу частку газу у собівартості виробленої продукції, що також повинно бути враховано при прогнозних розрахунках. До них відносяться хімічне виробництво, виробництво інших неметалевих виробів та металургійне виробництво.

Підвищення ціни на газ хоч і є одним із факторів, що визначає ефективність виробничої діяльності підприємств, проте він не матиме значного негативного тиску. Більш вагомим фактором, який буде визначати ефективність діяльності даних галузей, можна вважати сприятливу зовнішньоекономічну ситуацію. Зростання світових цін на продукцію металургійної та хімічної

промисловості дозволить частково компенсувати втрати товаровиробників від підвищеної ціни на газ та зберегти позитивний рівень рентабельності.

В той же час існує ряд викликів і негативних тенденцій, що закладають ризики, що можуть уповільнити економічне зростання країни:

- підвищення темпів інфляції;
- світова фінансова криза;
- зростання проблемних кредитів виданих споживчих кредитів домогосподарствами;
- проведення ревальвації курсу гривні відносно долара США.

Серед основних чинників уповільнення темпів розвитку економіки на середньостроковий період є очікуване погіршення умов торгівлі для України, охолодження світової економіки ті підвищення витратності виробництва. В той же час, прогнозована сприятлива зовнішньоекономічна ситуація на світових ринках на продукцію металургійної, хімічної та сільськогосподарську продукцію, яка впливає на розвиток харчової галузі, дасть можливість частково компенсувати зростання вартості газу та інших складових витрат, що дозволить отримати доходи та підвищення рентабельності.

Зростання обсягів виробництва у машинобудуванні буде також сприяти подальша інвестиційні діяльність я вітчизняних товаровиробників так і країн СНД-основних торговельних партнерів України щодо оновлення та модернізації основних фондів.

Зростання обсягів металургійного виробництва прогнозується за рахунок сприятливої зовнішньоекономічної цінової ситуації на світових ринках. Внутрішній попит на продукцію забезпечуватиметься в першу чергу з боку машинобудування та будівництва також самої металургійної галузі.

В той же час, частково компенсувати зростання вартості газу та інших складових витрат дозволить прогнозований високий рівень цін на промислову та сільськогосподарську продукцію, що дозволить отримати прибуток та його використання на оновлення та модернізацію основних фондів, впровадження нових технологій з метою підвищення рівня конкурентоспроможності та збереження ринків збуту.

Отже, економічний розвиток – це комплексний багатомірний процес, який включає в себе глибокі зміни, в першу чергу, в технічній, економічній, соціальній, політичній, інституціональній сферах, а також у сфері головних факторів виробництва: капіталу, природних ресурсів, праці.

ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В даний час, діяльність будь-якого підприємства спрямована на фінансовий результат, який є основним, а саме на отримання прибутку. Підвищувати її можна поступово збільшуючи обсяг виробництва або ж ціни, на продукцію, їм випускається. Але перераховані вище заходи не завжди доцільні і можливі. Для того щоб збільшити обсяги виробництва, потрібні додаткові джерела фінансування. А якщо підвищити ціни, то значно знижується попит на конкретну продукцію, внаслідок чого конкуренти захоплюють наявну частку ринку. Саме тому необхідно спрямувати всі зусилля на те, щоб знайти шляхи зниження витрат виробництва. Це дуже дієвий прийом, яким користуються різні підприємства для того, щоб відновити свій фінансовий стан. Перш ніж визначити, як провести зниження витрат виробництва, необхідно провести розрахунок витрат виробництва. Це нелегке завдання, що вимагає певних знань і умінь.

У першу чергу, необхідно збирати й аналізувати дані про всі його витрати. На даному етапі відбувається збір інформації про стан витрат. Крім того, потрібно ще й дослідити, як змінювалися витрати в часі.

Другий шлях – визначити перспективні напрями з питання зниження витрат на виробництво. Потрібно зробити аналіз того, як на результативності діяльності компанії відіб'ється зменшення величини всіх витрат.

Третій етап – необхідно розробити заходи з питання скорочення витрат. Отже, найбільш перспективні напрями зниження всіх витрат визначені, тепер потрібно ретельно вивчити, як же взагалі відбувається формування витрат по кожному з цих напрямків, яким чином протікають різні бізнес-процеси, а також необхідно обов'язково зрозуміти, що зробити, щоб знизити витрати.

тільки ключових найменувань матеріалів та сировини. Друга ж інтеграція передбачає пошук можливостей для здійснення закупівель разом Шляхи зниження витрат виробництва представлені складанням плану заходів, які спрямовані на управління витратами. Отже, в нього увійдуть такі пункти:

– Необхідно проаналізувати можливості передачі на аутсорсинг різних дорогих. Аутсорсинг (англ. outsourcing) – передача компанії частини її завдань або процесів стороннім виконавцям на умовах субпідряду.

- Потрібно оптимізувати технологічні процеси.
- Крім того, важливо скорочувати витрати на оплату праці.
- Необхідно також зменшувати витрати на побутові витрати.
- Важливо знижувати витрати на рекламу.
- Потрібна вертикальна і горизонтальна інтеграція.

Перша передбачає тісну роботу з різними постачальниками з іншим покупцем.

П'ятий шлях зниження витрат – потрібно сформувати бюджет підприємства, враховуючи вибрані заходи. Шостий шлях – необхідно завжди детально опрацьовувати заходи як інвестиційні проекти.

Проблема пошуку шляхів зниження витрат виробництва на різних підприємствах в даний час відноситься до надзвичайно складного питання сучасної економіки. Але основним шляхом зниження витрат все ж є складання чіткого плану заходів, які спрямовані на управління усіма витратами. Важливо точно знати на що саме витрачаються кошти, тоді вдасться взяти під контроль витрати підприємства.

УДК 338.222

Косаренко В.Г.

студ. гр. КНТ-411 ЗНТУ

Косаренко В.Г.

ЗОВНІШНЯ ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

В Україні часів незалежності склалась тяжка економічна ситуація: падіння ВВП, застій в розвитку підприємств, сплив резервів. Все це стало причиною внутрішньої економічної кризи і, як результат, падіння довіри до України і ускладнення зовнішніх економічних відносин.

Українська економіка – 40 за розмірами ВВП в світі по ППС – 337,4 млрд. доларів (2013). Номінальний ВВП країни – 175,5 млрд. доларів (2013), ВВП по ППС на душу населення досягає 7400 доларів (2013). Ріст ВВП в 2013 році досяг 0,1%. Борг України на 31 грудня 2013 року дорівнює 64,5 млрд. доларів (40,6% от ВВП 2013 року).

Порівнюючи імпорт і експорт України, можна побачити, що сальдо між ними «впало» з +0.8% до – 8.5% від ВВП. Це значить, що за 2013 рік ми продали на 8.5% менше, ніж купили і цей показник продовжує погіршуватись. Щодо рівня ВВП 2013 року, порівняно з ВВП 1990 року – він знизився на 30%. Це значить, що 14 років Україна не змогла створити вигідну для себе економічну базу. Ще одна, дуже погана річ, для економіки України полягає у тому, що на фоні високого рівня корумпованості ми втратили наш національний резерв і віддавати борг, або розвивати економіку нам нема з чого.

До сьогодні, на державних підприємствах відсутні суттєві модернізації – це веде к погіршенню економічної ситуації, адже рівень продукції, відносно інших країн зменшується.

Отже, зараз вже цілком серйозно можна говорити про економічну кризу в Україні. Цей фактор погіршується й тим, що наша держава – економічно

залежна від Російської Федерації. Сальдо з нею складає за 2013 рік складає, приблизно, –2 млрд доларів.

Проте ми маємо можливість виходу із цього положення. Україна – важливий експортер сировини і один із найбільших експортерів зерна. Сільське господарство грає велику роль для центральної та західної частини країни, тоді, коли на сході переважає важка та видобувна промисловість. Наявність гір та виходу до моря, а також пам'яток історії є основою для побудування туристичного ринку. Європейські експерти з компанії DW вважають, що «якорем для української економіки може стати ЄС, який має з'єднати зусилля з МВФ та міжнародним валютним банком» для поліпшення положення гривні.

Щодо залежності від РФ, Україні потрібно терміново розвинути свої ресурси, щоб поліпшити сальдо в цих економічних відносинах і стати менш залежною від її економічної та політичної політики. Можна сказати, що Україна, маючи великий потенціал для розвитку внутрішньої та зовнішньої економіки за 12 років незалежності не змогла побудувати нормальну економічну структуру і розвинути свої ресурси.

УДК 338.364

Безсонов А.Г.

студ. гр. КНТ-411 ЗНТУ

Безсонов А.Г.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Досягнення в науці та техніці тим чи іншим чином впливають на виробництво, полегшують працю людині, та знижують собівартість продукції. Заміна людської чи тваринної праці машинною називають автоматизацією. Автоматизовані системи мають більшу швидкість, відмовостійкість, якість продукції, вони потребують значно менших затрат на утримання та рідше помиляються.

Наприклад, у сільському господарстві Америки використовуються комбайни, які керуються за допомогою звичайної клавіатури, а у відомого українського банку «Приват» є сервіс «privat 24», який автоматизує деякі види оплат та операцій.

В першому прикладі автоматизовано подачу колосів до комбайну, збір та обробка зерна, управління комбайном. В другому прикладі система «користувач – працівник банку – банк» перетворюється в систему «користувач – банк».

Як бачимо, ми полегшили працю людині в обох випадках: комбайном можливо користуватись і за дощу, і за хвороби (це автоматизація відмовостійкості), а користувачу банку «Приват» не потрібно йти до відділення чи терміналу, не потрібно відстоювати чергу і пояснювати працівнику, свої бажання, все це вже зробила за нього система, самому ж банку не потрібно платити консультанту (це автоматизація для зменшення собівартості та збільшення якості продукції).

Проблемами ж автоматизації є низька адаптивність, необхідність спеціальної освіти оператора, зменшення кількості робочих місць, витрати на автоматизацію.

В прикладі з банком «Приват» ми маємо покращення обслуговування для користувача, та зменшення витрат банку, проте банк має звільнити всіх консультантів і найняти незначну кількість онлайн-консультантів, а користувач має добре володіти комп'ютером. Тож ми маємо проблему з освітою і зменшення кількості робочих місць.

В прикладі з комбайном ми маємо проблему витрат на автоматизацію, адже не кожен фермер в змозі купити комбайн, а потім відшкодувати таке вкладення, ще ферма повинна бути неподалік від заправної станції.

Таким чином ми окреслили та довели існування переваг, та недоліків в автоматизації виробництва.

Самі ж автоматизовані системи поділяють на частково-автоматизовані, комплексно-автоматизовані та повністю-автоматизовані.

Частково-автоматизовані системи – ті, в яких автоматизація окремих процесів, пристроїв, елементів обладнання.

В комплексно-автоматизовані системах деяка частина загального комплексу виконується машиною

Повністю-автоматизовані системи – ті, в яких, всі функції управління і контролю виробництвом передаються системі управління.

Зараз, в розвинутих країнах, великих обертів набирає тенденція, коли основна кількість робочих місць переходить до сфери обслуговування, це означає, що виробництво матеріальних продуктів (деталей, їжі, одягу та інш.) переходить до комплексної автоматизації.

Про повну автоматизацію поки що говорити не можна, адже людство ще не навчилось створювати якісні системи штучного інтелекту, то ж за прийняття складних рішень все рівно відповідальні люди.

УДК:336.77 (477)

Огілько Д.А.

студ.гр ГП-122 ЗНТУ

Огілько Д.А.

КРЕДИТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ

Складною і однією з найважливіших категорій товарно-грошових відносин є кредит і механізм його реалізації – кредитні відносини.

Як справедливо стверджують фінансисти, необхідною умовою ефективної організації кредитних відносин і безперервного процесу розширеного відтворення є функціонування високорозвиненої кредитної системи.

В економічній літературі кредитна система виражена двоюко: як сукупність кредитних відносин, які ґрунтуються на визначених формах і методах кредитування та як сукупність функціонуючих фінансово-кредитних установ.

Перше визначення пов'язане з рухом позичкового капіталу у вигляді різних форм кредиту. Друге означає, що кредитна система за допомогою великої чисельності фінансово-кредитних інститутів акумулює вільні грошові кошти і направляє їх на підприємства, населенню і урядовим структурам. Частіше використовується друге визначення, яке є вужчим, але точніше характеризує організацію кредитних відносин через кредитні установи.

Необхідність кредитної системи зумовлена наступними передумовами:

- розвиток товарного виробництва й розширення торгівлі зумовили зростання обсягів грошових потоків, що спричинило необхідність їх технічної організації в межах економіки;

- на певному етапі суспільного розвитку з'являється потреба в управлінні, врівноваженні та розподілі грошових потоків, що потребує формування відповідних інститутів.

Сучасна кредитна система поділяється на два основні блоки: банківська система – сукупність різноманітних видів банків та банківських інститутів (законодавчо визначена, чітко структурована і субординована сукупність фінансових посередників, які здійснюють кредитні та фінансові операції на професійній основі – головна ланка кредитної системи); парабанківська система (спеціалізовані небанківські кредитно-фінансові інститути, які останнім часом посідають важливе місце в накопиченні і мобілізації грошового капіталу).

Останніми роками на ринках позикових капіталів в Україні важливу роль стали відігравати небанківські (парабанківські) фінансово-кредитні інститути. Це установи, діяльність яких орієнтована на обслуговування певної клієнтури (нерідко на пільгових умовах) або поширюється на такі сфери кредитування, які є ризикованими для приватних банків (мале підприємство, фермерське господарство тощо). До таких установ належать інвестиційні, лізингові, факторингові, трастові, брокерські, страхові компанії, пенсійні фонди, та інші, вико-

нують допоміжну роль у кредитному механізмі, пов'язуючи різноманітні сектори позикових капіталів у єдину кредитну систему.

Станом на 01.01.2014 р. в Україні зареєстровано 180 банків, з них з іноземним капіталом – 49 банків.

Загальний обсяг банківських кредитів за 2013 рік збільшився на 11,8% – до 904,9 млрд. грн. порівняно з 2,0% у 2012 році. Таке збільшення в основному (на 91,2%) забезпечено за рахунок зростання обсягів кредитів, наданих у національній валюті. Їх приріст за 2013 рік становив 17,1%, тим часом як кредитів в іноземній валюті – 2,8%. Переважну більшість приросту кредитів (94,3% від загального обсягу зростання кредитів) було спрямовано до реального сектору економіки.

Загальний обсяг кредитів, наданих суб'єктам господарювання, за 2013 рік зріс на 14,4% – до 716,3 млрд. грн., у тому числі в національній валюті – на 15,8%, в іноземній валюті – на 11,7%.

Приріст кредитів, наданих фізичним особам, за 2013 рік становив 3,0% – збільшилися до 188,5 млрд. грн. Помірні темпи кредитування населення насамперед обумовлювалися значними обсягами повернення заборгованості за раніше наданими кредитами в іноземній валюті. Загальний обсяг кредитів, наданих фізичним особам в іноземній валюті, за 2013 рік зменшився на 20,2%, тоді як у національній валюті збільшився на 22,4%.

Динаміка банківського кредитування у 2013 році продовжувала характеризуватися нівелюванням валютних диспропорцій, накопичених до фінансово-економічної кризи 2008 року. Вищі темпи приросту кредитів у національній валюті порівняно з іноземною сприяли зниженню рівня доларизації кредитного портфеля банків. Так частка кредитів в іноземній валюті в їх загальному обсязі за 2013 рік зменшилася до 34,0% з 37,0%.

Отже, за станом на 1 січня 2014 р. в Україні в основному завершено організаційний процес формування цілісної кредитної системи, яка має великі можливості впливу на трансформаційні процеси в економіці.

УДК 330.811

Довбішук О.В.

студ. гр. ФЕУ-413 ЗНТУ

Довбішук О.В.

ЕКОНОМІЧНА ДУМКА ВАВИЛОНІЇ. ЗАКОНИ ХАММУРАПІ

Про зародження та розвиток економічної думки Вавилонії дають уявлення збірки законів царя Ешнунни (XX ст. до н.е.), закони Ліпід-Іштара (XX–XIX ст. до н.е.) і закони царя Хаммурапі (XVIII ст. до н.е.).

У законах Ешнунни (59 статей) встановлюються фіксовані ціни на основні продукти, норми заробітної плати та матеріальна відповідальність бат-

рака за Ешнунна – стародавнє місто в басейні лівої притоки р. Тигр, сучасне поселення Тель-Асмар на території Іраку. Як основний загальний еквівалент визначається срібло, допоміжний – ячмінь. Робиться спроба пов'язати з цінами на основні товари цілий ряд платних послуг. Закони Ешнунни допускають продаж нерухомості й відображають розвинений характер товарно-грошових відносин у Стародавньому Вавилоні.

Більш повне уявлення про розвиток суспільства Староавилонського періоду дає збірка законів Ліпіт-Іштара (43 статті). Ліпіт-Іштар – п'ятий цар I династії м. Іссін, який правив у 1934–1924 рр. до н.е. і створив збірку законів на шумерській мові. До нашого часу збереглися лише 9 фрагментів у копіях на глиняних табличках. Ці закони призначені для того, щоб «встановити справедливість у країні» та покласти край скаргам невдоволених. З метою послаблення боргового рабства дозволяється час від часу звільняти боржників від боргових зобов'язань. Всі штрафи та розрахунки виражаються у сріблі. Вперше мова йде про регламентацію орендних відносин як суттєвої складової староавилонської економіки.

Найбільш відомим першоджерелом вивчення суспільного устрою та господарського життя держав Стародавнього Сходу є кодекс законів вавилонського царя Хаммурапі (1792–1750 рр. до н.е.). У 1902 році французька археологічна експедиція знайшла у Сузах (Персія) чорний базальтовий стовп висотою більше 2 метрів, покритий клинописними написами. У його верхній частині був зображений бог Сонця і справедливості Шамаш, який вручає закони царю Хаммурапі. Текст законів складається із вступу, 282 статей, які охоплюють сторони життя вавилонського суспільства того часу. Закони царя Хаммурапі становлять систему правових норм, призначених головним чином для царських судів і спрямованих на упорядкування соціально-економічних відносин.

Закони Хаммурапі засвідчували високий рівень культури тогочасного суспільства, прагнення узагальнити та систематизувати правові норми. Водночас йдеться про майнове та соціальне розшарування староавилонського суспільства, визначається його структура, яка включає 3 стани: вільних обцинників (авілумів), царських людей (мушкенумів) і рабів (вардумів).

Ці закони були спрямовані на підтримку стійких традиційних соціальних інститутів, общинної власності на землю, обмеження товарно-грошових відносин та втиснення їх у рамки, які не суперечать натурально-господарській орієнтації рабовласницької держави. Закони Хаммурапі захищали майнові інтереси правителя, рабовласників, державних службовців, воїнів, дрібних виробників та обцинників. Будь-які посягання на приватну власність вважалися злочином і жорстоко каралися. Вільні особи отримували повне право розпоряджатись своїм майном, у тому числі землею. Однак заборонявся продаж службових наділів.

Закони обмежували лихварство та боргове рабство в інтересах рабовласницької держави. В борговому рабстві людина може пробути не більше 3 років, після чого вона має бути звільнена від боргової кабали. Лихварям заборонялося самовільно забирати у боржників урожай у рахунок оплати боргу. Закони Хаммурапі строго регламентували норму процента в грошовій (20%) та натуральній (33%) формах, передбачали відстрочку виплати боргу у випадку неврожаю на 1 рік. За несвоєчасну сплату боргів ніхто не мав права бути позбавленими земельних наділів.

Закони Хаммурапі узаконювали орендні відносини та відносини найму. Орендні відносини оформлялися договором, в якому вказувався строк оренди, об'єкт оренди, розмір орендної плати та час оплати.

З метою захисту інтересів землевласників та заохочення до сумлінної праці у ст. 62 зазначалося, що розмір орендної плати встановлюється на основі середньої врожайності землі у певній місцевості й не враховує зменшення урожаю в результаті поганого обробітку орендованої ділянки. Закони Хаммурапі передбачали встановлення норми грошової винагороди найманим робітникам, регламентували форми та строк найму (10–20 років).

У законах Хаммурапі підкреслювалась необхідність реєстрації витрат і надходжень, захисту прав споживачів тощо. За порушення законів передбачалась система покарань, основу яких становили грошові штрафи і компенсації потерпілим, в окремих випадках – смертна кара, але не за звичаєм кровної помсти, а на основі царського закону.

УДК 338.45(477)

Федорченко О. К.¹, Бенедісюк А.М.²

¹старш. викл. ЗНТУ

²студ. гр. ФЕУ 413 ЗНТУ

Федорченко О.К., Бенедісюк А.М.

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Промисловість – найважливіша структурна ланка господарського комплексу України. На неї припадає 1/3 основних фондів, понад 35% населення, зайнятого у народному господарстві.

Україна в європейському масштабі залишається значним виробником певних видів продукції: вугілля, залізної руди, прокату чорних металів, сталених труб, цементу, мінеральних добрив, кальцинованої соди, продукції важкого машинобудування, верстатів, електротехнічної промисловості, сільськогосподарських машин та ін. Велике значення у постачанні продукції на ринок СНД та країн Балтії має продукція харчової промисловості: цукор,

макаронні вироби, сіль, олія, овочеві й фруктові консерви, кондитерські та м'ясо-молочні вироби.

Структура промислового комплексу України в цілому є неефективною. Це призводить до перевитрат природних ресурсів і водночас не задовольняє основних потреб економіки, наприклад в інвестиційних ресурсах, і потреб населення – в послугах і товарах, передусім продовольчих, а також у товарах легкої промисловості тривалого користування. Загальною проблемою розвитку промисловості України залишається потреба поліпшення структури промислового виробництва: зменшення частки виробництва і збільшення обсягів, а також асортименту та якості виробництва товарів народного споживання; зменшення частки ресурсо- і енергоємних виробництв; впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і подальший розвиток наукоємних, відносно трудомістких галузей промисловості; впровадження екологічно безпечних технологій та обладнання. Загальні напрями вдосконалення розвитку окремих галузей промисловості такі.

1. У паливно-енергетичному комплексі – вироблення нової концепції забезпечення власних потреб, спрямованих на всебічну економію енергії в усіх галузях господарства, на значне зменшення енергоємності виробництва валового національного продукту, пошук нових, нетрадиційних джерел енергії, зменшення залежності України від постачання нафти і природного газу з Росії, пошук нових партнерів, створення танкерного флоту і будівництво нафтового терміналу поблизу Одеси; збільшення видобутку нафти і газу з великих (понад 4–5 км) глибин; впровадження технологій, які підвищують обсяг видобутку ресурсів з надр, а також глибину переробки нафти на НПЗ (до 80% і більше), дослідження нових родовищ у перспективних районах, шельфу Азовського і Чорного морів, використання метану вугільних шахт та ін., створення більш надійних АЕС.

2. У чорній металургії – значна реконструкція, перехід до нових, екологічно безпечних і менш ресурсоємних технологій; поліпшення якості й розширення асортименту металевих виробів з тим, щоб зменшити постачання необхідного спеціалізованого прокату з інших регіонів близького зарубіжжя, оскільки в Україні немає виробництва тонкого холоднокатаного листа для виробництва кузовів автомобілів, нержавіючої і трансформаторної листової сталі; нафтопровідних труб малого діаметра та ін.

3. У машинобудівному комплексі – розвиток нових галузей, впровадження «високих технологій», досягнення світових стандартів якості з метою виходу на світовий ринок; впровадження досягнень ВПК конверсією.

4. У виробництві товарів народного споживання – підвищення якості, збільшення кількості, розширення асортименту продукції за рахунок розвитку відповідних галузей на новій основі, а саме приватизації промисловості з метою заповнення споживчого ринку, створення галузі виробництва нового прогресивного обладнання, а також для сфери послуг населенню.

Отже, розвиток промисловості України протягом останніх років відбувався хаотично, без визначення і дотримання державних пріоритетів, за відсутності продуманої державної промислової політики. Нехтування особливостей стану національного ринку та механічне використання у макроекономічній політиці різноманітних непослідовних заходів призвели до обвальної інфляції, різкого спаду виробництва та втрати контролю над економічною діяльністю в країні. У середньостроковій економічній стратегії не було враховано системні фактори. Мова йде про: а) нечітке визначення нормативними документами вимог ринку до економічної діяльності; б) різку лібералізацію цін і зовнішньоекономічної діяльності без одночасного надання державних послуг щодо маркетингу зовнішніх ринків, підготовки кадрів підприємств з управління ринковими сегментами розвитку.

СЕКЦІЯ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І ПРОФЕСІЙНИЙ СПОРТ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ»

УДК 613.71

Терьохіна О.Л.

старш. викл. ЗНТУ

Терьохіна О.Л.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ФОРМ ОЗДОРОВЧОЇ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Бути здоровим – природне бажання кожної людини. Здоров'я – поняття не лише біологічне, а й соціальне. Гарне здоров'я – це радісне сприйняття життя, висока працездатність. Найкращим засобом для підтримання власного здоров'я в усі часи було і буде заняття оздоровчою фізичною культурою.

У загально прийнятій практиці найчастіше використовують класифікацію видів вправ оздоровчої фізичної культури за двома групами: циклічного і ациклічного характеру. Класифікують вправи залежно від структури рухів. До циклічних відносять вправи, в яких на протязі тривалого часу повторюється один і той же закінчений цикл рухів. Наприклад: ходьба, плавання, їзда на велосипеді, біг. До групи ациклічних вправ відносять ті, структура рухів яких не має повторюваного циклу, тобто рухи у вправах з часом змінюються. Прикладами ациклічних вправ є: спортивні ігри, естафети, єдиноборства, гімнастичні та силові вправи. Важливо зазначити, що ациклічні вправи позитивно впливають на стан опорно-рухового апарату. До основних форм оздоровчої фізичної культури відносять: атлетичну, гігієнічну і виробничу гімнастику, заняття в групах загальної фізичної підготовки, усі різновиди ритмічної аеробіки(такі як степ-аеробіка), виробничу гімнастику та таку популярну в наш час гімнастику за системою «його».

Розглянемо найбільш поширені форми оздоровчої фізичної культури: ранкова гімнастика, виробнича гімнастика та ритмічна гімнастика.

Ранкова гігієнічна гімнастика є найпростішою формою підтримання гарної фізичної культури. Основними завданнями, які вирішуються завдяки виконанню вправ ранкової гімнастики є:

- усунення деяких наслідків сну(сонливість та млявість);
- збільшення тонуусу нервової системи;
- посилення роботи основних систем організму(дихальної, серцево-судинної, секреторної та ін.).

Результатом сумлінного виконання комплексу ранкової гімнастики є: зникнення відчуття сонливості, слабкості, підвищення розумової і фізичної

працездатності, поліпшується робота серця, збільшується кровообіг і дихання, що сприяє кращому постачанню кисню до клітин тіла людини.

Праця – основа людського життя і найважливіша умова існування людини. Але сумління праці неможлива без належного відпочинку. У процесі трудової діяльності в організмі людини виникає стан втоми, що знижує працездатність. Тому у світовій практиці розповсюдженою стала виробнича(промислова) гімнастика. Ця форма оздоровчої фізичної культури використовується безпосередньо на виробництві і найбільшого розповсюдження вона зазнала в країнах Азії серед офісних працівників. За допомогою виконання вправ для незадіяних у процесі виробництва м'язових груп поліпшується координація роботи нервових центрів, точність рухів, активізуються процеси пам'яті, мислення і концентрації уваги, що сприятливо впливає на результати виробничого процесу. Важливою умовою виробничої гімнастики є регулярне чергування періодів роботи і відпочинку. Фізкультурна пауза часом повинна випереджати фазу зниження працездатності, спричинену видом діяльності працівника.

Ритмічна гімнастика(аеробіка) – це комплекс фізичних вправ, виконуваних під музику, що використовується в оздоровчих цілях. Ритмічна гімнастика робить позитивний вплив на функції головного мозку, координацію, серцево-судинну систему, руховий апарат, центральну нервову систему. Її вплив на організм можна порівняти з їздою на велосипеді або бігом, тобто видами фізичних вправ, при заняттях якими відбувається помітне зростання споживання м'язами кисню. Найбільший ефект дають щоденні заняття різними формами ритмічної гімнастики, а заняття рідше двох-трьох разів на тиждень не ефективні.

Можна зробити висновок, що оздоровчий ефект занять фізичною культурою пов'язаний з підвищенням аеробних можливостей організму, загального рівня витривалості і працездатності. Крім того, регулярне фізичне тренування дозволяє в значній мірі затримати вікові зміни фізіологічних функцій. Таким чином, можна говорити про необхідність фізичних вправ в житті кожної людини. При цьому дуже важливо враховувати стан здоров'я людини і її рівень фізичної підготовки для раціонального використання фізичних можливостей організму, щоб фізичні навантаження не принесли шкоди здоров'ю. Також, не дивно, що найбільшої популярності зазнали форми оздоровчої фізичної культури, які дозволяють підтримувати власний сприятливий фізичний стан, при цьому не порушуючи звичного швидкого темпу сучасного життя.

УДК: 796.33
Черненко А.Є.
старш. викл. ЗНТУ

Черненко А.Є.

ВІДБІР ТА ОРІЄНТАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ФУТБОЛ»

Основою розвитку гармонійної особистості є прагнення до найвищих досягнень. Саме тому на етапі початкового відбору на заняттях з фізичного виховання та вибору спеціалізації перед студентом та викладачем стає завдання адекватно оцінити наявні природні здібності та перспективи подальшого розвитку та вдосконалення.

Тому на етапі спортивного відбору до груп-спеціалізацій викладач використовує педагогічні, фізіологічні, психологічні та соціологічні методи дослідження, що на практиці дозволить ефективно виконувати поставлені завдання та відкрити подальшу можливість вдосконалення у групі високої спортивної майстерності (наприклад, збірній команді факультету або університету).

Відбір та орієнтація студентів до занять за спеціалізацією «Футбол» повинен бути чітко організований. До відбору за спеціалізацією можуть бути задіяні усі студенти чоловічої статі факультету за відсутності особливих медичних протипоказань.

На початку викладач має змогу оцінити відповідність будови тіла студентів до морфологічних особливостей середньостатистичних футбольних гравців та майстрів високого класу. За твердженням Келлера В.С. та Платонова В.М. морфологічні відмінності між представниками різних видів спорту є наслідком природного відбору, оскільки особливості будови тіла дають спортсмену певну перевагу в змаганнях в конкретному виді спорту, в тому числі і у футболі.

Ефективність відбору до груп за спеціалізацією «Футбол» залежить значною мірою від основних показників розвитку фізичних якостей, можливостей системи енергозабезпечення, здатності до вдосконалення спортивної техніки, економності рухів, здатності витримувати великі навантаження та ефективно відновлюватись.

Але у багатьох випадках наявність фізичних здібностей повинна бути підкріплена рядом спеціалізованих сприймань, таких як комплексні психофізіологічні характеристики, до яких відносяться чуття простору і часу, темпу, ритму, зусиль, що розвиваються, а також специфічні відчуття : м'яча, партнерів або ж позиції.

Для цікавого проведення заняття та можливості повноцінної ігрової практики викладач також повинен «закрити» всі наявні ігрові позиції. Враховуючи те, що різні ігрові позиції висувають неоднакові вимоги до спеціальної

підготовленості студентів – футболістів, в процесі відбору дуже важливо орієнтуватися на ті якості, які є важливими для даного амплуа. Наприклад, на спеціалізацію заднього або переднього центрального захисника варто орієнтувати студентів із зростом вище середнього, з великими можливостями м'язів ніг; крайнього захисника – студентів з невеликим індексом маси та зросту, високими можливостями киснево-транспортної системи.

Важливою є також і об'єктивне оцінювання техніки виконання тренувальних форм змагальних вправ, показників особистісно-психологічних якостей, мотивації студента, волі та прагнення до лідерства.

Найголовнішою ж запорукою успішного відбору та орієнтації студентів до занять за спеціалізацією «Футбол» є тісна взаємодія викладача та студента та неупереджена та об'єктивна оцінка власних здібностей студентом та вже потім викладачем.

УДК 796.015:159.9.072.4

Сокол А.О.

викл. ЗНТУ

Сокол А.О.

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В СПОРТІ

Соціалізація особистості в спорті. Заняття спортом поєднуються з включенням людини в різні соціальні стосунки. Спортсмен займає певне соціальне становище, наприклад, стає на шлях професійного спорту або готується до професійної кар'єри. Йому потрібно поєднувати заняття спортом із навчанням, освоєнням професії, піклуваннями про сім'ю, підтримувати специфічні контакти в сфері спорту. Не кожному спортсменові вдається звикнути до частих переїздів, спортивного режиму тощо. Соціальний статус різних видів спорту часом досить неоднаковий у світі, в даній країні або в представників даної культури через географічне та кліматичне розташування, через рівень розвитку культури та цивілізації, соціальний устрій, характер основних занять населення тощо. Статус – становище суб'єкта в системі міжособистісних стосунків, яке визначає його права, обов'язки, привілеї. Один і той же суб'єкт може мати різний статус у різних групах. Прикладом статусу може бути авторитет як визнання тими, хто його оточує, досвіду, знань, заслуг індивіда. Від того, наскільки зможе спортсмен реалізувати себе, свої здібності в тих чи інших конкретних соціальних умовах, здебільшого залежить його спортивна кар'єра та спортивні результати. Від тренера і спортсмена, менеджерів та спонсорів вимагається висока підготовка у вирішенні питань соціальної підтримки занять спортом, створення іміджу спортсмена та команди, забезпечення глядацьких симпатій тощо. Потрібно створювати такі соціальні умови, які б забезпечували сприятливе залучення спортсмена до занять спор-

том, його соціалізацію (тобто засвоєння та активне відтворення соціального досвіду), формування високого особистісного змісту занять спортом, привабливості їх для самого спортсмена. Для вирішення проблем соціалізації в різних країнах створені і використовуються багаточисленні культурні та матеріальні передумови. Проте чимало піклувань у даному напрямку психологічної підготовки покладається безпосередньо на самих тренерів та спортсменів. Забезпечення динаміки командної діяльності в спорті.

Успіхи в багатьох видах спорту, так званих "командних", прямо залежать від досягнутого рівня взаємодії спортсменів, взаєморозуміння, зіграності, взаємовиручки, взаємної відповідальності. Предметом особливого піклування тренерів, менеджерів та спортсменів – оптимальні міжособистісні стосунки в яких особливу роль відіграють взаємна вимогливість, взаємна повага, здатність долати конфліктні перешкоди, уміння в необхідний момент постати перед суперниками єдиним згуртованим колективом. Міжособистісні стосунки – це взаємозв'язки між людьми, які переживаються суб'єктивно, проявляються в характері та способах їх взаємного впливу в процесі сумісної діяльності й у спілкуванні, які виникають унаслідок сприймання інших людей та оцінок їх поведінки, надій, неусвідомлюваних мотивів тощо. Міжособистісні стосунки виступають як основа формування психологічного клімату в колективі. Сумісність – це передумова безконфліктного спілкування, сприятлива оцінка і прийняття позицій партнерів, які забезпечують узгодженість сумісної діяльності і задоволеність її результатами. Кращою перевіркою сумісності є різні обмеження засобів, часу, простору, кількості учасників, які потрібні для сумісного вирішення завдання. У психологічній підготовці спортсменів та команд вирішуються питання сумісності, лідерства. Особливий предмет піклування тренера – забезпечення взаємної адаптації спортсменів або ланок у команді як за термінами, так і за стилем взаємодії.

УДК 615.8

Атаманюк С.І.¹, Атаманюк К.В.²

¹ канд. наук з фіз. вих. та спорту, доц. ЗНТУ

² студ. гр.ФЕУ-511 ЗНТУ

Атаманюк С.І., Атаманюк К.В.

ДО ПИТАННЯ СПОРТИВНОГО ВІДБОРУ В СПОРТИВНІЙ АЕРОБІЦІ

Постійне зростання спортивних рекордів, конкуренції на міжнародній спортивній арені, розширення спортивного календаря останнім часом за рахунок великої кількості комерційних змагань призвели до інтенсифікації тренувального процесу і змагальної діяльності, значного збільшення навантажень на організм спортсмена, що вимагає від нього максимальної мобілізації функціональних резервів і психологічної стійкості в умовах тренувальної

та змагальної діяльності. Дане положення зумовило розробку проблеми відбору.

Проблема спортивного відбору є одною з основних теоретичних та прикладних медико-біологічних проблем фізичної культури та спорту. Розвиток теорії спортивного відбору впливає на рівень спортивних досягнень максимальної можливості для конкретного індивідуума спортивного результату.

Рост спортивних досягнень в більшості видів спорту, в тому числі спортивній аеробіки потребує вивчення індивідуальних можливостей спортсменів.

У сучасних умовах спорту вищих досягнень особу значимість має виявлення найбільш талановитих та перспективних спортсменів, так як рекордні досягнення характерні для спортсменів, які мають найбільш оптимальні показники для спортивної аеробіки. З однієї сторони, спортсмени які відрізняються своїм морфологічним, функціональним станом, психологічними особливостями по різному адаптуються к різним умовам діяльності, с другої сторони – цілеспрямована діяльність оказує вплив на відбір найбільш одарованих спортсменів і на формування у них специфічного морфофункціонального стану.

Система спортивного відбору та орієнтації, її елементи на практиці не пов'язані з особливостями підготовки спортсменів на різних етапах, що не дозволяє своєчасно та якісно здійснювати процес пошуку перспективних спортсменів і орієнтації підготовки з урахуванням їх індивідуальних особливостей, і завдань тренувального процесу.

Визначено, що спортивний відбір і орієнтація повинні здійснюватися з врахуванням головних чинників, які обумовлюють успіх спортивного удосконалення у виді спорту. Принципи і положення відбору повинні враховувати природжені якості та особливості спортсмена, динаміку спортивних досягнень, рівень розвитку і темпи приросту спеціальних фізичних якостей тощо. В багатьох видах спорту відсутня обґрунтована система специфічних тестів і інформативних критеріїв, які дозволяють виявити перспективних спортсменів, визначити їх схильність до роботи різної спрямованості та розробити рекомендації щодо орієнтації тренувального процесу.

Головним завданням відбору на початку є оцінка перспектив досягнення спортсменами високої майстерності в конкретних дисциплінах і видах змагань, а критеріями – стійка мотивація до досягнення високої майстерності, відсутність відхилень у стані здоров'я, здатних перешкодити успішному спортивному удосконаленню, психологічна і функціональна готовність до великих навантажень, резерви подальшої адаптації функціональних систем і механізмів, приросту рухових якостей, удосконалення найважливіших елементів техніки, складових тактичної та психологічної підготовки.

Удосконалення системи підготовки спортсменів на сучасному етапі в спортивній аеробіці пов'язують з формуванням системи багаторічної підготовки, що передбачає реалізацію закономірностей і принципів становлення вищої спортивної майстерності та досягнення найвищих результатів шляхом максимальної реалізації природних надбань конкретного спортсмена.

Програми тестування, зазначені показники і оцінки потенційних можливостей спортсменів, які пропонуються та складають зміст системи відбору в спортивній аеробіці, не враховують особливості виду спорту, біологічний вік, характер попередньої підготовки, динаміку спортивної майстерності. Урахування закономірностей спортивного відбору і напрямків орієнтації тренувального процесу для підвищення його ефективності як в інтересах самої підготовки, так і фізичного виховання в системі дошкільної та шкільної освіти; забезпечення оптимального співвідношення кількості спортсменів на різних етапах багаторічного удосконалення, що передбачає постійний відбір перспективних дітей; створення організаційних і методичних умов для ефективного індивідуального розвитку виявлених спортивно обдарованих дітей та ефективної реалізації можливостей змагальної спортивної діяльності, орієнтованої на максимальні досягнення.

УДК: 378.03

Кириченко О.В.

старш. викл. ЗНТУ

Кириченко О.В.

ФІТНЕС – ТЕХНОЛОГІЇ В ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ

Однією з основних форм фізичного виховання студентів з метою ефективного вирішення даних задач є організація та проведення самостійних занять у позанавчальний час з використанням ігрових дисциплін, силових та гімнастичних комплексів, а також нетрадиційних вправ інноваційного характеру сучасних фітнес-програм і технологій (шейпінгу, аеробіки, бодібілдингу). У зарубіжній і вітчизняній практиці фізичного виховання останні роки терміном «оздоровчий фітнес» позначається сукупність різних видів рухової активності, які сприяють підвищенню фізичного стану тих, хто займається.

Рациональне застосування доступних та ефективних засобів фітнесу, які мають вибірковий характер впливу на організм багато у чому забезпечує досягнення мети фізичного виховання студентської молоді – сприяння підготовці гармонійно розвинених висококваліфікованих фахівців з урахуванням конкретних вимог щодо їх професійної психофізичної компетентності. Вибір обсягу, інтенсивності та спрямованості персональної фізкультурної діяльності студентів визначається станом здоров'я, функціональними можливостями організму, статтю, віком, рівнем фізичної працездатності і підготовленості.

Спеціальні дослідження свідчать, що студенти, які крім обов'язкових навчальних занять регулярно у вільний час додатково займаються фізичною культурою і масовим спортом більш активніше адаптуються до нових умов навчання, легше переносять психофізичне напруження. У свою чергу самостійні, як правило, індивідуальні заняття оздоровчим фітнесом потребують наявності у студентів знань основ методики впровадження обраних видів рухової активності.

На сьогоднішній день фітнес у цілому можна означити як систему фізичних вправ фізкультурно-оздоровчої спрямованості, узгодженої з індивідуальним станом психофізичної сфери людини, її мотиваційної визначеності та особистою зацікавленістю. У вітчизняній та зарубіжній практиці фізичного виховання умовно виділяють три основних види фітнесу: 1 – загальний фітнес, 2 – фізичний (оздоровчий) фітнес, 3 – спортивно-орієнтовний. Загальний фітнес або увідний, використовується на навчальному (початковому) етапі занять і являє собою оптимальну якість життєдіяльності, яка визначає «позитивне здоров'я», що включає необхідний рівень працездатності, достатню суспільну активність та психологічну стабільність.

Заняття загальним фітнесом характеризуються виконанням вправ з низькою інтенсивністю, плавними, обмеженими за амплітудою та напругою рухами з метою загального фізичного і рухового розвитку, корекцією статури та реалізації потреби у руховій діяльності. Цьому відповідає двох-трьох разовий на тиждень режим занять.

Фізичний фітнес являє собою досягнення оптимального фізичного стану в результаті виконання різних фітнес-програм з використанням спеціально організованих форм рухової активності вибіркової спрямованості. Спортивно-орієнтовний фітнес є найбільш високим ступенем рухової активності та направлений на розвиток рухових здібностей та фізичних якостей для вирішення спортивних задач.

Для розуміння суті фітнесу доцільно використовувати признак пріоритетної задачі, яка вирішується у процесі занять фізичними вправами. Саме цей признак застосовується у сучасному визначенні видів фізичного виховання студентів.

У кожному виді фізичної культури (фізкультурній освіті, фізкультурній рекреації, фізкультурній реабілітації, спорті) реалізуються у різній мірі всі ці задачі, однак пріоритетною є лише одна, і саме відповідно до неї і класифікується цей вид. Однак, слід зауважити, якщо перші чотири задачі у тому чи іншому виділеному сьогодні виді фізичної культури по чергово є пріоритетними (перша – у фізкультурній освіті, друга – в рекреації, третя – в реабілітації, четверта – в спорті), то задача формування, зміцнення та збереження здоров'я цілком відноситься до фітнесу відповідно до його головного принципу: «навантаження для здоров'я».

ОБЩИЕ СВЕДЕНИЯ О ДЫХАТЕЛЬНЫХ УПРАЖНЕНИЯХ

Виды дыхания: поверхностное и глубокое, редкое и частое, верхнее среднее (грудное дых.) и нижнее (брюшное дых.).

Выполнение дыхательных упражнений преследует две основные цели:

- Целенаправленно воздействовать на дыхательную систему, увеличивая ее функциональные резервы.

- И посредством воздействия на дыхательную систему произвести изменения в функциональных системах и различных органах.

В наше время существует огромное количество гимнастик, комплексов, разминок, методов и систем для улучшения физического и духовного состояния человека. Одним из таких комплексов является Йога.

Йога – понятие в индийской культуре, означающее в широком смысле совокупность различных психических, физических и духовных практик, разработанных в разных направлениях буддизма и индуизма, главная цель которых управление физиологическими и психическими функциями организма человека с целью достижения каждым индивидуумом неземного психического и духовного состояния.

Переходя к рассмотрению практики фитнес-йоги необходимо выделить ее наиболее характерные элементы: «асаны» – физические упражнения и «пранаямы» – дыхательные упражнения. Целью дыхательных упражнений является контролирование длительности и качества вдохов и выдохов с их постепенным замедлением. Выдох по длительности должен быть равен вдоху, а лучше всего, если он будет длиться в два раза дольше. Живот должен всегда оставаться расслабленным.

Главное правило дыхательной гимнастики – каждое дыхательное упражнение начинается сильным и полным выдохом. При вдохе необходимо обращать внимание на расширение грудной клетки и выпячивание живота, при выдохе – максимально втянутый живот, чтобы полностью вывести отработанный воздух.

В фитнес-йоге рассматривается преимущественно четыре типа дыхания.

Нижнее дыхание (дыхание животом). Такой тип дыхания еще называют брюшным и диафрагмальным. Нижнее дыхание выполняется путем втягивания живота внутрь к позвоночнику на выдохе и выдвигания его вперед на вдохе за счет расслабления брюшных мышц. При этом диафрагма, двигаясь, как поршень, вверх и вниз, выдавливает воздух из легких при выдохе и расширяет их при вдохе, что способствует улучшению венозного кровообраще-

ния. Также производится массаж внутренних органов, устраняется венозный застой в них, улучшается их состояние.

Примечательно, что животные и дети всегда дышат именно нижним дыханием. Но взрослые (особенно женщины) со временем утрачивают эту способность, что ведет к возникновению различных заболеваний. Нижнее дыхание расслабляет разум и тело, укрепляет легкие и стимулирует работу внутренних органов, являясь основой для всей техники пранаям.

Среднее дыхание (дыхание грудью). Данный тип дыхания еще называют боковое или реберное дыхание. Оно свойственно для людей, которые много времени проводят сидя. Это один из элементов полного йоговского дыхания. Выполняется в положении сидя, стоя или лёжа. Расслабляет разум и тело, укрепляет легкие. Снижает давление, очищает кровь.

Верхнее дыхание (ключичное). Этот вид дыхания считается самым непродуктивным. При выполнении верхнего дыхания приходится прилагать больше усилий, чем при первых двух видах, а воздуха при этом в легкие поступает меньше, так как диафрагма остается неподвижной. При таком дыхании воздухом заполняется только верхняя половина легких. Большая часть воздуха не достигает альвеол и не вступает в полезный газообмен. У людей, которые постоянно дышат верхним дыханием, вырабатывается привычка дышать ртом. Воздух при этом не очищается и не согревается. С точки зрения йоги такой вид дыхания считается поверхностным, недостаточным и худшим из всех видов.

В повседневной жизни ключичное дыхание имеет место только при экстремальных физических усилиях, сильном стрессе, в случаях рыдания и астматического приступа. Верхнее, или ключичное, дыхание допустимо только как стадия полного йоговского дыхания в сочетании с диафрагмальным и реберным дыханием.

Полное дыхание приводит в движение весь дыхательный аппарат – легкие целиком используются во всю силу своих возможностей. Тело насыщается кислородом, а также как утверждает традиция йоги, праной. Дыхание одновременно удаляет шлаки из клеток, стимулирует обмен веществ, увеличивает сопротивляемость организма и оказывает регенеративное воздействие на эндокринные железы. Это в свою очередь обновляет весь организм.

Основываясь на результатах проведенных физиологических исследований полное дыхание йогов не имеет противопоказаний и может быть использовано на занятиях как со студентами специальной медицинской группы, так и со здоровыми людьми.

УДК 796.412 – 055.2

Кубатко А.І.¹, Мирна А.І.²

¹ студ. гр. УФКСз-219м, викл. ЗНТУ

² канд. мед. наук, доц. ЗНТУ

Кубатко А.І., Мирна А.І.

ВПЛИВ АЕРОБІКИ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ

Серце людини, не звиклої до фізичних навантажень, за одне скорочення в стані спокою виштовхує в аорту до 70 мл крові, тобто за хвилину 3,5–5 літрів. Систематичні тренування сприяють збільшенню цього показника до 110 мл, а при важких фізичних навантаженнях цифра зростає до 200 мл і більше. Це розвиває резервну потужність серця. Ефект тренуваності організму проявляється в благотворному впливі на частоту серцевих скорочень за хвилину, кількість яких складає в середньому 65 ударів в стані спокою, завдяки чому збільшується час розслаблення серця, в момент якого цей орган отримує артеріальну кров, багату киснем. Крім того, при легкому навантаженні серце тренуваної людини працює більш економно, збільшуючи ударний викид крові, в той час як у людини непідготовленого різко зростає кількість серцевих скорочень. Регулярні заняття спортом викликають збільшення швидкості кровотоку, інтенсивності обміну речовин з використанням кисню.

Фізичні навантаження позитивно впливають і на дихальну систему людини, оскільки в процесі тренувань збільшується число альвеол і зростає життєва ємність легенів. Дихальний апарат краще засвоює кисень, який забезпечує повноцінну життєдіяльність клітин, і тим самим підвищує працездатність організму. У стані спокою у тренуваної людини частота дихання знижується, і це дає можливість організму получати з легких більшу кількість кисню. При м'язовій активності потреба в кисні зростає, і в роботу включаються так звані резервні альвеоли, підвищується насиченість киснем легких, яка значно знижує ризик виникнення запальних процесів. Про важливість розвитку дихального апарату свідчить серйозне ставлення до цього процесу послідовників багатьох оздоровчих систем і методик.

Заняття аеробікою мають великий вплив на усі системи організму. Важливе значення має вплив тренувального процесу на активну частину рухового апарату людини, тобто на м'язову масу. У жінок вона становить 33–35% від ваги тіла, у чоловіків – 42%. При відсутності навантаження м'язи швидко зменшуються в об'ємі, слабшають, капіляри їх звужуються, волокна стають тонше. При помірних навантаженнях м'язовий апарат зміцнюється, поліпшується його кровопостачання, в роботу вступають резервні капіляри. Якщо навантаження протягом певного періоду часу було надмірним, то доцільно його знижувати поступово, щоб у м'язах не виникало небажаних явищ. При навантаженнях переважно динамічного характеру вага й обсяг м'язів збільшуються в меншій мірі, відбувається подовження м'язової частини й скоро-

чення сухожильної. Чергування скорочень і розслаблень м'язів не порушує кровообігу, кількість капілярів збільшується, хід їх залишається більш прямолінійним.

Розглянемо ще один важливий результат систематичних занять аеробікою, який позитивно впливає на стан здоров'я людини. Це позитивний вплив аеробіки на кісткову систему. Не секрет, що кісткова тканина постійно оновлюється. У дитинстві і юності кістки нарощують максимальну щільність, а потім починається щорічна втрата кісткової маси – по 1% на рік. Оскільки з віком нова тканина утворюється все повільніше, а стара втрачається швидше, кістки стають крихкими та тоншими. Вчені довели, що регулярні фізичні вправи не тільки запобігають цим втратам, а навіть можуть сприяти збільшенню щільності кісток. Розробка окремих суглобів збільшує їх рухливість, в різноманітні за формою вправи виробляють спритність і координацію рухів.

Природно, віковий критерій – основоположний при підборі відповідного фізичного навантаження, проте про повне її виключення тільки з причини похилого віку не може бути й мови. Під час занять аеробікою розвивається така важлива фізична якість, як сила різних м'язових груп, а виконання аеробних вправ тривалістю до 40 хвилин сприяє розвитку витривалості.

Таким чином, систематичні заняття дозволяють придбати хороше самопочуття, поліпшити здоров'я. Саме завдяки цьому аеробіка інтенсивно розвивається і набуває все більшої популярності у людей різних вікових категорій та різного рівня фізичної підготовки.

УДК 796.011.3

Шеховцова К.В.

викл. ЗНТУ

Шеховцова К.В.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ З ФАНК-АЕРОБІКИ В ЗІРНИХ КОМАНДАХ ВНЗ

Одним з популярних і доступних для занять у ВНЗ видів спорту є спортивна аеробіка. Заняття цим видом спорту сприяють розвитку у тих, хто займається: сили, спритності, швидкості, витривалості за рахунок різноманітності рухових дій та навичок, різних за своєю координаційною структурою та інтенсивністю.

При університетах створені збірні команди з аеробіки. Особливою популярністю користуються збірні команди з фанк-аеробіки, які включають в собі силові та акробатичні елементи спортивної аеробіки і різноманіття вуличних танцювальних стилів. У таких збірних тренуються всі бажаючі займатися цим видом спорту, що займалися гімнастикою, аеробікою, танцями, або іншими видами спорту(нерідко мають спортивні розряди), а також студенти, які одержали початкову підготовку на академічних заняттях з фізичного ви-

ховання спеціалізації аеробіка. Можливість систематично займатися обраним видом спорту, вдосконалювати свою спортивну майстерність, а також регулярно брати участь у змаганнях різного рівня, в основному, надається студентам у вільний від академічних занять час. Заняття дозволяють максимально залучити обдаровану студентську молодь до занять спортом, а також забезпечити підготовку студентів-спортсменів до змагань.

Для організації занять збірних команд з фанк-аеробіки у ВНЗ повинна бути матеріальна спортивна база: тренувальні зали, обладнані дзеркалами, музикальна апаратура, спеціальне обладнання для загальної фізичної підготовки, мати для спеціальної фізичної підготовки – виконання акробатичних трюків та підтримок) та можливість забезпечити навчально-тренувальний процес кваліфікованим, тренерським складом.

Заняття проводять тренери-викладачі, фахівці з фізичного виховання, що мають вищу фізкультурну освіту, які повинні забезпечити:

а) міри безпеки й попередження травматизму на заняттях, режим харчування, як засобу підтримки високої працездатності;

б) необхідний практичний і теоретичний матеріал з технічної і фізичної підготовки, який би дозволяв брати участь у змаганнях зі спортивної аеробіки;

в) постійне удосконалення знань, умінь і навичок студентів-спортсменів;

г) психологічну підготовку (особливо у змагальний період): розвитку в них почуття колективізму, дисципліни, чесності, відповідальності, самовладання, волі до перемоги й інших важливих морально-вольових і моральних людських рис.

Варто підкреслити, що зараз від простого оздоровлення при заняттях аеробікою в академічних групах на заняттях з фізичного виховання студенти та їх викладачі підійшли до змагань ВНЗ, між ВНЗми, міські, обласні та національні змагання зі спортивної аеробіки в категорії «фанк», де остання існує, як вид спорту - порівняно молодий, що розвивається, не схожий на інші види.

УДК: 796.015:159.9.072.4

Кокарева С.М.¹, Кокарев Б.В.²

¹ старш. викл. ЗНТУ

² асп. ЗНУ

Кокарева С.М., Кокарев Б.В.

ОПТИМІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗА ТРЕНУВАЛЬНИМИ НАВАНТАЖЕННЯМИ СПОРТСМЕНІВ РІЗНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В СПОРТИВНІЙ АЕРОБІЦІ

Сучасна спортивна аеробіка стала набагато більш динамічною, і вимагають від усіх, без винятку, спортсменів бездоганної точності у виконанні технічних елементів. Зростання спортивних досягнень кваліфікованих спортсменів у спортивній аеробіці можливе лише на основі вивчення та аналізу

теоретичних і практичних наукових досліджень, що дозволяють вдосконалювати програми та методики тренувань, забезпечити раціональне управління процесом спортивного тренування. Суть спортивного тренування кваліфікованих спортсменів полягає в їх фізичній, технічній і психологічній підготовці. Проте, загальновідомо, що досягти бажаного спортивного результату кваліфікованим спортсменам вдається завдяки комплексному поєднанню цих компонентів. Висока напруга змагальної боротьби значно підвищує вимоги до якості і стабільності фізичної підготовки. Особливої уваги вимагає контроль спеціальної фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів у спортивній аеробіці.

У сучасному спорті фізична підготовка спортсменів досягла надзвичайно високого рівня, і подальше підвищення її показників є надзвичайно складним завданням, якщо не вважати людей з вродженими феноменальними початковими фізичними параметрами. Фізичну підготовку спортсменів прийнято розділяти на загальну і спеціальну. Більшість вчених сходяться на думці, що фізична підготовка кваліфікованих спортсменів на певних етапах тренування повинна бути спеціалізованою. Це насамперед пов'язано з тим, що адаптаційні зміни, які відбуваються під дією тренувальних навантажень, є специфічними, і, відповідно, фізичні здібності спортсмена повинні бути адекватно сформованими для опанування обраної ним спортивної діяльності. Якщо загальна фізична підготовка, переважно, орієнтована на гармонічний розвиток рухових якостей, фізичного розвитку і створення функціонального потенціалу організму спортсмена, то спеціальна фізична підготовка направлена, насамперед, на розвиток його динамічних рухових якостей, які притаманні тільки специфіці конкретного виду спорту і особливостей змагальної діяльності в ньому.

На основі вивчених нами літературних джерел і аналізу стану практичного рішення спеціальної фізичної підготовки спортсменів, вбачаємо за доцільне продовжити наукові дослідження в напрямку розробки методик і обґрунтування засобів для комплексного контролю спеціальної фізичної підготовки кваліфікованих спортсменів спортивної аеробіки

Висновки і перспективи.

1. Для визначення показників спеціальної фізичної підготовленості кваліфікованих спортсменів у спортивній аеробіці доцільно використовувати контрольні вправи, які за своєю суттю відповідають структурі та змісту змагальної діяльності в спортивній аеробіці, а саме: амплітудні махи ногами вперед по черзі правою і лівою; блок тестів на гнучкість (за Ю.В. Менхину); упор кутом, ноги нарізно; піднімання прямих ніг до торкання носками найвищої рейки за головою з вису спиною до гімнастичної стінки; згинання-розгинання рук в упорі лежачи за 30 сек.; присідання на правій (лівій) нозі, ліва (права) вперед – «пістолет»; стрибок у довжину з місця; тест Шульте.

2. Застосування цих контрольних вправ у комплексі дозволило отримати достовірну інформацію про стан спеціальної фізичної підготовленості кваліфікованих спортсменів спортивної аеробіки в різних структурних утвореннях навчально-тренувального процесу (мікро-, мезо-, макроциклах).

3. Запропонована система комплексного контролю спеціальної фізичної підготовленості успішно пройшла апробацію на контингенті кваліфікованих спортсменів у спортивній аеробіці.

Застосування запропонованих тестів у педагогічному експерименті дозволить не тільки контролювати параметри спеціальної фізичної підготовленості спортсменів високої кваліфікації у спортивній аеробіці для підвищення їх змагальної діяльності, але і значно підвищити цей рівень. Власне, в цьому напрямку і полягає перспектива подальших наукових досліджень.

УДК 796.8

Гавриленко В.В.

викл. ЗНТУ

Гавриленко В.В.

МОДЕЛЮВАННЯ СИТУАЦІЙ - ОСНОВНИЙ ФАКТОР ПО ВДОСКОНАЛЕННЮ ПРИЙОМІВ РУКОПАШНОГО БОЮ

Техніка прийомів рукопашного бою являє собою складно координовані рухи, тому для якісного навчання ними учень повинен послідовно пройти всі етапи по їх оволодінню. Після проходження перших етапів вивчення рухової дії по оволодінню прийомом на рівні уміння та навички в стандартних умовах слід переходити до засвоєння уміння вищого порядку для якого характерні варіативність і творчість діяльності стійкість до несприятливих внутрішніх та зовнішніх умов, виконання вправ на тлі втоми, висока індивідуалізація діяльності, здатність перебудуватись у ході діяльності. Для впровадження найбільш ефективних засобів та методів вивчення і вдосконалення прийомів рукопашного бою в системі вищих навчальних закладів й усунення вказаних вище недоліків нами запропонована спеціально розроблена для цих цілей експериментальна програма підготовки студентів на основі методики моделювання різних педагогічних ситуацій, суть яких складається у додатковому використанні на заняттях та на самопідготовці спеціальних схем модельних ситуацій, які являють собою детальний опис дії, що вивчається з урахуванням аналізу бази статистичних даних оперативної та судової діяльності які відтворюють реальні події нападів на громадян. При цьому, під час занять студенти повинні чітко уявляти собі усі основні фази прийому й намагатися без схеми модельних ситуацій переказати її зміст, тобто спочатку вони повинні вивчити на пам'ять порядок виконання даної дії. На наступному занятті викладач перевіряє не тільки якість виконання даної дії, а також вимагає від

студентів переказати на пам'ять послідовність виконання вивченого прийому, згідно схеми модельних ситуацій.

Наступний прийом вивчається й удосконалюється в аналогічній послідовності: спочатку заданий прийом вивчається на пам'ять до рівня промовляння, а потім до рівня упевненого виконання. Викладач повинен перед кожним новим завданням на самопідготовку постійно звертати увагу тих, хто навчається на виконання послідовності навчання з використанням схеми модельних ситуацій.

В залежності від складності технічної дії, студенти можуть розбиватися по два або три і більше чоловіків й починати працювати у такій послідовності: один з партнерів читає відповідну схему модельних ситуацій та слідкує, чи витримують послідовність виконання прийомів його товариші. Дії, що вивчаються, повторюються 3–5 разів, після чого партнери міняються ролями.

Вищеназвана експериментальна програма повинна включати в себе чотири основні розділи: теоретична підготовка, загальнофізична підготовка, основи техніки захисту та вдосконалююча підготовка з використанням схем модельних ситуацій. Використовуючи цю програму при навчанні студентів прийомам рукопашного бою ми зможемо вирішити наступні педагогічні питання:

- Вивчаючи модельні ситуації нападів у теоретичній частині програми студенти зможуть психологічно програмувати свою свідомість на працю в екстремальних умовах та уявляти себе на місці реальних подій що значно підвищить мотивацію до занять й дасть змогу не розгубитись в момент нападу й більш впевнено виконувати захисні навички навіть за несприятливих обставин.

- Усвідомлення виникнення можливої небезпеки допоможе виховати у студентів постійну потребу по вдосконаленню свого рівня загальнофізичної та спеціальнофізичної підготовки.

- Допоможе сформувати у учнів практичні вміння та навички прийняття найбільш оптимальних варіантів захисту під час раптових нападів.

Напади без зброї включають в себе в основному різні види ударів і захоплення за руки, одягу та інше. Напади без зброї найчастіше здійснювалися в темний час доби 56,4%, в суспільних місцях 53%, 92,8% громадян при цьому що піддалися нападу, мали в основному низький рівень фізичної та технічної підготовленості.

Виділені також нестандартні способи нападів: з використанням хімічних засобів, тваринних (собак), автотранспорту, а також способом, небезпечним для багатьох осіб вибуховими пристроями і др.

Аналогічні тенденції також встановлені при аналізі дій і умов озброєного нападу, а також нападу нетрадиційними способами. Найбільш небезпечні ситуації представлені атаками за допомогою холодної зброї та вогнепальної

зброї злочинців. Так у 79,3% випадків нападів громадяни отримали травми різного ступеня тяжкості, і 21,7 відсотків закінчились трагічно.

Аналізуючи вищерозглянуті матеріали зроблена класифікація основних видів і умов атак. Знайдено 15 основних видів нападу, здійсненого злочинця-ми. Також виділено в класифікації 13 умов, при яких найчастіше здійснювалися напади на громадян, вдень і вночі, шість ситуацій по місцю нападу та розподілити їх по техніко-тактичному принципу у чотири основні групи: напади без зброї, з предметами та холодною зброєю, вогнепальною зброєю, нестандартними засобами нападів. Таким чином, можна припустити, що з метою розробки стійких навичок та ефективних дій під час захисту студенти повинні засвоїти хоча б 50–60 схем модельних ситуацій, вибраних по 12–15 епізодів із чотирьох вищеназваних основних груп з найбільш поширених нападів.

УДК: 796.015

Щербій С.А.

старш. викл. ЗНТУ

Щербій С.А.

ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ АТЛЕТИЧНОЇ ГІМНАСТИКИ

Спрямованість атлетичної гімнастики можна віднести до однієї з різновидів гімнастики з переважним вмістом в заняттях силових вправ з використанням стандартних гімнастичних снарядів, обтяженні, різних тренажерів. Вона спрямована на зміцнення здоров'я, досягнення більш високого рівня загально-фізичної підготовленості підлітків, молоді та людей середнього віку. У цьому сенсі атлетична гімнастика покликана суттєво змінити статуру займаються, формуючи гармонійно розвинену атлетичну фігуру, сприяти розвитку рухової працездатності, гнучкості та спритності.

Різнобічність занять атлетичною гімнастикою масово-оздоровчого напрямку визначається включенням у неї таких видів спортивної діяльності, як біг, плавання, ігри, які за рахунок своєї специфіки роблять благотворний вплив на серцево-судинну і дихальну системи організму атлета. Крім силових вправ з різного роду обтяженнями, вправ на спеціальних тренажерах, які є для атлетів спортивного напрямку основними, атлетична гімнастика масово-оздоровчого характеру будується на використанні комплексів, які можуть включати:

- силові вправи на гімнастичних снарядах (бруси, перекладина низька і висока, бруси різної висоти, кінь, кільця і ін);

- ОРУ з силовим акцентом без предмета і з предметами (скакалки, гімнастичні палиці, набивні м'ячі, гантелі, гумові джгути та ін)

Підбираючи силові вправи для складання комплексів, слід керуватися найбільш важливим:

а) в ньому обов'язково повинні бути вправи для основних м'язових груп: для м'язів шиї, плечового пояса і рук, м'язів спини, черевного преса, ніг;

б) використовувати в тренуванні атлета силові вправи повинні враховувати три режими м'язової діяльності: 1) напруга м'язів без зміни їх довжини (статичний, ізометричний режим), 2) скорочення м'язів зі зменшенням їх довжини, 3) збільшення довжини м'язів (поступливий режим).

Обов'язковим компонентом занять атлетичною гімнастикою є вправи на гнучкість, Спеціальні вправи, пов'язані з проявом активної і пасивної гнучкості, можуть бути включені в розминку, як засіб підготовки суглобів до зростаючої навантаженні; в основну та заключну частини заняття, як засіб додаткового розвитку та активного відновлення м'язів між підходами до силових завданням. Для цих цілей, як правило, вправи виконуються на підлозі, на снарядах і з предметами. Все більш активним стає використання в заняттях атлетичною гімнастикою системи «стретчинг».

Не можна забувати і про розвиток витривалості, особливо силовій витривалості, в значній мірі визначає працездатність атлета. Якщо силова витривалість буде рости в міру збільшення кількості повторень власне силових вправ, то поліпшення так званої загальної витривалості буде відбуватися при використанні тривалої роботи помірної потужності, що включає функціонування більшої частини м'язів атлета (біг, плавання).

Атлетична гімнастика, взявши на озброєння засоби основної гімнастики, отримала прекрасну можливість для вдосконалення спритності, координації, швидкісних якостей атлетів. Освоєння техніки великої кількості вправ на основних гімнастичних снарядах, в акробатиці може в значній мірі збагатити зміст тренування, зробивши її більш цікавою та захоплюючою, надасть можливість використовувати в справі свою силу, гнучкість і координацію. Причому, значна кількість гімнастичних вправ на снарядах, пов'язане з проявом сили, має прикладний характер, що при нагоді може знайти своє застосування в трудовій, побутовій або військовій.

Практика підготовки атлетів підказує, що тренування в атлетичної гімнастики повинні обов'язково враховувати тип статури займаються. Так, для людини атлетичного складу (мезоморфних тип) характерна добре виражена мускулатура, він міцний і широкий у плечах, силові навантаження добре впливають на розвиток маси і рельєфу м'язів.

Виділю головне, що робить основну гімнастику найбільш придатної для занять атлетизмом:

– за допомогою гімнастичних вправ можна здійснити виборче (локальне) вплив на м'язи;

– гімнастичні вправи дозволяють легко дозувати навантаження за рахунок зміни кількості повторень, режиму м'язової роботи (швидко, повільно), а також вибору варіанта виконання вправи (простий, складний), залежно від підготовленості й самопочуття займаються;

– є можливість використовувати власну вагу, як обтяження;

– при тупику в освоєнні вправ можливе розчленовування його на більш прості складові елементи.

УДК 796.011.3

Корнієнко Д.С.

викл. ЗНТУ

Корнієнко Д.С.

ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА ГАНДБОЛІСТІВ

Розвиток гандболу вимагає більш ефективної підготовки, спрямованої на різнобічний фізичний розвиток, засвоєння та удосконалення техніко-тактичних прийомів гри з одночасним розвитком ігрової розумової діяльності, специфічної діяльності під час змагань при ігрової діяльності в нападі та захисті.

Основними задачами тренувальної діяльності гандболіста повинні стати наступні:

– досягнення необхідного рівня розвитку рухових якостей, можливостей функціональних систем організму, що несуть основне навантаження в гандболі;

– освоєння техніки і тактики гандболу;

– виховання необхідних моральних і волевих якостей;

– забезпечення необхідного рівня спеціальної психічної підготовленості;

– придбання теоретичних знань і практичного досвіду для успішної тренувальної і змагання діяльності;

– комплексне вдосконалення і прояв в діяльності змагання різних сторін ігрової підготовленості.

Ці задачі в загальному вигляді визначають основні напрями тренувального процесу. Більш конкретні задачі пов'язані з розділами підготовки: фізичної, технічної, тактичної, теоретичної, психологічної і ігрової.

У процесі фізичної підготовки гандболісту необхідно підвищувати рівень можливостей функціональних систем, розвивати рухові якості – силу, швидкість, витривалість, гнучкість, спритність, а також здатність проявляти фізичні якості в умовах змагання.

У процесі технічної підготовки гандболісту необхідно створювати необхідні уявлення про техніку, оволодіти уміннями і навиками необхідних

рухів, прийомів гри, досягти варіантності, стійкості техніки до чинників, що заважають.

У процесі тактичної підготовки необхідно теоретично освоїти зміст тактичних дій, практично обробити схеми взаємодій на майданчику, забезпечити варіантність тактичних рішень залежно від виниклої ситуації, удосконалювати оптимальні варіанти дій згідно своєму амплуа в команді.

У процесі психологічної підготовки виховуються і удосконалюються морально-вольові якості і спеціальні психічні функції, отримується уміння управляти своїм психічним поляганням в період тренувальної і змагання діяльності.

У процесі ігрової підготовки в єдине ціле об'єднуються всі якості, уміння, навички, накопичені знання і досвід для інтегрального прояву в діяльності змагання.

Центральне місце фізичної підготовленості визначається також тим, що інші сторони підготовленості спортсменів (технічна, тактична, психологічна) реалізуються одночасно, і в значній мірі залежать від рівня розвитку рухових здібностей, фізичного розвитку та функціональних можливостей організму спортсмена, що визначає зміст фізичної підготовки. Враховуючи взаємозв'язок всіх сторін підготовленості спортсмена, можна зазначити, що від рівня фізичної підготовленості залежить успішне освоєння різноманітних рухових навичок, що лежить в основі технічної майстерності.

Загальнопідготовчі засоби є вправами для різносторонньої підготовки спортсмена. До них відносяться наступні:

- а) ті, що сприяють становленню технічних і тактичних навиків і зростанню необхідних фізичних якостей;
- б) ті, що підвищують загальну працездатність;
- в) ті, що прискорюють відновлення після навантажень.

Загальна фізична підготовка і спеціальна фізична підготовка представляють дві різні сторони одного і того ж явища – процесу всебічної фізичної підготовки спортсменів. Вони органічно взаємопов'язані в силу загальних закономірностей спортивного тренування, в якій вони використовуються, загальних закономірностей всебічного фізичного виховання спортсменів і загальних механізмів адаптаційних процесів.

Якщо загальна фізична підготовка орієнтована на гармонійний розвиток рухових якостей, фізичного розвитку і створення функціонального потенціалу, то спеціальна фізична підготовка спрямована на розвиток рухових якостей відповідно до вимог, що визначаються специфікою гандболу і особливостями змагальної діяльності гандболіста.

У міру зростання майстерності гандболіста загальна підготовка теж спеціалізується, щоб повніше використовувати ефект позитивного переносу

тренуваності. Також сучасний гравець повинен однаково добре грати в нападі і захисті.

Таким чином, у підготовці гандболіста слід добиватися єдності універсальної та спеціалізованої підготовленості. Маючи в запасі різноманітні способи виконання прийомів гри і тактичних взаємодій, гравець зобов'язаний досконало оволодіти специфічними прийомами і діями, які потрібні йому при виконанні функції свого амплуа в команді.

УДК 796.332; 796.332.6

Губрієнко О.А.

викл. ЗНТУ

Губрієнко О.А.

ВИКОРИСТАННЯ ЗФП НА ЗАНЯТТЯХ З ФУТБОЛУ

Фізична підготовка – це педагогічний процес, направлений замінити виховання фізичних якостей та розвитку функціональних можливостей, створюють сприятливі умови для вдосконалення усіх сторін підготовки. Фізична підготовка – найважливіший розділ в навчально-тренувальному процесі. Фізична підготовка – це процес виховання фізичних здібностей, нерозривно що з підвищенням рівня функціональних можливостей організму, різнобічним фізичним розвитком. Фізична підготовка є фундаментом і освоєння цього виду спорту. Вона сприяє швидкому оволодінню вміннями і навички та його міцному закріпленню.

У загальну фізичну підготовку входить розвиток всіх фізичних якостей учнів. Під час проведення занять із футболістами із загальної фізичну підготовку необхідно дотримуватися такі методичні вимоги: добір вправ здійснювати з урахуванням охоплення всіх м'язових груп, обсяг навантаження у кожному занятті серії підвищувати поступово з урахуванням підготовленості котрі займаються. Як основних засобів застосовуються загальнорозвиваючі вправи і вправи із різних видів спорту, які надають загальне вплив на організм що займається. У цьому досягається розвиток виробництва і зміцнення м'язово-связачного апарату, вдосконалення функцій внутрішніх органів прократури та систем, поліпшення координації рухів й загальне підвищення рівня розвитку рухових якостей. Більшість вправ, прийнятні з екологічної з підвищення загальної фізичної підготовки, всебічно впливають на організм, але у водночас всі вони переважно спрямоване в розвитку тієї чи іншої якості.

Виховання сили. Сучасний футбол пред'являє високі вимоги до силових здібностей гравця, значною мірою визначальним є швидкість виконання різних прийомів, швидкість переміщення і має велике значення прояв спритності, і витривалості. У ігровий діяльності ця фізична якість проявляється у по-

єднані із швидкістю руху на рамках певного рухового досвіду, відповідного правильній техніці гри акторів-професіоналів у футбол.

Для розвитку вибуховий сили у практиці тренування дедалі ширше використовують такі вправи в динамічних швидкісних режимах: штовхання, кидки ногами важких набивних м'ячів на дальність; перетягування, витіснення чи виштовхування партнерів із визначеного на майданчику простору; вивання м'ячів особисто від суперників.

Для виховання динамічної сили використовують невеликі обтяження (20% порушеного ваги), які призводять до істотного порушення структури рухів, притаманних футболу. У цьому необхідно враховувати, що надмірне захоплення силовими вправами негативно б'є по координаційних здібностях, що силова підготовка лише до певного рівня життя та при певної спрямованості впливає розвиток швидкості.

Виховання швидкості (швидкісних здібностей). Під швидкістю як фізичним якістю розуміють здатність футболіста виконувати рухи на мінімальний проміжок часу. Прийнято виділяти елементарні і комплексні форми прояви швидкості. До елементарним формам ставляться: час простий і занадто складної реакції, час одиночного руху, і частота рухів.

Швидкість стартового прискорення і дистанційна швидкість є фундаментом швидкості в футболі, бо в тлі виявляються інші сторони цих фізичних якостей, наприклад, швидкість передач, ведення і обведення, виконання елементів нападу. Звідси випливає, що, здійснюючи процес фізичної підготовки, необхідно враховувати специфіку футболу.

УДК 615,874:796

Слабишев Ю.О.

викл. ЗНТУ

Слабишев Ю.О.

КОРИСТЬ ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО СПОРТИВНИХ ЗАНЯТЬ

Ні для кого не секрет, що наше здоров'я прямо залежить від нашого способу життя і від того, як ми харчуємося і що саме ми їмо. Здоровий спосіб життя має на увазі, в першу чергу, правильне і здорове харчування.

Яке харчування можна назвати здоровим? Зрозуміло, це харчування, яке дозволяє підтримувати хороший стан нашого здоров'я. Для цього необхідно щоб з їжею в організм надходили всі життєво необхідні елементи живлення: білки, жири, вуглеводи, вітаміни, незамінні амінокислоти, необхідні організму мінеральні речовини та інші, біологічно важливі компоненти їжі.

Найважливішою умовою досягнення спортивного успіху і збереження здоров'я є правильне і раціональне харчування. Воно повинно повністю задо-

вольняти потреби людини в енергії, пластичному матеріалі, біологічно активних компонентах і викликати в нього позитивні емоції.

На сьогодні спортивне та функціональне харчування – це життєва необхідність для кожного сучасного спортсмена, незалежно від рівня його підготовки і спортивної спеціалізації. І не тільки для спортсмена, а для будь-якої людини, що займається фітнесом або оздоровчою фізкультурою.

Сучасному спорту притаманні інтенсивні фізичні навантаження під час тренувань і змагань, високе нервово-емоційне напруження боротьби, націленість на рекордні спортивні результати. Процес підготовки до змагань вимагає від спортсмена величезних витрат часу і включає, як правило, двох-або триразові щоденні тренування, залишаючи все менше можливостей для відпочинку та повного відновлення фізичної працездатності.

Зрозуміло, що засоби і способи відновлення фізичної працездатності спортсменів повинні випливати з характеру виконуваної роботи. Одним з перших і потужних засобів відновлення є харчування, саме воно в першу чергу здатне розширити межі адаптації організму спортсмена до екстремальних фізичних навантажень. При організації раціонального харчування спортсменів(спортивне харчування) в період напружених фізичних навантажень в умовах навчально-тренувального збору або в складних умовах змагань з'явилася необхідність використовувати спеціальні продукти підвищеної біологічної цінності (ППБЦ). Успішне застосування таких продуктів передбачає чітке визначення стратегії і тактики їх використання.

Говорячи про користь, а точніше, необхідність спортивного харчування для «діючих», тобто виступаючих спортсменів, слід особливо відзначити його незамінність для досягнення максимально можливого для кожного спортсмена результату.

УДК:793.3

Черненко К.Г.

викл. ЗНТУ

Черненко К.Г.

НОВІТНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ КОМПОЗИЦІЙ В АЕРОБНІЙ ГІМНАСТИЦІ

Сучасний стрімкий прогрес аеробної гімнастики, як новітнього виду спорту, входження її до програми Всесвітньої універсиади та Всесвітніх ігор, популяризація аеробної гімнастики серед сучасної молоді диктують свої особливості побудови змагальної композиції. Особливі вимоги висуває і сама суть аеробної гімнастики як виду спорту, що поєднує у собі елементи спортивної гімнастики, художньої гімнастики, акробатики та артистичної складової.

За новими правилами відбулося скорочення часу виконання аеробної композиції до 1 хвилини 30 секунд, 1 хвилини 15 секунд та 1 хвилини для вікових категорій дорослих/ юніорів, кадетів та дітей відповідно. Дещо змінені варіації набору елементів для вікових груп, але їх кількість для виконання в рамках композиції залишилася незмінною: 10 елементів для дорослих та юніорів, 8 – для кадетів та 6 для дітей. Присутні в композиції елементи повинні представляти усі структурні групи, а саме статичної та динамічної сили, стрибків, балансу та гнучкості.

Що ж стосується найновітнішої категорії в аеробній гімнастиці Aero Dance, тут кількість елементів залишилася незмінною – 4 елементи протягом композиції вартістю від 0,1 до 0,6, але із невеличкою поправкою. Якщо раніше ці 4 елементи повинні були представляти усі 4 структурні групи елементів в аеробній гімнастиці, то тепер ці елементи можна вибрати із групи стрибків та балансу й гнучкості, а головний суддя не зробить знижку за відсутність групи. Незмінною для цієї категорії залишилася і наявність стилізованої танцювальної вставки тривалістю мінімум 32 такти. За досвідом виступу збірної команди на всесвітніх змаганнях треба зазначити, що до композиції Aero Dance судді висувають дещо інші вимоги, ніж до композицій індивідуальних виступів, виступів пар, трійок та груп. Ці композиції повинні містити у складі аеробних поєднань більше танцювальних рухів, можуть налічувати вставки акробатичних вправ, які заборонені для виконання у інших видах спортивних категорій. Головна вимога до композицій Aero Dance – це видовищність.

Треба також зазначити, що зменшена кількість підтримок для виконання спортсменами під час композиції. Тепер при виконанні композицій змішаних пар, трійок та груп спортсмени вікової категорії дорослі повинні виконати 2 підтримки, юніори – 1 підтримку, вікова група кадетів може використати протягом композиції 1 підтримку за бажанням (у випадку її відсутності суддя не робить збавки), а вікова категорія дітей звільнена від виконання підтримок взагалі. Виконання підтримок може бути здійснено у будь – який час протягом композит(а саме на початку, в середині або ж наприкінці) із залученням до її виконання будь-якої комбінації спортсменів. Що стосується категорій Aero Dance та Aero Step, тут спортсмени будь – якої вікової категорії виконують 1 підтримку протягом виконання композиції.

За новими правилами категорії аеробної гімнастики Aero Step не зазнала значних змін в рамках правил, але виконання змагальних вправ на провідних змаганнях минулого року «запропонувало» нові вимоги до них. Від спортсменів та тренерів вимагається креативність у побудові степів, роботі на степ – платформі та за її межами, варіативність виконання переносів степ – платформ, взаємодії між партнерами під час виконання композицій.

Як ми бачимо, усі новітні зміни та покращення зроблені для надання цьому виду спорту ще більшої граційності, видовищності для глядача, легкості та динамічності виконання для залучення ще більшого арсеналу шанувальників та поціновувачів.

УДК 339.9.339.727.22.332

Гамов М.С.

канд. техн. наук, зав. каф. МЕВ ЗНТУ

Гамов М.С.

СУЧАСНІ ГЛОБАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ І УКРАЇНА

На зламі століть і двох тисячоліть у міжнародних відносинах та громадському житті людства накопичилося багато питань, на які важко знайти відповіді. Головні з них:

- яка доля чекає людство в найближчому і більш далекому майбутньому;
- чи можливий і далі соціальний прогрес, обумовлений розвитком продуктивних сил на базі науково-технічної революції;
- чи взмозі Земля нагодувати 10 і більш млрд. жителів;
- чи є реальний шанс уникнути термоядерної катастрофи;
- на скільки років вистачить ще природних ресурсів.

Відповіді на ці питання полягають значною мірою в площині вирішення глобальних проблем. Глобальні проблеми існували на усіх етапах розвитку суспільства, але світове співтовариство вперше усерйоз заговорило про глобальні проблеми лише на рубежі 60–70-х років. До цієї категорії стали відносити деградацію навколишнього середовища та демографічний вибух, загрозу виснаження природних копалин і нестачу у світі енергії та продовольства, зростаючий відрив між багатими та бідними країнами, всесвітню атомну війну.

Сьогодні особливо швидкими темпами йде назрівання екологічної катастрофи. Практика показує, що прагнення людини панувати, скоряти і експлуатувати природу призводить до виснаження багатств та ресурсів Землі, до руйнування біосфери. З екологічною кризою пов'язана і демографічна, викликана тим, що розмір планети обмежений і демографічний вибух може призвести до виникнення проблеми голоду та небезпечної масової міграції населення. Нарощування обсягів виробництва при обмеженості природних ресурсів створює загрозу енергетичної кризи. До того ж, зараз накопичена така кількість зброї, що її вистачить, щоб кілька разів знищити все живе на Землі.

Глобальні проблеми зачіпають інтереси всього людства і не можуть бути вирішені в межах окремих держав або навіть географічних регіонів. Деякі вчені вважають, що виникнення і загострення глобальних проблем обумовлено процесом інтернаціоналізації т тими протиріччями, що властиві цьому процесові. Інші дослідники зв'язують появу глобальних проблем з тим, що

сучасні засоби виробництва вичерпують себе і повинні бути замінені на більш відповідні сформованим соціально-економічним умовам.

Глобальні проблеми не промайнули Україну, хоча і мають у ній трохи інший зміст ніж у світі. Якщо у світі в цілому спостерігається тенденція до зростання чисельності населення, то в Україні з'явилася тенденція до популяції населення.

Україна у складі ООН приймає активну участь у вирішенні глобальних проблем(екологія, міжнародна безпека і т.д.). Особлива увага приділяється вирішенню екологічних проблем. У 1992 році Україна стала учасницею міжнародної конференції ООН по екологічних проблемах у Ріо-де-Жанейро. У 1992 році був прийнятий «Закон України про екологічну експертизу». А «Правила охорони внутрішніх морських вод і територіального моря від забруднення і засмічення» були затверджені у лютому 1996 року. У 1996 році Україна приєдналася до Віденської конференції про громадську відповідальність за ядерний збиток.

За всієї умовності наведених показників, індексів і рейтингів слід визнати, що в цілому такі низькі оцінки свідчать про істотну інституційну несумісність України з провідними сегментами світового господарства і Європейським Союзом у тому числі. Без ужиття енергійних заходів щодо прискорення інституційних перетворень у країні її міжнародна стратегія розробки механізму вирішення глобальних проблем перетворюється на голу декларацію.

Аналіз наведених факторів дає підстави зробити такі узагальнюючі висновки та сформулювати такі практичні рекомендації щодо розробки в Україні механізму вирішення глобальних проблем.

Найбільш реальним шляхом це повинно робитися сумісно з розробкою процесу формування інституційної готовності України до міжнародної економічної інтеграції.

Необхідно зрозуміти, що в країні немає ресурсів для забезпечення економічного ривка в усіх галузях економічного комплексу країни. Неможливо бути конкурентоспроможними всюди. Тому нагальним завданням є забезпечення прискореного розвитку передусім у низці профільних науко- і технічних галузей (аерокосмічна, виробництво нових матеріалів, окремі виробництва у фармацевтичній, електронній та електротехнічній промисловості), які вже сьогодні демонструють досить високий технологічний рівень і здатність до міжнародної конкуренції, а отже, і готовність стати «локомотивами» в механізмі вирішення глобальних економічних проблем як у Україні, так і у всьому світовому господарстві.

УДК 94 (472)

Сарнацкий А.П.

д-р. ист. наук, проф. ЗНТУ

Сарнацкий А.П.

ВАШИНГТОНСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ И ЕЁ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ

Версальская система международных отношений требовала, однако, ряда дополнений. Раньше всего необходимость коррекции системы вызывалась позицией США, их политической мощью. Как видите США мало что получили после войны. К приобретению территорий США не стремились, но необходимость получения новых рынков заставляла их проводить активную политику. Главные противоречия США имели с Великобританией и Японией из-за влияния на китайские рынки. Последние выступали за сохранение системы сфер влияния в Китае, США же нужна была свобода торговли в Китае, ибо их капитал был достаточно конкурентоспособным. Кроме того, Англия и Япония имели между собою союзнический договор, и одной из задач США было расторжение этого договора. Делегация Советской России и Дальневосточной республики, разумеется, приглашены не были. В Вашингтоне было заключено несколько договоров.

Вашингтонская конференция проходила с 1921-11-12 по 1922-02-06. В её работе участвовали США, Великобритания, Китай, Япония, Франция, Италия, Нидерланды, Бельгия и Португалия; присутствовали также делегаты от британских доминионов и делегат, выступавший от Индии. Она была созвана по инициативе США, которые рассчитывали добиться благоприятного для себя решения вопроса о морских вооружениях и закреплении нового соотношения сил империалистических держав в Китае и в бассейне Тихого океана. Конференция была направлена против национально-освободительного движения народов колониальных и зависимых стран и Советского государства. Советское правительство, не получившее приглашения на неё, заявило 1921-07-19 и 11-02 протесты против устранения РСФСР и Дальневосточной республики от участия в работе конференции.

Она явилась поворотным моментом в истории взаимоотношений между развитыми капиталистическими державами мира, выявила наружу с необычайной яркостью противоречие интересов между многими государствами, почти официально состоящими в союзе, и предопределила сдвиг в сторону новых дипломатических комбинаций, союзов и соглашений.

На Вашингтонской конференции были поставлены два основных вопроса:

- а) вопрос о сокращении вооружений;
- б) вопрос о Тихом Океане.

Первый вопрос разбился на два вопроса:

а) вопрос о крупных военных судах, о перволинейном флоте, т. е. о dreadnoughts, супердредноутах, крейсерах и т.д.;

б) вопрос о подводном флоте. Первая часть морской программы – о крупных судах особенно интересовала США, вторая часть – о подводном флоте – Европу, в первую голову Англию, Францию и Италию.

Второй вопрос о Дальнем Востоке также разбился на две тесно связанные между собой части: а) расторжение Англо-Японского союза; б) раздел бассейна Тихого Океана.

Договор Пяти (США, Великобритании, Японии, Франции и Италии) – попытка решить первый вопрос вошла в историю под названием об ограничении морских вооружений, изменивший соотношение последних в пользу США; подписан 1922-02-06. Подписывая этот договор, Англия подтверждала своё вынужденное согласие на отказ от безусловного преобладания на море. Договор устанавливал определённую пропорцию предельного тоннажа линейного флота его участников: США – 5, Англия – 5, Япония – 3, Франция – 1,75, Италия – 1,75. Япония добилась обязательства американского и английского правительств не сооружать новых баз на островах Тихого океана ближе чем 5000 миль от Японии. Таким образом, Япония обеспечила себе серьёзные стратегические преимущества в этом районе.

Договор Четырёх. Отдельный договор (США, Великобритании, Франции и Японии) касался колониальных владений в Тихом океане и предусматривал их совместную защиту как от внешней агрессии, так и национально-освободительного движения. Этим договором США добились одной из своих целей – был расторгнут англо-японский союзный договор.

Договор Девяти. Один из важнейших документов Вашингтонской конференции (США, Англия, Франция, Япония, Италия, Бельгия, Голландия, Португалия и Китай). Этот договор касался китайских проблем. Признавался суверенитет Китая над всей его территорией, что означало прекращение существования сфер влияния и победу американских принципов «открытых дверей и равных возможностей». Однако, гарантий этого суверенитета Китаю дано не было. В качестве дополнительных документов конференции можно назвать предоставление Японии мандатов на территории Южного Сахалина и Тайваня.

УДК 621:338.2

Нечай О.О.

канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Нечай О.О.

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТИВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах механізми адаптації підприємств, притаманні стійким господарським системам, стають малоефективними. Пояснюється це не тільки тим, що сучасні організаційні форми й технології вимагають пристосування до економічних реалій України. Ситуація невизначеності господарського життя, викликана кардинальними змінами роботи машинобудівного підприємства, істотно ускладнює цей процес. Реакція підприємства на зовнішні та внутрішні впливи дістала в процесі еволюції пристосувального (адапційного) характеру.

Роботи В. Бородини, С. Покропивного, І. Межова, Л. Тарасюк, В. Ясинського й деяких інших науковців допомогли узагальнити, систематизувати й логічно об'єднати концептуальні та теоретичні підходи автора до досліджуваної проблеми.

На основі аналізу наукової літератури виявлено, що найбільш ефективні ті підприємства, які мають системний підхід до управління своєю діяльністю. При цьому система планування, згідно з теорією систем, може розглядатися із двох точок зору: як цілеорієнтована множинність сукупності суб'єктів планування або цілеорієнтована множинність сукупності процесів планування, між якими існують специфічні взаємозв'язки.

На підставі виконаних теоретичних узагальнень та логічних обґрунтувань сутності системного планування діяльності підприємства в роботі доведено, що система планування на підприємстві має базуватись на функціонально-організаційній структурі управління.

Дослідження адаптивного управління підприємством має базуватися на виявленні його потенційних можливостей, що дозволить більш повно зважати на невикористані внутрішньовиробничі резерви. На підставі комплексної оцінки діяльності машинобудівних підприємств виявлено закономірності їх поведінки як способу адаптації до змін і невизначеності зовнішнього середовища. Для вивчення специфічних особливостей поведінки підприємств застосовано моделі з включенням змінних попиту, що дозволило відстежити адаптацію підприємств до формування умов ринку, дослідити характер управлінських рішень. Проведений аналіз засвідчив, що матеріальні витрати на виробництво найбільшим чином впливають на діяльність підприємства.

Дослідження науково-методичної проблеми адаптивного планування діяльності підприємства дало змогу визначити сутність адаптивного потенціалу підприємства, який запропоновано розглядати автором як сукупну здат-

ність підприємства своєчасно приймати й реалізовувати оптимальні управлінські рішення, що враховують його використані й невикористані потенційні можливості, виробляти конкурентоспроможну продукцію, яка відповідає суспільним потребам, за допомогою повного використання всіх виробничих ресурсів, а також визначати очікувані характеристики його розвитку при різних сценаріях зміни навколишнього середовища; удосконалити метод оцінки адаптивного потенціалу на підставі використання відтворювального підходу, який передбачає оцінку ресурсного, витратного й результатного стану підприємств.

Спираючись на принципи нелінійного синтезу простого в складне, зроблено висновок, що адекватне регулювання розвитку системи слід здійснювати шляхом синхронізації темпів еволюції складних структур, що представляють зовнішню економічну систему (екстраверсію підприємства) і внутрішню систему підприємства (інтроверсію підприємства). Це дозволило запропонувати інструмент вибору напрямів подальшого розвитку машинобудівного підприємства при певному наборі режимів адаптації та стратегій за рахунок визначення взаємної динаміки екстраверсії та інтроверсії підприємства, який складається з побудови матриці «динаміка екстраверсії та інтроверсії – стійкість розвитку підприємства», методики розрахунку коефіцієнту гнучкості адаптації підприємства, який інтерпретує розвиток тенденцій екстраверсії та інтроверсії з позиції ефективної організації та планування виробничо-господарської діяльності підприємства, рейтингової оцінки основних факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства із застосуванням експертного методу.

УДК 339.727.22

Мелешенко А.И.

канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

Мелешенко А.И.

СОВРЕМЕННЫЕ ТРАНСНАЦИОНАЛЬНЫЕ БАНКИ АЗИИ, КАК ОПРЕДЕЛЯЮЩИЙ ФАКТОР ДВИЖЕНИЯ ПРЯМЫХ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ (ПИИ) В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ

Локомотивами современной мировой экономики чаще всего выступают ТНК, которые вкладывают свои инвестиции в развитие зарубежных филиалов с целью получения сверхприбылей, проводят географическую диверсификацию, создают сегмент «второй» экономики на основе своих инвестиций в-третьих странах. Однако, помимо ТНК на современном этапе развития мировой экономики, значительная роль принадлежит ТНБ, которые конкурируют между собой в осуществлении трансграничных инвестиций.

ПИИ усиливают национальную экономику, способствуют ее более быстрому развитию. К примеру, одним из крупнейших потребителей мировых инвестиций в наши дни является Китай, что приводит к стремительному росту ВВП этой страны. С начала XXI века роль развивающихся стран, как крупнейших стран–инвесторов, значительно выросла. Если в 2000 году только 12% глобальных вложений приходилось на инвестиции из развивающихся стран, то по итогам 2012 года они проинвестировали уже 35% проектов. Лидером здесь традиционно являются США и Япония, но и Китай наращивает свои объёмы. За год китайские компании проинвестировали на 84 млрд. долларов и это позволило стране стать третьей в рейтинге крупнейших стран–инвесторов. Кроме Китая активность выросла со стороны компаний из Южной Кореи, Сингапура, Малайзии, Саудовской Аравии и Таиланда.

В 2000 – 2013 годах произошли существенные сдвиги в самой глобализации. Повысилась роль стран Востока в глобализационных процессах, прежде всего КНР и Индии. Всё чаще объектом внимания становятся не только ТНК, но и ТНБ стран Востока, а также их фонды национального благосостояния.

Всё большую роль в мировой экономике в условиях глобализации играют ТНБ. Это – прежде всего ведущие западные и японские банки, точнее финансовые корпорации. За последнее время они стали ведущими игроками на мировых финансовых рынках, в результате процессов концентрации и централизации капитала, слияний и поглощений. Крупнейшие ТНБ, которые активно участвовали в слияниях и поглощениях: это американские «Ситибанк», «Дж. П. Морган Чейз», британские «Гонконг энд Шанхай бэнкинг корпорейшн», «Барклайз», «Ллойдс», HSBC. Из 2000 ведущих мировых компаний журналом «Форбс» выделены крупнейшие глобальные банки. Из 483 мест, занятых в списке 2012 г. компаниями и банками из стран Востока, 94 (почти 20%) занимали азиатские банки – 18 глобальных и 76 региональных банков. В это число были включены 5 банков из КНР – такие гиганты, как Промышленный и торговый банк Китая (ICBC), «Бэнк оф Чайна», менее крупные Банк коммуникаций и Китайский торговый банк, а также гонконгский Bank of East Asia. В списке фигурировали два из трёх ведущих сингапурских банков – DBS Group, Oversea–Chinese Banking(OSB), малазийский Maybank, тайландский «Касикорнбанк», 2 индийских банка Canara Bank и Indian Bank, тайваньский First Financial Holding и южнокорейский Korea Exchange Bank. В списке также присутствуют 5 банков из арабских стран Персидского залива – Саудовский банк Samba (Saudi–American Bank), катарские Национальный банк Катара и Доха Банк, Национальный банк Абу–Даби и Машрекбанк из ОАЭ.

Четыре крупнейших китайских государственных банка, а именно – Промышленный и торговый банк Китая, Банк Китая, Строительный банк

Китая и Сельскохозяйственный банк по своим активам сравнивались с ведущими западными ТНБ, однако эти китайские банки значительно уступают западным ТНБ по масштабам зарубежных операций. Их деятельность приобретает все больше и больше транснациональный характер.

ТНБ стран Востока, как глобальные, так и региональные, действуют, в первую очередь, в странах своего региона. Таким образом, происходит взаимопроникновение и перекрёстное финансирование. Транснациональные и региональные банки стран Востока выступают не только в качестве проводников региональной экономической интеграции, но и в качестве глобальных инвесторов ПИИ в различные регионы мира. Ещё одной важной чертой этих банков является то, что среди них очень много государственных банков, особенно это касается банков Китая, а их ПИИ направляются прежде всего в добывающие и сельскохозяйственные отрасли Африки и Латинской Америки. Это связано с мировой конкуренцией в борьбе за ресурсы и сферы влияния.

УДК 316.4:061.1

Лазнева І.О.

канд. іст. наук, ЗНТУ

Лазнева І.О.

ВІДОБРАЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ МОДЕЛІ В УСТАНОВЧИХ ДОКУМЕНТАХ ПЕРШИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ОБ'ЄДНАНЬ

Зародження основ європейської соціальної ідеї відноситься до давніх часів історії Європейського континенту, у часи коли ще тільки відбувалося формування європейської цивілізації, закладалися елементи державності, з'являлися ідейні течії, які вплинули на подальший розвиток Європи.

Зміцнення почуття європейської солідарності, організаційне оформлення інтеграційного процесу, спроби через єдиний механізм знайти рішення самих різнопланових проблем, у тому числі і що відносяться до соціального виміру, отримали відображення в перших офіційних документах, договорах, які оформили заснування Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС), Європейського економічного співтовариства (ЄЕС) та Європейського співтовариства з атомної енергії (Євроатому).

У сфері інтересів ЄОВС перебувала вугільна, сталеливарна, залізорудна промисловість. Тому, у відповідності зі своїм статусом, ЄОВС мало намір як регулювати структурну перебудову цих галузей, так і звести до мінімуму негативні соціальні наслідки цього процесу. Договір про ЄОВС містив ряд статей, які прямо або опосередковано стосуються соціальних проблем і питання захисту основних соціальних прав трудящих.

У першу чергу це відносилося до проблем зайнятості і перекваліфікації. Зокрема у ст. 56 Договору зафіксований порядок надання допомоги працівникам, які постраждали від структурної перебудови промисловості, та виплати їм компенсацій. Згідно ст. 69 заборонялася будь-яка дискримінація в оплаті і умовах праці трудящих-мігрантів у порівнянні з громадянами країни.

Практична імплементація задекларованих тез в цілому мала доволі половинчастий характер. Було здійснено ряд конкретних заходів щодо економічної реконверсії регіонів, перекваліфікації та реадaptaції на ринку праці значної кількості співробітників, зайнятих в згаданих галузях. З метою підтримки регіонів з низьким рівнем життя, договором було передбачено створення Європейського інвестиційного банку. Це стало основою для формування в подальшому регіональної політики ЄС.

Аналізуючи зміст угоди про створення ЄОВС, можна констатувати, що соціальний компонент існування об'єднання не був достатньо розроблений. Але в плані історичного значення перші кроки мали доволі позитивний резонанс.

Наступним кроком у царині інтеграції країн Західної Європи стало утворення економічного союзу, який був покликаний доповнити співробітництво країн у форматі ЄОВС новими моделями співробітництва. В першу чергу планувалося об'єднати економіки країн-учасниць. Такий крок вимагав розробки вже більш продуктивних заходів в соціальному забезпеченні населення.

Аналізуючи Угоди про створення ЄЕС можна констатувати, що узгоджена соціальна політика ставала одним з ключових елементів діяльності Співробітництва. Оскільки Угода передбачала створення вільного простору і пересування робочої сили, по суті, ставало одним з елементів глобальної економіки, рівномірне соціальне забезпечення мало сприяти утворенню вільного ринку та сталого розвитку економіки. Положення Угоди по суті вперше закріплювали соціальне забезпечення на наднаціональному рівні, а ще мали конкретні інструменти реалізації цієї політики.

Третій з договорів про заснування Європейського співтовариства, Договір про заснування Європейського співтовариства з атомної енергії також не обійшов увагою соціальні питання.

Враховуючи специфіку галузі, якої він стосується, основна увага приділяється безпеці і захисту здоров'я працівників та всього населення Співтовариства.

З аналізу текстів основоположних договорів Європейських співтовариств стає очевидним, що ідея реалізації спільної соціальної політики отримала законодавче оформлення. Також немаловажним фактом стало включення до тексту угод цілої низки імплементарних положень.

В угодах були сформульовані основні соціальні цілі, в тому числі «забезпечення соціального прогресу», «зростання рівня життя», «поліпшення умов праці», «боротьба з безробіттям», «соціальна гармонізація», «збалансування національних соціальних систем» та ін. Однак, проголошені цілі як правило були сформульовані дещо широко, не були підкріплені програмами конкретних дій, а спроби забезпечити соціальний вимір дієвим інструментом виявилися недостатніми.

УДК 320.322

Ситников М.М.

канд. техн. наук, доц. ЗНТУ

Ситников М.М.

АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

На даний час достатньо повно досліджено та визначено основні риси інвестиційно-орієнтованої економіки, подано оцінку її рівня стану з точки зору інноваційності, визначено основні напрямки розбудови моделі інноваційного розвитку потенціалу підприємницького середовища в Україні. Ці проблеми широко висвітлюються у наукових виданнях та розробках таких вітчизняних вчених, як В. Гесць, Ю. Макогон, А. Філіпенко, О. Шнирков, Л. Тимошенко, та ін. Однак, на наш погляд, питання дослідження та аналізу досвіду розвитку та активізації інвестиційно-інноваційної діяльності, особливо в плані проєціювання цього досвіду на регіональний аспект, є недостатньо вивченими і потребують своєї розробки.

Мета роботи – на підставі вивчення та аналізу досвіду залучення інвестицій та організації інноваційної діяльності у Запорізькому регіоні, запропонувати деякі заходи, щодо активізації інвестиційних процесів і підвищення його соціально-економічного розвитку та країни у цілому.

Обсяг прямих іноземних інвестицій на душу населення в Запорізькій області перевищує середньо український рівень на 36,9 дол. США і складає 121,9 дол. США. За оцінками всесвітньо відомої консалтингової фірми «Coopers & Lybrand» наш регіон є одним з найбільш привабливих в Україні з точки зору інвестиційної привабливості. Іноземні інвестиції вкладені у 145 підприємств області. Протягом 2011 року в економіку Запорізької області іноземними інвесторами вкладено 38,1 млн. дол. США прямих інвестицій. Обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в економіку області з початку інвестування, на 1 січня 2012 року склав 975,7 млн. дол. США, що в розрахунку на одну особу становить 540,3 дол. США. Зазначимо що абсолютний показник динаміки залучення інвестицій в область є не досить високим, як у

порівнянні із іноземними країнами, так й у порівнянні із іншими промисловими регіонами України.

Аналізуючи інвестиційну модель розвитку, що склалася в Запорізькому регіоні в 2011 р., слід виходити з того, що визначальним чинником розвитку економіки і суспільства в цілому є технологічний спосіб виробництва. І якщо спробувати подивитися з цієї точки зору і з'ясувати чи забезпечують вкладені в економіку в Запорізького регіону інвестиції пріоритетний розвиток вищих технологічних укладів, то відповідь виявиться негативною. Структура інноваційних витрат підприємств Запорізької області протягом 2005–2011 рр. змінилася: суттєво зменшилася частка витрат на дослідження і розробки (з 21,6% до 9,6%), значно зросла частка витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (з 39,5% до 52,2%). Особливостями фінансування інноваційної діяльності Запорізької області в 2005–2011 рр. є недостатня диверсифікація джерел фінансування цієї діяльності: досить висока питома вага власних коштів (81,0%–82,5%), лише 1,5% складали інвестиції з держбюджету. За рахунок інвесторів фінансувалося лише 2,8% інновацій, а з інших джерел інноваційна діяльність промислових підприємств Запорізької області складала 14,7–15,2%. Інвестиційний потенціал є динамічною категорією. Його формування, стан та ступінь використання значною мірою визначаються як ендогенними чинниками впливу, зумовленими розвитком та рівнем ефективності використання інших часткових потенціалів, таких як виробничо-технологічний, фінансово-економічний, інноваційно-інтелектуальний, трудовий, управлінський, інформаційний потенціали, так і екзогенними чинниками, зумовленими станом та характеристиками макросередовища, в якому функціонує регіон (зовнішнє середовище).

Встановлено, що динаміка надходження інвестицій у Запорізький регіон є позитивною (з 486,3 млн. дол. США у 2005 р. до 975,5 млн. у 2012 р.), але ці обсяги не є достатньо вагомими для ефективного соціально-економічного розвитку. Серед першочергових заходів щодо активізації іноземних інвесторів у напрямку фінансування інноваційного компоненту структурного реформування економіки необхідно розробити надвідомчу політику сприяння інвестиціям, яка має бути обов'язковою для всіх державних і недержавних установ. Пріоритетними напрямками в сфері інвестування в Запорізьку область є такі галузі промисловості, як машинобудування (75,6%), харчова промисловість (9,7%), чорна металургія (8,5%), радіоелектроніка та інші високотехнологічні галузі, а також сільське господарство.

Показано, що інвестиційній моделі розвитку Запорізької області властивий інверсійний тип розвитку інвестицій. На п'ятий технологічний уклад доводиться лише 2,84% інвестицій в основний капітал. Інвестиційна політика має бути спрямована не тільки на сьогоденне забезпечення фінансової стійкості, а й на перспективу.

Для поліпшення інвестиційного клімату регіону і країни у цілому, державі необхідно провести певну низку заходів. Влада повинна звертати більше уваги на інвестиційно-інноваційні потреби регіонів з метою створення привабливого інвестиційного середовища у довгостроковому періоді, шляхом забезпечення політичної стабільності, європейської нормативної та правової бази, активізації внутрішніх інвестиційних процесів при умовах розширеного інфраструктурного забезпечення інвестицій.

УДК 314.06:330.46

Корольков В.В.

канд. екон. наук., доц. ЗНТУ

Корольков В.В.

СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ РОСІЇ, БІЛОРУСІ, УКРАЇНИ

З перших років створення незалежних держав Росії, України і Білорусі почало спостерігатися явище демографічного провалу народжуваності. Розрахунок значень показника щорічної народжуваності відносно рівня 1990 року дозволяє провести аналіз динаміки змін народжуваності (рис.1).

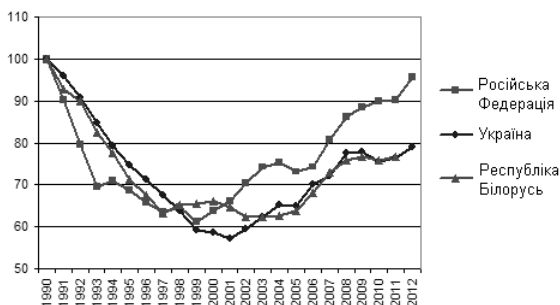

Рисунок 1 – Щорічна чисельність народжуваних у відсотках до 1990 року

Динаміка змін народжуваності по всіх країнах що досліджуються має загальну тенденцію. З перших років самостійного розвитку спостерігається стрімке падіння народжуваності, яка після досягнення мінімального значення, починає зростати. Це дозволяє визначити гіпотезу з одного боку про загальні фактори, а з другого – про наявність для Росії додаткового впливу на зростання народжуваності.

Вважається, що найбільш значимим фактором зростання народжуваності є якість життя і структурний склад населення, тобто кількість жінок фертильного віку.

Серед макроекономічних показників якості життя може визначатися часткою ВВП, яка використовується на споживчі потреби. Якщо допустити, що рівень споживчих потреб має лінійну залежність від ВВП, то рівень народжуваності може визначатися як функція від ВВП, тобто характер змін народжуваності і ВВП буде подібним (рис.2).

Найбільші темпи зростання ВВП має Білорусь. В Росії також рівень зростання ВВП вищий ніж рівень зростання народжуваності. В Україні рівень зростання народжуваності перевищує рівень зростання ВВП.

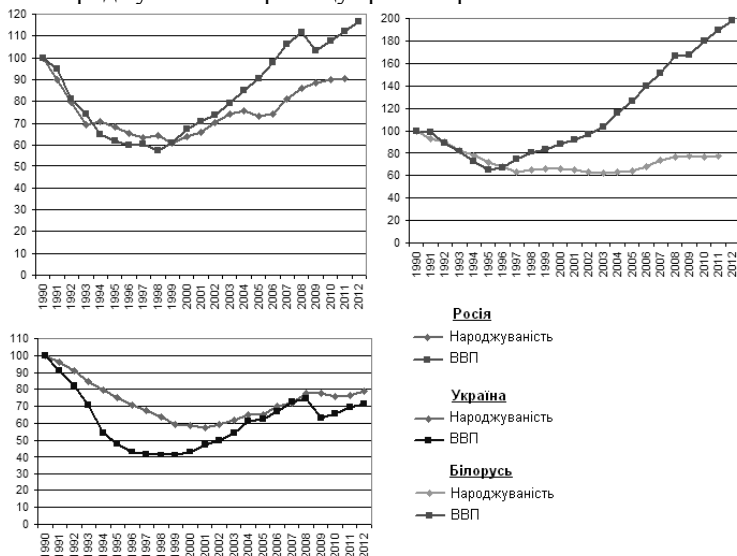

Рисунок 2 – Співвідношення народжуваності і рівня ВВП по країнах

Основними факторами зростання ВВП є трудові ресурси, які у свою чергу за чисельністю формуються віковим складом населення країни і можуть бути розраховані з використанням моделі змін вікового складу на основі лагу від народжуваності (рис. 3).

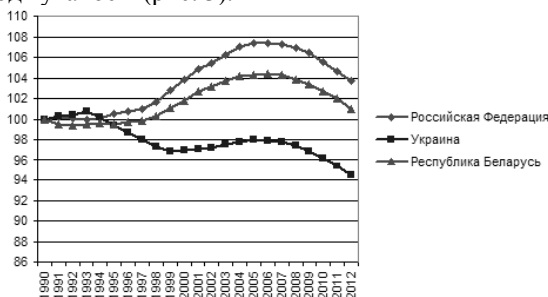

Рисунок 3 – Динаміка змін трудових ресурсів по країнам у відсотках відносно 1990 року

Структурні зрушення трудових ресурсів по країнам мають також загальні риси. Найменший рівень трудових ресурсів має Україна.

УДК 339.727.22

Мелешенко А.І.¹, Єщенко М.В.²

¹канд. філол. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. ГФ-210 ЗНТУ

Мелешенко А.І., Єщенко М.В.

ППІ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ФАКТОР РУХУ КАПІТАЛУ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Прямі інвестиції робляться найчастіше на тривалий термін. Такі вкладення менш ліквідні, ніж портфельні. Особливе місце займають міжнародні ППІ, які діляться на вихідні і вхідні. Основними експортерами ППІ в світі в кінці 90-х років були США, Великобританія, Німеччина, Японія, Франція.

ППІ посилюють національну економіку, сприяють її більш швидкому розвитку. Наприклад, одним їх найбільших споживачів світових інвестицій в наші дні є Китай, що призводить до стрімкого зростання ВВП цієї країни. Однак, оскільки відновлення світової економіки йде повільніше, ніж очікувалося, то позитивні тенденції, що намітилися в останні роки, сходять нанівець. У цьому плані тільки економіка США показала певне зростання ВВП приблизно 1,5% в 2013 році. ЮНКТАД за 2012 рік відзначає зниження ППІ на 18% (1,35 млрд. доларів США). Відповідно до думки експертів, можливе зростання ППІ в 2015 році до 1,8 трлн. доларів за умови зниження існуючих ризиків і відновлення довіри інвесторів в середньостроковій перспективі.

Країни, що розвиваються, залучили велику частину ППІ. Якщо на початку 2000-х років співвідношення розподілу потоків ППІ між розвиненими і країнами, що розвиваються було 80% на 20%, то за минулі 13 років економіки країн, що розвиваються перетягнули на себе 52% загального припливу ППІ, а розвинені – 41,5%. З трьохсотмільярдного зниження світового обсягу ППІ за підсумками 2012 року 90% припало саме на розвинені країни. Зниження потоків ППІ відбулося майже у всіх регіонах світу, але найбільш відчутні втрати понесли розвинуті країни (–32%), в той час як країни, що розвиваються – лише 3,2%. В Африці та Латинській Америці обсяги ППІ зросли відповідно на 5,5% і 7,2%, а в Азії скоротилися на 9,5%.

У першій двадцятці, за обсягами залучених інвестицій, половина країн представників світу, що розвивається, позиції яких, найбільш ймовірно, будуть тільки посилюватися. Не кажучи вже про те, що в першій п'ятірці рейтингу, куди входять США, Китай, Гонконг, Бразилія, Великобританія, присутні три країни, що розвиваються, а сумарний обсяг вкладених в них ППІ більше, ніж сумарний обсяг ППІ, що надійшли в США і Великобританію

(260 млрд. доларів проти 232 млрд.) і, ймовірно, в наступні 3 роки китайській економіці вдасться наздогнати свого головного конкурента.

Необхідно відзначити, що, незважаючи на загальне зниження припливу ПІІ до Європи, в окремих її країнах спостерігається все ж позитивна динаміка. Наприклад, Великобританії вдалося залучити на 22% більше ПІІ, ніж роком раніше, також відзначений приріст ПІІ та в Ірландії. Помітно зросли інвестиції в Угорщину (в 1,3 рази), в Швецію (+48,3%), Люксембург (+25,6%). У Бельгії відбулося значне падіння інвестицій (–1,6 млрд.).

З початку XXI століття роль країн, що розвиваються, як найбільших країн-інвесторів значно виросла. Якщо в 2000 році тільки 12% глобальних вкладень доводилося на інвестиції з країн, що розвиваються, то за підсумками 2012 року вони проінвестували вже 35% проектів. Лідером тут традиційно є США та Японія, але й Китай нарощує свої обсяги. За рік китайські компанії проінвестували на 84 млрд. доларів, і це дозволило країні стати третьою в рейтингу найбільших країн-інвесторів, хоча ще рік тому вони займали лише 6 позицію. Крім Китаю активність зросла з боку компаній з Південної Кореї, Сінгапуру, Малайзії, Саудівської Аравії і Таїланду.

У 2000–2013 роках відбулися істотні зрушення в самій глобалізації. Підвищилася роль країн Сходу в глобалізаційних процесах, насамперед КНР та Індії. Все частіше об'єктом уваги стають не тільки ТНК, а й ТНБ країн Сходу, а також їхні фонди національного добробуту. В даний час, ¼ зі списку 2000 компаній і банків журналу «Форбс» (2012 рік), рейтинг якого складається за 4-ма економічними показниками: активам, обороту, прибутку та ринкової капіталізації – це компанії з країн Сходу. Активи ТНК із країн, що розвиваються, в останні роки зростають швидше, ніж у ТНК розвинених країн.

Підсумовуючи вищезгадане, можна зробити висновки, що основними експортерами за минулі 13 років економіки країн, що розвиваються перетягнули на себе 52% загального припливу ПІІ, а розвинені – 41,5%. У першій двадцятці за обсягами залучених інвестицій половина країн – представники світу, що розвивається. Але, незважаючи на загальне зниження припливу ПІІ до Європи, в окремих її країнах спостерігається все ж позитивна динаміка (у Великобританії +22%, Ірландії, в Угорщині – збільшення в 1,3 рази, у Швеції +48,3%, Люксембург +25,6%). З початку XXI століття роль країн, що розвиваються, як найбільших країн-інвесторів значно виросла. Лідером тут традиційно є США та Японія, але й Китай, Південна Корея, Сінгапур, Малайзія, Саудівська Аравія і Таїланд нарощують свої обсяги.

УДК 004:3.071

Лазнева І.О.¹, Сазонова К.Р.²

¹ канд. іст. наук, доц. каф. ЗНТУ

² студ. гр. ГФ-212 ЗНТУ

Лазнева І.О., Сазонова К.Р.

АНАЛІЗ СВІТОВИХ МОДЕЛЕЙ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

У багатьох країнах світу в даний час йде процес переходу до нової соціально – економічної формації, глобального інформаційного суспільства. Інформаційне суспільство буде представляти собою сукупність національних інформаційних інфраструктур. Формування інформаційного суспільства має свою специфіку в різних соціально – економічних формаціях. Ця специфіка заснована на різноманітності стратегій соціально – економічного та культурного розвитку цих товариств.

Порівняльний аналіз трьох моделей розвитку інформаційного суспільства – американської, азіатської та фінської, вперше був поданий у книзі «Інформаційне суспільство і держава добробуту» (М. Кастельс, П. Хімані).

Моделі інформаційного суспільства побудовані на основі аналізу макроекономічної політики і концепції держави, специфіки його законодавчої системи, особливостей національної культури та менталітету. З огляду на це виділяють три основні моделі розвитку інформаційного суспільства.

Інтерес до Фінляндії як до одного з «інформаційних суспільств» обумовлений тим, що у країні соціальні та інституціональні риси різко контрастують з американською моделлю або з досвідом азіатських країн, а також прагненням виявити роль держави добробуту у розвитку інформаційного суспільства та виявлення взаємин процесів глобалізації та національної ідентичності.

Фінська модель розвитку інформаційного суспільства найбільшою мірою відповідає уявленням людей про справедливий і високорозвинений суспільний устрій. Міжнародні дослідження показують, що Фінляндія у розвитку технологій інформаційного суспільства займає разом з США і Сінгапуром перші місця. Однак істотні розходження видно на соціальному рівні. Індекс соціальної несправедливості у Фінляндії складає всього 3,6 при майже в три рази більших показниках США (9,0) і Сінгапуру (9,6).

Найсвоєріднішою рисою розвитку Фінляндії є поєднання високих темпів розвитку технологій інформаційного суспільства та держави добробуту. У Фінляндії кожен громадянин має можливість отримувати безкоштовну державну освіту, загальне медичне та соціальне страхування. Всі ці блага фінансуються за рахунок високих податків. Така соціальна політика діє за потужної підтримки всього суспільства.

Саме держава стала в Фінляндії головним учасником технічної революції. Держава і уряд домоглися того, що Фінляндія стала світовим лідером за часткою витрат на НТР, яка сьогодні становить 3,2% від ВВП. Держава під-

тримує наукові розробки і одночасно забезпечує стабільність енергетичної інфраструктури Фінляндії, а також збереження її природного середовища. Система управління Фінляндії демонструє синергетичний ефект мережових зв'язків між різними рівнями влади.

Американська модель, або «Модель Силіконової долини» заснована на використанні ринкових механізмів і орієнтована на надання послуг населенню і бізнесу. Уряд США зробив розвиток національної інформаційної інфраструктури та глобальної інформаційної інфраструктури пріоритетами своєї політики. Ця модель передбачає інтенсивний розвиток електронних комунікацій для встановлення соціальних, політичних, культурних зв'язків у суспільстві. Проблема розвитку універсальних послуг має важливе значення у програмах інформаційного суспільства США, вона вирішується за допомогою стратегії поліпшення якості інформаційних послуг, соціальної орієнтації держави.

Американська модель – це відкрите інформаційне суспільство, рухоме силами ринку. Функції держави за такої моделі зводяться до мінімуму, а діяльність приватних осіб – до максимуму. Модель Силіконової долини заснована на ідеї будівництва інформаційних супермагістралей, створенні національної та глобальної інформаційної інфраструктури з метою посилення економічного розвитку країни.

Досліджуючи місце і роль США у світовому інформаційному процесі, американські вчені вважають, що їх роль в ньому – це експорт інформаційного суспільства. Оскільки в США найбільший досвід інформатизації суспільства, саме цій країні належить історична роль очолити людство в процесі перетворення його з індустріального стану в постіндустріальний – інформаційний. Американський вплив у галузі комунікаційних технологій та інформаційної сфери відчутний в глобальних процесах, міжнародній політиці, світовій економіці. Американська модель лежить сьогодні в основі всіх існуючих національних програм побудови інформаційного суспільства.

«Сінгапурська модель» характеризується високою часткою (58%) високотехнологічної продукції в обсязі експорту, значним рівнем розвитку електронної торгівлі, високою конкурентоспроможністю і ВВП на душу населення. Важливими чинниками є істотне розшарування суспільства за рівнем добробуту і практично повна відсутність демократичних механізмів. Тобто ця модель може бути схарактеризована як авторитарне інформаційне суспільство, що розвивається на ринкових підставах.

Ідеологічно програми розвитку інформаційного суспільства азіатських країн базуються на запереченні західних норм, на утвердженні власних ціннісних орієнтацій і прагненні розробити новий підхід до індустріалізації і соціального розвитку. У основі програм – співробітництво держави і ринку, спроба встановити зв'язок між культурними цінностями, ощадливістю, відданістю, довіра, взаємодопомога, і соціальними трансформаціями.

УДК 339.5(477)

Бренер А.В.¹, Нечай О.О.²

¹ студ. гр. ГФ 212 ЗНТУ

² канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Бренер А.В., Нечай О.О.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПОКАЗНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО ЕКСПОРТУ

В сучасних умовах надзвичайно важливим чинником функціонування національної економіки є розвиток зовнішньої торгівлі, зокрема нарощування експорту країни на світовому ринку, збільшення або, принаймні, збереження його питомої ваги у світовій торгівлі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій щодо заходів заохочення експортної діяльності та пошуку напрямів і засобів розширення ринків збуту висвітлений у наукових роботах таких вітчизняних та іноземних авторів як Багрова Н.І., Дідіківський М.І., Добробабенко Е.В., Ноздрева Р.М., Перцовський Н.М., Савинова Ю.А., Циганкова Т.М., Еванс Дж. Р. та Берман Б., Кондратюк Т., Карбовник С., Кредисов А. Але все ще недостатньо розкритим лишаються питання збуту та розширення меж присутності вітчизняних підприємств на зовнішньому ринку. Саме тому дослідження є актуальним, адже частка експорту становить понад 50% валового національного продукту України.

Проблемним питанням зовнішньої торгівлі України в процесі входження у світове господарство є нераціональна структура економіки, а отже, малоперспективна модель міжнародної спеціалізації. Це пов'язано з тим, що особливістю сучасного розвитку вітчизняних експортоорієнтованих галузей є їх сировинний характер та досить високий рівень залежності від кон'юнктурних коливань на світових ринках. Україна експортує на міжнародні ринки товари, які здебільшого мають низький ступінь переробки (товари агропромислового комплексу та харчової промисловості, руди, метали, передусім чорні, продукція хімічної промисловості тощо). Це робить українську продукцію практично неконкурентоспроможною. В сучасних умовах, коли підсилення пріоритету інтересів споживачів в системі економічних відносин породжує агресивну конкуренцію за ринки збуту, однією з найважливіших передумов ефективного функціонування підприємств на цільовому ринку стає забезпечення конкурентних переваг в сфері збутової діяльності.

На звичних ринках збуту України панує жорстка цінова конкуренція і переваги можуть швидко переходити до інших країн, особливо коли щодо країн уживаються обмежувальні, дискримінаційні торговельно-економічні заходи.

Модернізація зовнішньоекономічної діяльності повинна бути націлена на збільшення обсягів та підвищення ефективності експорту шляхом:

– вивчення та прогнозування кон'юнктури ринків;

- створення сприятливих умов для експортерів;
- стимулювання інвесторів;
- розширення та переозброєння потужностей для виробництва експортної продукції;
- диверсифікації товарної структури експорту;
- закріплення на традиційних ринках експорту та освоєння нових (високо динамічних ринків, які визначають перспективи розвитку світової економіки, це – ринки Азійсько-Тихоокеанського, Південно-Американського регіонів, Африки тощо);
- активізація участі в міжнародному виробничому співробітництві;
- проведення організаційно-правових заходів.

Ринки Близького Сходу, Африки, Латинської Америки та окремих країн Азійсько-Тихоокеанського регіону є найбільш перспективними для збуту української продукції агропромислового комплексу, машинобудування та металургії. Китай – це великий ринок не тільки для української аграрної продукції але й для високотехнологічної продукції, важкого машинобудування, продукції авіапрому, космічних технологій.

Перспективним є розширення співробітництва з країнами Азії, Африки та Латинської Америки у військово-технічній сфері, спільне впровадження українських технологій з подальшим спільним освоєнням національних і регіональних ринків.

Вихід на міжнародні ринки і розширення торгових відносин з зарубіжними країнами диктується різними потребами Українських підприємств та причинами їхнього виникнення. Отже, не можна просто чекати чогось ні від західних, ні від східних, ні від південних сусідів. Кожен партнер, насамперед, працює на свої інтереси. Тому і ми повинні проявляти економічний патріотизм і максимально захищати національні економічні інтереси.

Підсумовуючи, можливо зазначити, що необхідно модернізувати українську зовнішньоекономічну діяльність, тобто створити економічні та матеріально-технічні передумови для вирішення перспективних завдань. Вони пов'язані як із товарною, так і географічною диверсифікацією експорту на основі відповідних змін у структурі та матеріально-технічній базі виробництва. Актуальним виглядає забезпечення процесу регіональної диверсифікації зовнішньої торгівлі з одночасною інтенсифікацією зовнішньоекономічної політики України. Насамперед – щодо країн ЄС та СНД. А також освоєння нових ринків Азійсько-Тихоокеанського, Південноамериканського регіонів, Африки тощо.

УДК 658.5

Нечай О.О.¹, Воровська К.А.²

¹ канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

² студ. гр. ГФ-212 ЗНТУ

Нечай О.О., Воровська К.А.

ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ЧИННИКІВ

Планування діяльності підприємства є одним з ключових факторів, які впливають на ефективне функціонування підприємства, забезпечення його конкурентоспроможності на ринку та є основою для досягнення ним сталого розвитку. Жодне підприємство, фірма, об'єднання, акціонерне товариство, адміністративний район, регіон і в цілому держава не може успішно, стабільно розвиватися, не маючи програми, відповідного плану, який має бути основою економічного розвитку будь-якого виробничого підрозділу.

Планування на підприємстві – це процес розробки і встановлення керівництвом підприємства системи кількісних і якісних показників його розвитку, яка визначає темпи, пропорції, тенденції розвитку даного підприємства як у поточному, так і на перспективу.

Зовнішнє середовище – це сукупність активних господарюючих суб'єктів, економічних, суспільних і природних умов, національних та міждержавних інституційних структур та інших зовнішніх умов і факторів, що діють в оточенні підприємства і впливають на різні сфери його діяльності. Зовнішнє середовище зумовлене зовнішніми факторами впливу.

Одним із способів визначення оточення і полегшення обліку його впливу на організацію є поділ зовнішніх факторів на дві основні групи: мікросередовище (середовище прямого впливу) і макросередовище (середу непрямого впливу).

Зовнішнє середовище організації включає такі елементи, як споживачі, конкуренти, закони і державні органи, релевантні стосовно операцій в організації, профспілки, постачальники (трудових ресурсів, обладнання та матеріального капіталу)». Під середовищем непрямого впливу розуміються чинники, які можуть не надавати прямого негайного впливу на операції, але, тим не менш, позначаються на них. Під ними розуміються стан економіки, науково – технічний прогрес, соціокультурні фактори, політичні чинники, міжнародні події.

Розглянемо фактори, які найбільше впливають на діяльність підприємства, на прикладі компанії з переробки відходів.

Ключовими проблемами, що впливають на діяльність компанії є:

- неефективність та недосконалість системи обліку виробників відходів та контролю з боку служб у сфері охорони навколишнього середовища;
- неприпустимо великий обсяг відходів, які направляються на поховання, низький рівень видалення з відходів вторинної сировини;
- недосконалість системи збору, сортування та переробки відходів;
- відсутність системи утилізації великогабаритних відходів, в яких містяться комерційно привабливі матеріали;
- відсутність системи управління небезпечними відходами;
- слабка конкурентне середовище, недостатня участь у цій сфері суб'єктів малого підприємництва;
- відсутність економічної зацікавленості в зборі та переробці відходів виробництва та споживання, включаючи небезпечні;
- недосконалість нормативно-правової бази;
- недостатність і нерегульованість фінансових джерел, компенсації витрат за рахунок надання податкових пільг, стимулюючих діяльність малого та середнього бізнесу.

Рішення проблем роботи підприємства з переробки відходів має в першу чергу вирішуватися на макроекономічному рівні органами місцевого самоврядування. Мета повинна бути досягнута шляхом реорганізації системи управління відходами в комплексі зі створенням на території області розвинутої виробничої інфраструктури по збору, видаленню, знешкодженню та використанню відходів.

Аналіз стану економіки показує, що функціонування підприємств в умовах непередбачуваності, характерні для сьогоdnішнього періоду, і швидко мінливий кон'юнктури ринку, насамперед, залежить від наявності на підприємстві такого організаційного начала, яке могло б пом'якшити негативний вплив навколишнього середовища. Важливо, щоб внутрішні можливості підприємства відповідали або були б адекватні вимогам ринкового середовища, що може бути досягнуто тільки за допомогою планування.

Враховуючи все вищесказане, можливо зробити висновок, що сучасна організація для збереження себе як сутності і подальшого свого розвитку змушена змінюватися під впливом факторів бізнес середовища. Швидке реагування можливе тільки для організацій, які має гнучку організаційну структуру. Як правило, це дрібні та середні компанії. Для великих компаній, проблема гнучкості залишається досить гострою, і її рішення лежить в області надання самостійності своїм підрозділам і бізнес-напрямами.

УДК 339.5 (477:4-01)

Скворцова В.О.¹, Нечай О.О.²

¹студ. гр. ГФ- 230 ЗНТУ

²канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Скворцова В.О., Нечай О.О.

АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС

Зовнішня інтеграція України у світовий економічний простір відіграє важливу роль у розвитку вітчизняної економіки, саме тому Україна зацікавлена в сприятливому середовищі, яке спрощувало б доступ до зовнішніх ринків і забезпечувало стабільні торговельні потоки на основі постійного підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва.

У сучасній економічній науці проблеми зовнішньої торгівлі представлені вітчизняними вченими – Авдокушиним Е., Бураковським І., Дмитриченком Л., Костюк Т., Кредісовим А., Макогоном Ю., Савельєвим Є., Сутиріним С., Фомічовим В., Циганковою Т., Будкіним В., Булатовою О., Козаком Ю., Лукьянєнком Д., та іншими.

Порівняно з 2012 р. загальний обсяг експорту товарів зменшився на 365,7 млн.дол.США. Найвагоміші експортні поставки товарів серед країн-членів ЄС здійснювалися до Польщі, Італії, Німеччини, Угорщини, Нідерландів та Іспанії. Зокрема, у загальному обсязі експорту найбільші поставки серед країн ЄС здійснювалися до Польщі – 4% та Італії – 3,7%. Але порівнянно з 2012 експорт товарів скоротився до Італії – на 4,9%, Польщі – на 1,1%.

Імпорт товарів, навпаки, збільшився на 845,2 млн. дол.США, як і в порівнянні з 2012 р. У загальному обсязі імпорту найбільші надходження від країн ЄС здійснювались із Німеччини – 8,8%, Польщі – 5,3% та Італії – 2,7%. Імпорт товарів серед найбільших країн-партнерів збільшився з Польщею на 14,1% (за рахунок надходжень палив мінеральних, нафти і продуктів її переробки, електричних та механічних машин). Зменшилися поставки з Італії – на 6,6% та Німеччини – на 0,5%.

Порівняно з 2012 р. загальний обсяг експорту послуг збільшився на 910,1 млн. дол. США. Це було досягнуто за рахунок зростання наданих послуг з переробки матеріальних ресурсів на 1108,9 млн. дол. США, у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг – на 316,9 млн. дол. США, фінансових послуг – на 102,6 млн. дол. США, ділових послуг – на 34,3 млн. дол. США, оренди та інших послуг, пов'язаних із використанням інтелектуальної власності – на 32,9 млн. дол. США. Країнам ЄС було надано 29% від загального експорту послуг. Найбільші обсяги експорту послуг серед країн-членів ЄС надавалися Великій Британії – 5,2%, Німеччині – 4,7% та Кіпру – 2,9%. Збільшилися обсяги експорту Німеччині – на 45,9%. Одночасно зменшилися обсяги експорту послуг, наданих Естонії – у 3,9, Іспанії – на 42,9%, Казахстану – на 25,5% та Кіпру – на 6,8%.

Структура ж імпорту послуг залишається майже незмінною протягом останніх років. При цьому імпорт послуг з країн ЄС збільшився на 460,4 млн.дол.США. Зокрема, зросли обсяги роялті та інших послуг, пов'язаних із використанням інтелектуальної власності, на 288,3 млн. дол. США; послуг у сфері телекомунікацій, комп'ютерних та інформаційних послуг – на 167,2 млн. дол. США; ділових послуг – 134,9 млн.дол.США; послуг, пов'язаних з подорожами – 104,7 млн. дол. США. Найбільші обсяги імпорту послуг серед країн-членів ЄС були одержані від Великої Британії – 13,8%, Кіпру – 13% та Німеччини – 8%. Найбільші зростання спостерігалися в обсягах послуг, одержаних від Великої Британії – на 49,9%, Німеччини – на 16,8%, Кіпру – на 8,1%. При цьому зменшилися обсяги імпорту послуг від Португалії – у 2,1 рази, Швеції – на 30,9% та Угорщини – на 20,2%.

Підсумовуючи, слід зазначити, що аналіз торговельно-економічних відносин України та ЄС свідчить про недостатнє використання в цих відносинах наявного в обох сторін потенціалу, а також про існування ряду серйозних проблем, що гальмують їх поступальний розвиток. Структура експорту та імпорту між Україною та ЄС поки що свідчить про те, що Україна є лише ринком збуту для країн. А з позиції доступу українських товарів на ринок країн ЄС існують досить значні перешкоди, а саме ліцензування та квотування основних груп товарів українського експорту.

Сподіваємось, що новий рівень взаємовідносин між Україною та ЄС відкриє кращі можливості для доступу українських товарів.

УДК 339.5 (477)

Волчек Г.В.¹, Нечай О.О.²

¹студ. гр. ГФ-230 ЗНТУ

²канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Волчек Г.В., Нечай О.О.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У сучасних умовах глобалізації, розвиток економіки будь-якої сучасної держави неможливий без формування стійких зовнішньоекономічних зв'язків, які є в певному сенсі складовою частиною всесвітнього господарства і міжнародних економічних відносин. Тому зовнішньоекономічний сектор національних економік – це своєрідний індикатор, що показує ступінь залучення даної країни у світову економіку.

Саме за аналізом зовнішньої торгівлі товарами (послугами) інвестори можуть вирішити чи будуть їм приносити прибуток інвестиції у разі інвестування в ту чи іншу країну.

Україна реалізує активну політику економічного співробітництва і розвитку зовнішньоекономічних відносин з 213 державами. Починаючи з 2006 року сальдо зовнішньої торгівлі має негативне значення. На формування від'ємного сальдо впливає збільшення обсягу імпорту природного газу, нафти та нафтопродуктів, легкових автомобілів, механічного обладнання, товарів легкої промисловості.

У сучасній економічній науці проблеми зовнішньої торгівлі представлені вітчизняними вченими – Авдокушиним Е., Бураковським І., Дмитриченком Л., Костюк Т., Кредісовим А., Макогоном Ю., Савельєвим Є., Сутиріним С., Фомічовим В., Циганковою Т., Будкіним В., Булатовою О., Козаком Ю., Лукьянєнком Д., та іншими.

За підсумками 2012 р. зовнішня торгівля товарами України характеризувалася наступними показниками:

- експорт товарів: 68809,8 млн. дол.;
- імпорт товарів: 84658,1 млн. дол.;
- сальдо торгівлі товарами: 15848,2 млн. дол.

За підсумками 2013 р. зовнішня торгівля товарами України характеризувалася наступними показниками:

- експорт товарів: 63312 млн. дол.;
- імпорт товарів: 76964 млн. дол.;
- сальдо торгівлі товарами: – 13652 млн. дол.

Аналіз статистичних даних дозволяє зазначити, що спостерігається загальна тенденція зниження обсягів зовнішньої торгівлі товарами в Україні у 2013 році в порівнянні з 2012 роком. Виходячи з показників сальдо зовнішньоекономічної торгівлі можливо сказати, що темп зниження експорту набагато нижче зниження експорту, в наслідок цього в 2013 році сальдо зовнішньої торгівлі менш негативне ніж у 2012 році.

Найвагоміші експортні поставки українських товарів здійснювалися до Російської Федерації, Туреччини, Єгипту та Польщі. Зокрема, у загальному обсязі експорту найбільші поставки здійснювалися до Російської Федерації – 15065.1 млн.дол.США . Але порівняно з 2012 р. експорт товарів до Російської Федерації скоротився на 2566.6 млн.дол.США.

Також порівняно з 2012 р. експорт українських товарів скоротився до Єгипту (на 177.6 млн.дол.США), Казахстану (на 339.2 млн.дол.США) та Італії (на 122.4 млн.дол.США). Порівняно з 2012 р. експорт 2013 р. склав 92%.

Імпорт товарів до України у 2013 р. знизився і склав 90,0% від показників 2012 р. У загальному обсязі імпорту країни найбільші надходження здійснювались із Російської Федерації і складають 23234.2 млн.дол.США, що на

4184 млн.дол.США менше за обсяг імпорту 2012 р. Імпорт із США та Німеччини також знизився.

На підставі проведеного аналізу, можливо зазначити, що Україні необхідно переорієнтувати ринок збуту українських товарів на країни Азіатського Тихоокеанського регіону. Виходячи з останніх тенденцій світової економіки для України найбільш доступними ринками збуту виявились країни Азіатського Тихоокеанського регіону, а країни ЄС – є найбільш важкодоступними.

Проаналізувавши зовнішню торгівлю України товарами потрібно зазначити необхідність вжиття заходів до захисту внутрішнього ринку, створення відповідної інфраструктури з транспортування товарів, зберігання, підготовки до реалізації.

УКД 339.5(477)

Ашихман А.С.¹, Нечай О.О.²

¹ студ. гр.ГФ-230 ЗНТУ

² канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Ашихман А.С., Нечай О.О.

ОСОБЛИВОСТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Зовнішня торгівля є однією з найперших у світі форм міжнародних зв'язків, суть якої полягає у перерозподілі результатів людської праці, та передачі товарів від виробників до споживачів, тобто в експорті та імпорті. Зовнішньоторговельні операції складають 80% всіх операцій, які включають ЗЕД суб'єктів світового господарства. На сучасному етапі, розвиток зовнішньої торгівлі України є одним з найважливіших чинників функціонування національної економіки. Україна проводить зовнішньоторговельні операції майже зі 160 країнами.

Вивченням цієї теми займалися й займаються практично постійно. Це є необхідною передумовою, як роботи окремих організацій, що пов'язані із зовнішньою торгівлею, так і діяльності кожної держави під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Проблеми розвитку зовнішньої торгівлі розглядали такі економісти як Гальчинський А.С., Дубик В.Я., Власюк О.С., Циганкова Т.М., Філіпченко А.С., Сизоненко В.О. та інші.

Зовнішню торгівлю характеризують такі параметри як: географічна структура та товарна структура. Розглянемо географічну структуру торгівлі послугами України за 2012–2013 рр. (див. табл.1 , табл.2)

Таблиця 1 – Географічна структура зовнішньої торгівлі послугами України 2012 р. у тис. дол. США

Країни	2012	Країни	2012
	Експорт		Імпорт
1 Російська Федерація	5365424,3	1 Російська Федерація	986599
2 США	733612,6	2 Кіпр	914037,1
3 Велика Британія	723840,4	3 Велика Британія	69899,9
4 Швейцарія	550662,6	4 Німеччина	513549,2
5 Німеччина	458664,5	5 США	350523,8
6 Кіпр	451967	6 Туреччина	326291,6
7 Бельгія	3000990,2	7 Швейцарія	243195,8
8 Віргінські Острови	296748,2	8 Австрія	222420,7
9 Маршаллові острови	214904,6	9 Польща	176408,9
10 Естонія	204377,7	10 Франція	151249

Таблиця 2 – Географічна структура зовнішньої торгівлі послугами України 2013 р. у тис. дол. США

Країни	2013	Країни	2013
	Експорт		Імпорт
1 Російська федерація	5424830,4	1 Російська Федерація	1235932,3
2 Швейцарія	952917,1	2 Велика Британія	1057384,2
3 Велика Британія	755610,9	3 Кіпр	991242,6
4 США	713876	4 Німеччина	614206,9
5 Німеччина	676961,1	5 Швейцарія	445967
6 Кіпр	421356,5	6 США	342319,2
7 Бельгія	327815,3	7 Туреччина	216135,7
8 Віргінські Острови	291186,7	8 Австрія	209702,3
9 Панама	288070	9 Нідерланди	198108
10 Австрія	217633,6	10 Польща	165563,5

Аналіз статистичних даних дозволяє зробити висновки, що спостерігається загальна тенденція до збільшення об'ємів зовнішньої торгівлі послугами України у 2013 році порівняно до 2012 року: загальний об'єм експорту 2013 р. склав 14 млрд.509 млн.186 тис.100 дол.США, що на 981 млн.610 тис.100 дол. більше ніж у попередньому році, об'єм імпорту збільшився на 943 млн.12 тис.400 дол. відповідно. А також, сальдо зовнішньої торгівлі послугами України є позитивним і зростає кожного року, це вказує на поліпшення внутрішніх економічних показників країни, і зріст економіки країни в цілому.

Найбільшим торговельним партнером України за експортом залишається Російська Федерація, США ж у 2013 році поступилося своїм місцем Швейцарії, Велика Британія зберегла свою позицію. Трійка лідерів за імпортом у 2013 р. також не зазнала значних змін: першою залишається Російська Федерація, а імпорт послуг до Кіпру зменшився, що призвело до втрати однієї позиції на користь Великої Британії.

Виходячи із статистичних даних за останні два роки, серед країн світу найголовнішими зовнішньоторговельними партнерами України є Російська Федерація, країни ЄС та США. На них припадає приблизно 2/3 обсягу зовнішньої торгівлі послугами. Це свідчить про те, що географічна структура зовнішньої торгівлі України носить відносно стабільний характер. Доцільно відзначити слабку диверсифікацію географічної структури експорту послуг як наслідок неефективної моделі міжнародної спеціалізації.

УДК 339.944(477.64)

Іванкіна Д.В.¹, Нечай О.О.²

¹студ. гр. ГФ-230 ЗНТУ

²канд. екон. наук., доц. ЗНТУ

Іванкіна Д.В., Нечай О.О.

ПЕРСПЕКТИВИ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ПІДПРИЄМСТВ ЗАПОРІЗЬКОГО РЕГІОНУ

Запорізький регіон відноситься до найбільш інвестиційно привабливих регіонів України завдяки потужному промисловому потенціалу, наявності природних багатств, власним енергоресурсам, розвиненій транспортній інфраструктурі, високому науково-технічному потенціалу, і доступності до ринків України, країн СНД, Європи і Азії.

Науковими дослідженнями з питань зовнішньоекономічного розвитку м. Запоріжжя займалися такі науковці як Бахрушин В.Е., Бакурова А.В., Зінов'єв Ф.В. Стратегією щодо поліпшення розвитку економіки та її перспектив в майбутньому були видвинуті такими науковцями, як Мордвінов О.Г., Огаренко В.М., Салига С.Я.

Останнім часом стабільно збільшуються об'єми зовнішньоторгового обігу м. Запоріжжя. У загальному об'ємі торгового обігу переважає експорт 52,9%, проте, його доля поступово скорочується. Позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу міста в 2012 році склало \$439,7 млн.

Основу зовнішньої торгівлі міста складають товари. У 2012 році експорт товарів склав \$3822,3 млн., імпорт – \$3427,7 млн. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало \$394,6 млн.

Зовнішньоторговельні взаємовідносини підтримуються з партнерами з більше 100 країн світу. Вагома частина запорізької продукції (53,7%) була поставлена в країни СНД. У країни Європи і Азії відправлено відповідно 19,1% і 20,6% загального експорту.

Значні експортні постачання здійснювалися в Російську Федерацію – 43,1% загального об'єму експорту, Туреччину – 13,2%, Німеччину – 4,6%, Казахстан – 4,0%, Польщу – 2,9%.

У структурі експорту основну долю склали чорні метали, наземні транспортні засоби, механічне і електричне устаткування, алюміній і вироби з нього, інші недорогоцінні метали.

Основні експортери продукції : ВАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь», ВАТ «Запорізький завод феросплавів», ВАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь», ВАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», КП «Запорізький титано-магнієвий комбінат», ВАТ «Мотор Сич», ВАТ «Запоріжтрансформатор», ЗАТ «ЗАЗ».

Основу імпорتنних надходжень склали наземні транспортні засоби, механічне і електричне устаткування, продукція хімічної промисловості, прилади і апарати.

Значні партії імпорتنних товарів поступали в ЗАТ «ЗАЗ», ВАТ «Мотор Сич», ВАТ «Запоріжтрансформатор», ВАТ «Запоріжжюкс», ВАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь», ВАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», ВАТ «Електрометалургійний завод «Дніпроспецсталь», ВАТ ПБК «Славутич».

В порівнянні з січнем–червнем 2012 року об'єм експорту запорізьких підприємств зменшився в 1 півріччі 2013 року на 13,4%, а імпорту на 13,7%. На 1 півріччя 2013 року експортували товарів і послуг на суму 1844,5 мільйона доларів, імпортували – на 903,9 мільйона доларів. Таким чином, позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу області склало 940,6 мільйона доларів. Як і в попередні роки, основу зовнішньої торгівлі області складали товари. На їх частку доводилося 94,4% і 95,1% експорту і імпорту. Впродовж січня–червня зовнішньоторговельні взаємовідносини підтримувалися з партнерами 125 країн світу. Вагома частка запорізької продукції – 45,9% – була поставлена в країни СНД(менше, ніж за січень–червень 2012 року на 16,2%). У країни Азії і Європи відправлено відповідно 23,8% і 18,9% загального експорту області. Експорт в Європу зменшився на 25,3%, в Азію – на 1,2%.

Значні експортні постачання здійснювалися в Росію – 39% загального об'єму експорту, Туреччину – 7,6%, Китай – 4,6%, Індію – 3,7%, Польщу – 3,5%, Чехію – 2,7%, Казахстан – 2,7%, Німеччину – 2,5% і Болгарію – 2,4%.

Запорізький регіон має великі перспективи розвитку зовнішньоекономічних відносин, так як має величезний промисловий потенціал. В ході напи-

сання наукової роботи була відстежена тенденція падіння експорту та імпорту в Запорізькому регіоні. Запобіжними заходами при такій динаміці є ведення роботи по спрощенню дозвільних процедур у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Зокрема, передбачається внести зміни до чинних нормативно-правових актів відносно процедури переоформлення і видачі окремих ліцензій в зовнішньоекономічній діяльності і дозволів на право здійснення реекспорту суб'єктами господарювання.

УДК 339.9.012.24

Жабін О.А.¹, Нечай О.О.²

¹студ. гр. ГФ-230 ЗНТУ

² канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

Жабін О.А., Нечай О.О.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З ПАРТНЕРАМИ ІЗ КНР

Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин характеризуються досить стабільним розширенням економічних зв'язків, що виявляється передусім у збільшенні зовнішньоторговельного обороту. Розширення виробничої спеціалізації держав в умовах глобалізації економічних процесів призводить до збільшення обсягу міжнародної торгівлі не лише в абсолютних, але й у відносних розмірах. Значна частка ВВП різних держав спрямовується для реалізації на зовнішніх ринках. Методологічні аспекти аналізу зовнішньої торгівлі розглянуто в працях українських вчених Кулинич Р.О., Рождественської Л.Г., Михайлова В.С, Моторина Р.М., Парфенцевої Н.О., Шустикова А.А., Янкового О.Г.

Дослідження стану і розвитку товарообороту зовнішньої торгівлі України з партнерами із КНР. Аналіз стану і розвитку товарообороту зовнішньої торгівлі України з КНР для встановлення тенденцій і закономірностей його розвитку.

Для проведення аналізу перспективи розвитку зовнішньо економічних зв'язків України з КНР ми будемо керуватися даними Держкомстату України за 2012–2013 роки.

Загальний товарообіг України з країнами світу у 2012 р. склав 153467870,5 тис.дол. У 2012 році загальний товарообіг між Україною та КНР склав 9676817,2 тис.дол. Сальдо зовнішньої торгівлі України з КНР дорівнює –6122462 тис.дол. Частка КНР у зовнішньоекономічній співпраці дорівнює 15,85% від загального товарообігу України. Якщо розглянути окремо торгівлю з КНР доля експорту складає 18,4%, а доля імпорту 81,6% від загального обсягу. Доля експорту в КНР із загальноукраїнського складає 2,5%, а доля

імпорту 10,7%. Такі показники обумовлені високою долею імпорту в Україну з КНР яка складає 81,6% від загального об'єму торгівлі між країнами.

За 2013 рік загальний товарообіг України з країнами світу склав 140275987,5 тис. дол, а між Україною та КНР склав 10627431,2 тис. дол. Сальдо зовнішньої торгівлі України з КНР дорівнює –5174076,6 тис. дол. Частка КНР у зовнішньо економічній діяльності дорівнює 7.5% від загального товарообігу. Якщо розглянути окремо торгівлю з КНР доля експорту складає 25,6%, а доля імпорту 74,4% від загального обсягу. Доля експорту в КНР із загальноукраїнського складає 2%, а доля імпорту 5,6%.

З вище зазначеного можна зробити висновок, що торгівля України та КНР за період 2012–2013 років скоротилась на 950614 тис. дол. Загальне скорочення обсягу торгівлі у відсотках становить 8,35%. Значного скорочення зазнав імпорту 1114,3 тис. дол. або 7.2%. Характер зовнішньої торгівлі носить характер значної переваги імпорту китайських товарів, та малою часткою експорту в загальній вазі зовнішньоторговельних операцій. Але за 2013 рік частка експорту відносно імпорту зросла, що має позитивний характер для України.

Підсумовуючи, можливо зазначити, що КНР була та залишається одним із перспективних та значущих партнерів для української економіки, як по імпорту так і по експорту. Особливого значення набуває можливість переорієнтації українських експортних товарів з ринку РФ та країн СНД на ринок країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону.

Найбільш перспективними галузями взаємовигідного партнерства є машинобудування, металургія та сільське господарство.

УДК 659.441

Попова В.О.¹, Лазнева І.О.²

¹ студ. гр. ГФ-212 ЗНТУ

² канд. іст. наук, доц. ЗНТУ

Попова В.О., Лазнева І.О.

ПСЕВДОТЕХНОЛОГІЇ ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ І ПРОТИДІЯ ЇМ

Сурогатні методи впливу, які реалізуються з порушенням закону, професійних засад, норм моралі для зміни мислення, поведінки людей усупереч їхнім об'єктивним інтересам, набули назви «чорні паблік рілейшнз».

Найпоширенішими способами маніпулювання громадською думкою є:

- пряма дезінформація;
- спотворення фактів;
- неадекватне використання даних соціологічних опитувань з інтерпретацією їх в одному випадку як успіху, в іншому – як поразки;

- «витік» псевдотаємної інформації;
- посилання на непідтверджені джерела;
- спекулювання на страхах людей;
- поширення сфабрикованих листівок;
- унеможливлення аналізу;
- обмеження точок зору;
- відволікання уваги;
- використання історичних аналогій;
- використання методу асоціацій;
- нав'язування масовій свідомості соціально-політичних міфів;
- метод спрощення;
- логічне чи змістове переконання;
- вживання різних словосполучень для оцінювання одного явища;
- поширення чуток;
- використання стереотипів;
- заміна офіційних найменувань ідеологічно, емоційно забарвленими ярликами.

Проявом необ'єктивної інтерпретації журналістом інформації є фальсифікація, яка може бути таких видів:

- «отруйний сендвіч»;
- «солодкий сендвіч»;
- «роздування деталей».

Псевдотехнологією PR є демонстрація *удаваного нейтралітету*. Для цього журналіст може використати:

- фальшивий комплімент;
- фальшива критика;
- непослідовна критика;
- репрезентація фальшивого статусу особи.

З псевдотехнологічним наміром використовують *сенсаційні повідомлення, риторичні запитання, осміяння*.

Газети і журнали, цілеспрямовано можуть впливати на сприйняття осіб, груп, використовуючи такі прийоми:

- розповсюдження сфальсифікованого номера;
- використання заголовків, що не відповідають змісту матеріалу;
- використання фотографій.

Індивідуально протистояти псевдотехнологіям PR непросто, адже більшість із них спрямовані на свідому і позасвідому сфери особистості і непомітні для непідготовлених людей. Кожній людині не раз доводилося бути

об'єктом їх впливу. Однак у суспільстві, яке дбає про соціальне, психологічне благополуччя своїх громадян, протидія псевдотехнологіям ПР має здійснюватися на системному рівні, бути елементом гуманітарної політики держави, зосередженої на вдосконаленні законодавчої бази ПР-діяльності; стимулюванні розвитку відкритості ПР перед суспільством; суворому дотриманні етичних норм ПР-діяльності; розвитку й удосконаленні професійного контролю в ПР-індустрії. У країнах з розвинутою демократією, ефективними інститутами громадянського суспільства, осмисленою поведінкою громадян, що не приймають фальші, таким особам все важче реалізувати свої наміри, оскільки там надійно функціонує правовий, соціальний, інтелектуальний, психологічний імунітет, який захищає від незаконного, аморального й образливого для людей впливу брудних технологій.

На основі викладеного можна зробити висновок, що використання псевдотехнологій ПР реально загрожує демократичному суспільству, завдає немалої шкоди громадянам, їх об'єднанням. Така практика стримує розвиток демократії (псевдотехнології змінюють сприйняття суспільних явищ, процесів, створюють неадекватне ставлення до них), обмежує ефективність соціального управління (намагання через вплив на свідомість створювати враження про можливість розв'язання соціальних проблем зменшує можливості ефективного управління соціальними процесами), знижує відповідальність органів державного управління і місцевого самоврядування, оскільки діяльність в умовах неточного відображення дійсності спричинює відчуження управління від реальності, уникнення відповідальності за справи.

Наукове видання

ТИЖДЕНЬ НАУКИ – 2014

Збірник тез доповідей щорічної
науково-практичної конференції серед викладачів, науковців,
молодих учених, аспірантів і студентів ЗНТУ

14–18 квітня 2014 року

Том 3

Упорядник **Висоцька** Наталя Іванівна

Технічний редактор *Висоцька Н. І.*
Відповідальний за випуск *Висоцька Н. І.*

Оригінал-макет підготовлено в науково-дослідній частині та редакційно-
видавничому відділі ЗНТУ

Підписано до друку 6.11.2014. Формат 60×84 1/16. Ум. друк. арк. 19,65.

Тираж 12 прим. Зам. № 1261.

69063, м. Запоріжжя, ЗНТУ, вул. Жуковського, 64, друкарня ЗНТУ

Запорізький національний технічний університет

Україна, 69063, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 64

Тел.: 8(0612) 769-82-96, 220-12-14

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2394 від 27.12.2005.